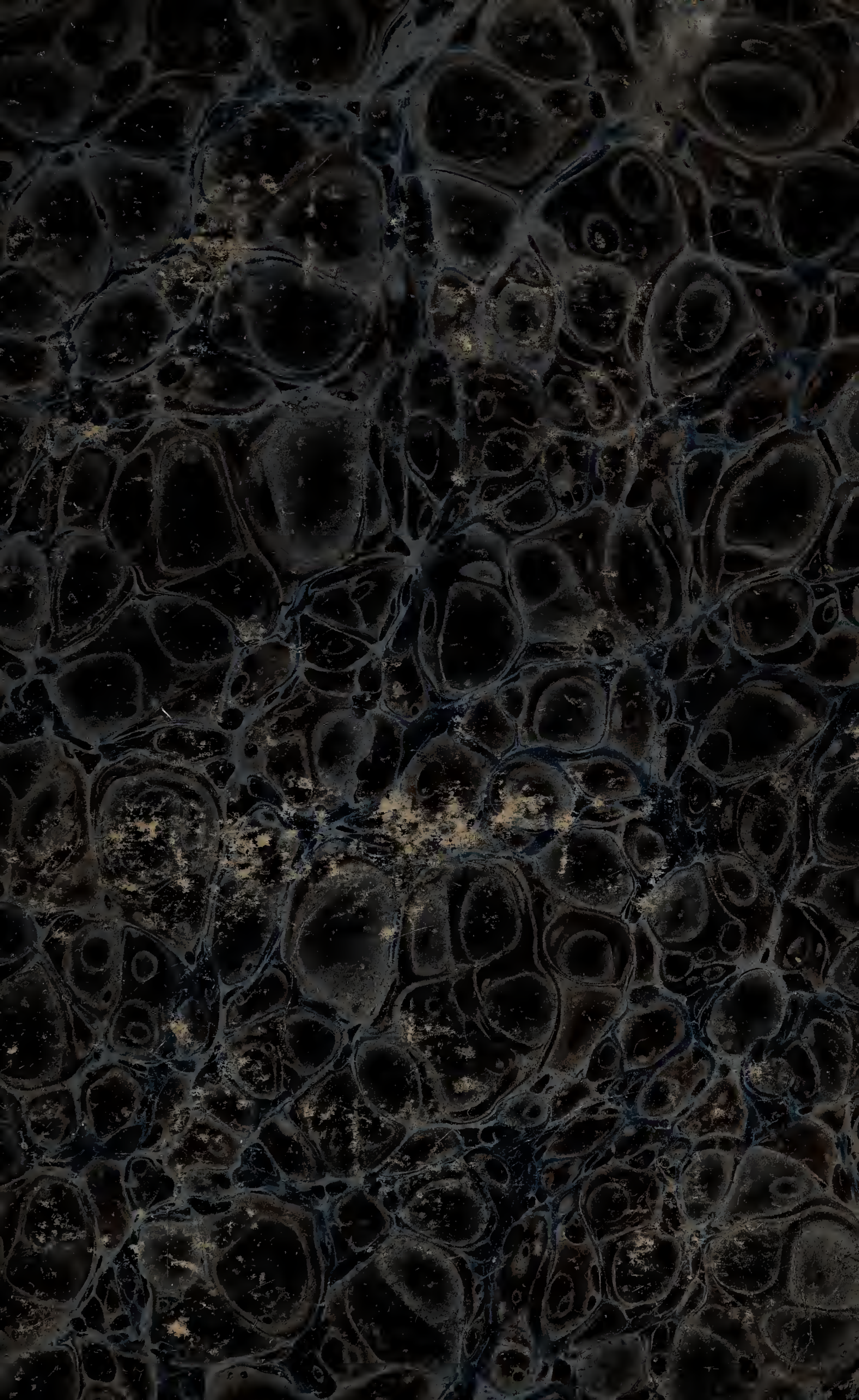

APPARATVS MEDICAMINVM

TAM SIMPLICIVM QVAM PRAEPARATORVM ET COMPOSITORVM IN PRAXEOS ADIVMENTVM CONSIDERATVS.

VOLVMEN SECVNDVM.

AVCTORE

IO. ANDREA MVRRAY D.

MEDICINAE ET BOTANICES IN ACADEMIA R. GOTTING. PROFESSORE PVBL. ORD. HORTI R. BOTAN. PRAEFECTO, ACADD. SCIENT. GOTTING. STOCKHOLM. GOTHENBVRG. VTI ET SOCIETATT. OECONOM. BERNENS. CELLENS. ET MEDIC. HAFN. MEMBRO.

GOTTINGAE

Apud JOANN. CHRIST. DIETERICH

1779.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

VOLVMEN SECVNDVM.

STIRPES.

Rotaceae.
Sepiariae.
Bicornes.
Aſperifoliae.
Verticillatae.
Perſonatae.
Rhoeades.
Putamineae.
Siliquoſae.
Papilionaceae.
Lomentaceae.

[illegible]

ORDO XV.

ROTACEAE.

ANAGALLIS.

LINN. *Syst. veg. p. 165. Gen. plant. pag. 83.*

202.

Pharm. ANAGALLIDIS *Herba.*

Anagallis aruensis; foliis indiuisis, caule procumbente LINN. *Spec. pl. p. 211.* Anagallis phoeniceo flore C. B. Αναγαλλις DIOSC. Conf. CAR. LVDOV. BRVCH *Diss. de Anagallide, Argentor. 1768.* Icon: *Fl. Dan. Tab. 88.* CVRTIS *Fl. Lond. Fasc. I.* REGNAVLT *Botan.* Le Mouron mâle et femelle. Planta annua temperatioris Europae, in aruis et hortis crebra.

Ignari pharmacopolae huic Alsinen mediam L. substituunt, vt et noui singulari mihi obuio exemplo. Vsu plerumque modo Anagallidis Varietas flore miniato venit, omissis reliquis duabus, flore vel coeruleo

vel albo inſtructis. *Codex Pariſienſis* tamen et rubram et coeruleam admittit. Male vero in officinis herbam vna cum floribus quin capſulis ſeruatam cernimus, quippe quum herbae in vniuerſum ante floris exortum efficaciores exiſtant.

HERBA recens ſuccoſa inodora eſt. Guſtata oleraceum initio ſaporem prae ſe fert, poſtea amarum cum acrimoniae ſenſu. Succus poſt expreſſionem condenſatus ſimili modo linguam afficit (LEWIS *Hiſtory of the Mat. med. p. 50.*), vti et infuſum aquoſum ſiccae plantae, ſiue liquidum ſit, ſiue in extracti formam ſpiſſatum, quod modo amarius acriusque; nec differt hiſce momentis, niſi gradu mitiori, tinctura vel extractum ſpiritu vini factum (BRVCH *Diſſ. cit. p. 13. ſqq.* Cfr. et SCHRADERI *Diſſ. de Anagallide, Hal. 1760.*) Alia ſcrutinia chemica alibi (*Diſſ. citt.*) quaeras.

Dicta tamen non ſinunt herbam omni vi medica orbam pronunciare, ſed reſoluendi et aperiendi poteſtate aliqua imbutam ſignificant. Plurimae quoque illi adſcriptae virtutes ad hanc ſpectant, dum contra viſcerum obſtructiones, ad menſes reuocandos, in hydrope rel. laudatur. — Nec alio modo auxilium praeſtitiſſe in melancholia potiſſimum et, quae ex hac haud raro oritur, mania arbitror, quod multorum plauſum tulit, QVERCETANI (apud ETTMÜLLERVM *Ed.* MANG. *Oper. Tom. I. p. 586. Tom. 3. p. 387. p. 862,* ipſo illo ſubſcribente) HARTMANNI (*Prax.*

chim-

chimiatr. in Oper. omn. Ed. IOHREN. *p. 16.*) WILLISII (*de anim. brutor. cap. 12. p. 294. Ed. Genev.*) FR. HOFFMANNI patris (*Clav. pharm. Schröd. L. 4. S. I. §. 38.* item EIVSD. *meth. med. p. 290. 291.*) BIERLINGII (*Thes. theor. pract. p. 38. et 1041.*), MAROLDI (*Pract. med. p. 93.*), ROLFINCII (*Med. consultatoria p. 151.*), MICHAËLIS (*Oper. p. 740.*) aliorumque aetate hisce vicinorum, ex quorum potissimum scriptis sine dubio in recentiores de materie medica libros laudes in mania transmanarunt. Vbiuis autem breuiter, nec tam ample vt rei pondus requirit, haec vis memoratur. Quoad exhibendi formam arridet merito ob simplicitatem maxime QVERCETANI consilium, qui, praemisso vomitorio, decocto solo aqua facto vsus fuit; alii essentiam praecipue adhibuerunt vel simplicem vel ex succo herbae inspissato et tinctura Hyperici soluto paratam; aliis stirps, insigni aliorum farragine commixta, placuit. Aquae Anagallidis, quam crebro pro vehiculo adbibuit ROLFINCIVS, quis credulus fidat? Nec genio seculi nostri congruit, ex pannis linteis sanguine asinino imbutis et aquae Anagall. (HOFFM. *meth. med. p. 291.* cui aquae quidam, qui in sanguinem hunc curationis praecipuum meritum deferunt, alia liquida substituunt. Vid. ETTMÜLL. *l. c. T. 3. p. 387.*) immissis, donec aqua tingatur, dein epotanda, salutem maniacis promittere; etsi serius Cl. BOENNECKEN (*Biga casuum, Werth. 1744.*)

 loco

loco aquae pannos dictos decocto herbae immiserit, ficque eo ingesto binos aegros sanatos describat. Nimis liberaliter a variis auctoribus specifici contra maniam titulum tulit, quin imo virtus ad deliria in febribus extensa (GABELCHOVER *Cent. 6. curat. 13. p. 46.*), quum de constantia adeo virtutis in vnica illa mentalium morborum specie merito dubitetur, quae ab humore atrabilario oritur. GARIDELVS (*Hist. des plantes d'Aix p. 32.*) itaque in nosocomio maniacis destinato frustra sese numerosis experimentis eam praecepisse dolet. Nihilque pariter leuaminis ex decocto copiosius poto femina maniaca obtinuit (GVMPERZ not. ad LÖSECKII *Arzneym. Ed. 3. p. 329.*).

Sed iam dicendum de vi eius eneruandi virus rabiosorum animalium, quae et in hominibus et brutis explorata narratur. De hac quidem silet DIOSCORIDES (*Mat. med. Lib. 2. c. 209.*) sed morsis a viperis prodesse indicat, vt inde in alterum morsus genus transferendi vsum videatur ansa esse capta. Meminerunt eius BOCK (*Kreutterbuch Strassb. 1572. fol. 126.*), TABERNAEMONTANVS (*Kräuterb. Basil. 1731. p. 1093.*) IOACH. CAMERARIVS iun. (*Hort. med. et phil. p. 14.*), MAROLDVS, vetustiorum auctorum plures, sed maiori iterum breuitate, quam pro rabiei caninae atrocia par est. Alius mox succum vel aquam herbae morsos epotare, et hisce eluere vulnus iubet; alius

alius herbam ouo butyro frixo inditam commendat, alius puluerem rel. Inter coaeuos noſtros reſuſcitauit hanc laudem iterum ex propriis, vt refert, et aliena quorundam ſibi amicorum medicorum experientia Cl. RAVENSTEIN (*in Samml. ſeltener Begebenheiten in d. Natur 1755. p. 419. ſq.*) et dein iterum interprete Cl. BRVCH (*Diſſ. cit. App. n. 2.*), qui et ipſe collectas varias aliunde hiſtorias nouas exponit. In vico Pirmaſens ditionis Hanouienſis ante 50 vel plures annos vir exſtitit, qui per longum tempus ipſe demorſis puluerem herbae optimo ſucceſſu exhibuiſſe, celansque qualis eſſet vendendo illum vndique in vicinia lucrum inſigne feciſſe, fertur, donec venator quidam comperta re arcanum vndique promulgaret (*l. c. p. 26.*). Singulari experimento villici cuiusdam prope Bipontum degentis capra vna a lupo rabido morſa hoc puluere ſeruata eſt, altera vero pariter morſa, cui autem ſtudio herbam non dederat, hydrophoba periit (*l. c. p. 27.*). Huc et pertinet teſtimonium magiſtratus Monaſterienſis in Alſatia ſuperiori de variis hominibus a lupo rabido ſauciatis, ſed hoc vno remedio ſeruatis, quum alii negligentes illud miſere interierint. Vt ne vero deſiderentur medicorum nuperiorum narrationes vberiores, citandus Cl. KAEMPFIVS eſt, qui in grandaeua virgine, iam aquam horrente, manifeſtum furoris decrementum inde contigiſſe recenſet, et aliis in caſibus numeroſis

omnes, ante hydrophobiam Anagallide vſos, contra dirum periculum tutos manſiſſe (*l. c. App. n. 1.*). Nominandus quoque iterum Cl. RAVENSTEIN, qui ſeorſim mentionem fecit viginti circiter hominum a cane vere rabido vel commorſorum vel ſpumante ſaliua conſpurcatorum, quibus vero, inde a ſecundo die poſt, exhibito puluere ſuccurrerit (*l. c. App. n. 2.*). Et hi quidem hominibus vulneratis vel alio modo infectis pulueris herbae drachmam dimidiam ad ſcrupulos quatuor vel in aqua Anagallidis deſtillata vel eiusdem decocto, vel in infuſo Theae vel aqua ſimplici bis per diem exhibuerunt. Vnde in pluribus aluus ſoluta, in aliis ſudor praeter conſuetudinem foetidus erupit. Pecoribus pro ratione magnitudinis maius pondus herbae in lacte, iuſculo, cum ouis vel quolibet alio vehiculo datum. Miror, quod in vniuerſum vulnerum nulla alia cura ſit habita, quam quod, ſollerter antea aqua elota, quotidie ſemel puluere eodem conſperſa fuerint, et ſueto dein modo conſolidata (*Diſſ. cit. p. 27. 28.*): quum apertum diu ſeruare vulnus et effluuium eius alere inter primaria alias auxilia merito referatur, quin vnicum hodie (V. infra *Canthari-des*) cenſeatur, vt eadem via, qua ingreſſum virus eſt, quam commodiſſime eliminetur. Detergendi eius ſiue purgandi vulnera et vlcera potentia iam quidem antiquitus notata, ſed hic non cum ſimplici vulnere, ſed venenato res agitur. Veneni tamen portio-

nem

nem lotione auferri, aliam ſtirpe ſicca inſperſa imbibi, et hac ipſa affluxum humorum proritari, reliquam vero per excretoria varia loca eiici, Cl. BRVCHIVS ſibi perſuadet. Nec vnice, ante rabiem, oblatam, iuuiſſe indicant, ſed ea iam ſeſe manifeſtante, modo defuerit maior eius gradus, qui hydrophobia ſeſe declarat (*l. c. p. 41. ſq.*). — Verum conqueſti alii de Anagallidis in hoc morbo inertia. Ita iam IO. BAVHINVS (*Hiſtorie von etlichen Wölfen um Mümpelgard u. Belfort, in* HALL. *Bibl. pract. T. 2. p. 297.*). Viuiſci a Cl. ROVLET ſubminiſtrata mortis faucibus eripere non valuit feminam (HALL. *Hiſt. ſtirp. helv. n. 625.*). Maſſiliis duo ejusdem inertiae exempla exſtiterunt, quamuis alia contra atrox hocce malum laudata remedia iungerentur (RAYMOND in *med. Obſerv. and Inqu. Vol. 5. App. p. 2. ſqq.*). Nec vlla conſignatarum obſeruationum ſatisfacit Cl. TISSOT (*Avis au peuple p. 713.*), cui contra haec illi adiudicata efficacia valde dubia videtur. Vtinam nec mihi dubitandi vllus locus ſupereſſet. — Quicquid ſit, contigit tamen huic ſtirpi, quod aliis famoſis remediis antilyſſis, vt principum quorundam mandato praeſto eam habere pro caſu neceſſitatis praeciperetur, ſubiuncta ſimul medelae norma; idque factum eſt in ducatu Moguntino, iam a. 1747 (*Maynz. wöchentliche Anzeigen* eiusdem anni), principatu Bambergenſi (HASENEST *med. Richter P. 3. p. 2. ſqq.* BRVCH *Diſſ. cit. App. n. 4.*)

a. 1746, Bipontino (BRVCH *l. c. p. 36.*) et in ducatu quoque Gothano, Bauarienſi, Megapolitano (*Schleſ. ökon. Nachr. 1773. p. 239.*).

Non attinet, reliquas virtutes, quas inter veteres, praecipue DIOSCORIDES (*l. c.*), et PLINIVS (*Hiſt. mundi Lib. 25. cap. 13.*) fere omnino ex illo, commemorant, multis enumerare, quibus complures alias ſeriores medici ingenii potius ludibrio quam experientia, vt videtur, ducti addiderunt; quorſum laus in arthritide et calculo, in epilepſia, in ipſa adeo peſte, in odontalgia, ſi ſuccus naribus infunditur, haemorrhagiis, in phthiſi rel. pertinet. Multo minus fas eſt, ſuperſtitioſa et fabuloſa varia, quae in ignominiam ſtirpis cedunt, tangere. Horum omnium praeconiorum inſtar promi condi eſt ZORNIVS (*Botan. med. p. 63.*); nec ſane pauca pro ſcopo collegerunt Cl. BRVCH et breuiori commentatione Cl. SCHRADER (*locc. citt.*).

Ad DIOSCORIDIS de efficacia ſucci Anagallidis cum melle in vlcuſculis et hebetudine oculorum effatum, item narrationem de felici aquae eius in ſuffuſione ſucceſſu, (qui vix credibilis), quem multis procuraſſe Lutetiae femina memoratur (IO. BAVH. *Hiſt. pl. Tom. 3. P. 2. p. 370.*), attentos nos iterum reddit Perſarum hodiernus, contra incipientem cataractam equorum, vſus, quorum oculo goſſypium ſucco eiusdem madefactum extrinſecus applicant.

(SAM.

(SAM. GE. GMELIN's *Reiſe durch Rußland, Tom. 3. p. 349.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA *Ph. W. p. 6.* Iners.

OLEVM COCTVM *loc. cit. p. 122.* Ex herba recente conquaſſata et oleo oliuarum. In colica flatulenta infantum illitum abdomini vel clyſmate applicatum laudarunt, ſed non alio iure, quam quod oleum ſolum ſibi vindicat.

ESSENTIA *Ph. Brand. p. 85.* Eſt illa ſimplex ſpiritu vini facta, poſt BIERLINGIVM et HOFFMANNVM (*Clav. pharm. Schröder. l. c.*) a BÜCHNERO in *Pharmacopoea* dicta, impenſius laudata.

LYSIMACHIA.

LINN. *Syſt. veg. p. 164. Gen. pl. p. 83.*

203.

Pharm. NVMMVLARIAE *Herba.*

Lyſimachia Nummularia; foliis ſubcordatis, floribus ſolitariis, caule repente LINN. *Spec. pl. p. 211.* Nummularia maior lutea C. B. Icon: *Fl. Dan. p. 493.* REGNAVLT *Botan.* La Nummulaire. Pl. perennis in pratis et nemoribus vdis vulgaris.

HERBA ſaporis ſubacris et nonnihil adſtringentis cum acidi aliqua nota. In deſuetudinem, nec immerito, abiit, ita vt ex multis ſeriorum medicami-

mum indicibus exulet. Ad purganda consolidandaque vulnera et vlcera insigni valere vi olim creditum, quin ea, vt NIC. AGERIVS (in RYFFII *reform. Deutsch. Apoth. p. 187.*) illi extus, vel interne in potu, adhibitae reliqua omnia vulneraria postponeret. Pari fiducia in haemorrhagiis internis eam complexi sunt, in haemoptysi, haemorrhagia vteri, aliis, (V. GABELCHOV. *Cent. 1. Curat. et Obs. med. 50.*) et alui profluuiis (BOERH. *Hist. pl. Hort. L. B. Rom. p. 285.*) Ita haemorrhagia vehemens et crebrius reuertens pilulis legitur coërcita, quarum basis fuit extractum de Nummularia (SCHVLZIVS *Mat. med. p. 403.*). Phthisi adeo par existimatus succus eius in iusculo cum melle vel solus vel in connubio succi Bellidis (WALDSCHMIDT *Cas. 20. in Oper. p. 155.*). Miror praeterea insignem BOERHAAVII de imbecilli hac planta laudem, inter tot alios morbos, in scorbuto, in quo Cochleariae cum acetosa mixtae supparem pronunciauit, nisi querela de male eius mente ab editore intellecta hic iterum redeat.

GEN-

GENTIANA.

LINN. *Syst. veg. p. 221. Gen. pl. p. 126.*

204.

Pharm. GENTIANAE RVBRAE *Radix.*

Gentiana lutea; corollis quinquefidis rotatis verticillatis, calycibus ſpathaceis LINN. *Sp. pl. p. 329.* Gentiana maior lutea C. B. Icon: MILLER'S *Figures Tab. 139. fig. 2.* Pl. perennis, in montanis et ſubalpinis Helueticis, Apenninis, Pyrenaicis, Auſtriacis creſcens, vbi latos tractus occupat. In hortis aegre cicuratur, ſubinde tamen mihi in horto botanico Gottingenſi floruit.

In Noruegia (vbi G. luteam non inuenit ill. OEDER, in Wallers et Tellemarken autem creſcere copioſe auctor eſt LINNEVS in *Fl. Svec. p. 227.*) ſubſtituitur ruri et in vrbibus radix *Gentianae purpureae*; corollis quinquefidis campaniformibus verticillatis, calycibus ſubſpathaceis. LINN. *Sp. pl. p. 329,* depictae in *Fl. Dan. Tab. 50.* luteaeque in locum ſurrogari quoque in Germania fas eſt credere (HALL. *hiſt. ſt. helv. p. 539.*). Nam et haec amaritie inſigni inſtruitur, quae, praeter dicendas ſpecies, multas alias, *G. aſclepiadeam* (CLVS. *rarior. pl. hiſt. p. 313.*), *campeſtrem* (LINN. *Fl. ſvec. n. 230.*), *Pneumonanthem* (HALL. *ſt. helv.*

helv. n. 641.) *cruciatam* (*l. c. n. 643.*), *Amarellam* (LINN. *Mat. med. p. 76.*) nobilitauit.

RADIX noſtrae aliquod pedes longa, cylindrica, annulata, rugoſa, cortice obſcure bruno veſtita, interne flaua, compagis, dum ſicca eſt, ſpongioſae. Siccatam virulenti aliquid ſpargere, aemulum odoris Delphinii Aconiti folio (Delph. elatum L.) affirmat ill. AB HALLER (Praefatio eius in *Pharm. Helv. p. 9.*) hinc ſibi ſuſpectam eſſe, nec abſonum plane videri, illi effectum noxium tribuere, de quo in Anglia conqueſti ſunt, quamque tribuerunt Thorae admiſtae. Etenim ante aliquot annos apud Anglos radix quaedam pro iſta Gentianae habita in hominibus aphoniam, conuulſiones, paralyſes, coecitatem, quin mortem, creauit, in canibus autem ſpumam in ore, vomitiones vehementes, conuulſiones, artuum debilitatem, excitauit. Integra tamen, verae Gentianae radicibus interſperſa, diſtingui potuit colore ſuo extus griſeo bruno, vel et albido, ſapore acri pungente (BROCKLESBY *in Phil. Tranſ. n. 486. p. 240. ſqq.*), item rugis ſubtilioribus et propioribus, imo mucilaginoſa deſcribitur (LEWIS *Mat. med. p. 292.*). Vnde vix probabile verae Gentianae radicem fuiſſe. Armenta decerpere recuſant folia (HALLER), an ob amaritiem? prout alia amara, vt Trifolium fibrinum certe ad LINNEI experimentum, Abſynthium, Eupatorium cannabinum, Galen boues declinant (LINN.

LINN. *Pan Svec.* in *Amoen. ac. Vol. 2. n. 25.*). Nec nisi corporibus imbecillis vomitu infusum eius vinosum molestum fuit (LÖSECKE *Arzneym. p. 181. not. 21.*).

Praestantissima inter amara, vt vix aliud, quam Quassia, cum ea comparari possit, minusque reliquis plerisque, quin ipso Centaurio minori, nauseosa, vel calida (WHYTT *on nerv. Dis. 335.*). Tam aqua quam vini spiritus elicit amaras partes, copiosius tamen hic, quam illa (LEWIS *l. c.*), vt quonam menstruo radix efficacior sit, inde cognoscatur. Infusum huius, vt aliorum amarorum e vegetabilium censu, fermentationem carnis cum pane et aqua in vitris retardauit, sicque antisepticam vim suam declarauit (PRINGLE *Dis. of the army App. p. 66.*). Ita et extractum aqua solutum a putredine carnem bouillam per binos menses muniuit (*Essai sur la putrefaction p. 313. sq. p. 324. sq.*).

Non vltra sesquiseculum circiter ante Christum natum Gentianae notitia a quibusdam extenditur, quam primum GENTIO, regi Illyriae, vnde et nomen, tribuunt.

Omnium consensu radix ventriculi et intestinorum debilitati subuenit; quae consuetum post deuictas febres solet malum esse, et in morbis neruosis itidem tantum non semper obuium. Pituitam tenacem, ventriculum obducentem soluit, bilis inertiae subuenit, acidum primarum viarum frangit, fibris earundem to-

tonum reſtituit, vnde et alacrior ſit ciborum digeſtio, nec flatuum mora conceditur. Fuit vir per quindecim annos doloroſo ventriculi ſenſu affectus, huius radicis autem ad drachmas duas per diem vſu ſanatus, inde enim aluus aperta, appetitus auctus, et dolor paucis diebus ſiluit, recrudeſcens mitiori gradu mox nouo praebio ſublatus (WHYTT's *Works p. 654.*). Tanto melius fertur et efficacior ſub miſcela aromatis grati et menſtruo vinoſo vel ſpirituoſo ſoluta; Elixirii ſtomachici ill. A ROSENSTEIN (V. infra praeparata) vel Tincturae ill. WHYTTII exemplo.

Eodem iure, quo alia amara, in arthritide proficit, ſiue haec ex labe viſcerum chylificationis primam originem trahat, ſiue labes iſta poſtliminio, enata iam arthritide, accedat. Primariam contra podagram vocauit BOERHAAVIVS (*Hort. L. B. p. 288.*). Intrat ideo *Puluerem antiarthriticum Ducis Portlandiae*, de quo ſupra (*Appar. med. Vol. I. p. 353 ſq.*) expoſui. Tinctura quoque WHYTTII arthriticis quadraginta vel quinquaginta annis minoribus plus ſolaminis praeſtitit, quam alia (WHYTT *l. c. p. 653.*). — Ob cognationem arthritidis cum calculo non miraberis, et huic cum fructu Gentianam fuiſſe oppoſitam (LINN. *Amoen. ac. Vol. 2. p. 159. 161.*).

Inter febrifuga quoque, inſtar aliorum amarorum, nituit, magis vero ante detectum corticem Peruuianum, quam poſt. Succo eius bis vel ter tertianas

nas ilico tutoque ſanauit C. GESNERVS (*Epiſt. Lib. 2. p. 63.*). Ruſticis alpinis et montanis in Aluernia ſaepiſſime radix contra febres ſucceſſit (CHOMEL *Pl. uſuelles T. 2. p. 137.*). Quin fuit, qui Chinchinae aequiparare, imo conſtantiorem virtute pronunciare Gentianam, vel per ſe datam vel in connubio nucis vomicae, haud dubitauit (LVDOVICI in *Pharm. modern. Ed.* WED. *p. 201. ſq.*). Commiſta et fuit feliciſſime cortice Fraxini ſale Abſynthii et Caryophyllis (LENTILII *Eteodrom. p. 326.*). Nocuiſſe tamen aliquando calida ſua natura compertum (SENAC *de recond. febr. nat. p. 185.*). Alibi defuit effectus conſtantia (TRALLES *Carlsbad p. 110.*). Aſt non diffitendum, cortici Peruuiano nuptam ſaepe iis conducere eximie, quorum ventriculus debilis ſolum corticem ferre nequit, et viſcera obſtructionibus laborant.

Quid in hiſce referandis generatim valeat, non eſt, vt multis demonſtrem, quum conſentiens experientia hanc amarorum vim iam dudum extra dubium poſuerit. Scilicet obſtructionum cauſa maxime vulgaris in vaſorum laxitate latet, quam roborandi ſua potentia tollit. Scrophulae huius etiam loci ſunt, a quibus grana decem extracti quotidie data puellam liberarunt (PLENCK *Mat. chir. p. 276.*). — Vermibus vero vix alio auxilio, quam tonum neceſſarium inteſtinis impertiendo, aduerſam arbitror.

Spon-

Spongiosa natura eam fonticulis at fistulis dilatandis idoneam facit; absorpto enim liquido intumescit, irritat et suppurationem auget. Vlcera insuper sordida purgat et gangraenae limites ponit, putredinem subigendo.

Ob amaritiem nec in puluere nec sola in infuso vel decocto commode ab aegris capitur, sed variae praeparationi subiecta.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EXTRACTVM. *Pharmacopoea Wurt. p. 90.* et *Anglicanae* aqua illud parant; *Danica p. 173.* autem et *Suecica p. 110.* infusum spirituosum vna cum aquoso inspissando, qua encheiresi omnino efficacius. Forma pilulari vel et solutum vino siue aqua aromatica creberrime praecipitur, ad scrupulum vnum vel sesquialterum.

ESSENTIA. *Ph. W. p. 81.* Spiritu vini fit. A guttis quinquaginta ad octoginta capitur.

Anglorum officinae in varias suas formulas radicem recipiunt, v. c.

INFVSVM AMARVM SIMPLEX *Ph. Lond. p. 61.*

INFVSVM AMARVM *Ph. Edinb. p. 56.* quo nitidius comparet INFVSVM AMARVM *Ph. Edinb. nouiss. p. 57,*

IN-

INFVSVM AMARVM PVRGANS *Ph. Lond. p. 62.*, cum quo fere compoſitione et vi conuenit INFVSVM AMARVM CVM SENNA *Ph. Ed. p. 57.*

VINVM AMARVM *Ph. Lond. p. 65.* item *Ph. Edinb. nouiſſ. p. 65.*

TINCTVRA AMARA *Ph. L. p. 68.*

ELIXIR STOMACHICVM *Ph. Ed. p. 48.* a quo recentior formula in *Ph. Ed. nouiſſ. p. 71.* eo vnice differt, quod Serpentariae virginianae Canella alba ſurrogata fuit.

ELIXIR STOMACHICVM ROSENSTEINII (*Hus - och Reſeapothek p. 97.*) ℞. Cort. aurant. rec. ℥vj, contuſ. in mortario marmor. in maſſam pultiformem add. Extr. Gent. rubr. ℥ß M. Digere cum vini Portugall. ℔j. Colat. D. cochleare vnum in vino vel aqua Cinamomi. Vere eximium in ventriculo roborando abſentibus ſordibus.

TINCTVRA STOMACHICA WHYTTII (*On nerv. Diſ.* in Ei. *Works p. 635. ſqq.*). ℞. Cort. Peruv. pulv. ℥iv Rad. Gent. Cort. Aurant. ana ℥jß, Miſt. infund. Spiritus vini Gall. ℔iv in balneo arenae per dies ſex et cola. Subinde cuilibet tincturae librae vna pel plures vnciae Spiritus Lauendulae compoſiti admiſcentur, tam palati cauſa, quam vt melius feratur. Dictae tincturae cochleare vnum cum aquae cochlearibus quatuor vel ſex mane et veſperi perexi- mium leuamen praebet, quibus ſub debilitate ner-

uoſa ventriculus languet et flatibus diſtenditur. Sed vſu per duos vel tres menſes protracto opus eſt, et poſt interualla iterum ad illum redeundum. Non nimium eſſe praeconium ill. auctoris, ipſe expertus ſum. — Virtutem eius in arthritide ſupra iam attigi, cuius inſultu praeſente augeatur pondus Gentianae et corticum Aurantiorum, et, ſi ventriculus torpet et flatibus infeſtatur, Nux moſchata vel Zingiber admiſceatur. Conuenit et tum duo cochlearia tincturae bis de die ingerere (WHYTT *l. c. p. 653.*).

205.

Pharm. CENTAVRII MINORIS *Herba* vel *Summitates.*

Gentiana Centaurium; corollis quinquefidis infundibuliformibus, caule dichotomo, piſtillo ſimplici LINN. *Syſt. veg. p. 222.* Centaurium minus C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 617.* REGNAVLT *Botan.* la petite Centaurée. Pl. annua in locis montoſis apricis Europae creſcens. Fruſtra in horto botanico ſerere illam aliquoties tentaui. Recipitur in officinas Varietas procerior rubro flore inſtructa.

Praeſtat me iudice, vti HERBA, quam ſummitatibus, ſicuti vulgo fit, quoniam corollae hiſce inſidentes omnino fere inſipidae (LEWIS *M. m. p. 198.*) ſunt. Iſta vero valde amara cum ingrato ſapore, odoris autem expers. Spiritus vini vnice partes amaras

ras eruit, aqua autem ſimul mucilaginoſas; vnde prioris generis extractum magis amarum, ſed quantitate parcius.

Proxime natura accedit ad Gentianam priorem, praeferenda tamen illi eatenus, quod indigena plerarumque regionum ſtirps eſt. Non cedit illi virtute antiſeptica (PRINGLE *Diſ. Append. p. 66.*). — Purgare aluum antiquitus (DIOSCORIDES *Lib. 3. cap. 9.* GALENVS *de ſimpl. facult. Lib.* 7. *n. 12.*) notatum; adſtipulante ſeriori quorundam experientia. Strenue id agere ad drachmas duas in aquae vnciis octo ad medietatem cocto traditur (PRAEVOTIVS *Op. poſth. p. 482.*). Quod tamen non in omnibus ex decocto contigit, licet in quibusdam aluum mouerit leniter, in aliis emeſin excitauerit (WEDEL *Diſſ. de Cent. min. p. 30.*). Aperit et aluum eſſentia cum ſpiritu vini rectificatiſſimo, vel, quod praeſtat, ſpiritu cochleariae parata, ad guttas ſexaginta vel vltra propinata, etiam extractum etſi paullo languidius (FR. HOFFM. *Diſſ. purgantia minus cognita,* in *Opuſc. med. p. 414.*). In recenti herba vel extracto ex tali manifeſta fuit haec efficacia (SCHVLZ *Mat. med. p. 140.*). Alius ad maiorem herbae quantitatem vnice eam reſtringit (C. HOFFM. *med. officin. p. 194.*), ſub qua lege quaelibet fortiora amara illam praeſtare deprehenſum (ALSTON'S *Lectures on the M. m. Vol. 2. p. 104.*) Aſt DODONAEVS (*Pempt. p. 336.*) iterum, crebram

 ſuam

ſuam experientiam citans, eandem de ſtirpe noſtra negat.

De robore autem, quod ſtomacho impertit, quotidianis periculis conſtat, dum Gentianae rubrae in modum propinatur. Nec minus olim in febribus intermittentibus inclyta, vnde Herba febrifuga apud Germanos dicta, et a quibusdam, qui virium in diſpeſcendis medicamentis rationem habent, cum aliis amaris febrifugorum capite comprehenſa (e. g. WEDEL *Syll. M. m. p. 37.* CHOMEL *Uſuelles Tom. 2. p. 137.*). Ipſi quartanae caſu ſingulari non veritus eſt opponere SLEVOGTIVS (*Progr. de Cent. min. p. 5.*) illam, ſummo cum leuamine, nec ſine ſpe integrae curationis, niſi aliam medicationem addere aegri impatientia iuſſiſſet. Verum nec hic empirice procedendum, animaduerſum enim ſummum ſaepe inde excitari aeſtum, ipſique febri igniculos addi, graui auctore (SENAC *de febr. p. 184.*); vt adeo nonniſi conditiones ſupra (*pag. 15.*) dictae eam admittant. Etiam hic copula cum cortice Peruuiano (CHOMEL *l. c.* SENAC *l. c.*) confert.

Multos pariter tenuit omni tempore eius in arthritide efficacia, de qua velim conferantur *Vol. 1. p. 354. ſq.* et nuperrime *p. 14.* a me prolata. — Tantum vero aperiendo et obſtructiones viſcerum reſerando valet, vt et hydropem natum diſpulerit (*Eph. N. C. Cent. 10. Obſ. 24. App.* SLEVOGT. *Progr. cit. p. 3.*)

Con-

Contra furfures et cruſtoſam ſcabiem capitis impenſe extollitur brodium ex piſis cum hac herba coctum pro lotione, qua ſimul pediculi necantur (SIM. PAVLLI *quadrip. bot. Cl. 3. p. 271.*). Chirurgi vero in vlceribus ſordidis non ſpernunt. Vlcus ſinuoſum et fiſtuloſum pro incurabili relictum herba inſtar cataplaſmatis externe applicata emolliuit, abſterſit et conſolidauit (WEDEL *Diſſ. de Cent. min. p. 29.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA *Ph. W. p. 6.* Iners vulgo exiſtimatur. Sed et ſapidam et olidam, quin linguam ſtimulantem inuenit cel. SPIELMANN (*M. m. p. 206.*), hinc non indignam vſu habet.

EXTRACTVM *Pharm. omn.* Ingratius iſto ex Gentiana rubra. Vulgare eſt aquoſum. *Ph. Dan. p. 172.* vtitur menſtruo ſemiſpirituoſo. Hoc praeparationis genus prae reliquis arridet.

ESSENTIA *Ph. W. p. 79.* Spiritu vini fit.

SAL. Incineratione herbae producitur. Adhaerere huic quaedam veſtigia acidi, GMELINVS (*Comm. Petrop. T. V. p. 287.*) innuit. Sal Abſinthii aemulatur.

SYRVPVS *Ph. W. p. 206.* a QVERCETANO inuentore magni habitus.

PRIMVLA.

LINN. *Syst. veg. p. 162. Gen. pl. p. 80.*

206.

Pharm. α, PRIMVLAE VERIS
β, PARALYSEOS *Flores; Radix;*
Herba.

Primula veris; foliis dentatis rugosis LINN. *Sp. pl. p. 204.* Var. α, *officinalis.* Verbasculum pratense odoratum C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 433.* REGNAVLT *Botan.* la Primeverre. Pl. perennis, in pratis vbiuis obuia, verno tempore florens, sed non inter primas. Probe distingui debet a Varietate β, *elatiori* LINN. depicta in *Fl. Dan. Tab. 434,* quam pro singulari specie HALLERVS, SCOPOLI aliique agnoscunt. In *Var.* α, quae vnice in officinis recipi debet, partes omnes paullo minores, sed calyx amplior et tubum corollae magis tegens, limbus corollae concauus, croceus laciniis saturatiori linea notatis, radix Anisum spirans. In *Var.* β autem statura omnium partium maior, calyx angustior et breuior, limbus corollae planus, pallide luteus, radix inodora. Mixtim saepe vtraque crescit. Non in omnibus tamen officinis Paralysis et Primula veris synonyma reputantur, sed in *Ph. Lond.* distinguitur inter vtramque, ita vt varietatem β elatiorem, Primulam, vocet; α, siue officinalem autem, Paralysin.

Raro

Raro hodie, imo Prim. officinalis, a medicis praecipitur, certe in Anglia et Germania, vnde et omittunt eam *nouissima Ph. Edinburgensis* et indices multi supellectilis medicae. *Ph. Suecica* (*p. 38.*) *nouiss.* autem adhuc eandem censet, et scio conseruam florum in Suecia adhuc a quibusdam in pretio haberi. Non inficior tamen, nulla certa efficaciae exempla mihi obuenisse.

FLORVM nomine corollae vnice cum affixis staminibus intelliguntur. Odor illis inest fragrans gratusque, et sapor amaricans. Aquam et spirituosa menstrua tingunt colore grate flauo et odore saporeque suo imbuunt. Hinc et fermentatione cum sacharo et malis citreis sapidum vinum inde paratur (BRAVNER *om skötseln af Boskap - jämte Svenska Viner p. 7.* et WARGS *Hielpreda p. 497.*). Reficere, dolores lenire, somnum gignere existimantur (BOERH. *pl. hort. L. B. p. 281.* LINN. *Mat. med. p. 57.*); ob fragrantiam sine dubio, quae in fortiter olentibus in vniuersum sensorium commune mox refocillat, mox maiori halituum copia obnubilat. Aqua, destillata ex tota planta, fronti illita, dolores capitis tollere fertur (MATTHIOL. *in* DIOSC. *p. 802.*). Idem affirmatur de succo ex foliis et floribus expresso cum lacte hausto in cephalalgia inueterata (RAII *Hist. pl. T. 2. p. 1082.*). Sic et stirpem spasmos hystericos hemicraniam et vertiginem in feminis tarditate menstruorum la-

laborantibus tollere (CHOMEL *Usuell. T. 2. p. 21.*). — Dubito, an verior ſit adſcripta, quae nomen dedit, contra paralyſin facultas, idque non ſolum partialem linguae vel balbutiem (CHOMEL. *l. c.*), ſed etiam latioris ambitum, hemiplegiam, quae in homine herba Primulae veris, ſpiritu vini cocta, diſſipata dicitur. BARTHOL. in *Eph. N. C. Dec. 1. Ann. 2. Obſ. 2. p. 4.*).

In infuſo aquoſo commode flores dantur.

Nec HERBA omni fragrantia deſtituitur. Hinc mixtim aliquot caſibus cum floribus propinata offenditur. Ob oleraceam tamen naturam apud Anglos ad acetaria placentasque ſumta (RAY *l. c.*). et apud Belgas pariter ad haſce (BOERH. *l. c.*).

RADIX odore Aniſi et ſapore adſtringente prodit aliquid virium. Puluis eiusdem naribus attractus ſternutationem excitat (FLOYER *pharmacobaſanos p. 169.*). Acetum vero radice impraegnatum naribusque exceptum odontalgiam ſedare mirifice lego (BOERH. *l. c.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILL. *Ph. W. p. 7.*

CONSERVA *l. c. p. 39.*

SYRVPVS *l. c. p. 216.* Coloris grate lutei.

CY-

CYCLAMEN.

LINN. *Syst. veg. p. 163. Gen. pl. p. 82.*

207.

Pharm. CYCLAMINIS f. ARTHANITAE *Radix.*

Cyclamen europaeum; corolla retroflexa LINN. *Sp. pl. p. 207.* Cyclamen C. B. comprehendens multas Varietates, pro diuerfitate figurae foliorum et radicis, tum et eius magnitudinis, inter fe difcrepantes. Κυκλαμινος DIOSC. Arthanita Arab. Icon: MILLER'S *Figures T. 115.* REGNALVT *Botan.* le Cyclamen. *Hort. Rom. T. 2. Tab. 63.* Folia cordata, denticulata, radicalia, bina. Pl. perennis in locis vmbrofis et ficcis Auftriae, Carniolae, Heluetiae alibique in Europa auftrali crefcens.

RADIX rotunda et aliquantum compreffa eft, deorfum fibras demittens. Sub epidermide obfcure bruna continet fuccofa cutem, quae lineam craffa eft, intra quam caro alba. Guftata recens initio infipida, dein fubacris fentitur, et linguam quafi obtundit (ALSTON'S *M. m. T. 1. p. 426.*). Quidam tamen recentem valde acrem defcribunt (HERMANNI *Cynos. M. m. T. 1. p. 112.* GEOFFROY *Mat. med. Traité T. 6. p. 186.*), ficca vero nihil acrimoniae prodit (*Aa. citt.*); vt tamen, fi vera, quae de vehe-

mentia effectus narrantur, latens virus continere illam oporteat.

Obsoleta hodie, omni aeuo suspecta fuit. Abortum ciëre DIOSCORIDES (*M. m. L. 2. c. 193.*) monet. Violentia, qua aluum mouet, haud sine inflammatione faucium et primarum viarum (C. HOFFM. *Offic. p. 31.*), a plerisque reprehenditur. Lente tamen operari animaduersum. Succus abdomini illitus pariter aluum sollicitat, vt vel sic adhibitus abortum fecerit (DIOSC.). Praeterea a veteribus praecipue resoluens virtus radicis notatur, in strumis aliisque duris tumoribus et induratione lienis externo vsu conspicua; et interne contra icterum et asthma (GALEN. *de simpl. facult. L. 7. p. 852. ed.* RICC.). Addunt detergentem sub variis cutis affectionibus (DIOSC. GALEN.).

Dosin non attinet multis definire, quum radix iam neglecta iaceat. Olim magis recenti indultum, mellitis plerumque mitigatae. Drachma vna siccae in puluere et vncia dimidia in decocto assignatur (HERM. *l. c.*). Tutius censetur extractum spiritu vini vel aceto paratum a scrupulo vno ad grana triginta.

Mirum circa Astracanum comedi (SCHOBERVS in MÜLLER'S *Sammlungen Russischer Gesch. T. 7. pag. 88.*).

PRAE-

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

VNGVENTVM DE ARTHANITA *Ph. W. p. 240.* Succum quidem radicis Cyclaminis vel, hac deficiente, Bryoniae continet, ſed tot alia draſtica ſimul, Cucumerem aſininum, Colocynthidem, Scammonium, Aloën, Euphorbium rel., vt effectus non vnice ad Cyclamen referri poſſit. Abdomini illitum infarcta viſcera reſerat, expellit faeces, vermes, collectam in hydrope aquam, item menſtrua prouocat. Quoniam vero cutem rubefacit, parcius inungatur.— Concinnior formula ad ſubducendam aluum eſt FALLOPII (*Purg. c. 66.*), Cyclamen viride (*recens*) cum cerato roſaceo miſceri iubens.

EMPLASTRVM DIABOTANVM BLONDELLI *Ph. W. p. 12.* centena alia recipit.

MENYANTHES.

LINN. *Syſt. veg. p. 164. Gen. pl. p. 82.*

208.

Pharm. TRIFOLII FIBRINI vulgo, PALVDOSI Ph. Lond. *Herba.*

Menyanthes trifoliata; foliis ternatis LINN. *Sp. pl. p. 208.* Trifolium paluſtre C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 541.* REGNAVLT *Botanique*, la Meniante ou le Trefle d'eau. Pl. perennis locorum paludoſorum et lacuſtrium.

HER-

HERBA insigniter amara, nonnihil foetens. A pecoribus (SCHREB. *Samml. T. 3. p. 57.*) tamen non repudiata, quin ouium tabidarum remedium (ROBINSON in RAII *Hist. pl. T. 2. p. 1099.*). In Lapponia et Westrobothnia sub penuria foeni radicibus pecora saginantur (LINN. *Fl. Lapp. p. 50.*). Annonae autem charitas ipsos homines ibidem ex iis parua farinae copia commixtis panem etsi ingratum conficere coëgit. Rusticis in Westrogothia folia Humuli loco sunt ad acorem cereuisiae arcendum (*l. c.*). Amaritiem herba communicat tam cum aqua quam cum spirituosis. Ob hanc ipsam vbiuis in pretio est, multasque cum aliis similis naturae remediis communes vires exserit, quarum quasdam experientia singulari nixas enumerabo, vitando tamen nimietatem laudum, in quam IO. FRANCVS (*Trifol. fibr. historia, Franc. 1701. 8.*) et WILLIVS (*Act. Hafn. Vol. 3. n. 75.*) inciderunt, quum in variis eorum casibus manifestum sit, non vnice hancce stirpem curationis meritum tulisse.

In quibusdam puluis dosi scrupulorum duorum vel trium aluum laxat, haud sine torminibus, sunt qui inde vomitum experiuntur (WILLIVS *l. c. p. 103.*). Roborando ventriculum tam eius varia vitia topica tollit, quam remotiora ex huius labe pullulantia. — Nec reliquis amaris nuper memoratis in attenuanda tenacitate humorum et infarctibus referandis cedit.

In

In ſcorbuto efficax herba etiam tum, quum in vlcera erupit, quo fine cocta cum cereuiſia et largiſſime hauſta, vlcera vero decocto aquoſo lota foliisque eius vel recentibus vel aqua maceratis obtecta (WILL. *l. c. p. 124.*). Variis caſibus ſuffecit infuſum ſimplex vel eſſentia, Cochleariaeque praeferenda ob robur, quod ventriculo impertit, ſicque hydropicam diatheſin ſimul iunctam diſpulit (SIM. PAVLLI *Quadrip. bot. p. 173. ſq.* TILLING *Miſc. N. curioſ. Dec. 2. Ann. 2. Obſ. 74. p. 175.*). In Anglia ſuccus eius expreſſus domeſticum eſt apud ruſticos in exanthematibus foedis ſcorbuticis, quibus verno tempore corripiuntur (BVCHAN *Dom. Med. Verſ. Germ. p. 600.*). Haemorrhagias vteri eiusdem cauſae extractum compeſcuit (GVLDBRAND *Diſſ. de ſanguifluxu vterino Ed. 2. p. 92.*).

Arthritidis quoque in cereuiſia cocta remedium depraedicatur, foliaque aqua decocta calideque loco affecto applicata aegris ſolatio fuerunt (SIM. SCHVLZ in *Miſc. N. Curioſ. Ann. 4. 5. Obſ. 123. p. 133.*). Cum ſero lactis in ſe ipſo herbam expertum eſſe BOERHAAVIVM lego (HALL. *fl. Helv. n. 633.*), nec, vt colligere eſt ex propriis eius encomiis, infeliciter.

Silentio praetereo vim febrifugam. — Verminantibus autem pueris profuiſſe certiori fide pronunciatur (WILLIVS *l. c. p. 130.*) pulueris ſcrupulus dimi-

midius vel integer quotidie ieiuno ventriculo cum decocto herbae vel cereuiſiae tenui datus, ſic pergendo ad dies duodecim vel quindecim, vnde primis diebus tormina quidem excitata eaque dira ſine vermium excretione, qui autem ſubſequis diebus copioſe ſine torminibus ſeceſſerunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EXTRACTVM, aquoſum *vulgo*; ſemiſpirituoſvm *Ph. Dan. p. 172.* Efficax et frequentis commodique vſus.

ESSENTIA. *Ph. W. p. 87.* Fit ſpiritus abſtracti noua infuſione. Rarius hodie praecipitur.

ORDO.

ORDO. XVI.

SEPIARIAE.

IASMINVM.

LINN. *Syſt. veg. p. 54. Gen. pl. p. 9.*

209.

Pharm. IASMINI *Flores.*

Iasminum officinale; foliis oppoſitis pinnatis foliolis diſtinctis *Syſt. l. c.* Iasminum vulgatius flore albo C. B. Icon: BESLER. *Hort. Eyſt. Aeſt. 2. Ord. 11. fol. 2.* Frutex Indiae orientalis; in hybernaculis apud nos cultus.

Commendat illum tam elegans candor FLORVM, quam potiſſimum eorundem odor, qui toti generi ineſt, praecipue autem Iasmino grandifloro L. ſuauiſſimus, ſpecificus, a quo et aliae ſtirpes nomen mutuantur. Sapor illorum nonnihil amarus. Odorifera pars volatilis valde eſt, nec facile figi ſeſe patitur. Ita deſtillatione neque aqua neque ſpiritus fragrans eruitur. Spiritus tamen vini oleo Iasmini mixtus agitando vitrum olidam partem abſorbet, ſed facile iterum dimittit, vitro licet obſerato (DU HAMEL *Arbres T. 1. p. 310. 311.*).

Iam

Iam dudum vſus eorum medicus euiluit, vt et in multis de medicaminibus libris plane omittantur. Adſcripta tamen illis emolliendi, reſoluendi, item partum ſecundinas et foetum mortuum pellendi vis (v. ZORN. *Botanol. p. 363. et* BOERH. *Hort. L. B. p. 294.*). Vnice fere hodie pro

Oleo infuſo colliguntur, quod in Italia copioſe paratur. Operoſior hodieque neglecta via eſt, qua flores recentes ſtratis alternis cum amygdalis dulcibus excorticatis et nonnihil ſiccatis in commodum vas collocantur, ſuperimpoſito pondere, poſtero die flores ab amygdalis ſegregantur, hisque alii recentes ſubſtituuntur, quod, quo frequentius iteratur, eo melius, tandem oleum fragrans ex amygdalis expreſſione elicitur (ZWELF. *Animadv. in Ph. aug. p. 452.*). Commodius et vſitatum vnice hodie artificium eſt alterum (quod et iam ZWELFERVS *l. c.* memorauit), quo goſſypium oleo nucleorum Been madidum floresque Iasmini cribro ex ſetis equinis facto per alterna ſtrata immittuntur, donec cribrum repletum fuerit, poſtea probe tegendum, dein poſt quodlibet nychthemerum ſepoſitis prioribus noua florum quantitas per vices additur; goſſypio ſic fragrantia odoris probe imbuto, exprimitur oleum, in vitro bene clauſo ſeruandum (DU HAMEL *l. c.*). Hocce oleum extus membris paralyticis vel contractis vel ſpaſmo correptis, illitum, quibusdam placuit. Vix vero iamiam

alii

alii fini, quam pro odoramentis, inferuit, vnde et capillis infundi folet. — Ex *Philadelphi coronarii* LINN. floribus fimile oleum obtineri, ill. A LINNE' (*Mat. med. p. 37. not.*) auctor eft. Sed fimplex infufio cum infolatione mihi non fucceffit, etenim loco fragrantis olei, quod fperaui, foetidum ex oleo oliuarum emerfit.

OLEA.

LINN. *Syft. veg. p. 55. Gen. pl. p. 10.*

210.

Pharm. OLIVARVM *Fructus*.

Olea europaea; foliis lanceolatis LINN. *Sp. pl. p. 11.* Olea fatiua C. B. Zait Hebraeorum. Ελαια Graecorum. Conf. DV HAMEL *Traité des arbres T. 2. p. 57. Tab. 14.* Icon: REGNAVLT *Botan.* l'Olivier. Arbor in Palaeftina, Africa, in Europa auftrali, Galliae Prouincia et Languedocia, Hifpania, Italia, fponte crefcens. In noftris hybernaculis per hiemem feruata, aeftate quidem, vt in horto botanico Gottingenfi, flores, non vero fructus, fert.

Omni aetate ob pulchritudinem et perpetuum virorem frondis, fructusque infignem vtilitatem, hono-

rata. Plurimus eius vſus in ſcenopegiis Iſraëlitarum fuit, et inter primaria beneficia in Palaeſtina habita (v. ill. IO. GESNERI *Diſſ. Phytogr. ſacr. gener. P. 5. p. 23.*). Huius quoque praeſtantia capti ethnici Mineruae dicarunt.

FRVCTVS ſ. OLIVA, quae praecipua arboris pars, drupa eſt vel magis vel minus oblonga, vtrinque rotundata, conſtans ex carne fungoſa, dum recens eſt, amaro auſtera, intra quam nux anguſtior aſpera craſſa valdeque dura nucleo albo dulci. Forma, magnitudine, colore multis modis differt, vnde Varietatum copia inſignis notatur: fructu maximo (Oliuae Hiſpanicae C. B. Olive d'Eſpagne); fructu oblongo minori (Oliuae minores Genuenſes et ex Prouincia C. B.); fructu oblongo atrouirente; fructu albo; fructu minori et rotundiori (Aglandau); fructu maiori carne craſſa (Oliuae regiae CAESALP. Olivier royal); fructu maximo ſubrotundo (Ampoulan); fructu minori rotundo, rubro nigricante, fructu minori odorato (Olive de Luques) rel. De hiſce omnibus legatur C. BAVHINI *Pin. p. 472.*; CVPANI *Hort. catholicus Neapol. 1696:* MAGNOLII *Botan. Monſpel. p. 189;* TOVRNEF. *Inſtit. rei herb. p. 599. ſqq;* item *Giornali d'Italia T. 10. p. 366.* vbi ſpecies ſic dictae 32 ex MICHELIO ſignificantur. Noſſe eas intereſt, quoniam quaedam pro condiendo fructu, aliae olei cauſa, aliae iterum ob fructuum abundantiorem meſſem praero-

ga-

gatiuam ſibi vindicant. In omnibus autem, vt fructuum tanto vberior prouentus fiat, vel vt tanto meliores euadant, cultura accedat neceſſe eſt. Optimos fructus fert arbor plantata ſolo lapidoſo ſicco arido, quod et radices contra putredinem ex aqua ſtagnante et iniurias ex hiemali frigore vel aeſtiuo ardore tuetur (FOVRNIER in RICHARD DE HAVTESIERCK *Recueil d'Obſervations de Med. T. 1. p. 9.*). Nimia autem ſtercoratione vel ſolo humido oleum tenacius euadit, facileque corrumpitur (*l. cit.* et DU HAMEL *Traité des arbres T. 2. p. 60.*). Maxime vulgare propagandi eam genus eſt, per ſurculos ex radice vetuſtiorum arborum emergentes, quibus, poſtquam in quincuncem diſpoſiti fuerint, ramuſculi cultarum arborum inſeruntur; hiſce factis nonniſi poſt octo vel decem annos fructus ferunt. Altero quouis anno meſſis liberalior. Plura de cultura legere eſt in *Trattato di* PIERO VETTORI (qui antiquus etſi, non ſpernendus tamen auctor) *delle Lodi e della Coltivazione degli Ulivi in Firenze 1762*; DU HAMEL *l. c.*; *Giornali d'Italia T. 10. p. 365. ſqq. p. 385. ſqq.* Tempore ſicco copia ſaepe oliuarum ante maturitatem cadit, plane inutilis; nocet quoque valde nebula verſus maturitatem incidens. Plurimum mali inſuper affert inſectum bialare, cuius eruca arrodit oliuas ſeque intra illas abdit, aperturam claudens ſuis excrementis, ſicque ſe contra inimicarum ſibi formicarum in-

ſidias muniens (V. *Obſervations et Experiences ſur les moyens de garantir les olives de la Piquure des Inſectes, par* M. SIEUVE, *à Paris 1769.* Mihi modo libellum hunc contractum legere licuit in *Giornali d'Italia cit. n. 23. 24. 25. 26.* Vid. et *Tab.* ad *p. 205.*)

Fructus conditi. Pro conditura eliguntur oliuae carnoſae magis et volumine maiores, quae tamen parciorem olei quantitatem quam aliae exiliores minusque ſapidae ſubminiſtrant (FOVRNIER *l. c. p. 8.*). Decerpuntur in prius dictum finem virides nondumque maturae, quae ipſae ingratam amaritiem habent. Hac vt exuantur et ſapore ſalino aromatico impraegnentur, varia artificia excogitata ſunt; quae omnia hic enumerare non attinet. Vix vnquam oliuae cruciatim ad nucem vsque diſciſſae (quo aroma ſalque tanto melius penetret), et aromaticis ſtirpibus, e. gr. Foeniculo, Anetho, ſemine Coriandri etc. ſaleque per ſtrata varia diſpoſitis, et aquae prius calidae, dein frigidae, tum aromaticae et ſalſae infuſione praeparatae, transmittuntur. Nec malleo ligneo antea aliquantiſper contuſae ad exteros perueniunt; ſed integrae, quae amaritiem ſuam vel maceratione protracta, in aqua, repetitis vicibus affuſa et decantata, vel maceratione in lixiuio ex calce viua et cineribus perdidere, et dein, ſi lixiuium hocce adhibitum fuerit, probe aqua pluries per aliquot dies mutata lotae, tandem in vtroque caſu ſale aromatibusque

que cum ipſis oliuis per ſtrata collocatis et aqua infuſis conditae fuere. Hiſpanos embemmati aliquid aceti addere probabile. Variae aliae artes in patria arboris hac in re exercentur, vbi et oliuis matureſcentibus vel vere maturis aromate varie conditis veſcuntur (DU HAMEL). In vniuerſum autem illae acetarii genus conſtituunt ventriculo roborando proficuum, nec palato ingratum. Hinc et embemmatibus admiſcentur.

OLEI vero cauſa praecipue oliueta inſtruuntur. Bonitas eius tam a ſolo, quam ſpecie fructuum eorumque iuſta maturitate, tum et expreſſionis ratione ipſa, dependet. Optimum oleum ſuppeditat Olea ſupra Aglandau dicta. Maturitatis gradus colore cognoſcitur, qui non in omni ſpecie idem, niger, vel ſaturate ruber (Colorem *roſſo vinato* requirit cl. SIEUVE in verſione Ital.), etiam compage molliori, nec non tempore definito. Amarum emergit oleum ex fructibus immaturis, acre autem mucidum et vnguinoſum ex nimis maturis, expreſſum. In Gallo-Prouincia vitium exſpectando iuſto diutius plerumque committitur (SIEUVE.). Decerpuntur tempore oliuitatis manibus, vel, quod vero peius, concutiendo arborem delapſae oliuae colliguntur. Quo citius poſt collectionem exprimitur oleum, tanto praeſtantius euadit. Mora longiori relictae et coaceruatae fermentationem facile ſubeunt, quae lucri cupidini qui-

 dem

dem fauet, largiorem olei copiam ſuppeditando, ſed vilius oleum reddit (FOVRNIER *l. c. p. 9.*). Hinc et nouiſſime cl. BOWLES (*Introduccion a la Hiſtoria natural y a la Geografia fiſica de Eſpaña p. 432. ſq.*) ex putridis fructibus in Hiſpania exprimi conqueſtus eſt. Vulgaris oleariorum methodus eliciendi oleum illa eſt, quod oliuae vna cum nucibus incluſis ope molae in pulpam conquaſſatae fiſcinis ſiue ſaccis ex iunco paratis indantur, horumque plures ſupra ſe inuicem poſiti torculari ſubiiciantur. Machinarum fabricam depingendam curauit ill. DU HAMEL (*l. c. Tab. ad p. 72.*) et magnam earundem varietatem cl. ROZIER (V. in *Obſervations ſur la phyſique etc. Tom. 8. p. 417. ſqq. Vues economiques ſur les Moulins et Preſſoirs a l'huile d'Olives connus en France ou en Italie, Tab. 1 - 7.*), qui nouiſſime ſtudio deditaque opera in optimam earundem pro temporis et impenſarum parſimonia, et olei bonitate conſtructionem inquiſiuit. Primum, quod in labrum defluit, puriſſimum eſt, *Oleum virgineum* vocant, et acetariis vſuique medico conuenientiſſimum eſt, diuque ſeruari ſeſe patitur; quod ſubſequente cochleae contorſione elicitur, donec nihil amplius exundet, paullo vilioris pretii eſt. Quae intra fiſcinas reſtat maſſa (marc des Olives) manu in alium ſitum redigitur et aqua feruente humectatur; ſacculis ſic apte diſpoſitis noua preſſione aqua multo oleo ſcatens defluit, quod, poſtquam ſuperfi-

ciem

ciem aquae in vaſe ſuppoſito petierit, trulla ſeparatur. Quidam ne tum quidem acquieſcunt, ſed nouae preſſioni maſſam ſuperſtitem vel ſtatim vel poſt praegreſſam fermentationem ſubmittunt, et ope aquae feruidae nouam quantitatem olei eliciunt, quod vero nonniſi pro lampadibus vel ſaponibus commodum eſt (DU HAMEL). Furni vſui aptioris fabricam excogitauit cl. VENEL (*ſur l'uſage de la Honille p. 346. ſq. Tab. 6.*), quo aqua coquitur ad expreſſionem olei huius ſecundarii neceſſaria, carbone foſſili calefacienda. Quodlibet horum oleorum amurcam ſiue ſedimentum deponit ſtatione, vnde poſt aliquot dierum moram in alia vaſa pars limpida transferri debet, repetitis adeo, ſi opus, vicibus (DU HAMEL). Iam antiquitus conſtitit, optimum oleum ex carne oliuarum erui. CATO (*Scriptores rei ruſticae cap. 66. Ed.* GESN. *p. 70.*) *nucleis*, ſcite inquit, *ad oleum ne vtatur, nam ſi vtetur, male ſapiet*, et COLVMELLA (*cap. 50. Ed. cit. p. 816.*) *ne nucleus, qui ſaporem olei vitiat, confringatur.* Ita et diſcrimen obtinet inter oleum, quod teſta nucis, et illud quod nucleus ipſe ſuppeditat. Scilicet primum ex carne ſubtile et dulce eſt, grate odorum, coloris cedrini; alterum ex teſta non limpidum, acre, ingrate dens; tertium ex nucleo tenax, obſcuri coloris, fortisque odoris. Plurimi igitur intereſt, expreſſionem ita dirigere, vt quodlibet olei genus ſeorſim colligatur. Qua arte id fiat, edocuit cl. SIEUVE (*Giornale d'Ita-*

d'talia T. 10. n. 26 et icon ad *p. 205.*) defcribendo et depingendo peculiarem machinam in hunc finem fabrefactam. Eo vero fabrica eius redit, vt fructuum carnem a nucibus feparet et ex hac primum oleum exprimat. Hocce prelum praeterea id commodi affert, quod olei quantitas fexta parte augeatur, et purius blandius minusque rancori obnoxium oleum acquiratur. Sub tanto confenfu mirum eft cl. VENEL (*fur la Houille p. 368.*) non negare folum praeftantiam olei ex carne fructuum expreffo, fed praeferre adeo alterum ex nucleis, ob liquidiorem, quam illi tribuit, naturam. Vt in fua integritate conferuetur oleum, oportet vti ampullis vitreis arcto collo inftructis bene obturatis et loco frigido repofitis. Dolendum, cl. SIEUVE inftar arcani abdidiffe praeparationem fpongiae, quam pro longiori conferuatione in vafis fundum collocat. Transmiffio vero largioris copiae olei in doliis quernis fit. Non videtur vbiuis recepta encheirefis effe ad feparandas aquofas et mucilaginofas partes et ad rancorem arcendum, tantillum falis communis addere, quod vna cum partibus iftis recenfitis fundum petit, (quam tamen defcribit cl. LEWIS in *M. m. p. 415.*).

Mala arte oleo Raparum vel Lini dulcedinem et albedinem olei oliuarum conciliare quidam, huiusque nomine illa olea vendere, conati funt, eadem in vafis plumbeis planis per aliquod tempus digerendo,

ex

ex commendatione adeo DEGNERI (*Breslauer Sammlungen Verſ. 31. p. 208. ſqq.*). Solutam hac ratione plumbi partem extra dubium eſt; hinc iſta ab vſu interno abeſſe omnino debent, nec pro lampadibus in arctis conclauibus ſatis tuta, licet in oeconomia alias vario fine, et in medicina pro vnguentis emplaſtrisque variis, quae ſaturnina alias recipiunt, ferri poſſint. (Conf. REAUMUR in *Mem. de l'ac. d. ſc. de Paris* 1746. *p.* 495. NEVMANN in *Miſcell. Berol. T.* 4. *p.* 321. *ſqq.*

Oleum igitur oliuarum genuinum, vendi ſolitum, ſubflauum eſt, pellucidum, non nimis vnguinoſum, ſaporis blandi, odoris vix vllius. Aetate ranceſcit eoque citius loco calido repoſitum, et pro ratione rancoris acre fit. Frigore coit, opacum fit et albeſcit inde a gr. 38 therm. Fahrenh. (MVSCHENBROECK *Phil. nat. T.* 2. *p.* 616.). Quod nonniſi circa punctum congelationis aquae cogitur, rancidum eſt. Aëre libero nihil ponderis ſui diſſipat, nec in balneo arenae quidem per quindecim dies infra punctum ebullitionis aquae retentum (BERGII *Mat. med. T.* 1. *p.* 12. 13.). Operae non pretium eſt hic omnes notas, quas cum oleis vnguinoſis communes habet, recenſere.

In oeconomia multiplicis eſt vtilitatis. Pabulum conſuetum lampadibus apud ditiores praebet flammaque lucida ardet, tantillum modo fuliginis ſpargente, nec nidoroſa, niſi dum ſtupa exſtinguitur.

 Ap-

Aptiſſimum igitur litteratorum lucernis nec oculis pulmonibusque adeo infeſtum, vt alia olea expreſſa vſitata. Ad iſtas vero lampades non conducit, quae hieme libero aëre ſuſpenduntur, quoniam frigore cogitur. Ex hoc et Soda optimae notae ſapo paratur, de quo infra ſub capite Salicorniae. Oleum hocce carnes illi, intra fictilia ampla luto probe clauſa, immerſas diu contra putredinem tuetur (V. ROZIER in *Obſervations ſur la phyſique etc. a. 1771. Sept. p. 75.*). Butyri loco vti illo multis religionis opinio iniungit, vnde et monachi tam crebro herniis infeſtantur. Sed et inter meridionales gentes vulgare eſt, illud butyro ſubſtituere. Septentrionalibus pro Lactuca ſimilibusque acetariis vulgare additamentum exiſtit. Taceo vſum eiusdem illiti ad machinarum motus facilitandos et reliquos vſus oeconomicos.

Ob pinguedinoſam naturam in corpore noſtro acres ſtimulos inuoluit, fibras vaſaque lubricat, emollit, ſtricta nimis relaxat, ſtagnatione ſanguinis tumida maturat. Quum oleo amygdalorum gratia proxime accedat, ideo et poſt hoc omnium frequentiſſime per os ingeritur. Depraedicanda omnino egregia eius facultas eſt, venenum acre eneruandi, eroſa inteſtina obducendi, tuſſim a ſtimulo acri vel ſpaſmo mitigandi, ſtranguriam doloresque nephriticos pacandi, ſpaſmos, a quibus dolores vteri poſt partum colicique ſaepe oriuntur, item illos, qui poſt operationes grauiores

chi-

chirurgicas tot mala creant, reſoluendi, inteſtina in hernia vel ileo conſtricta relaxandi, aluum nimis ſtrictam reſerandi. Largiori copia, vt alia pinguia, facile emeſin creat. Raro, niſi veneno cauſtico deglutito, ſolum ingeritur, ſed vitello ouorum ſiue gummi arabico ſubactum vel ſalino in ſaponem mixtum, vel ſaccharo in electuarii ſpeciem redactum. Extrinſecus admotum ſimiles generaliter dictis virtutes praeſtat, quare et crebro partibus inungitur variaque forma applicatur, et vulgare clyſmatum additamentum eſſe ſolet, prout ad dolores a calculo veſicae lotii mitigandos iniectio eius multum confert. Claudendo poros ſaepe nocet, in morbis praecipue, qui miaſma pro cauſa habent.

Sed inſiſtendum quibusdam ſeorſim diutius. — Non probo Italorum frequentem olei in febribus variis inflammatoriis quin putridis et bilioſis (PANZANI *Raggionamento ſull' uſo interno degli ogli nelle febre grave 1775.*) vſum, qui non poteſt non debilitare ventriculum, nauſeam vel vomitum gignere et rancore, quem calore facile concipit, augere febrem bilemque corrumpere. Nihilominus commendatur impenſe a Gallo (FOVRNIER in RICHARD DE H. *Obſerv. l. c. p. 69.*) iis in febribus (putridas et malignas vocat), in quibus lingua aegri cum interno ore ſicca, craſſa, aſpera et nigricans eſt, vnde aquoſis liquidis obſtaculum ponitur, quo minus penetrent, quod vero emolliente

liente et relaxante vi olei tolli credit, vt et peccanti materiae liberiorem exitum primae viae concedant, et liquidum pro diluendo ſanguine neceſſarium recipi queant; in hiſce quoque ideo illi placet, quoniam aluum blande laxet.

Tanquam anthelminticum conſiderare iubet nos communis oleoſorum in inſectis vermibusque necandis potentia, quam REDI aliorumque experimenta confirmant, quae non immerito inde deriuatur, quod oleum, quo ſubmerſa fuerunt vel oblinita haec animalia, eorum ſpiracula obturet. Contra vermes inteſtinorum pariter valere olea varia ore ſumta conſtitit, quae inter licet tenaciora, quae aëre ſiccantur nec frigore coguntur, vt oleum Nucum (V. *Appar. med. T. 1. p. 60.*) vel Lini efficaciora appareant, tamen nec oliuarum oleum ſpe excidere medentes ſinit. Conducit vero non ſolum ideo, quod vermes necet, ſed quod teneſmos doloresque inteſtinorum et ſpaſticas conſtrictiones compeſcat. Inſtar arcani olim in Gallia fuit ſuccus Granatorum oleo oliuarum commixtus, quod vero reuelauit FORESTVS (*Oper. Lib. 21. Obſ. 27. p. 350.*) illius cochlear vnum, huius cochlear dimidium adoleſcenti cuidam exhibendo. Oleum commune, (quo nomine Ol. oliv. intelligo) cum vino a mulieribus Gallis verminantibus exhiberi, RIVERIVS (*Prax. med. Lib. 10. p. 504.*) narrat. Succeſſit et cl^mo^ WALL (*Phil. Tranſ. Vol. 50. P. 2. p. 839.*) oleum cum ſpi-

ſpiritu volatili aromatico, vt tanto melius ſeſe cum humoribus primarum viarum commiſceret, ſubactum, et bis de die captum. Requiritur autem olei larga copia pro qualibet doſi (HOFFM. *Suppl. ad Med. ſyſt. de infant. morb. c. 10. de vermibus p. 83.*); variisque aliis, vt aromaticis amaris, oleis eſſentialibus, vtiliter iungitur, nec commoda purgantia per interualla ſubminiſtranda negligi debent (WALL *l. c. p. 841.*).

Non nouum inuentum eſt, in hydrope illud inungere, ſed nuperioribus annis priſtinam modo famam recuperauit ſollertiaque maiori in vſum tractum; qua in re tam ad frictionem quam ad olei ipſius efficaciam reſpiciatur. In hydrope anaſarca frictionem primum cum oleo moderatam et mollem, in progreſſu autem ſiccam et intentiorem, dein per lintea aſperiora ſuaſit AËTIVS (*Serm. 10. c. 28. p. 244.*). Salem addi iuſſit GALENVS (*de compoſ. med. p. loc. Lib. 9. cap. 3. p. 943. Ed.* RICC.). Velleri inductam amurcam hydropicis imponi voluit DIOSCORIDES (*M. m. L. 1. c. 134.*). Frictionem ter quaterque quotidie cum oleo et quibusdam calefacientibus adminiſtrandam commendat CELSVS (*de medic. L. 3. c. 21. p. 164. Ed.* KRAVS.), ſed quod memorabile, a ventre abſtineri praecipit. Recentior contra aetas inunctionem olei aſciti nominatim deſtinauit, ſupra abdomen exercendam illam curans. Ita ſanata legitur femina, cuius abdomini oleum coctum ranarum inunctum

(FO-

(FOREST. *Opp. Lib. 19. Obſ. 35. Schol. p. 253.*). Poſtquam vero cl. OLIVER M. D. tria aſcitis feliciter hac encheireſi curati exempla recenſuiſſet (*Phil. Tranſ. Vol. 49. P. 1. p. 46.*): multi alii medici auide eandem imitati ſunt. Aſciticis plurimum conduxiſſe expertus L. B. de STÖRCK (*Ann. med. 1. p. 90.*). Duo caſus memorabiles ample deſcribit cl. MEDICVS (*Beobacht. a. d. Arzneyw. p. 569. ſqq.*). Nec in Gallia rara vel infelix fuit eiusdem applicatio (V. GARDANE *Gazette de Santé 1773. et 74. p. 29. 254. 267. 279.*). Profuit vero ſub enormi ex collecta lympha intumeſcentia totius corporis (OLIVER *l. c. p. 47.* MEDICVS *l. c.*), etiam in aetate prouectis (Feminae ſeptuagenariae meminit OLIVER), in inueterato adeo aſcite, prout eo, qui cachexiam quindecim annorum ſub ſymptomatibus variis icteri et hydropis ingruentem excepit (OLIVER), quando paracenteſis aliaque auxilia multa fruſtra antea tentata. Caſu ſingulari miſcela huius olei cum ſpiritu ſalis ammoniaci profecit, quum oleum ſolum fruſtra per octiduum adhiberetur (DESGERAVD in *Journal de Medecine T. 43. p. 128.*). Encheireſis ea eſt, quod abdomen aegri mane et veſperi, vel ter de die per quadrantem vel dimidium horae, vel eandem integram manu oleo oliuarum madida perfricetur, quod ipſum per aliquod hebdomades, vel menſem iteretur. Sic poſt aliquot dies ſeceſſus lotii copioſus inſequitur, et aluus pro voto ſoluitur cor-

pus-

pusque ſub redeunte virium integritate detumeſcit. Rediit quoque oleo applicato in feminis quibusdam menſtruorum fluxus antea ſuppreſſus (OLIVER, GARDANE.). Superſtes diutius pedum tumor ſimili eorundem tractatione diſparuit (MEDICVS). Frictionis in vniuerſum in hydrope inſignis efficacia, qua nimirum tenax liquidum atteritur, ſtagnans mouetur, et reſorptioni aptius redditur, tumoresque hydropici diſpelluntur. Blanda vero mollisque olei natura prohibet, ne hac ipſa cutis laedatur, vel adeo inflammetur aut gangraeneſcat, ſinitque illam diutius continuare frequentiusque repetere. Anne et cum ill. TISSOTO (*Epiſt. med. pract. p. 415. ſq.*) in cenſum trahere iuuat impeditam per oleum pororum cutis vim humidum aëris reſorbendi? Vix crederem tantum valere inunctionem ad abdomen vnice reſtrictam, arceri vero humiditatem aëris poſſe, ſi in toto corpore perficeretur. — Aſt non vbiuis neque certum neque tutum auxilium. Tribus caſibus exſpectationem cel. TISSOTI (*l. c. p. 420.*) fruſtratum eſt. Nec profuit integumentis nimium tenſis et tenuibus, reſpirationeque valde difficili (STÖRCK *l. c.*). Caſu quodam auxit tumorem valdopere, aliisque binis motus febriles quodlibet tentamen excitauit (MEDICVS *l. c. p. 577.*).

Multos tenuit depraedicata huius olei in eneruando morſu viperarum efficacia, quam experimentis

tis alii firmare, alii rurſus refellere ſe poſſe arbitrati ſunt. Non ad recentiora quidem inuenta haecce ipſa referri poteſt, etenim in libro ſub finem ſuperioris ſeculi iam edito (*Medicina curioſa*, primum a. 1688. dein iterum a. 1705. impreſſa) iam memoratur. Sed ſignum quaſi experimentorum capiendorum ſerius dedit vir quidam ſingularis in captandis viperis peritiae WILHELMVS OLIVER, qui primum a. 1734 Windſorae praeſentibus DERHAMO multisque aliis non obtuſi naſi viris, a binis viperis in pollice et brachio morderi ſeſe paſſus, nulla alia medela contra effectus exortos quam oleo oliuarum inuncto conualuit. (BVRTON in *Phil. Tranſ. Vol. 39. p. 312.*). Idem poſtea praeſentibus variis Societatis ſcientiarum Londinenſis membris aliisque a ſerpente venenato (common Adder) circa articulum pollicis dextrae manus morſum ſuſtinuit, eo effectu, vt tam in loco ſauciato, quam remotis corporis partibus ſolitae ſequelae, vt intumeſcentia partis, dolor, languor, reſpiratio difficilis, tumor ventris, vomitiones aluique deiectiones crebrae rel. ſeſe exſererent, nec alio remedio poſt moram vnius et quadrantis horae vti voluit, quam oleo hocce, calide ſuper carbonibus ignitabuli candentibus a coniuge brachio, vndique inuncto, idque igni tam prope ac fieri poſſet, quaſi vſtulare vellet membrum. Cordiales quidem hauſtus a praeſentibus medicis illi ob debilitatas nimis vires dati, ſed maius longe ſola-

latium attulit vitrum vnum vel alterum olei oliuarum epotum; et continuata per plures dies inunctione, quae et in aliis dolentibus membris adhibita, omnino in sanitatem rediit. Binarum columbarum eadem simul vipera commorsarum, quibus nihil applicatum, vna intra horam, altera intra sesquihoram periit, carne in gangraenam abeunte et sanguine coagulato nigroque. Cani contra ea et alii columbae nihil mali post inflictum ab alia vipera vulnus, vtpote bene perunctis, accessit. Taceo experimenta, quae vir iste instituisse in vaccis, equis, canibus, decem adeo horis post morsum, ipse professus est (MORTIMER *l. c. p. 313.*). Oxonii pariter et ille vulnera duo, et coniux eius tria sibi inferri coram testibus idoneis non recusarunt, vtrobiuis successu eodem, seduloque ibidem cautum, ne fraus committeretur. Pulli vero gallique iuniores, item catulus, frustra oleo inuncto, post vnam vel plures horas perierunt (ATWELL *l. c. p. 394.*). Dein Plymuthi in alio coetu doctorum virorum idem experimentum vir ille olei inuncti ope impune tulit, dum columba sibimet relicta interiret; catulis felibus et columbis pariter seruandis iterato a medicis tentamine suffecit (WILLIAMS *Phil. Trans. Vol. 40. p. 26.*). Duo hucusque modo recensita sunt hominum, quibus successit tentamen, eorundemque Anglorum, exempla. Dresdae aliud incidit hominis in digito a vipera commorsi,

 inde-

indeque insigni brachii tumore doloreque cum virium prostratione insigni affecti, sed calidi olei inunctione et liquore anodyno minerali, irritis aliis, periculo erepti (ABR. VATERI *Diss. de antidoto nouo aduersus viperarum morsum praestantissimo, Wittemb. 1736. Programma* eius, quod in titulo alium casum felicem allegat, legere mihi non contigit.). Felici etiam euentu inunctio olei Hafniae narratur tentata a Practico olim experientissimo, b. FABRICIO, in rustico in dorso pedis morso, sed in subsidium tracta mixtura acetum et Theriacam continens (FLENSBVRG *Diss. de oleor. express. vsu med. Hafn. 1773. p. 45.*). Ita et Flensburgo retulit cl. BÖSSEL, se oleo hoc tam ingesto quam inuncto sanasse hominem a vipera manu et lingua sauciatum et in collo symptomata grauissima sentientem (*l. c. sq.*). In Gallia patrocinium tulit viri non creduli (CLAUDE POUTEAU, *Melanges de Chirurgie, 1760. p. 155. sqq.*), qui quatuor vipera commorsis eo vnice auxilio fuit, quod manum sauciatam ollae oleo hocce repletae immergendam oleoque fouendam, variis mali ominis effectibus iamiam se exserentibus curaret. Ex duabus columbis vna a vipera mare necata, oleum etsi applicaret, altera, vipera femina commorsa, huius ope conualuit. — Par quoque euentus disparitas contigit in experimentis istis numerosis, quae inuitante academia scientiarum Parisiensi (*Mémoires de l'ac. R. d. sc. 1737. p. 183. sqq.*) cll. GEOFFROY et HU-

NAULD

NAULD in pullis gallinaceis, canibus, felibus, anſere, meleagride ceperunt. Quibusdam horum animalium poſt morſum varia temporum a vulnere inflicto diſtantia, oleum illitum, aliis vero non; plurima eorum pars, quae ſeruata ſunt, non peruncta, alia multa peruncta nihilominus interierunt. De ſimili inconſtantia effectus olei in hominibus, ill. A LINNE' querela eſt, qui aliquoties adhibuiſſe ſeſe oleum affirmat, ſed exitu exſpectationi aduerſo (*Amoen. acad. Vol.* 2. *p.* 407.), et mulierem nominatim Colubri Cherſeae morſu, oleum etſi tam copioſe potaſſet quam inunxiſſet, miſere necatam dolet (*Amoen. cit. Vol.* 6. *p.* 213.). — Conciliare diuerſa iſta de effectu olei teſtimonia arduum eſt. Id primum, caſum vnum A LINNEO allatum ſi excipias, reprehendo, quod ſpecies ſerpentum non fuerit ſignificata. Vere venenatos fuiſſe plures, dubitare non ſinunt peritia virorum, qui experimentis adſtiterunt, et effectus mali, qui morſum exceperunt; quis vero veneno infeſtos fuiſſe omnes, qui ſanationem admiſerunt, nos conuincet, et quis eiusdem malignitatis omnes et ſingulos venenatos eſſe ſerio affirmabit? vt igitur oleum, quod vnius ſpeciei virus eneruat, contra alius venenum nihil valere probabile ſit. Iteratis itaque tentaminibus res videtur digniſſima. Variat praeterea in vna eademque ſpecie morſus effectus pro profunditate vulneris diuerſa, pro parte vel magis vel minus ner-

neruosa, pro irae, qua serpens succenditur, gradu, pro copia saliuae venenatae et per aduncos dentes effusae, quae post morsum vnum vel alterum inflictum parcior et debilior est, pro numero vulnerum illatorum, pro maiori vel minori sanguinis ex plaga effluxu, pro diuersitate insuper temperiei animalium vel caloris aërei. In tanto experimentorum numero horum momentorum aliquid facile potuit neglectum esse. Saltim insignes fuisse olei virtutes in hominibus vitae periculo ereptis negari nequit. Quod vero hae non vnice oleo oliuarum competant, inde palam fit, quod axungia viperina multis, a serpentibus commorsis, auxilium attulit (MEAD *Opp. Tom. 2. p. 47. Ed. Gott.*), et oleum scorpionum huius insecti puncturam innocuam simili applicatione reddidit. Haec omnia inuoluendi acre virus et spasmos relaxandi potestatem habent. Oleum oliuarum ideo praeferri meretur, quod vbiuis prostat, et adiuuante carbonum calore tanto magis penetrat. Partem virtutis etiam a vi ignis deriuarem, quum vlcera aliaque quaedam vitia externa admoto carbone feliciter curari recentius compertum, quin adeo vlcus ex morsu hominis irati (FAVRE *Mem. de l'ac. de Chir. T. 5. p. 821.*), et societas scientiarum Anglica OLIVERVM vstulasse quasi brachium suum referat, nisi cl. POUTEAU iam a manu ollae oleo repletae immissa effectum eximium percepisset, et alii simplici inunctione

ac-

acquieuiſſent. — Haec inunctio etiam in puncturis apum, veſparum, aliorumque inſectorum non mediocris praeſtantiae eſt (FABRICIVS et BÖSSEL *ll. citt.*).

Vix rabiei caninae duplici caſu a cl. BOENNIKEN (*Fränk. Samml. I. B. p. 490. ſq.*) curatae meritum oleo oliuarum tribues, ſi, praeter interna varia, ſcarificatum emplaſtroque veſicatorio obtectum vulnus fuiſſe memineris.

AMVRCA ſ. maſſa poſt expreſſionem olei in ſaccis reſidua in glebas pro foco redigitur. Sed et vtiliter applicatur in paralyſi et doloribus ex cauſa frigida (rheumatiſmos chronicos intelligo), vnde transpiratio cutanea vel ſudor abunde pellitur, ita vt, ſi vniuerſalis eius applicatio fiat, in ſyncopen aegrum cadere pronum ſit (FOURNIER *l. c.*). Podagricis et arthriticis recentem calente fotu opitulari, iam notauit DIOSCORIDES (*M. m. L. 1. cap. 134.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

LINIMENTA, VNGVENTA, EMPLASTRA, OLEA INFVSA et COCTA pleraque oleum hocce recipiunt.

OLEVM PHILOSOPHORVM *Ph. W. p. 131.* Paratur oleum oliuarum cum lateribus in puluerem redactis deſtillando. Acre ſic per ignem blandum

 oleum

oleum euadit et tenuius et penetrantius. Contra paralyſin, rheumatiſmum, conuulſiones, et vlcera ſordida externa adhibetur. Interne quoque quidam etſi rariſſime ad paucas guttas exhibent.

ORDO XVII.

B I C O R N E S.

A R B V T V S.

LINN. *Syſt. veg. p. 339. Gen. pl. p. 220.*

211.

Pharm. VVAE VRSI *Folia.*

Arbutus Vua vrſi; caulibus procumbentibus, foliis integerrimis LINN. *Spec. pl. p. 566.* Vua vrſi CLVS. *rarior. pl. hiſt. p. 62.* Deſcriptam prolixius cernis in *Comment.* mea *de Arbuto Vua vrſi, Gotting. 1764.* Icon: iunioris plantae, in LINN. *Fl. Lapp. Tab. 6. fig. 3*; ſenioris, in GIRARDI *de Vua vrſina nouae animaduerſion.*, *Patauii 1764.* recuſ. in cel. SANDIFORT *Theſ. Diſſ. T. 2. Tab. 8*; ramuſculorum abſciſſorum in *Fl. Dan. Tab. 33.* Frutex ſemperuirens, hu-

humilis, etſi aetate largo ſpatio diffuſus, locis ſterilibus apricis ſabuloſis obuius, idque in ſyluis et montibus tam calidioris quam frigidioris Europae, in Hiſpania, Gallo-prouincia, Italia, Corſica (VALLE in *Nov. Act. Nat. Cur. Tom. 4. App. p. 212.*), Heluetia, Suecia, Lapponia, Noruegia, Islandia (KÖNIG in *Nov. Act. N. C. Tom. 4. p. 207.*) per totam pariter Sibiriam, etſi non copioſe, prope Wolgam autem copioſiſſime. In Germania quidem parcior, lectus tamen prope Vindobonam, in Carniola, Styria, in Sileſia ſuperiori, Gryphiae, in Rugia, ad Haſſiae inferioris montem Weiſſner, in Alſatiae monte Breitenau et Sundgouia; et, vt de ditione Hannouerana ſeorſim dicam, in ducatu Cellenſi verſus Schelplau; item in ducatu Bremenſi in itinere inter Nienburgum et Hamburgum, perill. O. A MÜNCHHAVSEN (*Litt.* ad me datae) eum inuenit. In America ad fretum Hudſonis creſcit (CHARLEVOIX in *Hiſt. de la nouv. France T. 2. addit. p. 5.*). et in Canada 22 circiter milliaribus trans Quebecum copioſe conſpectus (a KALMIO in *Reſa til Norra America P. 3. p. 426.*). Vt reliquarum bicornium, ita et huius, propagatio per ſemina valde difficilis, nec minus translatio ob areſcentem mox poſt euulſionem corticem radicis tenellum, et conſeruatio in hortis moleſta.

Imposuit incautis similitudo eiusdem cum *Vaccinio Vitis idaea* LINN. cuius erroris ne C. BAVHINVS (*Pinax p. 470.*) quidem videtur immunis fuisse. Sed Vua vrsi *folia* gerit ad basin angustiora, crassiora, subtus integra, Vitis idaea autem basi latiora, tenuiora, subtus *punctata*; ista caules procumbentes, haec oblique assurgentes; ista corollam ouatam, germini subiectam staminibus decem, haec campanulatam, profundius incisam, germine superiorem, staminibus octo; ista baccam farinaceam siccam, insipidam, loculis seminibusque plerumque quinque, haec baccam turgentem succo acido loculis quatuor seminibusque numerosis.

An Vua vrsi sit ἄρκου ςαφυλη GALENI (*de comp. med. sec. loc. L. 7. c. 4. p. 548. Ed.* CHART.), quae ab isto in haemoptysi laudata, vel ἰδαιας ῥιζη DIOSCORIDIS (*Mat. med. L. 4. c. 42. Ed.* VERGIL. *p. 487.*), ob adstringendi vim in alui laxitate, muliebri fluxione et haemorrhagiis sistendis, depraedicata, post inquisitionem etsi sollicitam (V. *Comment. mea cit, p. 11.*) definire non ausus sum, dum alii memet minus in determinandis veterum stirpibus timidi haud verentur. Non esse saltim proxime dictam plantam probabile est.

Praeferri merentur eae plantae, quae locis apricis nascuntur, reliquis, quae locis opacis reperiuntur (GIRARDI *l. c. p. 457.*).

Fama,

Fama, quae ante viginti, et quod excedit annos, de eius in calculo et vitiis aliis viarum lotii efficacia Vindobonae increbuerat, et me olim ad obseruationes experimentaque impulit, quorum summam in *Commentatione* citata exposui. Praecesserat opusculo cl. GERHARD (*Die Bärentraube chymisch-medicinisch betrachtet, Berlin 1763. 8.*), item cl. QVER alio (*Dissertacion sobre la passion nephritica, y su verdadero specifico la Uua-vrsi ò Gayubas, Madrid 1763. 4.*), quod vero non nisi aliquot annos post in versione (*Dissertation sur la maladie nephritique, et sur son veritable specifique le Raisin d'ours, à Strasbourg 1768. 8.*) legere mihi datum est. Eodem anno, quo ego, stirpi dicauit studium suum cl. GIRARDI (*de Vua vrsina eiusque et aquae calcis vi lithontriptica nouae animaduersiones, experimenta, obseruationes, Patauii 1764.*), neutro nostrum alterius operae gnaro. Dictis a me antea de stirpis huius virtutibus interserere multa, recentiori luce cognita, iam vacat.

FOLIA gustata mox stipticum saporem produnt, postea vero grate amarum, saliuamque copiose alliciunt. Caules, et horum quidem cortex, adstringunt longe magis, quam folia, amaritie autem hisce inferiores sunt, lignosa parte fere omnino insipida. Odor foliorum siccorum is est, qui Glycyrrhizae radici, vel eius extracto (Cf. *Comment. mea p. 21.*).

Quid chemia inde eruat, expoſuerunt ill. GERHARD (*l. c.*), MODEL (*Zweyt. Schreiben wegen der Beſtucheffſchen Nerventinctur, welchem eine phyſ. chym. Unterſ. und Vergleichung der Fieberrinde mit der Uva urſi beygefügt iſt, 1763. p. 17. ſq.*), Egomet (*l. c.*), item cl. GIRARDI (*l. c.*). Adſtringentem naturam praeter ſaporem mihi declarauit ater infuſi vel decocti cum vitriolo martis miſto color, et nigredo ſpathulae ferreae, qua extractum agitaui. Plus foliis ineſſe gummoſarum partium, in quibus amarities latet, quam reſinae deprehendi, quae viridis et inſipida eſt, licet vtriusque arctum conſortium ſit. Vnde patet, pro vſu medico aquoſum menſtruum ſpirituoſo eſſe praeferendum. Decoctio partes efficaces valentius euoluit, quam infuſio. Maximum pondus earum conſtituit terra, quae tamen ſtipitibus adhuc maiori quantitate ineſt. Pauxillum ſalis alcalini fixi inſuper ſtirpem ingreditur (*Comm. m. p. 34.*). Cl. MODELII (*Zweyt. Schreib. p. 17. 19. 22. 23.*) ſcrutinium praecipue circa foliorum recentium ſuccum ope pauxilli aquae expreſſum haeſit, quem tam infuſo quam decocto antiſtare efficacia, ex chemicis experimentis colligit. Deſtillatione foliorum ſiccorum ex vaſe retorto luto obducto ſuper forti igne aſcendit aqua acidula, liquor acidus ſubruber empyreuma olens, tum oleum nigrum tenax (GIRARDI *l. c. p. 458.* Conf. MODEL *l. c.*).

Tem-

Tempus locusque, quo primum haec ſtirps in calculoſis affectionibus adhibita fuerit, expiſcari vix datur. Cl. QVER (*Verſ. cit. p. 84.*), qui gloriam inuentionis patriae ſuae Hiſpaniae adiudicatam cupit, a. 1734. Neapoli ſe iam praecepiſſe illam aliosque ibidem triginta annos antea refert. A. 1743. conſtitit (LINN. *Progr. ad orat. de telluris habitab. incremento* in *Amoen. acad. Vol. 2. p. 407.*), plures ante annos Monspelienſibus medicis in pretio fuiſſe. Maximam vero in ſe inde ab a. 1756. attentionem mouit, ex quo ill. DE HAEN (*Rat. med. T. 2. p. 160.* et ſequentibus *Tomis* variis) experimenta ſua in calculoſis capta publici iuris faceret.

Quid contra calculum valeat, experimentis etiam extra corpus humanum tentare operae pretium eſt viſum. Equidem ſimpliciſſima forma vſus, decocto tam frigido, quam calido, eius caloris gradus, qui corpori animali ineſt, calculos vrinarios cruſtoſos pariter ac murales dictos (h. e. ex variis moleculis glutini iunctis conflatos) per ſufficiens tempus immerſi, ſed etiamſi quidam horum friabiliores inde euaſerint, hanc mutationem iuſtius aquae quam ipſi ſtirpi adſcribendam putaui, fultus peculiaribus ſuper hac re a me inſtitutis experimentis (*Comment. m. p. 54. ſqq.*). Cl. GIRARDI rurſus liquori acido ſupra dicto calculos varii generis vrinarios immittens, emollitionem, aëris exploſionem, ponderis diſpendium, tanquam indicia ſoluendi po-

potestatis indubia considerauit. Nec haec vis liquoris, lotii saliuae vel bilis miscela, debilitata (*l. c. p. 461.*), ita nec connubio vini vel succis vegetabilium, certe haud paucis. Spiritus vero vini eandem inertem reddidit, et adiecta oua, pisces, saccharum vel mel (*l. c. p. 464. sq.*), manifeste eam minuerunt. Iniectum in lotii vesicam liquorem aqua dilutum varia animalia satis probe tulerunt, per os vero infusus vomitum creauit, ventriculum contraxit et inflammauit (*l. c. p. 462. sq.*). Miror, quod cl. GIRARDI ex hisce experimentis Vuae vrsi vim lithoritripticam veram euinci existimet, quum potius nouo testimonio sint, hac virtute valere acida, certe multis in casibus, ad quorum censum liquor eius exploratus pertinet. Miror quoque, quod non isto liquido vsus fuerit in aegris suis, quum tantum illi tribuat, sed foliis modo in puluerem redactis vel decoctis.

Pleraque felicis in calculo successus documenta ad illum in renibus haerentem pertinent; quo spectant testimonium ab editore formularum cl. BARBEIRAC (*p. 163. Lugd. 1751.*), plures ill. DE HAEN (*Rat. med. T. 2. p. 170. T. 3. p. 177.*) casus, duo a me recensitae historiae (*Comm. m. p. 41. 45.*) b. WERLHOFII, cll^orum^ TAVBE et PALLAS narrationes, quarum etiam (*l. c.*) iam memini, tria a cl. QVER (*l. c. p. 84. sqq.*) notata exempla, tertium a cl. SCOVOLO (apud GIRARDI *l. c. p. 473.*) et aliquot a cl. GIRARDI

(*Obs.*

(*Obſ. 2. 4. 6.*) item tria a cl. BUCHOZ (*Traité des plantes de la Lorraine T. 6. p. 389. ſq.*) iterumque a cl. GESNERO (*Samml. v. Beob. Vol. 3. p. 243.*), memoriae prodita. Profuit vero Vua vrſi et iſtorum multis, in quibus de praeſentia calculi in veſica vrinaria vel ſignis ſuis (GIRARDI *l. c. Obſ. 4.*) vel catheteris exploratione (HAEN *Rat. med. T. 3. p. 143. 147. 150. et Tom. 5. p. 145.*) conſtitit. Imo retentio vrinae, quae in diem decimum octauum iam durauerat et ex calculo vrethrae impacto originem traxerat, irritis reliquis omnibus, Vua vrſi ſublata fuit ab ill. BERGIO (*Litt. m. Nouembr. a. 1778.* exaratae). Euentus idem in calculo, ſiue infanti bienni (HAEN *l. c. T. 6. p. 177.*); ſiue ſenibus decrepitis (*T. 4. p. 253.* BUCHOZ *l. c. p. 391.*), exhiberetur. Nec vetuſtas mali inanem eam reddidit, quin in octogenario (HAEN *l. c.*) per quadraginta annos durauerat, tamenque leuatum. Quibusdam promtum auxilium conciliauit, aliis vero opus fuit per multos menſes in vſu pergere (*l. c. Tom. 2. p. 164.*), ſunt quos perfecte omnino ſanitati reſtituit (*l. c. T. 2. p. 171. T. 3. p. 176. T. 4. p. 253. 265.*). Nempe dolores inde miteſcere coeperunt; vel conticuerunt omnino, dyſuria vel ſtranguria moleſta vel iſchuria ceſſauit, cruor vel parcius vel rarius cum lotio ſeceſſit, item puriformis materia, donec omnino ſupprimeretur, ſtupor cruris vel pondus latentis calculi diſparuit, multum ſabuli cum lotio prodiit, vel etiam lapilli veri

eie-

eiecti. Hique fubinde haud exigui, e. g. calculus Phafeoli magnitudinis (GIRARDI *Obf. 2.*) et alius tam magnus, vt per vrethram fine chirurgi auxilio protrudi non poffet (BUCHOZ *l. c. p. 390.*). Qui contra calculum renum vfi funt ifta, glabriores poftea lapillos excreuerunt (ROSENSTEIN in *Husoch Refeapot. p. 62.*). Aliis leuamen modo malorum attulit (HAEN *l. c. T. 4. p. 256. T. 5. p. 145.*). In connubio acidularum contra recrudefcentes eorum infultus praeferuauit (cl. ALIX *Obferv. chir. Fafc. 4. p. 31.*). In nonnullis, fymptomatibus licet omnibus fublatis, calculus tamen cathetere adhuc tangi potuit (*T. 3. p. 151.*). Mucus ille in calculoforum lotio vulgaris poft rite adhibitam ftirpem manare in quibusdam defiit (quorfum exempla perfecte fanatorum et aliud *T. 3. p. 146.*), in aliis parcius fluxit, in aliis rurfus, deuictis licet reliquis incommodis, prout ante perftitit (vt in aegris meis). Facilis quoque eorum, qui fanati videbantur, omiffa medela, vel malo vitae genere, in priftinum malum relapfus fuit (*l. c. T. 2. p. 164. 166. T. 3. p. 144. T. 4. p. 254.* Cafus duo a me in *Comment.* narrati. GIRARDI *l. c. Obf. 3. 6.*).

Abfit autem vt omnibus adiumento effet (DE HAEN *l. c. T. 10. p. 277.*). Quidam per nouem adeo menfes fruftra illam ingefferunt (*l. c. T. 6. p. 197.* Conf. *T. 4. p. 254.*). Tum nominatim nihil virium praeftat,

ſtat, quando vel a calculo, vel a pure vel ab vrina ſaepe diutiusque retenta inſignis lotii viarum degeneratio (*l. c. T. 9. p. 257.*) ſuborta. Pluries tamen et tum opem fert, quando a calculo in vrinariis et vicinis, vt ſcroto, pene, perinaeo, exulcerationes productae fuerunt, vel et pus ex ſuperioribus cum lotio ſeceſſit (*l. c. T. 2. p. 163. 166.* GIRARDI *Obſ. 5.*). Nec venereum inquinamentum impedimento eſt, modo mercurius prudenter interpoletur (DE HAEN *l. c. T. 3. p. 178.* Cfr. GIRARDI *l. c. Obſ. 3. 6.*).

Efficax igitur omnino in calculo Vua vrſi cenſenda remedium. Vere tamen ſoluere illum, non perſuadeor. Huic opinioni nec, quantum capio, extra corpus humanum inſtituta experimenta fauent, nec phaenomena in aegris, quibus offertur, obuia. Nimis promte ſaepe effectus inſequitur, quam vt emolliri, deliqueſcere vel dilabi calculus inde poſſet; nimisque cito ſaepe redeunt mala priſtina neglecto vſu, quam vt in nouum coaleſcere poſſet; vere ſubinde ſuperfuiſſe, ſymptomatibus etſi ſilentibus, catheter declarauit. Nec, me iudice, a calculo quidam liberatus omnino dicendus eſt, in cuius lotio mucoſum iſtud, albumini oui haud abſimile, haeret, quod, in charta bibula ſiccatum, mihi ſabulum ſubtiliſſimum album, ſplendeſcens, quaſi ex meris cryſtallis conſtaret, erogauit, vt prima calculi ſtamina conſtituere probabile mihi videatur. Hic vero mucus ſaepe poſt alia

mala

mala deuicta superfuit. Magni tamen Vua vrsi facienda, quoniam cruciatus reliquaque incommoda tollendo vitam tolerabilem negotiisque aptam reddit, lotium praeterea sabulum et lapillos in maiorem calculum concreturos pellit, tum et roborando renes diathesin ad calculum sufflaminat. Adstringentium efficacia in calculo pellendo (Cfr. HEUCHERI *Diss. de calculo per adstringentia pellendo Witteb.* 1711.) iam dudum constitit: sed in nostra stirpe amaritiei quoque respectum esse habendum autumo, quae aliis exemplis in malo affini, arthritide, tot aegris solatio fuit, et peculiarem insuper opem vi sua balsamica exulceratione iam nata pollicetur. An vis eius vnice a sensilitate et irritabilitate lotii partium per tempus imminuta dependet? Ita sensit cl. GERHARD (*v. d. Bärentraube*). Hinc et cl. BISSET (*med. Essays p.* 157.) existimat conuenire in dysuria symptomatica ex irritatione a calculo orta, ad inflammationem dissipandam et irritabilem vim vesicae minuendam. Multa quidem contraria sunt huic explicationi, licet non absonum credere arbitrer, quod, prout non quiuis stimulus a quouis neruo sentitur, ita nec singulorum neruorum sensus ab eadem obtundente vi infringatur.

Verum et in variis lotii viarum vitiis, in quibus nulla manifesta calculi suspicio, efficaciam suam declarauit. Huius generis sunt exulcerationes harum

par-

partium (DE HAEN *l. c. T. 4. p. 253.*); item dyſuria et ſtranguria ex praegreſſo maligno morbo (*l. c. T. 4. p. 261.*), dyſuria in ſene (b. VOGEL in *Comment. m.*) et in aliis ex haemorrhoidibus enata (GIRARDI *Obſ. 1. 3.*); mictus cruentus ex vitio collum veſicae occupante cum mictu valde doloroſo et purulento (SCOVOLO *Caſ. 1.*); mingendi ſtimulus moleſtiſſimus cum lotio mucoſo (*l. c. Caſ. 2.*); catarrhus veſicae, in quem caſu ſingulari mucoſa in pectore collectio transiit, decocto autem ſtirpis et Glycyrrhizae ſub nitri miſcela ſublatus (ROUX *Journ. de Med. T. 43. p. 126*); paralyſis denique veſicae apud ſenem, quae ſupra tres menſes ad lotium euocandum catheteris applicationem requiſiuit, intra paucas hebdomades planta noſtra ſanata (PLENCK *Mat chir. p. 276.*). — In fluore albo grauiori caſu ſingulari (*Comment. mea p. 59.*) profecit; quod in memoriam iterum reuocat ſimilis ab alio (cl. BICKER *Mat. med. p. 98.*) ſignificatus ſucceſſus. — Tentamen vero in phthiſi purulenta, ad quod inuitare facile poterat vſus in vlceribus renum, ſucceſſu caruit (HASENÖHRL *Hiſt. febr. petech. Obſ. 10. p. 69.*).

Vtinam vero reliquae hucusque dictae laudes vbiuis perſonarent, nec aliorum vel de inertia vel de ſiniſtro effectu querelis turbarentur. Minus tutam Vuam vrſi pronunciauit SAUVAGES (*Noſol. meth. T. 3. P. 2. p. 200.*). Nihil virium declaraſſe vel ante vel poſt

ſectionem in calculoſis dolet ill. ACREL (*chir. Handalagens förkårt. p. 53.*) exemplis peculiaribus quoque allatis (EIVSD. *chir. Händelſer. Ed. 2. p. 370. 372.*). Vnico modo verbo indicant medici Londinenſes ſodalitio iuncti, complures eorum fruſtra iſtam praecepiſſe (*Praef.* ad *med. Obſervations and Inquir. Vol. 3. p. 5.*). In mictu cruento chronico cum teneſmo et dyſuria graui, qui veſicae vlcus cauſam habuit, ſummum WERLHOFIVM caſu ſingulari deſtituit (*Comm. m. p. 39.*). Nullum pariter lenimen conciliauit homini incontinentia vrinae cum vlcere veſicae absque calculi vel ſabuli indiciis laboranti, ſed moleſtias potius exaſperauit (FOTHERGILL in *med. Obſerv. T. cit. p. 144.*). Ita affirmat cl. LEWIS (*Mat. med. p. 622.*) omnibus caſibus, qui ſibi in Anglia in notitiam venere, multa incommoda creaſſe ſine vllo apparente leuamine. Quod mirum ſane, quum ill. DE HAEN nec non cl. QVER (*l. c. p. 77.*) expreſſe moneant, ex protracto medelae vſu nullum malum effectum contigiſſe. Si manifeſta inflammatio in hiſce malis ſeſe adſociat, vt non raro accidit, et ego arcendos ab vſu aegros cenſeo: vtrum autem vere adfuerit in caſibus allatis, non dixerim. Illuſtrem AB HALLER ſtranguria et dyſuria per plures annos laborantem non niſi breui tempore ſolabatur (*Comm. nov. Soc. ſc. Gott. T. 7. p. 6.*). Exiguam modo vim diureticam infuſo aquoſo ineſſe, notat cl. ALEXANDER (*Exp. Eſſays*

p.

p. 151.). Alius vero in connubio tantummodo aliorum emolumenti aliquid inde redundare arbitratur (HEUERM. *Bemerk. T. 2. p. 80.*).

In puluere folia Vuae vrſi exhibere conſuetiſſimum eſt, a granis quindecim (SAUVAGES) ad ſcrupulum vnum vel duo (DE HAEN), ad drachmam vnam vsque (QUER), quod rarius, ſemel, bis vel ter vel quater de die. QUERIO, (*l. c. p. 80.*) placuit amplior doſis, nam minoribus aluum ſolutam ſicque aegrum defatigatum obſeruauit. Quibusdam diſplicet nimium amarities, vinci vero poteſt capto mox hauſtu aquae frigidae, vnde in ſaporem grate dulcem mutatur, vel mitigari addito tantillo ſaccharo (QUER). Minus faſtidii excitat infuſum, ſcilicet ex foliorum drachma vna et aquae cyathis duobus vel tribus (SAUVAGES), vel ex drachmis duabus foliorum et libra vna aquae feruentis. Decoctum tamen, quo et vſi HAENIVS et QVERIVS fuerunt, efficacius eſſe, ex ſuperioribus de analyſi chemica dictis, apparet. Iubet vero SAUVAGESIUS (*l. c.*) iacturam abraſi muci reſarcire iuſculo emolliente poſt quodlibet praebium. Lenimen licet ſaepe ſubito et intra paucos dies contingat, pergere tamen in vſu per plures hebdomades vel menſes conuenit. Doloris vehementia ſubinde ſub vſu huius remedii paregorica vel et iniectionem olei Lini per vrethram requiſiuit. Congrua et fuit miſcela Vuae vrſi cum Virga aurea (cl. TAVBE *Comm. m. p. 40.*).

 Pauca

Pauca modo exempla lego, quod praeter folia aliae plantae partes in forum medicum transierint. Non folia vero tantum, sed et *Baccas* et *Radices* stirpis ob vim adstringentem HERMANNVS (*Cynos. Mat. med. contin.* 2. *p.* 224.) commendat. Contra calculum baccae maturae in puluerem redactae, a scrupulo dimidio ad drachmam dimidiam datae; et radix a quodam CHRISTIANO in decocto fine eodem successit (QVER *l. c. p.* 79.).

Addere pauca iuuat de Vuae vrsi in oeconomia praestantia. Baccae etsi fatui saporis, non ab auibus solis, sed etiam a Russis et Iacutis, auide comeduntur (GMELIN *Fl. Sibir. T.* 4. *p.* 118.). Coctione cum aqua largiuntur syrupum, qui vulgari syrupo substitui potest (*Vet. Acad. Handl.* 1774. *p.* 257.). — Folia cum ramulis iam dudum Suecis ad subigenda et densanda coria, quae efficacia stirpibus bicornibus communis est, inseruierunt (LINN. *Fl. Lapp. p.* 124. et *Fl. Svec. p.* 138.), ita et Russis, qui prope vrbem Toropez stirpem ad induranda coria tenuiora, vt vitulina, adhibent; corio enim bouino non sufficit (GMELIN ex relatione cl. GÜLDENSTAEDT). Prope vrbem Casan ex pellibus praeparandis saccos consuunt, in quos immittunt scopo coriario fruticulum comminutum (GEORGI *Reise T.* 2. *p.* 816. Conf. PALLAS *Reise T.* 1. *p.* 11.). — In arte tinctoria non spernenda, ob griseum colorem, quem alumine cocta laneis mer-

cibus

cibus suppeditat, et nigrum vitrioli ope (LINN. *Oländska Resa p. 10. Wästgöta Resa p. 110. K. Vet. Acad. Handl. 1753. p. 123. sqq.*). — Nicotianae fumo hauriendo admista folia odorem saporemque gratiorem suppeditant ad praeuium Americanorum septentrionalium tentamen (LINN. in *Vet. Acad. Handl. 1743. p. 392. sqq.*). — Coccus adhuc memorandus est, purpureo suo colore eximius, caulibus radici proximis insidens, in Suecia Cocco Polonico duplo maior (LINN. in *Vet. Ac. Handl. 1759. p. 29.*), prope Cellam autem exiguus et numero parcus (TAVBE in *Naturk. von Zelle 1 B. p. 75.*).

VACCINIVM.

LINN. *Syst. veg. p. 300. Gen. pl. p. 191.*

212.

Pharm. VITIS IDAEAE *Baccae; Folia.*

Vaccinium Vitis idaea; racemis terminalibus nutantibus, foliis obouatis reuolutis integerrimis subtus punctatis LINN. *Sp. pl. p. 500.* Vitis idaea foliis subrotundis non crenatis, baccis rubris C. B. Icon: *Fl. Dan. T. 40.* Fruticulus semperuirens, crescens in syluis sterilioribus Sueciae, Heluetiae, Hercyniae, Austriae, aliarumque Europae regionum. Intelligitur Varietas vulgatior baccis rubris.

Characteres, quibus haec ſtirps ab Vua vrſi dignoſcitur, mox indicaui (*p. 56.*). Nondum quidem recepta in officinas eſt, meretur vero prae multis aliis.

BACCAE eius ſubgloboſae ſunt, glabrae vmbilico quadrifido. Succo grate acido vt aliae congeneres ſpecies ſcatent, intra parenchyma molle, quod epidermide nonnihil auſtero obuoluitur. Eximie refrigerant, ſitim ſedant, putredinem refraenant et refocillant. Mirum tam ab Heluetis (HALL. *Hiſt. ſtirp. helv. n. 1022.*) quam in Auſtria (CRANZ. *Mat. med. Ed. 2. T. 1. p. 59.*) negligi ſalutarem aeque ac gratum huncce fructum, quo tamen boreales gentes valdopere delectantur. Raro in Suecia crudae baccae eduntur, ſed condiuntur plerumque variis modis (WARG'S *Hielpreda i Hushållningen Ed. 4. p. 335.*), quorum optimus eſt, easdem ſyrupo ſacchari feruido in connubio corticum Citri conciſorum et fruſtulorum aliquot Cinamomi immerſas coquere, donec baccae pellucidae fiant (*l. c. p. 483.*). Sic inſtar acetarii pro carnibus vel piſcibus aſſatis, vel inter bellaria, menſis imponuntur. Longe magis hae palato placent, quam quae ex Hercynia vicina, ſine ſacchari vel alius rei additamento per ſe coctae, nobis afferuntur, tam auſterae, vt vix ſaccharo inſperſo mitigentur. Rob iucundum et in febribus quoque proficuum ſolito more ex iis paratur. Potulentorum variorum materiem praeterea commodam erogant. Laudatur prae-

pri-

primis in vſum aegrorum aqua infuſione baccarum per tres menſes intra cadum parata, pro lubitu dein ſaccharo commiſcenda, quam vbiuis praeſto in pharmacopoliis haberi pro ſiti fallenda febrientium et viribus refocillandis iuſſit ill. A ROSENSTEIN (*Barnſjukd. p. 122.*). Saccharo absque aromatibus conditae, vel Rob ex baccis paratum, potionibus vulgaribus in acutis febribus non inepte admiſcentur. Sani delectantur magis potione ex baccis, aqua cum ſaccharo cocta perfuſis, et Cinamomo Cardamomisque intra ſacculum in vaſe ſuſpenſum, impraegnatis; poſt moram aliquot hebdomadum in ampullas liquidum hocce gratum transmittitur (WARG'S *Hielpreda p. 500.*). Similem potum et cum melle Sueci parant (*l. c. p. 499.*). In Sibiria fermentatione baccarum contuſarum cum decocto Secalis comminuti potulentum gratum acidum, leuiter inebrians, producitur (GEORGI *Reiſen T. 1. p. 208.*).

FOLIA. Adſtringit herba potenter, vt et inter coriarias locum habeat. In calculo pellendo aemulari Vuam vrſi, caſu Halae cognitum, dum ex confuſione ſpecierum illius loco vſurparentur. Quin exiſtit, qui haec folia illi praeſtare virtute aſſeuerauit (*Ex Gazette ſalutaire* HAENIVS in *Rat. med. T. 10. p. 275.*).

213.

Pharm. OXYCOCCOS *Baccae.*

Vaccinium Oxycoccos; foliis integerrimis reuolutis ouatis, caulibus repentibus filiformibus nudis. LINN. *Spec. pl. p. 500.* Vitis idaea paluſtris C. B. Icon: *Fl. Dan T. 80.* Pl. perennis locis turfaceis inter Sphagnum paluſtre creſcens.

BACCAE rubrae magnitudine fere Oxyacanthae; globoſae, laeues, vmbilico prominente quadrifido, pulpa molli ſuccum rubrum inſigniter acidum includente. Frigore molleſcunt.

Borealibus gentibus non ſpretus fructus, licet exteris nec medico ſcopo nec oeconomico inſeruiat. Vtut acidus eſt, copioſe tamen illum ingerere non verentur Ruſſi. Congelatae baccae ab iſtis Petropoli venduntur. Quando regelarunt, aquam iſtis ſuperaffundunt et ita per hiemem ſeruant. Haec ipſa aqua colore vini Burgundici imbuta in potum illis cedit (GORTER *Fl. Ingr. p. 59.*). Conditae ſaccharo in Suecia infunduntur aqua ebulliente, vel Rob earum aqua ſoluitur in vſum febrientium pro potu (ROSENSTEIN *Bſkd. p. 258.*). Saporis tum et coloris gratia cum vi temperante iungitur. Hinc

PRAE-

PRAEPARATVM

MEL OXYCOCCI *Ph. Suec. p. 126.* ex ſucco baccarum et melle pari pondere leni calore miſtis, iucundum et efficax nuper medicamen conſtituit.

214.

Pharm. MYRTILLORVM *Baccae.*

Vaccinium Myrtillus; pedunculis vnifloris, foliis ſerratis ouatis deciduis, caule angulato LINN. *Spec. pl. p. 498.* Vitis idaea foliis oblongis crenatis fructu nigricante C. B. Icon: BLACKWELL *Tab. 463.* CRAMER *Forſtweſ. Tab. 49. 1. 2.* Fruticulus copioſe creſcens in ericetis et ſyluis. De Varietate vulgari igitur ſermo vnice eſt; non de rara iſta, bacca alba (GMELIN *Fl. Sibir. Tom. 3. p. 137.*).

BACCAE profunde coeruleae, globoſae, piſi maioris magnitudine, vmbilico duplici concentrico notatae, ſuccum purpureum acido-dulcem ſimulque auſterum intra carnem mollem vehentes. Crudae aeſtate copioſe ingeruntur. Ex nimio eſu tamen tormina, ventris inflationes aliaque mala (Conf. *Eph. N. C. Dec. 2. Ann. 1. Obſ. 137.* SCOPOLI *Fl. carn. Ed. 1. p. 274.*) propullulant. Coctae quoque et ſaccharo mitigatae cum pane triticeo toſto calide eduntur, vel, poſtquam refrixerint, inſtar acetarii hinc inde. Contra ſcorbutum valere acor ſperare ſinit, alit-

que ſpem exemplum, quod legitur, ſcorbuti oris in femina continuato harum baccarum per plures dies eſu, profligati (BSCHERER in *Eph. N. C. Dec. 3. Ann. 2. Obſ. 222. p. 346.*). — Cauponum haud rara fraus eſt, vina alba hiſce baccis purpureo colore tingendi ſuccoque eorum quantitatem augendi. De vſu tinctorio vnum hic verbum ſufficit.

Adſtringere haſce baccas praeter ſaporem experimentum cum ſucco declarat, qui ſub miſcela vitrioli martis nigreſcit. *Siccatae* vero plus hac ipſa in re valent, vt et ad ſiſtenda alui profluuia commendatas in puluere vel decocto cernas. Alui obſtructionem lethalem adeo queruntur (*Breslauer Verſ.* 1722. *Oct.*). Gargariſmis etiam adduntur, vt alia ſimilia adſtringentia.

PRAEPARATVM.

SYRVPVS MYRTILLORVM *Ph. W. p. 215.* Ex ſucco et ſaccharo. Refrigerat paulliſper, et leniter adſtringendo alui profluuia haemorrhagiasque, efficacioribus additus, coërcere iuuat.

LE-

LEDVM.

LINN. *Syſt. veg. p. 337. Gen. pl. p. 218.*

215.

Pharm. RORISMARINI SYLVESTRIS *Herba.*

Ledum paluſtre; LINN. *Spec. pl. p. 561.* Ciſtus Ledon, foliis rorifmarini ferrugineis C. B. Roſmarinum ſylueſtre CAMER. *Epit. p. 546.* Conf. LINNEI et WESTRING *Diſſ. de Ledo paluſtri, Vpſal. 1775.* Fruticulus plurimam partem borealis paludum ceſpitoſarum et ſyluaticarum. In Suecia vulgaris, excepta Scania auſtrali, item in Sibiria vsque ad Kamſchadaliam, in Dania quoque et Noruegia, nec non hinc inde in Germania, creſcit.

Vix extra Sueciam in praxin medicam translata haec planta eſt. Germani pharmacopolae eius loco ſubinde folia Andromedae Polifoliae L. (*Fl. Dan. Tab. 54.*) ſeruant, ſeducti forſitan nomine huius: Ledum paluſtre noſtras, arbuti flore RAII *Synopſ. III. 472.* et ſoli communione. Sed folia Roriſmarini ſylv. latiora ad apicem vsque, ſubtus veſtita lana ferruginea, graueolentia; Polifoliae autem anguſtiora, acuminata, ſubtus glauca, inodora, vt de florum reliquarumque partium diſcrepantia nihil dicam.

HERBA verno tempore odoris non ingrati, fere ſuauis, adoleſcens ſpirat odorem grauem nidoroſum

ſum ſubaromaticum, vndique ex loco natali ſeſe diſpergentem, et olfacientibus cephalalgia facile moleſtum. Sapor ſubamarus et ſubadſtringens. Deſtillatione prodit aqua odoris fere aquae Roſarum. Extractum aquoſum primum dulcem, mox amarum, denique ſtipticum ſaporem imprimit. Eſſentia pariter ac extractum reſinoſum valde amara et ſtiptica ſunt. Teterrimi vero odoris et conſiſtentiae piceae eſt oleum empyreumaticum. Spiritus per deſcenſum cum ſpiritu tartari ſapore conuenit, odorem autem olei empyreumatici aemulatur (WESTRING *l. c. p. 8.*). — Reſpuunt plantam bruta, praeterquam caprae.

Antequam Humulo ad condiendam cereuiſiam in Suecia vterentur, huius herba illius in locum apud pauperiores ſurrogata eſt, qui mos et ſerius apud Dalecarlos obtinuit, vti olim in Saxonia e. c. circa Wittebergam et Schmidebergam (TABERNAEMONT. *Kräuterb. Ed.* ZWING. *p. 1480.* RVPP. *Fl. Ien. Ed.* HALL. *p. 127.*). Verum temulentia effraena et dira cephalalgia abſtinere ab eo quemlibet iubet. (LINN. *Fl. Lapp. p. 121.* et RVPP *l. c.*). Decocti lotione pediculis boues et ſues liberantur (LINN. *l. c.* et EIVSD. *Fl. Svec. p. 136.*) vel proxime dicta animalia herba recente in haras proiecta (EIVSD. *Oeländſka reſa p. 60.*). Veſtes contra tineas appoſita tuetur (TABERNAEMONTANVS). Necat cimices lectularios inter lintea et culcitras in lectos repoſita, vel dum infuſo eius fortiori

tiori lecti lauantur; quo eodem fine vt fpiritus Ledi per defcenfum paratus parietibus lectisque infpergatur, nouiter commendatum. (WESTRING *l. c. p. 12.*). Allicit apes in aluearia eadem perfricta, et hifce vbertatem materiei, ex qua mel ceramque colligunt, praebet (HAGSTRÖM in *Diff. cit.*). Oleo huius et corticis Betulae albae olim creditum corium Rufficum (Juchte) odorem fuum fpecificum debere, fed teftis autoptes grauis nuper declarauit, Ledum omitti (PALLAS *Reifen T. 1. p. 46. T. 2. p. 189.*).

Non minoris vero cenfenda eft vtilitas eius medica. In tuffi conuulfiua haud pauci eandem in Suecia comprobarunt. Weftrogothos hoc malum fubigere infufo, narrauit iam dudum ill. A LINNE' (*Fl. Svec. p. 136.*). Non contemnendam virtutem, fed aliis tamen vfitatis inferiorem praeftitit cl^mo^ HAARTMAN (in BERGII *Förfök til gångbara Sjukdomars utrönande för år 1755. p. 25.*). Aliis quibusdam medicis patriis tamen fuffecit infufum in connubio emeticorum (Calmariae cl° WAHLBOM in *Provincial-med. berättelfer fåfom en Fortfättning;* in Dalia cl° BLOM in *Medicinalverkets tilftånd p. 12.*; Louifae cl° COLLJANDER *l. c. p. 436.*). Quin proficua fuit in variolofa epidemia vna cum tuffi conuulfiua fefe efferente (Joncopiae cl° WAHLIN in *Prov. med. berättelf. Fortf. p. 157.*). Attamen non nifi pauperioribus exhibita, idque in infufo vel faturato vel magis diluto, vel folo vel cum lacte fiue fero la-

ctis miſto. Ad ipſum miaſma, a quo dependet prima huius tuſſis origo, deſtruendum facere videtur, quod, ſi ſtimulo ſuo varia iam inſignia pulmonum vitia creauerit, non mirum Ledum viribus caſſum eſſe; vt igitur ad initia tuſſis potiſſimum herbam reſtrictam cupiam.

Anginae quoque exſtat medela, in Hungaria, vt videtur, primum explorata. Teſtis virtutis indicatur medicus quidam Hungarus (ROSENST. *Bſkd. p.* 242.) et iterum cel. SCOPOLI. Cel. IACQUIN autem euporiſton eſſe apud incolas montium Carpathicorum in angina inflammatoria ſignificaſſe traditur WESTRING *Diſſ. cit. p.* 15.). Differt ab illa natura ſua iſta angina, quam ill. A LINNE ſtrangulatoriam vocat, epidemica et contagioſa, multisque funeſta, in qua glandulae iugulares repente intumuere cum febre lenta et dolore colli intenſo. In hocce promtum auxilium gargariſmata et cataplaſmata ex infuſo Ledi praeſtitere (*l. c.*).

Honorifica itidem herbae in curatione tineae capitis et ſcabiei, dum lotionis inſtar adhibetur, mentio fit (*l. c.*). Caſu ſingulari infuſum ſaturatum epotum et externe pro lotione applicatum exanthemata leproſa plurimam partem diſſipauit et ſanauit: verum inter optimam ſpem aegrota hectice periit (ODHELIVS in *K. Vet. Acad. Handl.* 1774. *p.* 266.).

PY-

PYROLA.

LINN. *Syſt. veg. p. 340. Gen. pl. p. 221.*

216.

Pharm. PYROLAE *Herba.*

Pyrola rotundifolia; ſtaminibus adſcendentibus, piſtillo declinato LINN. *Spec. pl. p. 567.* Pyrola rotundifolia maior C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 110.* Pl. perennis, in dumetis Europae ſeptentrionalioris et vtraque America creſcens.

Elegantis huius plantae HERBA hodie in re medica obſoleta. Adſtringere cognatio, ſapor, qui ſimul leniter amarus eſt, et niger ex vitriolo martis color docent. Non vero valde hac vi eminet. Odore omni caret. Siſtere alui deiectiones et haemorrhagias internas infuſum vel decoctum ingeſtum, et mederi fiſtulis et vlceribus ſub externo vario vſu, auctores de materia medica vno ore indicant. Plures virtutes enumerat ZORNIVS (*Botanol. p. 550.*), quas me piget repetere. Vix attinet ſcire, farraginem, nomine *Vulneraires de Suiſſe* notam, plerumque illam ingredi.

? STYRAX.

LINN. *Syst. veg. p. 340. Gen. pl. p. 237.*

217.

Pharm. STORAX f. STYRAX.

Styrax officinale; LINN. *Spec. pl. p. 635.* Styrax folio mali cotonei C. B. Icon: MILLER'S *Figures Tab. 260.* REGNAULT *Botanique, le Storax.* Arbor in Italia, Gallo-prouincia, Luifiana Americes, Aethiopia, Palaeftina et quibusdam infulis Archipelagi crefcens.

Nobilitauit hanc arborem GVMMI-RESINA, fub praefixo nomine pharmaceutico cognita, quae liquida forma poft incifionem corticis trunci fiue ramorum vel vulnerationem corticis a verme (DU HAMEL *Traité des arbres Tom. 2. p. 288.*) exundat. Copia eius effluit ex arboribus procerioribus in Gallo-Prouinciae fyluis (de la Chartreufe de Montrieu DU HAM. *l. c.*), item incifione promanat in planitie quadam agri Tiburtini montium catena feptentrionem verfus cincta (MAZEAS, *Journal des Sçavans 1769. p. 105. Ed. in 4.*). Sed quae in officinis feruatur, orientalis originis eft, transferturque ad nos ex Turcia per Maffiliam. Diftinguenda a Storace liquida, de qua iam antea (*Appar. med. T. 1. p. 67.*) egi, etfi funt, qui fpeciem quandam liquidam huic quoque arbori tribuunt.

buunt. Styrax vero, de quo hic ſermo eſt, creditur eſſe Styrax HIPPOCRATIS et reliquorum veterum. Diſcrimina ſpecierum ab iis ſignificatarum enucleare equidem non audens, quos antiquaria haec eruditio delectat, ad alium fontem relego (KIRSTENII *Diſſ. de Styrace, Altdorfii 1736.*). Tres vero eius ſpecies merito hodie diſtinguuntur, quarum

1*ma*, *Styrax in granis*, quae eſt lacryma gummireſinoſa, puriſſima, pellucida, piſi minoris magnitudine, albicans vel pallida, odoris ſuauiſſimi et fragrantiſſimi, vix compreſſionem digitorum admittens, quin ſtatim deliqueſcat. Haec vix extra muſea conſpicienda datur (KIRSTEN *l. c. p. 18.*), prout in muſeo cl. SEBAE fuit. Hanc praeciſe ſpeciem eſſe, quam ager Tiburtinus ſuppeditat, MAZEAS (*l. c.*) refert.

2*da*, *Styrax praeſtantior vulgari*, ad veterum calamiten vel gabaliten (a Gabala vrbe) proxime accedens, tenax, facile liqueſcens, nullis ſordibus inquinata, ſed ex albis rufis luteis iisque pinguibus puriſſimis particulis conſtans ad ſpeciem Benzoës ſ. Ammoniaci, variae magnitudinis et figurae, odoris iucundiſſimi Opobalſamo ſimilis, ſaporis balſamici et aromatici grati. Veſicis incluſa transfertur, ſed vix vnquam ob pretium in officinis obuia (KIRSTEN *l. c. p. 19.*). Exiſtimo eſſe illam ſpeciem, quae a myropolis vulgo Styrax in granis vocatur.

3*ia*, *Styrax vulgaris*. Eſt maſſa badio rufa, turfae ſpeciem habens, leuis, quae inter digitos facile conteritur, compreſſione autem in paſtam compingi ſe patitur, conſtans ex gummi-reſinoſis partibus, ſcrobe lignea ſabulo aliisque quisquiliis, odoris fragrantis grati, inſtar Balſami peruuiani, ſaporis aliquantiſper amari. Glebis multarum librarum pondere ad nos transuehitur, quae ipſae preſſionis praegreſſae notas in ſe ferunt. Igne ardet, combuſta gratum eundem odorem ſpargit, qui Styraci integro ineſt. Fatendum et huius hiſtoriam adhuc eſſe mancam, nec niſi noua peregrinatorum indagine perficiendam. Aliena iſta an lucri vnice cauſa addita, an neceſſitate maſſam inde ſolidam formandi? non dixerim. Haec ſpecies ſolet in officinis Styrax calamita vocari, licet a calamita veterum, ſiue nomen veniat ab arundine vel calamo, cui gummi-reſinam indiderunt, ſiue ab vrbe, differat. Sed haec fere vnica eſt ſpecies in officinis obuia. Artem variam, qua Styrax corrumpi ſolet, DIOSCORIDES iam PLINIVSque conqueſti ſunt.

Styrax vulgaris aquae infuſione impertit odoris ſui tantillum, ſaporem leniter balſamicum et colorem aureo-luteum. Deſtillatione haec odore valde fragrante imbuitur. Vini ſpiritus reſinam facile ſoluit, ſordibus et gummoſa parte relictis. Reſina pura maxime fragrans eſt. Haec ſi ſola deſtillatur, vna cum oleo

oleo empyreumatico, ſal, Benzoës floribus non abſimile, dimittit (LEWIS *M. m. p. 566.*). Hi flores etiam in conſpectum veniunt, ſi oleum butyraceum aſcendens aqua lauatur et haec loco frigido collocatur (NEVMANN's *Chymie Vol. 2. P. 3. p. 68.*). Extractum ſpirituoſum triplo maius pondus aquoſo conſtituit. (NEVM. *l. c. p. 67.*).

Veteribus (DIOSCOR. *M. m. Lib. 1. c. 79* GALEN. *de ſimpl. Lib 8.*) Styrax eorum familiare remedium in variis morbis fuit, quae reſoluentia deſiderant, praecipue in raucedine, grauedine, tuſſi, aſthmate; item in menſtruorum obſtructione. Sunt qui ad ipſam phthiſin vlceroſam extenderunt, aliorum balſamicorum exemplo, ſed ſucceſſu eodem ambiguo. Noſtro tempore interne rariſſime vſurpatur, niſi in pilulis ſui nominis. Sed ſuffimigiis deſtinatur ad diſſipandos tumores frigidos, ad aërem corrigendum vel ſolum vel mixtum cum aliis grate odoris, et varie compactum; porro ob balſamicam ſuam naturam vnguentis emplaſtrisque, quae conſolidandis vulneribus inſeruiant.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

STYRAX COLATVS *Ph. Lond. p. 23.* Styrax vulgaris aqua, donec molleſcat, coctus prelo inter laminas ferreas tepefactas exprimitur, quo artificio inquinamenta remanent, Styrax autem depuratus ab aqua ſeparatur. Sub hac encheireſi non poteſt non di-

difpendium fieri tam odorarum partium, quas calor difpergit, quam gummoforum, quas aqua foluit. Praeftat

STYRAX DEPVRATVS *Ph. Svec. p. 181.* Styrax, praegreffa folutione in fpiritu vini rectificato fpiritusque poft colationem abftractione, leniffimo calore ad iuftam foliditatem redigitur.

MASSA f. BACILLI PRO FORNACE *Ph. W. p. 113.* Poft Benzoën Styrax maximam ponderis partem fuffimenti huius efficit.

PILVLAE DE STYRACE *Ph. W. p. 141.* Ex variis refinofis, inter quae et Styrax, Opio, Croco et fucco Liquiritiae conftant. Ab Arabum tempore ad nos peruenerunt. Aemulantur vim pilularum de Cynogloffo in tuffi et affectionibus catarrhalibus et fpafticis. Sedecim earum grana Opii duo continent; vt igitur grana quatuor, fex, octo, plura pro dofi fumantur.

PILVLAE E STYRACE *Ph. Lond. p. 96.* magis ob breuitatem placent praecedentibus; nam Styracem modo, Crocum, Opium continent.

VNGVENTVM DE STYRACE *Ph. W. p. 251.* Inter alia refinofa ceramque oleo nucum Styrax excipitur. Laudatum in vulneribus ligamentorum et membranarum.

EM-

EMPLASTRVM ANGLICANVM NIGRVM (*The Lady's black sticking Plaister*). De hac pluribus infra sub Ichthyocolla.

PVLVIS FVMALIS *Ph. W. p. 153.*

ESSENTIA BENZOES COMPOSITA *Ph. W. p. 78.*

? LAWSONIA.

LINN. *Syst. veg. p. 300. Gen. pl. p. 191.*

218.

ALKANNAE VERAE s. ORIENTALIS *Radix*.

Lawsonia inermis; ramis inermibus LINN. *Spec. pl. p. 498.* Ligustrum aegyptium Elhanne seu Tamarhendi vel Alcanna Auicennae ALPIN. *pl. Aegypt. p. 44.* c. icone. Poutaletsje RHEED. *Hort. mal. T. 4. p. 117. Tab. 57.* Arbor Indiae orientalis, Malabariae, Zeylonae, Aegypti.

Cum Lawsonia spinosa L. tam arcte cognata, vt cultura modo differre videatur. Certe natura tinctoria vtrique communis (Conf. RVMPH. *Herb. Amb. T. 4. p. 44. Tab. 17.* HASSELQVIST'S *Resa p. 464.*), ob quam in patria stirpis *Folia* praecipue magno in pretio sunt. Hisce orientales gentes vngues, manus, capillos, barbam aliasque corporis partes, item equo-

 rum

rum iubam, caudam rel. colore pro miſcela varia flauo, rubro, fuluo tingunt, quae conſuetudo vtut antiqua, (v. DIOSCOR. de Cypro *Mat. med. L.* 1. *Cap.* 124. RAVWOLFF *Reyſſ. p.* 58. ALPIN. *pl. Aeg. l. c.*) etiamnunc (FORSKÅL *Flor. Aegyptiaco-arab. p. LV*) ſeruatur, vt et mercatoribus haec folia inſigne lucrum afferant. Paſta ex puluere aqua macerata in hunc finem plerumque alligatur. Adſtringere notatur iſtum puluerem, et ideo ad ſudores pedum foetidos tollendos et vlcera oris gingiuarum ſiccanda adhiberi (ALPIN.). Multas alias virtutes recenſet RVMPHIVS de Lawſoniae ſpinoſae foliis, hic reticendas.

RADIX. Veram ſ. orientalem ex autopſia deſcribere mihi non datur, ſed ex capite craſſo copioſas laminas ſibi inuicem incumbentes emittere, profundiori, quam Alkannae ſpuriae radices, rubedine tinctas, comperio (SPIELM. *M. m. p.* 375.). Rariſſime intrat officinas, et ſine damno abeſſe poteſt, ſed huic vulgo ſubſtituitur radix Anchuſae tinctoriae (v. infra inter Aſperifolias). Adſtringendi vim illi adſcribunt. Coloris vero praecipue ratio habetur, ad tincturas decocta vel vnguenta grata rubedine imbuenda.

SAN-

? SANTALVM.

LINN. *Syst. veg. p. 137. Gen. pl. p. 191.*

219.

Pharm. 1. SANTALI ALBI] *Lignum.*
2. - - - CITRINI]

Santalum album; LINN. *Spec. pl. p. 497.* 1. Santalum album C. B. 2. Santalum pallidum C. B. Conf. Sandalum RVMPH. *Herb. Amb. Tom. 2. p. 42. Tab. 11;* item BREYNII *Icon. et descript. p. 19. Tab. 5. fig. 1.* Arbor Indiae orientalis, insulae praecipue Timor.

Lignum ALBVM pallidum citreo-album, odoris saporisque expers est. CITRINVM coloris est flauicantis vel pallide rufescentis, odoris fragrantis ad rosaceum vergentis, saporis amaricantis. Vtrumque magnis crassisque frustis iisque ponderosis et solidis ad nos transfertur. Duplex istud lignorum genus mox ex eadem mox diuersis arboribus obtinetur (RVMPH. *l. c.*). Si vtrumque adest, citrinum locum internum occupat et albo obuoluitur, vel maiori vel minori crassitie (GARCIAS *de arom. Vers.* CLVS. *p. 69.* HERMANN. *Cynos. T. 1. p. 219.* RVMPH. *l. c.*). Aliquando vero lignum ad intima vsque album est, idque frequentissime accidit, ita vt vix quinquagesimus truncus citrinus sit (GARCIAS.). Nec vlla extus discri-

minis vtriusque nota apparet. Ad radicem et nodos magna citrini ligni pars offenditur. Recens lignum odorem nullum ſpargit, ſed modo ſiccum. Ne vero ex citrino pereat, oportet aliquam albi ligni portionem circa illud relinquere. Color vero citrinus nonniſi in adultioribus arboribus ſeſe manifeſtat (RVMPH.). Statio aprica pariter ad eius productionem haud parum confert (GARCIAS). In India citrinum cariori pretio venditum fuit, quam in ipſa Europa, vnde dubium enatum, an verum ad nos peruenerit. (IDEM).

Santalum citrinum aqua deſtillatum oleum eſſentiale dimittit, fragrans, ambroſiacum, quod frigore coit in balſami ſpiſſitudinem. Extractum aquoſum amaricans et leuiter pungens eſt. Plus extrahit ſpiritus vini, qui erogat extractum debilis odoris, ſed ſaporis ſubacris balſamici (LEWIS *M. m. p. 517.*). Reſinoſa pars, iterum ſoluta acohole et inſpiſſata, non vlterius in ſolidam reſinam conuerti ſe patitur, ſed refert ſpiſſitudine et colore balſamum Peruuianum (FR. HOFFM. *Obſ. phyſ. chym. p. 69.*).

Recens raſae arbores viroſum aliquid e cortice maxime et cerebro inimicum ſpirant, vnde febris delirioſa; idque ex BONTII (*Med. Ind. c. 15. fol. 31. b.*) teſtimonio, qui tamen et aërem nebuloſum aliasque cauſas ſimul in culpa habet.

Indis odoris cauſa mirifice Santalum placet, dum vel pultem ex ligno aqua factam corpori inungunt,

vel

vel ligna accendunt, vel vestibus et vtensilibus adponunt (GARCIAS, RVMPH.). Chinensibus vulgare suffimentum in honorem deorum est (OSBECK's *Resa p. 156.*).

Graeci veteres eius non meminerunt, sed Arabes, qui refrigerare illud perperam affirmant, modo satis constiterit, de eodem ligno sermonem esse. Calidae potius naturae esse demonstrat resina elicita. Analepticum pronunciauit AVICENNA (*Opp. de med. cord. Tract. 2. p. 565.*); qua in dignitate et essentiam habuit FR. HOFFMANNVS (*l. c. p. 70.*), ita vt ad vim Ambrae illam extollat.

Nostra aetas in censendis remediis rigorosior ad superflua haud immerito Santalum citrinum refert, album autem ad inertia.

Santalum rubrum alius omnino originis est.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SPECIES DIATRION SANDALON *Ph. W. p. 180.* Inconcinna ex varia farragine compositio, qua vitia hepatis et mala inde dependentia debellare voluit veneranda alias antiquitas.

VNGVENTVM SANDALINVM *l. c. p. 249.* Redit hic iterum Lignorum triga non apto satis satellitio stipata. Certe frustra refrigerare illud et corroborare olim existimatum.

EMPLASTRVM SANDALINVM pertinet ad Santalum rubrum.

TAMARIX.

LINN. *Syst. veg. p. 244. Gen. pl. p. 148.*

220.

Pharm. TAMARISCI *Cortex; Lignum; Folia.*

Tamarix gallica; floribus pentandris LINN. *Spec. pl. p. 387.* Tamarix altera, folio tenuiore, f. gallica C. B. Μυρικη Graecorum. Icon: MILLER's *Figures Tab. 262. fig. 1.* Arbor in Hifpania, Gallia et Italia crefcens, in noftris hybernaculis haud rara.

Ab ill. HALLERO (*Hift. ft. helv. n. 948.*) virtutes medicae ad *Tamaricem Germanicam;* floribus decandris LINN. *Sp. pl. l. c.* depictam in MILLER's *Figures l. c. fig. 2., Fl. Dan. Tab. 234,* et REGNAVLT *Botanique,* le Tamaris, ad vtrasque vero a CHOMELIO (*Ufuelles T. 1. p. 321.*) transferuntur.

CORTEX prae reliquis partibus claruit, fed nec hic hodie valde vfitatus. Eft tenuis conuolutus veftitus epidermide fufca, ftigmatibus grifeis diftincta, intrinfecus fubrufus, faporis amaricantis et fubaufteri. Solutio vitrioli martis ex eius mifcela nigrefcit. Aperiendi et corroborandi vi non omni deftitutum

effe,

esse, vel hisce apparet. Veteres in obstructionibus lienis soluendis praerogatiuam variis stirpis partibus assignant, quae si de foliorum, siue radicis, siue ramulorum decocto (DIOSC. *M. m. c. 116. Lib. 1. c. 116.* GALEN. *de simpl. facult. Lib. 7.*) vel succo (PLIN. *l. 24. c. 9.*) admittenda: eandem et competere poculis ex eiusdem ligno fabrefactis (DIOSC. PLIN.), quibus potulentum ingeratur, vix vllus credet, etsi vtriusque rei assentientes seriores quosdam medicos offendimus. Validissime lienem comminuere obstructum decoctum ligni asserit FERNELIVS (*meth. med. L. 5. c. 6.*); eodemque fine cortex SENNERTI (*Pract. cap. de lienis morbis.*) formulas numerosas cum aliis intrat. Rachiticis infantibus hic etiam subinde exhibitus (IOS. MILLERI *Bot. offic. p. 432.*). In ictero praeterea, haemoptysi, alui profluuiis vitiisque variis cutis, opem praestitam varii memorant, sed non ita, vt absque iterata experientia fidem mereatur.

Tamaricis Germanicae aperiendi efficaciam cl. SCOPOLI (*Fl. Carn. Ed. 1. p. 320.*) approbauit.

Cineres Tamarisci combusti sal mirabile Glauberi verum erogant (*Montet* in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris 1757. p. 555. sqq.*).

ORDO

ORDO XVIII.

ASPERIFOLIAE.

SYMPHYTVM.

LINN. *Syst. veg. p. 158. Gen. pl. p. 76.*

221.

Pharm. SYMPHYTI f. CONSOLIDAE MAIORIS *Radix; Herba; Flores.*

Symphytum officinale; foliis ouato-lanceolatis decurrentibus LINN. *Spec. plant. p. 195.* Symphytum Consolida maior C. B. Σύμφυτον DIOSC. Varietas flore albo solet eligi. Icon: *Fl. Dan. Tab. 664.* Rubra depicta in REGNAVLT *Botan.* la grande Consoude. Pl. perennis; in pratis humidis, ad fossas, riuos Europae australioris copiosissima.

Radix ramosa, magna, extus nigra, interne alba, inodora, masticata mucilaginem copiosam emittit. Atque haec causa est, cur adoptata iam a veterum tempore in medicina sit. Tanta vero eius vbertas, vt radix aqua decocta tres circiter partes mucilaginis insipidae ex quatuor ponderis sui partibus eroget:

ma-

maiorem igitur mucilaginis quantitatem, quam Althaea, eamque tenaciorem (LEWIS *M. m. p. 29*). Non tamen hodie tam frequenter vſurpatur, ac meretur, et priſtina laus ſuadet. Reſpectum enim ad virtutem incraſſantem, inuiſcantem, emollientem et vulnerariam. Sicque in haemoptyſi (DIOSC. *M. m. L. 4. c. 10.* LINN. *Fl. Svec. p. 59.*) placuit, puluis naribus attractus immodicum earundem haemorrhagiam compeſcuit (PFANN in *Samml. merkw. Fälle p. 249.*); nihilque repugnat, quo minus, vt alia mucilaginoſa, in diarrhoea et dyſenteria illam proficuam haberes. Dari poteſt vel in puluere, vel aqua infuſa ſiue decocta. In externis vero vitiis, inſtar cataplaſmatis vel mucilaginis, applicata, vltra fidem fuit a multis depraedicata, non ſolum ad vulnera recentia conſolidanda, ſed et ad oſſa fracta (SIM. PAVLLI *Quadrip. p. 301. ſq.*) conferruminanda, ita vt et ideo apud Anglos hinc inde *Bonſet* (RAII *Hiſt. pl. p. 505.*) audiat, ad ipſas hernias coërcendas (HOUSTOUN *on ruptures.*), et ad ſanationem pertinaciorum vlcerum. Quod cruciatus podagricos cataplaſma ex puluere (TACHENIVS *de morborum principe p. 199.*) vel contuſa radice (RVLAND. *Cent. 2. empir. cur. 9.*) ſuſtuliſſe narretur, fotui et relaxandi potentiae vnice adſcribendum arbitror. Recens autem cum lotio aegri in pultem cocta, feruideque fere applicata, per 24 horas malum iſchiadicum in viro quodam ſanauit; ſed in parte puſtulae in impetiginem trans-

transeuntes, deinque per totum corpus ſcabies foeda, emerſerunt (RVD. IAC. CAMERARIVS in *Miſc. Nat. cur. Dec. 3. Ann. 5. 6. Obſ. 16. p. 45.*).

Mucilagine ſcatent etiam FOLIA et FLORES; hinc conſimilibus vſibus, etſi rarius, inſeruiunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SYRVPVS E SYMPHYTO FERNELII *Ph. W. p. 219.* Praeter radices et folia Symphyti, Tuſſilago, Pimpinella, Roſae rubrae aliaque quaedam adſtringentia intrant. In tabe et pulmonum exulcerationibus, item profluuiis ſanguineis et aluinis quibusdam, dignus vſu viſus eſt.

EMPLASTRVM AD FRACTVRAS ET LVXATIONES *Ph. W. p. 65.* recipit radicem. Sanior chirurgia eiusdem inertiam reprehendit.

EMPLASTRVM PRO HERNIOSIS *l. c.* Idem eſto de hoc iudicium, niſi de hernia infantis tenelli ſermo, quam repoſitam, globuloque coërcitam, retinere ſuo in ſitu poterit.

BO-

BORAGO.

LINN. *Syst. veg. p. 159. Gen. pl. p. 77.*

222.

Pharm. BORAGINIS *Folia; Flores.*

Borago officinalis; foliis omnibus alternis, calycibus patentibus. LINN. *Sp. pl. p. 197.* Buglossum latifolium Borrago C. B. Icon: REGNAVLT *Botan.* la Bourrache. *Hort. Roman. T. 2. Tab. 20. 21.* Pl. annua, Halepo in calidioris Europae regiones aduena, vbiuis iam in hortis colitur, et sponte ibidem sese disseminat.

In seria praxi euiluit. Buglossum esse veterum, MATTHIOLVS, DODONAEVS aliique volunt.

HERBA scatet succo aquoso, subuiscido, saporis herbacei, subsalsi. Manifestior mucilago radici inest. Decoctum foliorum in syrupi crassitiem spissatum post aliquot dierum moram format copiam crystallorum nitrosarum (BOULDUC *Mem. de Al'c. des sc. de Paris 1734. p. 101. sqq.*). Idem contingit cum succo herbae expresso post depurationem spissato. (MARCGRAF in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Berlin 1747. p. 79.*). Sicca si carbonibus candentibus inspergitur, strepitu deflagrat (GEOFFROY *Matiere med. Traité T. 5. p. 346.*). Hisce notis, humectare refrigerare leuiterque attenuare posse spissos humores, facile creditur,

tur, vt igitur, in febribus acutis et inflammatoriis nominatim, ad quorundam consilium succus expressus vel decoctum aliquid auxilii promittat. Sed exstant efficaciora. Quod vtique valet de hypochondriaco malo et melancholia, quorum morborum curatio insuper raro solis resoluentibus absoluitur, vel iisdem opus habent.

FLORES. Apibus in deliciis sunt, quibus tanto opportuniores, quum in serum vsque autumnum explicentur; hinc in vicinia apiariorum copiose coluntur. Alius vsus est pro acetariis, quibus ornamento potius sunt, quam grato sapori, praecipue Varietatis coeruleae corollae. Hae a calyce separatae a pharmacopolis colliguntur. Reficere easdem neruos olim crediderunt, hinc cordiales flores dicti. Sed neque criteria externa, nam debilis recentium odor aufugit siccando, et aqua emittunt modo mucilaginem subdulcem, nec experientia rem confirmant. Nihilominus olim inter

FLORES QVATVOR CORDIALES militarunt, et in AQVAM eiusdem nominis recepti.

PVL-

PVLMONARIA.

LINN. *Syst. veg. p. 158. Gen. pl. p. 75.*

223.

Pharm. PVLMONARIAE MACVLATAE *Herba.*

Pulmonaria officinalis; foliis radicalibus ouato-cordatis fcabris. LINN. *Spec. pl. p. 194.* Var. *α.* Symphytum maculofum f. Pulmonaria latifolia C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 482.* REGNAVLT *Botanique,* la Pulmonaire. Haec varietas albis punctis notata. Pl. perennis, in locis nemorofis crefcens, primo vere floret. Alia quoque Varietas f. *γ.* Pulmonaria folio non maculofo C. B. locum habere poteft (LINN. *Fl. Svec. n. 163.*). Galli (*Cod. medicam.* GEOFFROY, CHOMEL) et recipiunt Pulmonariam anguftifoliam L.

HERBA. Hodie vix a medicis curatur. Sapor eius herbaceus, vifcidus. Plurimum cinerum ad feptimam ponderis partem fuppeditat (GMELIN in *Act. Petropol. T. 5. p. 283.*). Anglis pro olere in frequenti vfu (RAY *Hift. pl. T. 1. p. 489.*). Multi inter humectantia, demulcentia, emollientia, quin vulneraria collocant, et afperitati faucium, haemoptyfi, imo phthifi ex vlcere, mederi perfuafum cupiunt. Nihil vero pollicetur, quam vim aliquam mucilaginofis

communem, quae in hac ſtirpe infirmior longe eſt, quam in columniferis et variis affinibus familiae ſuae.

LITHOSPERMVM.

LINN. *Syſt. veg. p. 156. Gen. pl. p. 74.*

224.

Pharm. LITHOSPERMI ſ. MILII SOLIS *Semen.*

Lithoſpermum officinale; ſeminibus laeuibus, corollis vix calycem ſuperantibus, foliis lanceolatis LINN. *Spec. pl. p. 189.* Lithoſpermum maius erectum C. B. Icon: REGNAVLT *Botanique*, le Grenil. Pl. perennis, ad fluuios item locis glareoſis ſiccisque reperiunda.

SEMEN ouatum conſtat ex cruſta albido cinerea, dura, ſplendente, inſipida, quae latiori extremo vmbilicum habet fuſcum, et nucleo, dum recens eſt, ſubdulci oleoſo. Hic ſemine diutius ſeruato ingratum rancorem contrahit. Cruſtas aqua forti, vel aliis acidis infuſas ebulliuiſſe notatum (GREW *mixtura corp. p. 22.*); ſed alii non ſucceſſit experimentum cum ſpiritu aceti et ſpiritu vitrioli (ALSTON *Lect. on the M. m. T. 2. p. 362.*). Vt igitur dubio adhuc locus ſit, an cum abſorbentibus aliis, e. c. lapidibus cancrorum, vi conueniat (HERM. *Cynoſ. M. m. T. 1.*

pag.

pag. 322.). Calculum vrinarium frangere ſemen, vetus fabula eſt, a DIOSCORIDE (*M. m. L. 3. c. 58.*) PLINIO, (*Lib. 27. c. 11.*) RHAZE (*ad Manſ. 3. c. 46.*) concepta. Lotium mouere hiſce quidem credo, et in ſtranguria efficere aliquid poſſe, quum ob nucleum emulſiuae naturae ſit. Commendabile hic oleum erogat, et emulſionem nec ingratam nec inſalubrem. Ill. HALLERO (*Hiſt. ſt. helv. n. 595.*) tota ſtirps videtur narcotica.

ANCHVSA.

LINN. *Syſt. veg. p. 156. Gen. pl. p. 74.*

225.

Pharm. BVGLOSSI Radix; *Herba*; *Flores*.

Anchuſa officinalis; foliis lanceolatis, ſpicis imbricatis ſecundis LINN. *Sp. pl. p. 191.* Bugloſſum anguſtifolium maius C. B. Icon: *Fl. Dan. T. 572.* REGNAVNT *Botan.* la Bugloſſe vivace. Pl. perennis, locis ruderatis et ad agros creſcens.

Haec cum Anchuſa anguſtifolia L. depicta a MILLERO in *Figures Tab.* 72. coniungitur ſpecie ab ill. HALLERO (*Hiſt. ſt. helv. n. 599.*). Nec dubitat vtrique communes vires tribuere.

Exoleta. In omnibus partibus mucilago quaedam inſipida ſeſe prodit, in floribus praeterea leuis amarities. Vires ſolent ad iſtas Boraginis exigi (CHO-

MEL *Usuelles T. 1. p. 134.* GEOFFROY *M. m. Traité T. 5. p. 390.* ALSTON'S *Lectures Vol. 2. p. 92.* rel.). Nec male docente ſapore, cognatione, ſtrepitu item FOLIORVM in carbones proiectorum (GEOFFROY). Herba tenella olera primo vere ingreditur in Vplandia (LINN. *Fl. Svec. n. 161.*). An veterum Buglosſum ſit idem cum noſtro, non liquet. Certe noſtrum Euphroſyni nomine (PLINIVS *Hiſt. med. Lib. 25. c. 8.*) indignum eſt. Nihil enim ad exhilarandum animum facit, licet diu

FLORES ad QVATVOR CORDIALES relati fuerint.

226.

Pharm. ALKANNAE vulgo, ANCHVSAE Ph. Ed. *Radix.*

Anchuſa tinctoria; tomentoſa, foliis lanceolatis obtuſis, ſtaminibus corolla leuioribus. LINN. *Sp. pl. p. 192.* Anchuſa monſpeliaca I. B. *Hiſt. pl. T. 3. p. 584.* Icon: REGNAVLT *Botanique*, l'Orcanette. Pl. perennis in Gallo-Prouincia creſcens.

Diſtinguenda ab Alkanna orientali ex Lawſonia inermi L.

RADIX fere cylindrica, calamum ſcriptorium craſſa cortice ſaturate purpureo, intra quem fabrica ſublignea albida. Inodora, inſipida, ſubdulcis, non ad-

adſtringens, etſi plerique hoc afferunt (ALSTON *M. m. T. 1. p. 365.*). Cortici ſoli pigmentum iſtud ineſt, quod caloris ope tingit ſpiritum vini, olea, axungias, ceram, colore profunde attamen grate rubro, aquam autem colore debiliter modo bruno. Extractum tam ſpirituoſum, quam aquoſum, amaricans. Fraude ſubinde Buglofſi radix ſubſtituitur, decocto ligni Braſiliani imbuta, quo acquirit rubedinem. Paſta Alkannae radicis oſſa in pullo intumuerunt. (GVETTARD in *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris 1746. p. 102.*). Aperire, coagulatum ſanguinem diſſipare, ſiſtere diarrhoeas, vlcera inueterata exſiccare, olim quidem exiſtimatum BOERH. *Hort. L. B. T. 1. p. 273.*), ſed deficiente experientiae fulcro. Vnde nonniſi pro oleoſis variis tingendis hodie in officinis aſſeruatur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

VNGVENTVM RVBRVM POTABILE *Ph. W. p. 249.* Ex radicibus hiſce vino rubro maceratis et butyro non ſalito recente coctis. Ad diſcutiendum ſanguinem ex contuſione interne ſtagnantem et coëuntem et ad haemoptyſin coërcendam olim in pretio, ad vnciam vehiculo calido ſumtum.

VNGVENTVM RVBRVM AD LABIA ORIS *l. c.*

CYNOGLOSSVM.

LINN. *Syst. veg. p. 159. Gen. pl. p. 75.*

227.

Pharm. CYNOGLOSSAE *Radix*; *Herba.*

Cynoglossum officinale; staminibus corolla breuioribus, foliis lato-lanceolatis tomentosis sessilibus LINN. *Sp. pl. p. 192.* Cynoglossum maius vulgare C. B. Icon: REGNAVLT *Botan.* la Cynoglosse. Intelligitur Varietas flore rubro. Pl. biennis, in ruderatis et ad vias obuia.

Odor totius stirpis recentis foetens, murino haud absimilis, et color herbae florumque luridus, suspectam illam reddit. Pecora quoque intactam relinquunt, capris solis forte exemtis (LINN. *Fl. Svec. n. 162.*). Pediculos autem pellit (RAII *Hist. pl. p. 490.*). Stirps, radice remota, destillata aquam exhibet valde nauseosam odoris narcotici (SCHRECKII *Diss. de Cynoglosso p. 19.*). Vere etiam anodyna, quin, maiori copia ingesta, narcotica est habita (BOERH. *Hort. L. B. T. 1, p. 275.*). Ex foliis loco tenellorum Symphyti foliorum coctis libereque ingestis in familia vomitus cum aliis malis, dein stupor et somnus insequuti, vno mortuo (MORISON *Hist. Oxon. T. 3. p. 450.*). Funestorum effectuum ex interno vsu et meminit BLAIR (in HALL. *hist. st. helv. n. 587.*).

Parce,

Parce, ſi vnquam hodie praeterquam in pilulis ſui nominis, vſurpatur.

RADIX grandis, ramoſa, ſuccoſa, externe bruna vel nigricans, interne albida. In vdis locis obuia, grauem viroſum odorem ſpirat, in ſiccioribus inodora fere (HERM. *Cynoſ. T. 1. p. 178.*). Perit et odor ſiccando eam; nec in extracto, ſiue aqua ſiue ſpiritu vini facto, ſeſe figi patitur odora pars. Hiſce iam dubia euadit medica eius, ea qua ſolet lege, vſurpatae efficacia, certe metus deleterii effectus infringitur. Vereor igitur, ne non ſatis fida ſint, quae de vſu eius in tuſſi, haemorrhagiis, alui profluuiis rel. a multis enumerantur, et quae congeſſit SCHRECKIVS (*l. c.*). Addo radicem contra ſcrophulas et ſtrumas, tam in decocto epoto, quam inſtar cataplaſmatis applicatam, celebri medico ſucceſſiſſe (RAII *Hiſt. l. c.*). Extractum dyſentericis ad corrigendam acrem corruptelam nuperius haud ſine fructu ingeſtum (SCOPOLI *Fl. Carn. Ed. 1. p. 440.*).

FOLIA ob ſimiles virtutes celebrata. Succus herbae praeuia coctione in ſyrupum redactus egregiam opem in catarrhoſis affectibus et tuſſi tulit (FVLL. *pharm. ext. p. 401.*). In infuſo theaeformi cum aliis herbis eadem praeſtantia ſeſe exſeruit (SCOPOLI *l. c.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

PILVLAE DE CYNOGLOSSA *Ph. W. p. 138.* Continent Opii extractum, semina Hyoscyami, resinosa et aromatica varia, radicem denique et succum Cynoglossi. Ex TRALLIANI (*Lib. 5. c. 1. de Tussi Ed.* ANDERN. *p. 248.*) temporibus ad nostra peruenerunt, inconcinnae etsi compositionis, efficaces tamen et inter opiata consuetioris vsus. Facile patet ex hisce vim Cynoglossi propriam decerni non posse. Qua forma a Wurtenbergensibus sistitur, massae quaelibet drachma Opii grana octo et totidem seminum Hyoscyami comprehendit. Praestat igitur vires Opii in coërcendis spasticis affectionibus et profluuiis, item somno alliciendo doloreque sedando. Nominatim ad tussim mitigandam (TRALLES *de Op. Sect. 3. p. 123.*) valet, ex catarrhali labe asperam arteriam vellicante natam. Massa hac, cum nitro versus noctem, data, olim optimo patrum nocturnam quietem, crebris pectoris a tussi concussionibus diu turbatam, tiro medicus feliciter restitui. In asthmate spasmodico inducias ad minimum procurat TRALL. *l. c. p. 161.*). Grana bina ad quinque vulgaris dosis esse solet.

PILVLAE DE CYNOGLOSSO CVM CASTOREO *Ph. W. p. 138.* Sunt illae nuperrime descriptae, sed Croco et Castoreo mistae, vt paullo maiori dosi exhiberi queant. In PILVLIS DE CYNOGLOSSO

GLOSSO *Ph. Dan. p. 210.* hoc semper connubium locum habet, imminuta et Opii et seminum Hyoscyami quantitate ita, vt singula drachma pilularis massae illius grana quatuor modo, horum grana duo sibi vindicet.

CORDIA.

LINN. *Syst. veg. p. 191. Gen. pl. p. 110.*

228.

Pharm. SEBESTEN.

Cordia Myxa; foliis ouatis supra glabris, corymbis lateralibus, calycibus decemstriatis LINN. *Sp. pl. p. 273.* Sebestena syluestris C. B. item domestica EIVSD. Sebestena domestica COMMEL. *Hort. Amstel. Tom. 1. p. 139. Tab. 72.* vbi absque fructu depicta. Quem vero, etsi ruditer, vna delineauit ALPIN *pl. Aegypt. p. 30. et 31.* Sebesten officinarum DILLEN. *Hort. Elth. p. 340. Tab. 255.* cuius *figuris 1-5* dextrorsum collocatis floris partes sistuntur. Arbor Aegypti et Malabariae.

FRVCTVS vnice, etsi rarissime, apud nos hodie in vsu; hinc vermibus plerumque arrosus offenditur. Drupa est, referens prunum exiguum, oblongo-rotunda, vtrinque acuta, nigricans, rugosa, viscosa, subdulcis, includens nucem subtriquetram compres-

ſam vtrinque emarginatam. DIOSCORIDIS et GALENI operibus non inſertus hicce fructus exſtat, ſed memorarunt eum AEGINETA, AËTIVS et ACTVARIVS (C. B. *Pin. p. 446.*).

Viſcida huius natura nomen Myxae apud PLINIVM aliosque illi peperit. Poſtponendus Iuiubae fructui dulcedine, certe vetuſtus in officinis ſeruatus, ſuperat vero illum viſciditate, quae tanta eſt, vt Aegypti olim inde viſcum pararint, aucupiis idoneum, fructum contuſum et lotum, quoad aqua ſuperflua abſumeretur, coquendo (ALPIN. *l. c. p. 29.*). Praecipuus ibidem et alibi vſus fuit in morbis variis pectoris, raucedine, tuſſi, reſpirationis difficultate, etiam inflammatoriis; porro in lotii viarum ardore valuit, quae omnia rationi quoque conſentanea. Ventrem pariter ſubducere, recentem quidem magis, aridum autem minus, veteres obſeruarunt, confirmante et experientia MATTHIONI (*in* DIOSCOR. *p. 218.*), qui drachmis decem vel duodecim pulpae eandem vim ac Caſſiae tribuit.

ORDO

ORDO XIX.

VERTICILLATAE.

TEVCRIVM.

LINN. *Syst. veg. p. 438. Gen. pl. p. 287.*

229.

Pharm. MARI VERI vulgo s. MARI SYRIACI Angl. *Herba* s. *Summitates.*

Teucrium Marum; foliis integerrimis ouatis acutis petiolatis, subtus tomentosis, floribus racemosis secundis LINN. *Syst. veg. p. 439.* Marum Cortusi IO. BAVH. *Hist. T. 3. p. 242.* Cfr. SCHREBERI *verticill. vnilab. n. 28. α*, et LINN. *Diss. de Maro resp.* DAHLGREN *p. 7.* Icon: RIVIN. *monop. irreg. T. 23.* item REGNAVLT *Botanique*, sed perperam sub nomine Nepetae Catariae s. Herbe au chat. Fruticulus crescens in Valentia et insula Pomponia s. Porteros subter Gallo-Prouincia sita, in Graecia, Creta, Aegypto, Syria. Commode in frigidariis per hiemem seruatur, vt tamen et tepidarii fotum probe ferat.

An

An in veterum notitiam venerit, et quo nomine Marum inſigniuerint, nolo diſquirere. Sufficit impenſam a WEDELIO (*Diſſ. de Maro reſp.* HERMANNO *1703.*) ſterili huic rei operam indicaſſe.

Singulari cupidine in hanc ſtirpem, vt Catariam et Valerianam, feles trahuntur, lambendo illam, decerpendo, comedendo, quin ſi CORTVSO, Patauino quondam Profeſſori Botanices, fidendum, ea deuorata ſemine vndique illam conſpurcando (IO. BAVH. *l. c.*) et, ſi digiti iſta obliti felibus offeruntur, hiſce affricant nares, caput, imo dorſum, in voluptatis, quam ex halitibus percipiunt, teſtimonium MÜNCHH. *Hausvater T. 1. p. 415.*).

FOLIA recentia cum tenellis ramulis contrita ſimili fere modo, vt ſal volatile olfactum grato ſuo et camphoraceo fere aromate nares vellicant, in ſternutationem vsque, et per momentum temporis animum eximie erigunt. Guſtata autem amaritiem cum acrimoniae et caloris ſenſu produnt. Nec multum harum virium ſiccatione perditur. Odora herbae pars aquoſo quoque latice per infuſionem excipi ſeſe patitur, ſapore autem tantum imbecilli eundem imbuit. Spiritus vini plurimum vtriusque generis partium extrahit. Deſtillatione cum aqua largitur oleum aethereum pungens, volatile, valde fragrans, reſidua parte amara (LEWIS *M. m. p. 372.*). Penetrabili ſuo odore et ſapore, imo et vi, comparari cum oleo Coch-

Cochleariae poteſt (FR. HOFFM. *Obſ. phyſ. chym. p. 19.*).

Mireris merito, quod ſub hiſce praeſtantiae eius indiciis tam raro hodie adhibeatur. Interim nolim Polychreſtum cum WEDELIO (*l. c.*) vocari, quo nomine deſpectam potius reddidit nobilem ſtirpem, vires licet numeroſas ample, ſed ex ratiocinio vnice, recenſuerit. Et ex hoc fonte praecipue promanaſſe arbitror plerasque laudes de ea in libris de medicamentis obuias. Herba in puluere naribus excepta et ſternutationem ciët et copioſam pituitam allicit. Sed praeprimis ad ſingularem eius efficaciam, neruoſum ſyſtema languidum et debile reficiendi, attendendum eſt. Vnde inter cephalica excellere notauit HERMANNVS (*Cynoſ. Mat. med. Tom. 2. p. 349.*) ob quam vim et magni illam facit BOERHAAVIVS (*Hiſt. pl. hort. L. B. p. 262.*), nec veritus ill LINNEVS eſt, eam ſummum analepticum declarare (*Diſſ. cit. p. 13.*). Promtum vero auxilium praeſtat, nec, etiamſi febre praeſente, nocet, quare eximio alias analeptico, Cinamomo, vt quod nimium calefacit corpus, praeferas. Dolendum tamen, quod ſolamen, quod affert, aeque plerumque fugax ſit, ac promtum, vt itaque opinione citius, effectus diſpareat (*l. c. p. 18.*). Poſt hanc virtutem memorabilis ſeſe reddit eius, in humorum frigido lentore ſoluendo ſudore menſtruisque pellendis, praeſtantia. Haecce de

iſta

ista praedicare, non plura, sinunt peculiares historiae, quarum varias ill. LINNEO debemus. Ita, eo narrante, senex morbo subitaneo tam atrociter correptus, vt de vita desperarent, vtpote et loquela et motus potentia orbus stertore respirationem exerceret, Mari ope vitae iacturae euasit, quod et post sesquiannum, quum insultu apoplexiae non absimili afficeretur, saluti illi fuit. In Theologo autem, quem asthma, suffocationem minans, ex pectoris hydrope anxerat, deuicit hocce periculum et nocturnam quietem restituit. Simili fere in casu iurisconsulto adiumento fuit. Resuscitauit et in alio, qui inter varia alia chronica mala tussi vehemente laborauit, cuius sputa subito sub deiectione virium suppressa suffocationis metum inculcarunt, exscreationem tussimque ipsam paullo post compescuit. In phthisico sudoribus nocturnis iam emaciato Marum, mixtum cum conserua Cerefolii, tam ad sudores continendos, quam ad screatum facilitandum, valuit. Alium ex pectore post haemoptysin laborantem, fato, vt videtur, proximum, in vitam reuocauit. Menstrua suppressa herba martialibus nupta reserauit (LINN. *Diss. cit. p. 16-18.*). Litteris vero ad me datis vir illustris perscripsit, se eadem medela b. ROSENSTEINIO, dirissima et pertinacissima tussi cum difficillima respiratione in vltimo morbo conflictato, leuamen attulisse exoptatissimum. Addo casum (cl. BERGII *Mat. med.*

pag.

pag. 504.) feminae, quae ex ictu capitis contra lapidem apoplecticae instar cecidit, in tertiam hebdomadem administratis variis idoneis, sublethargicae, sed Maro adhibito in integrum restitutae. In paralysi autem post praegressam apoplexiam iners fuit (IDEM).

Puluis eiusdem a scrupulo vno ad dimidiam drachmam supraque dari potest. Commodum menstruum vinum praebet.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ESSENTIA CEPHALICA *Ph. W. p. 79.* Farrago aromatum, inter quae et Marum, menstruis spirituosis iam per se valde compositis infusorum.

EXTRACTVM MAROCOSTINVM *Ph. W. p. 92.* auctore RAIMVNDO MINDERERO, qui descripsit illud primum in *Aloëdario marocostino* suo a. 1616. Ampla pariter formula, ex Aloë succis variis soluta, Extracto Rhei, Croco, Myrrha, G. ammoniaco, demum Maro vero et Costo maritata. Vtriusque vsus obsoleuit.

PVLVIS STERNVTATORIVS *Ph. Lond. p. 89.* Ex foliis Asari, Maioranae, Mari et floribus Lauendulae.

THERIACAM quoque ingredi, vix operae pretium est indicare.

230.

230.

Pharm. POLII CRETICI *Herba*, f. *Summitates* Lond.

Teucrium creticum; foliis lanceolato-linearibus integerrimis, floribus racemofis ternis LINN. *Syft. veg. 439.* Rofmarinus ftoechadis folio ALPIN. *exot. p. 103. T. 102.* mala. Conf. Teucrium hyffopifolium SCHREB. *verticill. vnilab. n. 11.* Fruticulus Aegypti et Palaeftinae. LINNEI fpecies etiam T. breuifolium SCHREB. *l. c. n. 10.*, Creticam plantam, fub fe comprehendit.

Odor HERBAE moderate aromaticus, fapor ingrate amarus. Hodie non, praeterquam in THERIACA, adhibetur. Inter aperientia et corroborantia locus illi affignatur.

Vbi haec deficit, fubftituitur

231.

Pharm. POLII MONTANI *Herba* f. *Summitates* Lond.

Hoc nomine autem non vbiuis vna eademque ftirps venit.

Galli (*Cod. med. p. 123.*) intelligunt *Teucrium Polium*; fpicis fubrotundis, foliis oblongis obtufis crenatis tomentofis feffilibus caule proftrato LINN. *Sp.*

Sp. pl. p. 792. α, Polium montanum luteum C. B. Teucrium aureum SCHREB. *vertic. vnil. n. 43.* qui ſuffrutex in Gallia auſtrali, Hiſpania, Syria creſcit.

Germani, Teucrium montanum; corymbis terminalibus glabris, foliis petiolatis ellipticis margine reuolutis ſubtus tomentoſis, caule procumbente SCHREB. *l. c. n. 57.* quod et T. ſupinum et montanum LINN. includit. Suffrutex Europae calidioris, apricis ſabuloſis creſcens.

Angli, Teucrium capitatum; capitulis pedunculatis, foliis lanceolatis crenatis tomentoſis, caule erecto LINN. *Spec. pl. p. 792.* Polium maritimum erectum monſpeliacum C. B. Icon: REGNAVLT *Botanique,* le Thim blanc des Montagnes. Teucrium Belion SCHREB. *l. c. n. 49.* etſi et alia efficacia Teucria ſubinde in vſum tracta (LEWIS *M. m. p. 463.*). In Europae calidioris et Mauritaniae maritimis.

In *Pharmacopoea Lond. p. 15.* ſuppar vtrique Polio, Cretico et montano, virtus tribuitur. Eſt tamen qui Creticum efficacius exiſtimat (MILLER. *bot. offic. p. 353.*). *Pharm. Edinburgenſis* Polium montanum vnice requirit. Sed inter tot alia efficaciora vtrumque abeſſe poteſt. Pertinet huc remedium, ex Terebinthina Veneta et Polio contra podagram, olim inter Italos vſitatum (V. *Appar. Med. T. I. p. 19.*). MITHRIDATIO Polium montanum Germani addunt.

232.

Pharm. SCORDII *Herba.*

Teucrium Scordium; foliis oblongis ſeſſilibus dentato-ſerratis, floribus geminis axillaribus pedunculatis, caule diffuſo LINN. *Syſt. veg. p. 400.* SCHREB. *vertic. vnil. n. 29.* Scordium C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 592.* REGNAVLT *Botanique*, le Scordium. Planta perennis, creſcens in vliginoſis Europae.

HERBA Allium ſpirat cum leui aromate, ſaporem vero intenſe amarum habet. Longiori mora perdit odorem ſuum ſimulque ingratior eius ſapor fit. Vtrumque aquae et ſpiritui vini impertit infuſione. Spirituoſum extractum etſi parcius aquoſo, tamen amarum magis et efficacius (NEVMANN *Chym. Vol. 2. P. 4. p. 195.* CARTH. *Mat. med. T. 1. p. 519.*). Olei aetherei exiguum modo vehit, illudque per aquam, quae deſtillando aſcendit, diſperſum, a quo odor alliaceus dependet (NEVM. *l. c.*). Hic idem in vaccarum adeo lac ſeſe transfert (LINN. *Fl. Svec. n. 513.*).

Calidae eſt naturae, ventriculo robur reſtituit, putredinem efficaciter coërcet, obſtructiones viſcerum reſerat, ſudorem mouet. Et haec quidem experientia ſaepe repetita docet.

Verum et alexipharmaci titulo herbam vno fere ore auctores condecorarunt, dignam hocce tam vi anti-

antiſeptica quam ſudorifera cenſentes. In prioris virtutis teſtimonium non moror fabuloſam antiquam narrationem, quod in proelio interemtorum cadauera, quae in Scordium inciderint, tardius longe, quam reliqua computruerint (GALEN. *de antidot. Lib. 6. cap. 12.*), tanto minus quum adhuc dubium valde, an veterum Scordium cum noſtro idem ſit. Inter alios contagioſos malignosque morbos ad ipſam peſtem efficaciam eius extenderunt. Sed nullibi fere in hiſce malignis morbis herbam ſolam adminiſtratam offendo, ſed in connubio multorum aliorum ſub variae praeparationis forma (V. e. g, DIEMERBROEK *Tract. de peſte*), in Electuario Diaſcordii aliisque infra recenſendis formulis, vt ſaltem plerumque, ſi qua dictorum fides, meritum curationis inter plura diuiſum maneat. Sanioris vero medicinae luce nouimus, quantum noxae ex calidis illis et ſudoriferis, in hiſce morborum generibus, tantum non ſemper redundet. In peſte tamen ad ſuſtentandas vel erigendas vires et ſubſequam corruptelam humorum auertendam non infimi loci, prout alia ſtimulantia et antiſeptica, Scordium eſt. Ita decocto eiusdem cum tantillo terrae Lemnios mixto, comitatus legati BVSBECK (*Lettres par* DE FOY *T. 1. p. 198.*) primo peſtis ſtadio in Turcia per iter correptus, ſudoribus largis ex vſu inſequutis, mortis periculum eluctatus eſt. (Conf. CHENOT *de peſte p. 132.*).

Porro contra lumbricos commendatur, et veſtibus laneis appoſita haſce aduerſus tineas blattasque tueri notatur, (RIVER. *Obſerv. med. Cent. 1. n. 16.*), quas vero ſimiles laudes de herba Hyperici a RIVERIO non exſpectaſſem. Hydropem anaſarca diſpulit et menſtruum fluxum reſtituit (KLEINKNECHT *de Scordio p. 69.* HALL.). Si aſthmaticis opem ferat, non tamen phthiſicis ex vlcere pulmonum concedi debet, qua in re abuſus in Heluetia factus (HALL. *hiſt. ſtirp. helv. n. 288.*). Infuſum aqua Scordium plerumque datur.

Sed memorandus eſt vſus eius externus in gangraena eximius, quam et vi antiſeptica et ſtimulo in vicinia loci affecti impertito coërcet, in quem finem alia ad augendum effectum addi ſolent. Pro fomento inſeruit decoctum vel infuſum herbae, vino vel aceto mixtum, adiecto quoque ſale. Cataplaſma quoque ex herba recens conquaſſata et aceto ſaleque mixta parari poteſt (TOVRNEF. *Plant. de Paris T. 2. p. 301.* Conf. *Chirurgia* HEISTERI et PLATNERI). Vlcerum curationem vel ſolus puluis inſperſus abſoluit (REVSNERI *Obſ. in* WELSCH. *Syll. curat. p. 72.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA SCORDII *Ph. W. p. 6.* Spirat recens herbae odorem, ſed in officinis iners plerumque eſt.

ESSENTIA *l. c. p. 84.* Eſt haec ſimplex. Vis ſpiritus vini praeualet. Alexipharmaca et ſudorifera praedicatur ad guttas ſexaginta.

ESSENTIA SCORDII COMPOSITA ſ. DIASCORDIVM LIQVIDVM MAVR. HOFFM. *l. cit.* Conſtat ex radicibus multis calidis, Croco, Myrrha rel., inter quae et Scordium et Opium, ſpiritu vini e baccis Iuniperi abſtracto maceratis. Exagitat igitur ſanguinem, et ſudorem inter vires anodynas Opii inſigniter mouet. Vncia vna eius grana circiter duo Opii continet. Redit huc iterum ambigua alexipharmaci laus.

ESSENTIA ALEXIPHARMACA STAHLII *l. c. p. 74.* Cfr. *Appar. med. T. 1. p. 546.* Cui fini deſtinauerit auctor, titulus indicat. Nocuiſſe vero innumeris exemplis in febribus hanc eſſentiam, vt reliquas in vniuerſum, augendo febrem et diatheſin inflammatoriam vel putridam, et excitaſſe purpuram, exanthemata miliaria vel petechias, certiſſimum eſt, quorum culpae haud parum in menſtruum ſpirituoſum coniicio.

ESSENTIA ALEXIPHARMACA TEMPERATA STAHLII *l. c. p. 75.* Conf. *Appar. med. l. c.*

EXTRACTVM *Ph. W. p. 88.* Fit menſtruo ſemiſpirituoſo. Debilius herba.

SYRVPVS *l. c. p. 218.* Meretur ſeruari.

ELECTVARIVM DIASCORDIVM ſ. DIASCORDIVM FRACASTORII *l. c. p. 46.* Deſcripſerat illud au-

auctor in libro *de contagionibus et morb. contag. Lib. 3. Cap.* 7. ad finem. Conſtat ex adſtringentibus, aromaticis, terreis, gummoſis, inter quae et Scordium cum pauxillo Opii, conſerua Roſarum et melle exceptis. Vnciae ſingulae inſunt grana circiter duo Opii. Memineris tamen proportionem variare, ſi exſiccari incipit. Drachmae eius duae ad tres pro doſi aſſignantur. Inconcinna haecce, et ſuperfluis et inanibus multis referta formula omnino opus habuit correctione, quam et SYLVIVS (*Ph. Brand. p. 58.*) et Londinenſes (*Ph. L. p. 90. 98.*) moliti ſunt, ſed non tam ſcite, vt eadem acquieſcere liceat. Maxima eius abbreuiatio occurrit in *Ph. Svec. p. 88.* et ſelectus tantopere a priſtino diſcrepans, vt nomen FRACASTORII vix ſeruari mereatur, licet et Scordium admittat. Morbis malignis et contagioſis, imo ipſi peſti accommodatum voluit auctor, ſed vehiculo acido temperatum. SYDENHAMI quoque plauſum tulit in ſingultu et diarrhoea febrium, contra quam in clyſmate etiam adhibendum curauit. Tutius vero extra febres datur, et hodie fere vnice ad ſiſtenda alui profluuia nimia poſt euacuationes praegreſſas.

233.

Pharm. CHAMAEDRYOS *Herba.*

Teucrium Chamaedrys; foliis cuneiformi-ouatis incifis crenatis petiolatis, floribus ternis, caulibus procumbentibus fubpilofis LINN. *Syft. veg. p. 440.β.* Chamaedrys minor repens C.B. Conf. SCHREB. *vert. vnil. n. 21.* Icon: *Fl. Dan. p. 448.* REGNAVLT *Botan.* la Germandrée. Pl. perennis, in Galliae, Italiae, Heluetiae, Germaniae auftralis locis afperis montofis et ad oras viarum crefcens.

HERBA modice amara cum odore fubaromatico. Cum aqua pariter ac fpiritu vini efficaciam fuam communicat, illam vero magis, quam hunc, amaram reddit.

Praeftans ftirps et incidendi et roborandi vi etiamnum clara. — In arthritide celebrata impenfius. Commendatum eo fine, inter tot alios, qui inde fanati dicebantur, CAROLO V. decoctum ex vino a medicis Genuenfibus, poft purgans praemiffum per fexaginta dies ingerendum (VESAL. *rad. Chin. p. 111.*). Multus in eodem decocto praedicando eft SOLENANDER (*Confil. med. Sect. 5. p. 475.*), SENNERTIQUE (*Oper. Ed. Lugd. T. 5 et 6. p. 568 et 663.*) tempore pariter compluribus placuit, variasque antiquiores formulas antarthriticas, quas adducit (*l. c. p. 176 et 177.*), aliasque fuperioris aetatis formulas in-

 trat;

trat; quarum ad normam *Puluis antharthriticus ducis Portlandiae* (*V. Appar. med. T. 1. p. 353.*) concinnatus eſt. Fermentationem herbae cum hydromelle illuſtri olim Suecorum heroi A TORSTENSON inſtar omnium praeſcripſit a GVLDENKLEE (*Oper. Ed.* RIVIN. *p. 700.*). Quod praeparationis quoque genus, vti et fermentationem cum muſto, vel cereuiſia, nec non eſſentiam SENNERTVS (*l. c. p. 177.*) probat.

In febribus intermittentibus tantam olim fidem adſciuerat, vt febrifugam dixerint (CAESALPINVS *de plant. p. 455.*). Aegyptii drachmam pulueris per horam ante acceſſionem optimo ſucceſſu ingeſſerunt. (ALPIN. *med. Aegypt. p. 316.*). Succeſſit et ruſticis Monſpelienſibus puluis in iuſculo captus contra ipſam quartanam (RIVER. *Obſerv. Cent. 4. n. 84.*). Quin decoctum ante et poſt paroxyſmum datum tertianam ſanaſſe in his, qui fruſtra cortice Peruuiano vſi ſunt, legitur (SEGVIER *pl. Veron. T. 1. p. 319.*). Infuſum ex hac et Centaurio minori cum vino paratum eandem praerogatiuam demonſtrauit (CHOMEL *Uſuelles V. 2. p. 139.*).

Nec in aſthmate et tuſſi inueterata, a pulmonum infarctu oriundis, ſpernenda multorum teſtimonio; qua in re ad Marrubium accedere proxime mihi videtur. Arridet in hiſce vitiis miſcela cum melle in decocto, (CHOMEL *l. c.*). — Hypochondriacis vtiliſſima pronunciatur (SENNERT *l. c. p. 665.*), quibus qui-

quidem amaritie et resoluendi virtute subinde leuamini esse potest. — Addo adhuc vnice, decocti vim in menstruorum suppressione creberrime ab Anglis mulierculis fuisse exploratam (RAII *Hist. pl. T. 1. p. 527.*).

234.

Pharm. CHAMAEPITYOS *Herba.*

Teucrium Chamaepitys; foliis trifidis linearibus integerrimis, floribus sessilibus lateralibus solitariis, caule diffuso LINN. *Spec. pl. p. 787.* Chamaepitys lutea vulgaris s. folio trifido C. B. Conf. SCHREB. *vertic. vnil. n. 4.* Icon: *Fl. Dan. Tab. 733.* REGNAVLT *Botanique*, l'Ivette. Pl. annua, crescens in agris glareosis Europae australis, etiam Germaniae, variis in regionibus, item in Palaestina, Africa septentrionali et Virginia.

Recens stirps, viscida ad attactum, odorem habet resinosum instar Pini, saporem amarum. Vires suas tam aquae quam spiritui vini erogat, liberalius vero huic. Infusum aqua factum valde amarum et nauseosum. Extractum aquosum amaro austerum est, spirituosum subdulce et calidum (LEWIS *M. m. p. 209.*).

Conuenit HERBA maxime efficacia cum ista Chamaedryos. Nominatim et Chamaepityn omni tempore in arthritide magni fecerunt, vnde et ab an-

antiquioribus botanicis Iua arthritica dicta, et nomen olim Pilulis de Yua arthritica NICOLAI (Salernitani) dedit. In omnibus articulorum affectionibus praestantissimum declarat SENNERTVS (*Oper. T. 5. 6. p. 177.*). Placuit multis puluerem cum Terebinthina compingere (CLAVDIN. *Consult. 19. p. 49. Consult. 39. p. 93.* SENNERT *l. c. p. 568 et 569.* MATTHIOL. *in* DIOSC. *p. 669.*), horumque diuturno vsui indulgere. Pari passu cum aliis contra arthritidem idoneis in formulis bene multis (SENNERT. *l. c. p. 176. sq.*) ambulat, vt in ista Ducis Portlandiae, de qua nuperrime dictum, quum tamen praestitisset eam solam praescribere, vt virtus propria innotesceret, inque puluere. Sed redit hic querela ad amara in arthritide generatim, praecipue longo tempore capta, pertinens, non sua noxa carere. Ita quidem apud nonnullos in Heluetia decoctum Chamaepityos cum similibus roborantibus podagram fugauit, sed in febres deinde lentas aut asthma, aut apoplecticos insultus inciderunt (IO. GESNER in HALL. *Epist. Vol. 5. p. 54.*).

Commendabilem et sese reddidit infarctus viscerum aperiendo et icterum discutiendo (FERNEL. *method. med. L. 5. c. 7.* et *c. 23.*). In puluere et infuso exhiberi poterit: de coquendo timendum, ne quid virium pereat (HALL. *stirp. Helv. n. 284.*). Externe olim ad abstergenda et consolidanda vlcera maiori in pretio habita, quam hodie.

AIV-

AIVGA.

LINN. *Syst. veg. p. 438. Gen. pl. p. 287.*

235.

Pharm. CONSOLIDAE MEDIAE f. BVGVLAE Parif. *Herba.*

Aiuga pyramidalis; tetragono-pyramidalis villofa, foliis radicalibus maximis LINN. *Syst. veg. l. c.* Cfr. SCHREB. *vertic. vnil. n. 3.* Icon: *Fl. Dan. Tab. 185.* Pl. biennis, in pratis montanis crefcens.

Praeeunte LINNEO hanc fpeciem fignifico. Huius loco medicas vires refert HALLERVS (*Hist. st. helv. n. 282.*) ad *Aiugam reptantem* L. glabram, ftolonibus reptantibus (*Syst. veg. l. c.*), cuius icon vide in BLACKWELLIAE opere *Tab. 64. fig. 1.* item REGNAVLT *Botanique*, la Bugle; fed male in proxima effigie omiffi ftolones.

HERBA fubadftringens cum amaritie leui. Vulneraria igitur fecundum vulgarem conceptum habita. Nec in vlceribus pulmonum aliisque internis fpreta a RIVERIO (*Prax. med. L. 7. c. 7. T. 1. p. 349.*), qui decoctum eius in iufculo veruecis mire prodeffe affirmat, aliisque. Hinc et intrauit varias aquas vulnerarias, aquam vifceralem MAVCHARDI. Viribus ad Prunellam accedit. Sufficit ftirpem obfoleti vfus pro gargarifmate vnice in angina feruare, in qua ipfa

et

et vim ſuam experimentis comprobauit (MALOVIN in *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris. 1754. p. 512.*).

THYMVS.

LINN. *Syſt. veg. p. 252. Gen. pl. p. 297.*

236.

Pharm. THYMI *Herba.*

Thymus vulgaris; erectus, foliis reuolutis ouatis, floribus verticillato-ſpicatis LINN. *Spec. pl. p. 825.* Thymus vulgaris, folio tenuiore C. B. Icon: REGNAVLT *Botanique*, le Thim. Fruticulus in locis excelſis ſaxoſis Hiſpaniae et Galliae inferioris creberrimus. Hiemem regionum etiam magis ſeptentrionalium probe fert, vbi in vſum culinarium abundanter colitur, et, vt parcatur ſpatio decorique ſimul conſulatur, areae eo cinguntur.

HERBA ſaporis calidi, pungentis cum amaritie quadam linguam, odoris fragrantis non admodum grati. Deſtillatione largitur oleum aethereum copioſum. Aqua infuſione eiusdem odora quidem euadit, ſed ſaporem modo debilem acquirit, conuerſa, ſi infunditur ſpiritus vini, ratione. Camphorae ſpeciem continet herba, quae ſeſe declarauit mox poſt deſtillationem eius cum aqua, dum oleum ab ea ſepararetur, tam in goſſypio quam orificio vitri, cryſtallis exi-

exiguis, dein poſt aliquot dierum moram in fundo vitri cryſtallis, Auellanae nucis adeo magnitudinis, cubicis, ſaccharo candi ſimilibus. Hae plerisque notis conuenerunt cum Camphora ex Lauro camphorifera, Thymi odorem prae ſe ferentes (NEVMANN in *Phil. Transactions Vol. 33. p. 321. ſqq.* recuſ. in *Miſcell. Berol. T. 3. p. 70. ſqq.*), quamuis in quibusdam diſcreparint (BROWN in *Phil. Tranſ. l. c. p. 361. ſqq.*), non ita tamen, quin iuſtus maximeque idoneus in chemicis, vt tot aliis arbiter, ill. GAVBIVS (*Aduerſ. varii argum. p. 100. 103.*) inuentoris, NEVMANNI, iudicio de arctiſſima eius cum vera camphorae cognatione ſubſcriberet. Non poteſt igitur hocce concrementum ad ſalia volatilia oleoſa ſolida, quae in oleis aethereis per multos annos ſeruatis ſubinde reperiuntur, referri.

Vſus eius culinario ſcopo longe frequentior, quam medico. Etenim vulgare ciborum pauperioribus condimentum, praecipue farciminum. Ceterum, ſi ſalutaris vis ſpectetur, multa cum reliquis verticillatis aromaticis ſimilia patrat, de quibus infra ſub Lauendula, Saluia, Roremarino, vtne in repetitiones ingratas incidam, pluribus.

PRAEPARATVM.

OLEVM DESTILLATVM. Vbiuis obuium. Tanta copia emergit, vt SPIELMANNO (*Mat. med. pag.*

p. 300.) vnciam eius vnam herbae librae octo ſuppeditarint, CARTHEVSERO (*Mat. med. T. 2. p. 115.*) autem drachmam vnam et ſemiſſem herbae libra vna. Valde acre eſt, coloris vel flaui, vel ſi fortior ignis adhibitus, profunde bruni.

237.

Pharm. SERPYLLI *Herba.*

Thymus Serpyllum; floribus capitatis, caulibus repentibus, foliis planis obtuſis baſi ciliatis LINN. *Syſt. veg. p. 452.* Serpyllum vulgare minus C. B. Icon: REGNAVLT *Botanique*, le Serpolet. Suffrutex in locis campeſtribus aridis creber.

Sapor HERBAE aromaticus ſubamarus, odor gratus ad citrinum inclinans, calcando viatores reficiens, gratior adhuc in Varietate, quam CASPARVS BAVHINVS foliis citri odore diſtinguit, quae *Thymus citratus* in *Ph. Lond.* audit. Oleum eius aethereum, blandius longe quam Thymi, parca modo quantitate eruitur. Accepta apibus ſtirps (*Svar på Frågan om bi-ſkötſeln. Reſp. 2.* HAGSTRÖMII *p. 128.*).

Derelicta hodie a medicis non inefficax ſtirps, vt fere vnice extrinſecus ſubinde ad diſcutiendos ſtagnantes humores parteſque roborandas, vel in ſacculis vel fomenti inſtar vino cocta applicetur, vti et in balneo ad ciendos menſes adhibeatur. Infuſum potatum

tatum ill. A LINNE' et ore et ſcripto (*Fl. Svec. n. 535.*) contra cephalaeam a crapula laudauit.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA *Ph. W.*

OLEVM DESTILLATVM *Ph. W.* Rubicundum, fragrans. Ad drachmam dimidiam ex libris triginta recentis herbae elicitur (BAVME' *Pharmacie T. 2. p. 45.*). Denti carioſo inditum eius dolori medetur (MILLER *Bot. offic. p. 411.*).

SPIRITVS *Ph. W. p. 198.* In paralyſi linguae ore cum ſucceſſu retinetur.

AQVA BENEDICTA SERPILLI *Ph. W. p. 10.* Eſt aqua vinoſa ex fragrantibus herbis et aromatibus conſtans, vnde ad incidendum et excitandum valet abſente febre.

MELISSA.

LINN. *Syſt. veg. p. 453. Gen. pl. p. 298.*

238.

Pharm. MELISSAE CITRINAE *Herba.*

Meliſſa officinalis, racemis axillaribus verticillatis, pedicellis ſimplicibus LINN. *Spec. pl. p. 827.* Meliſſa hortenſis C. B. Icon: REGNAVLT *Botanique,* la

la Meliſſe. Pl. perennis in montibus auſtralioris Europae ſponte creſcit; in hortis vero colitur.

An Μελισσοφυλλον ſ. Μελιτταινα DIOSCORIDIS (*Lib. 3. c. 118.*) ſit, merito dubitatur, adeo vt NICANDER (*Theriac. v. 554. 555.*) nomen ad Marrubium transferat. Qui plura circa ambiguam veterum Graecorum et Latinorum notitiam de noſtra planta noſſe cupiat, adeat SCHVLZIVM (*Diſſ. de Meliſſa Hal. 1739.*).

HERBA recens odore Citrum refert, vix exſiccata, ſapor eius nonnihil acris et aromaticus. Infuſum aquoſum citreum odorem recipit, nec ingrate ſapit. Hinc et Theae Chinenſi ſubſtituere quibusdam viſum (V. *Hann. Magaz. 1770. n. 71.* ex *Relat. Gieſſ.*). Extractum ex eo ſpiſſatum tamen amariuſculum et ſubauſterum. Spiritus vini infuſus plus ſapidi minus odoriferi eruit; pondus extracti inde facti altero minus. Olei aetherei pauxillum modo herbae ineſt, nec niſi ex magna copia ſtirpis vel cohobatione aquae euoluendum. Ita vulgo ſentiunt. Interim ſtirpem, poſtquam iam defloruerit, decerptam ſatis conſpicuam copiam olei largiri traditur, quum praecocius collecta parum eroget (SCHVLZ *l. c. p. 10.*).

Arabes primum ad neruos reficiendi, animum exhilarandi, vires deiectas erigendi, virtutem animum aduerterunt. Quae laus a multis recentioris aetatis iteratur ad vertiginem, memoriae labem, para-

ra-

ralyſin, melancholiam, nominatim hypochondriacam de puluere foliorum ad drachmam vnam ſingulis diebus per menſem vſurpato (FR. HOFFM. *Diſſ. de remed. domeſt.* §. *20.*), ad maniam veram de infuſo eorum ſpiritu vini facto (RIVER. *Prax. L. 1. cap. 13. p. 92.*), palpitationem cordis in conſerua (FOREST. *Obſerv. Lib. 28. n. 65.*) aliasque ſyſtematis neruoſi affectiones. In aqua probe parata colligi, quicquid ineſt virium, grauis teſtis exſtat (BOERHAAV. *Chem. T. 2. p. 67.*), qui in melancholicis, hypochondriacis, chloroſi laborantibus, palpitationi cordis obnoxiis, quoties mala haec a ſpirituum perturbatione magis, quam a materiae morbificae mole aggeſta pendeant, hacce vix par aliud remedium agnoſcit.

Menſtruum fluxum tardantem ciëre decoctum, iam dudum mulierculae nouerunt (SIMON PAVLLI *Quadr. bot. p. 436.*), nec hodie, quod ſcio, infuſum hocce fine negligitur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA. Pretium eius iam prolatum.

OLEVM DESTILLATVM, flaueſcens, fragrans. Sunt qui in morbis capitis a ſyſtematis neruoſi labe oriundis et neruorum debilitate, illud impenſius laudant (FR. HOFFM. *Obſ. phyſ. chym. p. 19.* item BOERH. *l. c.*).

AQVA MELISSAE CVM VINO *Ph. W. p. 20.*

AQVA MEL. SPIRITVOSA COMPOSITA, *Eau de Carmes l. c.* Efficax sodalitio variorum aromatum spiritus in paralysi flatulentisque affectibus drachmae vnius supraque dosi; externa etiam applicatione.

AQVA MEL. ANTIHYSTERICA *l. c.* Vsus praecipuus, cui destinata, ex nomine et adiectis Castoreo et Myrrha patet. Praeter haec et Melissam aromatica quaedam vino digesta continet.

SYRVPVS *Ph. W. p. 214.*

239.

Pharm. CALAMINTHAE vel CAL. MONTANAE Edinb. *Herba.*

Melissa Calamintha; pedunculis axillaribus dichotomis longitudine foliorum LINN. *Spec. pl. p. 827.* Calamintha vulgaris vel officinarum Germaniae C. B. Icon: Calamentha RIVIN. *irreg. monop. Tab. 46.* Pl. perennis, crescens in dumetis Heluetiae, Italiae, Galliae, Hispaniae.

Male huic quidam pharmacopolae Clinopodium vulgare L, vix aromaticum, substituunt. In Anglia Herba ex *Melissa Nepeta* pedunculis axillaribus dichotomis folio longioribus, caule ascendente hirsuto LINN. *Syst. veg. 453*, quae est Calamintha Pulegii odore s. Nepeta C. B., colligitur, efficaci omnino stirpe,

ſtirpe, ad vires Pulegii accedente tamque acri, vt veſicas cuti impoſita excitet (HALL. *ſtirp. helv. n. 240.*).

Altera extra Angliam magis expetita blandior quidem, attamen odoris fragrantis, ſi teritur herba, et menthaceum aemulantis, et ſaporis calidi. Non ſpernendae igitur efficaciae, ſed ob ſimiles alias ſtirpes ſenſim in deſuetudinem abiit. Vires eius plerumque ad iſtas Menthae exigi ſolent.

MELITTIS.

LINN. *Syſt. veg. p. 455. Gen. pl. p. 299.*

240.

Pharm. MELISSOPHYLLI *Folia.*

Melittis Meliſſophyllum; LINN. *Syſt. veg. l. c.* Lamium montanum, meliſſae folio C. B. Meliſſophyllum verum FVCHS. *Hiſt: ſtirp. p. 497.* Icon: IACQV. *Auſtr. Tab. 26.* REGNAVLT *Botanique*, la Meliſſe batarde, item in IO. MILLERI *Illuſtr. Syſt. ſexual.* Pl. perennis dumetorum Germaniae, Auſtriae, Heluetiae, Monſpelii.

Hoc eſſe veterum Graecorum Μελισσοφυλλον, Latinis Apiaſtrum dictum, FVCHSIVS innuit, quod apibus maxime in deliciis eſſe tradiderunt, adeo vt, ſi eo aluearia perungerentur, iſtae non aufugerent.

 Per-

Perperam Lamium Plinii nuncupatur a SAM. FR. KÖNIG (in *Diff. de Lamio Plinii*, *Argent.* 1742. *c. ic.*), quod nomen rectius ad Lamium maculatum L. applicatur.

Rariſſime vſu venit elegans haecce ſtirps, ſed paucis tamen hic memoranda venit, ob vires illi hinc inde adſcriptas. Odor FOLIORVM Lamii, ſed gratior, ſapor ſubamarus. Aqua ex iis deſtillata valde fragrans cum oleo ſupernatante (KÖNIG *l. c. p.* 7.). Vtinam KÖNIGIVS, in analyſi chymica et ex eadem ad vires medicas concludendo multus, plus practicae experientiae tribuiſſet. In ſuppreſſione lotii reſeranda (TOVRN. *Pl. de Paris T.* 2. *p.* 439. adſtipulante GARIDEL in *plantes d'Aix p.* 313.) et renum ſabulo et calculis emolliendis (KÖNIG *l. c. p.* 17.), item in fluxu menſtruo pellendo (SPIELM. *M. m. p.* 653.) valere, notatum. Argentoratenſibus prae reliquis hodie commendabile videtur, idque in infuſo theaeformi.

HYS-

HYSSOPVS.

LINN. *Syſt. veg.* p. 441. *Gen. pl.* p. 289.

241.

Pharm. HYSSOPI *Folia* vel *Summitates.*

Hyſſopus officinalis; ſpicis ſecundis foliis lanceolatis LINN. *Syſt. veg. l. c.* Hyſſopus officinarum ſiue ſpicata C. B. Icon: IACQV. *Auſtriac.* T. 254. REGNAVLT *Botanique*, l'Hyſſope. Pl. ſuffruticoſa, in Auſtriae ſubalpinis et Sibiria ſponte creſcens, in hortis alibi colitur.

Sapor FOLIORVM amaro calidus, odor fragrans. Spiritus vini plus virium extrahit, quam aqua, ſicque impraegnatus extractum exhibet ſubamarum calidum et acre; extractum aquoſum autem amaricans acerbum et ſubſalſum eſt. Aqua deſtillata fragrantiam herbae recipit, et oleum ſecum abripit ad vnciam vnam vsque ex libris ſex recentis herbae, teſte LEWIS (*M. m.* p. 317.), aliis in proportione diſcrepantibus.

Prae reliquis, quibus herba pollet, virtutibus, incidens et reſoluens omnium animos tenet. Haſce in morbis pectoris frigidis, tuſſi, aſthmate, efficaciter exercet, vt vulgare ideo infuſis theaeformibus additamentum exſtet, modo palato ſapor non diſpliceat omnisque febris abſit. Ad ventriculum roborandum

facit. In Suecia infusum aquosum vermibus intestinorum infestum esse constitit. Eo quum vteretur contra tussim mater, infans eius aliquot cyathos mane hausit eo euentu, vt copia insignis vermium secederet (ROSENSTEIN *Barnsjukd. p. 358.*).

In angina pituitosa gargarisma eiusdem confert. Stagnantem ex contusione sanguinem fotu applicata herba potenter discutit. Nec excluduntur sugillationes oculorum, quibus herba intra sacculum aqua (RIOLAN. *Curat. morb. ocul. p. 876.*) vel et vino decocta (SIM. PAVLLI *Quadrip. bot. p. 389.*), clausis palpebris, subuenit. Hinc et ill. A ROSENSTEIN (*Reseapot. p. 40.*) in ophthalmia post applicationem hirudinum foueri tepide aliquoties de die iubet oculum vino Pontack, in quo herba haec decocta fuerit, superimposito postea eiusmodi sacculo eodem vino impraegnato.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA. Aromatica.

OLEVM DESTILLATVM. Flauicans initio, dein subbrunum, valde acre, odore plantae.

SYRVPVS *Ph. W. p. 212.* Recipit Hyssopum, Capillos Veneris, radices Helenii et Apii. Pectoris vitiis supra dictis dicatus. SYRVPVS *Cod. med. Paris. p. 29.* simplicitate sua praestat.

LA-

LAVENDVLA.

LINN. *Syſt. veg. p. 443. Gen. pl. p. 290.*

242.

Pharm. LAVENDVLAE *Flores.*

Lauandula Spica, foliis lanceolatis integris, ſpicis nudis LINN. *Spec. pl. p. 800.* α, Lauandula anguſtifolia C. B. Icon: GARIDEL *Plantes d'Aix Tab. 60. Hort. Rom. T. 3. Tab.* 72. REGNAVLT *Botanique,* la Lavande femelle. Fruticulus, creſcens in Italia, Hiſpania, Languedocia item Heluetia paſſim. In hortis ad areas ſepiendas et florum cauſa colitur.

Per FLORES autem intelligendi integri verticilli cum bracteis calycibus et corollis nondum expanſis. Verticillorum, quorum flores expanſi, vis inferior. Praeter Varietatem α, altera β, latifolia in *Ph. Pariſ. p.* 87. quoque requiritur, quae, planta annua, altera efficacior cenſetur. Sed de priori ſolo hic ſermo eſto. Folia longe debiliora.

Placent flores gratia odoris, vt inter lintea reponantur, materiem iuxta Roſas primariam conſtituant odoramentorum ſiccorum et ſuffitibus iucundis addantur. Sapor illis ineſt amaricans, calidus. Virtutes ſuas et in aquam et in ſpiritum vini transfert, copioſius autem in hunc. Aqua deſtillata oleum, fragrantiam florum continens, ſecum rapit, copia non

ſemper eadem ad $\frac{1}{60}$ (LEWIS *Mat. med. p. 344.*) vel $\frac{1}{64}$ (CARTHEVS. *M. m. T. 2. p. 149.*); nonniſi $\frac{1}{256}$ autem ill. SPIELMANNVS (*Chem. p. 214.*) elicuit. Vix vnquam absque praeuia praeparatione per os ingeruntur. Omnes vero in eo conuenimus, neruos reficere, ſtimulare et roborare inſigniter, vt in animi deliquiis, paralyſi, tremoribus artuum, vertigine affinibusque ſyſtematis neruoſi morbis conducat, reſoluendi pariter efficacia haud mediocri inſtrui et ſudorem pellere. Abſint autem congeſtiones humorum ad caput, plethora, febris, praecipue ſi liquidis ſpirituoſis flores hi excipiuntur, per quae menſtrua manifeſte ſaepe nocuerunt. Tutius ſacculis vel fomentatione extrinſecus ad ſtagnationes humorum varias diſſipandas imponuntur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA *Ph. omn.* fragrans, analeptica.

OLEVM DESTILLATVM LAVEND. ſ. SPICAE *Ph. omn.* Coloris laete flauicantis, acre. Ex Gallo-Prouincia copioſe transfertur, ſed ſaepe adulteratur ſpiritu vini vel oleo Terebinthinae (V. GEOFFROY *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris 1715. p. 321.*). Paralyticis membris externe infricatur. Rariſſime externe ad aliquod guttulas vſurpatur.

SPI-

SPIRITVS *Ph. omn.* Eau de Lavande. Simplex cum ſpiritu vini. Vulgatiſſimus ſpirituum odoratui dicatorum. Crebro ad excitandos deliquio animi proſtratos naribus, temporibus, carpis adhibetur, quo autem ſine acetum concentratum longe praeferendum, et hocce ſpiritus ſalis ammoniaci cum calce viua paratus. In paralyſi artuum externe inungitur. Ore retentus balbutiem et linguae paralyſin leuat.

SPIRITVS LAVENDVLAE COMPOSITVS *Ph. Lond. p. 58.* Anglis Palſy-drops. Aromatum aliorum acceſſione, altero fortior. Huius naturae plura adhuc continet ſpiritus hic ſecundum *Ph. Edinb. p. 33.* concinnatus. Santalum rubrum coloris cauſa vtrobiuis additur. Guttae huius octo vel decem, ſaccharo inſtillatae, vel cum pauxillo vini ſ. aquae Cinamomi ingeſtae, eximie in defectu virium ſubitaneo, animi deliquio et apoplexia ſeroſa, refocillant (ROSENST. *Apot. p. 35.*).

ACETVM *Ph. W. p. 1.*

BALSAMVS *Ph. W. p. 29.* Ex oleo deſtill. Lauend. et Oleo nuciſtae expreſſo.

GVTTAE ANGLICANAE CEPHALICAE *l. c. p. 99.* Deſtillatione ſpiritus volatilis ſerici crudi et olei deſtillati Lauend. ſpiritu vini diluti.

PVLVIS STERNVTATORIVS *Ph. Lond. p. 89.*

243.

Pharm. STOECHADIS vel STOECHADIS ARABICAE *Flores.*

Lauandula Stoechas; foliis lanceolato - linearibus integerrimis, ſpicis comoſis LINN. *Syſt. veg. p. 443.* Stoechas purpurea C. B. Icon: REGNAVLT *Botanique*, le Stoechas. Suffrutex Hiſpaniae, inferioris Galliae, Italiae.

Vtique non ſpernenda planta, cuius et folia, inter digitos trita, camphoraceum odorem ſpargunt.

FLORES vero ſeu potius integrae ſpicae vnice expetuntur, gratum forteque aroma ſpirantes et amaricantis calidique ſaporis. Largiuntur deſtillatione non parum olei fragrantis, quo ſi exuuntur, extractum amariuſculum et ſubadſtringens remanet. Superfluam Stoechadem reddidit Lauendula, vnde nec niſi vetuſtate effoeti flores in officinis proſtant.

Intrant THERIACAM et MITHRIDATIVM.

ORI-

ORIGANVM.

LINN. *Syst. veg. p. 452. Gen. pl. p. 297.*

244.

Pharm. DICTAMNI CRETICI *Folia.*

Origanum Dictamnus; foliis inferioribus tomentosis spicis nutantibus LINN. *Spec. pl. p. 823.* Dictamnus creticus C. B. Icon: REGNAVLT *Botanique*, le Dictame de Crete. Pl. frutescens ex Candiae monte Ida.

Rari hodie vsus, vnde vix nisi inertior herba in fasciculos colligata, in quibus subinde capitula florentia et caules, in officinis seruatur. FOLIA vero integrae virtutis saporis sunt aromatici et feruidi odorisque fragrantis. Olei ex integra libra in summum drachma dimidia eruitur, quod ipsum luteo-brunum penetrantis odoris saporisque est (NEVMANN. *Chym. Vol. 2. P. 2. p. 282.*), aqua, cum quo ascendit, aromatica. De hac stirpe veteres Graeci Latinique fabulati sunt, ea deuorata capras sagitta transfixas telam eiicere (THEOPHR. *Hist. l. 9. c. 16.* DIOSC. *L. 3. c. 37.* ARIST. *9. Hist. 6.* VIRGIL. *Aeneid. l. 12. v. 412. T. 3. p. 563. Ed.* HEYN. PLIN. *Lib. 25. c. 8.*); repetierunt commentum recentiorum varii inter exempla salutaris brutorum in medicamina instinctus. Noxius magis est error, quod ad partus difficiles accelerandos vel certe do-

dolores ſedandos conducere veteres crediderint (THEOPHR. DIOSCOR.), qui et ad referandos menſes et ſecundinas pellendas adhibuerunt (HIPPOCR. *de morb. mulierum*, item *de nat. mulierum.*).

In DIASCORDIO, MITHRIDATIO, THERIACA hodie adhuc vſu venit.

245.

Pharm. ORIGANI CRETICI *Herba.*

Origanum creticum; ſpicis aggregatis longis priſmaticis rectis, bracteis membranaceis calyce duplo longioribus LINN. *Spec. pl. p. 823.* Origanum creticum C. B. Pl. perennis, creſcens in Palaeſtina et Europa auſtrali, etiam Baſileae Heluetiae.

SPICAE vnice dicto nomine feruantur, lutei, dum ſiccae ſunt, coloris, ſaporis grate aromatici et amaricantis, odoris iucundi, grauis. Qui idem et ineſt oleo deſtillato, ſaporis feruentis, coloris rubri. Lactucae condimentum gratum in acetariis eſt. Inter tot alias aromaticas ſtirpes ſimilium virtutum, obliuioni haec data alioquin non ſpernenda.

PRAEPARATVM.

OLEVM odore ſuo nares valde afficit et errhinam, pituitam liquantem, virtutem exſerit. In odontal-

algia curanda magni fit a quibusdam (HOFFM. *Obs. phys. chem. p. 20.*).

246.

Pharm. ORIGANI VVLGARIS *Herba.*

Origanum vulgare; spicis subrotundis paniculatis conglomeratis, bracteis calyce longioribus ouatis LINN. *Spec. pl. p. 824.* Origanum sylvestre C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 638. Hort. Rom. T. 3. Tab. 75.* REGNAVLT *Botanique* l'Origan sauvage. Pl. perennis, in montibus petris abruptis et ad margines dumetorum crebra.

HERBA, odore ad Maioranam accedens, saporem acrem aromaticum habet. Oleum destillatione largitur exigua quantitate ad $\frac{1}{1536}$ (SPIELM. *M. m. p. 286.*), idque valde acre odoris eiusdem ac herba. Acorem a cereuisia auertit illi addita vel in dolio suspensa (SCHWENKF. *stirp. Siles. p. 150.*). Sub fermentationem eius autem si adiiciatur, inebriantem illam reddit (LINN. *Fl. Svec. n. 534.*). Folia siccata et aqua perfusa succedaneum Theae Chinensis haud ignobile praebent (LINN. *Wästgöta Resa p. 196.*), sed, me iudice iusto calidius. Incidendi efficacia in tussi absque febre et asthmate explorata. Nec minorem vim praestitit in menstruis pellendis. Infusum aquosum in vtroque casu confert, in posteriori quoque pedi-

diluuii vel ſemicupii forma applicata. Extrinſecus et in epithematibus ſiccis vel humidis reſoluit diſcutitque, cognatarum ſtirpium in modum. Quum harum vero multae illi vi antiſtent, obſoleuit ſenſim eiusdem fama.

PRAEPARATVM.

OLEVM DESTILLATVM *Ph. omn.* Goſſypio inſtillatum in cauum dentem dolore correptum immittitur, quem, vt alia ſimilia acria, ſopit. Optimo ſucceſſu in carie oſſium in vniuerſum coërcenda adhiberi lego (LANGE *Brunſv. domeſt. p. 249.*).

247.

Pharm. MAIORANAE *Herba.*

Origanum Maiorana; foliis ouatis obtuſis, ſpicis ſubrotundis compactis pubeſcentibus LINN. *Spec. pl. p. 825.* Maiorana vulgaris C. B. Icon; REGNAVLT *Botanique*, la Marjolaine. Pl. annua patriae hucusque ignotae, colitur in omnibus hortis culinaribus, ſatione in vaporario praegreſſa.

Ἀμάρακον ſ. *Σάμψυχον* veterum eſſe creditur. SVMMITATES et HERBA vſurpantur. Odor fortis, ſapor aromaticus, ſubacris et amaricans. Spiritus vini plus ſapidarum partium infuſione ſibi vindicat, aqua vero odoras potentius abripit (LEWIS *M. m.*

p.

p. 366.). Aqua destillatione emergens, fragrantis odoris. Oleum simul euehitur ad $\frac{1}{64}$ partem (CARTHEVSER, SPIELM. *M. m. p. 278.*).

Pauperioribus herba pro condimento ciborum est, et in farciminibus vix solet omitti. Parcius a medicis pro interno vsu subministratur, vt tamen in resoluenda pituita nares, ventriculum, pulmones cum annexis partibus grauante, neruis vellicandis, sanguine exagitando, sudore pellendo haud mediocrem vim possidere agnoscas. Tumores mammarum dolentes, scirrhosos, recens viridis herba per tempus applicata feliciter dissipauit (COHAVSEN in *Comm. Nor. a. 1742. p. 151.*). Sacculis herba sicca inditur ad stases externas discutiendas et neruos stimulandos. Puluis eiusdem naribus attractus vel aqua destillata vel et oleum dilutum mucum narium soluit, et sternutationem excitat, vnde et sternutatoriis pulueribus crebro admiscetur. Aegyptii clysmate ex libra vna decocti Maioranae cum olei laurini vnciis tribus quartanam curant, quin ipse ALPINVS (*med. method. p. 342.*) eodem conualuit. Pertinet hoc sine dubio ad ista subsidia, quae sudorem pellendo febrem tollunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA. Fragrantiam eius laudaui.

OLEVM

OLEVM DESTILLATVM *Ph. omn.* Color eius, ſi mitior ignis adhibitus, pallide luteus, ſed ſi fortior ignis vel vetuſtas acceſſerit, rubicundus, ſapor acris, calidus. Aetate in ſal volatile oleoſum ſolidum concreſcit, ex plurium obſeruatione (GEOFFROY in *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris 1721. p. 163.* CRÜGER in *Eph. Nat. curioſ. Dec. 2. Ann. 5. Obſ. 38. p. 70. Phil. Tranſ. Vol. 33. p. 366.*). Sal hoc albidum eſt, odore ac ſapore conuenit cum oleo Maioranae recenti, etſi compage et colore diſcrepans. Ferro calefacto impoſitum deliqueſcit, recuperans autem formam et compagem, poſtquam refrixerit. Diutius in eodem retentum olei Maioranae vetuſtioris odorem vndique per conclaue ſpargit. Spiritu vini ſoluitur, et ſolutio aqua frigida affuſa lacteſcit. Poſt abſtractionem ſpiritus et euaporationem in ſubſidium adhibitam, reliquum in flores candidos concreſcit (CRÜGER *l. c.*). Flagrat admota flamma, ſed remanente nigredine quadam. Aëre non inſtar Camphorae conſumitur. Oleum externe vnice adhibetur.

OLEVM COCTVM *Ph. W. p. 125.* Reſoluens nonnihil.

BALSAMVM *l. c. p. 30.* Ex oleo Maioranae deſtillato et oleo nucis moſchatae expreſſo.

VNGVENTVM ſ. BVTYRVM MAIORANAE *l. c. p. 244.* Ex herba eius recenti, butyro cocta et oleo deſtill. eiusdem commixta. — Prius efficacius

in

in neruis ſtimulandis, flatibus diſcutiendis. In obſtructione narium a muco apud infantes confert extrinſecus naſo alterutrum illinere. Butyrum laudat nominatim hoc ſine b. A ROSENSTEIN (*Barnſ. p. 26.*).

PVLVERES STERNVTATORII *Ph. W. p. 157. ſq.* numeroſi inter alia multa vel herbam vel oleum Maioranae recipiunt.

PVLVIS STERNVTATORIVS *Ph. Lond. p. 98.* Vid. Marum.

SATVREIA.

LINN. *Syſt. veg. p. 441. Gen. pl. p. 288.*

248.

Pharm. SATVREIAE *Herba.*

Satureia hortenſis; pedunculis bifloris LINN. *Spec. pl. p. 795.* Satureia hortenſis C. B. Icon: REGNAVLT *Botanique*, la Sariete. Pl. annua, in inferiori Gallia et Italia ſpontanea, in hortis vero vbiuis ſata.

Sapor HERBAE aromaticus, acris et calidus, odor fragrans; in vtroque Thymum aemulatur, quo tamen mitior. Aqua infuſione odorem quidem recipit, ſed ſaporis exiguum: quum e contrario in ſpiritum, quicquid ineſt efficaciae, tranſeat. Pauxillum modo olei aetherei complectitur, illudque acre, ca-

lidum, fragrans. Reſiduum poſt eiusdem deſtillationem extractum offert aquoſum, ſubadſtringens amaricans. (LEWIS *M. m. p. 527.*).

In culinis accepta ad olera leguminaque varia, vt Phaſeolos, Piſa, Lentes, condienda. Thymo in reliquis ſuppar, quo tamen imbecillior.

Herba *Thymi cretici* officin. qui eſt Satureia capitata LINN. *Spec. pl. p. 795.* plane exoleuit.

MENTHA.

LINN. *Syſt. veg. p. 444. Gen. pl. p. 291.*

249.

Pharm. MENTHAE CRISPAE *Folia.*

Mentha criſpa; floribus capitatis, foliis cordatis dentatis vndulatis ſeſſilibus, ſtaminibus corollam aequantibus LINN. *Syſt. veg. p. 444. Spec. pl. p. 805.* Icon: Mentha criſpa RIVIN. *monop. irreg. T. 50.* Pl. perennis, Sibirica, in hortis colitur frequenter.

Efficax genus quoad plures quoque ſpecies, quam officinae adſciſcunt; quae omnes ſaporis odorisque item virium affinitate inſigni vniuntur. Arrident et Menthae plures eidem inſectorum ſpeciei, ſcilicet apud nos Gottingae, Chryſomelae Gottingenſi L., prout curculiones Scrophularias plures easque diuerſas depaſcuntur.

Apud

Apud Graecos nomen Ἡδυοσμος item Μινθη ſaepe obuium eſt, etſi incertum, ad quam ſpeciem Menthae praecipue pertineat, quam vero multis viribus adſcriptis ornant. — In *Ph. Lond. p. 12. Menthae vulgaris*, et *Ph. Edinb. nouiſſ. p. 23. Menthae ſatiuae* nomen occurrit, ſub quo priori *Mentha viridis* LINN. *Sp. pl. p. 804.* ſ. Mentha anguſtifolia ſpicata C. B. intelligitur.

Tritiſſima ſpecies praefixa eſt, etſi recentius plus virium tributum M. Piperitae. Odor *criſpae* eſt fortis, fragrans, non admodum gratus, ſapor calidus aromaticus cum amaritie leui. Siccatione non multum virium perdit. Infuſum aquoſum odorem quidem herbae ſeruat, ſaporis autem parum acquirit. Antecellit illi hac in re ſpirituoſum. Libra vna foliorum olei aetherei drachmas circiter tres erogat (CARTHEVS. *M. m. T. 2. p. 122.*). Inter tot vires, quas cum aliis aromaticis huius ordinis communes habet, memorandae quaedam ſeorſim, experientia de hac confirmatae. Eminet praeprimis vi neruina et reſoluente.

In flatibus primarum viarum diſcutiendis plane eximia, vnde hypochondriacis hyſtericisque ructus excitando egregium ſolamen, vt et ructatricem Mentham MARTIALIS (*Epigr. L. 10. 48.*) appellauerit. Mitigat colicos dolores ex hacce cauſa ortos, etiam illos, qui dyſenteriam comitantur. Compeſcit vomitus et diarrhoeam, tum ſcilicet, quando haec mala absque fomite,

 in

in primis viis haerente, ex ſpaſtica diatheſi enaſcuntur, vel illo egeſto vitioſe ob hanc cauſam perdurant. Foliorum puluis ſaccharo mixtus ad ventriculum roborandum facit (ROSENST. *Bſkd. p. 265.*).

Antiquitus (DIOSCOR. *Lib. 3. c. 41. p. 189.*) iam conſtitit, coire lac denſarique in caſeum non poſſe, ſi illi folia (Menthae ſatiuae) immerguntur; recentius quoque experimentum edocuit, lac, in quo macerata folia Menthae fuerunt, longe lentius coagulari, quam absque eiusmodi connubio (LEWIS *M. m. p. 378.*). Lactis praeterea affluxum ad mammas minuit, et iam collectum lac diſpellit. Experiuntur hoc in pecoribus adeo ruſtici, dum eadem, meſſe peracta, in agros, in quibus Mentha aruenſis luxuriat, admittunt, quam iacturam faſcino credulum vulgus imputat (LINN. *Fl. Suec. n. 516.*). Nutrices vero poſt ablactationem infantum, Mentha adhibita, eiusque oleo axillis inuncto, lac aliorſum deducunt. Ita et in indurationibus mammarum apud puerperas et nutrices recentibus, confert Mentha vino cocta mammas fouere et cum ſaccharo oleum deſtillatum eius ex aqua Menthae ingerere (LINN. *Diſſ. de Menthae vſu p. 8.*).

Ad menſtrua cienda adhibent crebro feminae; hac vi vero adeo excellere memoratur, vt ex Menthae ſpiritu crebrius ingeſto in vteri haemorrhagiam ſuborta fuerit procliuitas (*l. c. p. 9.*). — Seminis

vim

vim apud viros Mentha eneruari, ARISTOTELES HIPPOCRATESque (*de victus ratione Ed.* FOESII *p. 359.*) notarunt, de qua re vero adhucdum iure dubitatur.

Et hasce quidem virtutes praestat interne vel in puluere sumta, vel in infuso vel praeparatorum multiplici varietate. Saepe sufficit externa eius applicatio contra dicta mala, in sacculis siccis vel aqua siue vino coctis, cataplasmate, epithemate, clysmate, vel iterum in praeparatis variis. In sugillationibus vel contusionibus capitis folia vino cocta ex praestantissimis resoluentibus sunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA *Ph. omn.* Grato calore os et ventriculum perfundit. Carminatiuum egregium constituit, vel per se ad vnum vel alterum cochlear sumta, vel instar vehiculi aliorum. Vomitum sopit (SYDENH. *Oper. p. 77.*), ventriculum roborat. Cohobatam praecipue extollit BOERHAAVE (*Chem. T. 2. Proc. 16.*), etiam in lienteria.

AQVA MENTHAE SPIRITVOSA (*Ph. Lond. p. 57.*).

AQVA STOMACHICA *Ph. W. p. 23.* Destillatione Menthae et aromatum aliquot efficaciorum ex vino fortiori.

OLEVM DESTILLATVM *Ph. omn.* Pallide flauum, ſenſim profunde rubrum, ſaccharo inſtillatum interne vſurpatur. Externe abdomini illinitur. V. et ſupra *p. 147.*

OLEVM COCTVM *Ph. W. p. 126.*

SPIRITVS *l. c. p. 193.* Deſtillando herbam ſpiritu vini.

CONSERVA *Ph. Lond. p. 24.*

TINCTVRA *Ph. Ed. p. 43.*

250.

Pharm. MENTHAE PIPERITAE *Folia.*

Mentha piperita; floribus capitatis, foliis ouatis petiolatis, ſtaminibus corolla breuioribus LINN. *Syſt. veg. p. 444.* Mentha ſpicis breuioribus et habitioribus, foliis menthae fuſcae ſapore feruido piperis RAII *Synopſ. Ed. 3.* DILLEN. *p. 234. T. 10. f. 2.* REGNAVLT *Botanique*, la Menthe poivrée. Pl. perennis, creſcens in Anglia locis humidis. Colitur vero absque virium diſpendio in hortis pharmacopolarum.

Facile ab incautis confunditur cum Mentha viridi L. depicta a REGNAVLT *Botanique*, la Menthe a l'Epi, cuius vero folia anguſtiora ſeſſilia, ſpica longior et exilior, ſapor imbecillior.

Ab

Ab Anglis laus plantae ad alias gentes tranſiit, nec immerito, quum reliquis Menthis efficacior exiſtat. Guſtata, etiamſi ſuccoſa, herba mox aromaticum et camphoraceum ſaporem prodit, et calore primum inſigni replet os faucesque, poſtea inſequente grato frigoris ſenſu; odor eius fortis non ingrate fragrans. Siccata ſtirps hiſce notis potior, quam ſuccoſa. Attamen in aquae deſtillatae praeparationem vnice, ſaltim in Germania, colitur. Haec aqua ex ſicca et iuſtam maturationem adepta ſtirpe per cohobationem praeparata et probe ſeruata poſt annum excutit filamenta, item villos candidos pellucentes, nitentes, ſapore, odore, volatilitate ad ignem et fragilitate verae Camphorae ſimiles, quam naturam vlterius ſublimatio eorundem confirmauit, quae cryſtallum erogauit illi ſimillimam (GAVBII *Aduerſaria var. argum. pag. 99 ſqq.*).

PRAEPARATA.

AQVA DESTILLATA *Ph. Brunſv. p. 181. Ph. Svec. p. 70. Ph. Dan. p. 123.* AQVA MENTH. PIP. SIMPL. *Ph. Lond. p. 53. Ph. Ed. p. 28.* Licet in catalogis officinar. pharm. Germaniae, qui praeſto mihi ſunt, nullibi praeter quam dicto illam offendam: creber tamen eius ibidem prouentus obtinet. Praeſtat ad Londinenſium exemplum, illam ex foliis ſiccatis, nec recentibus, vt alii, aquam deſtillare. Haec, odore

ſtirpem aemulans, et ſapore ſimili acri ac calido nec Camphorae abſimili linguam afficit. Deglutita eundem ſenſum ventriculo adſpergit, ſubſequente refrigerio, quin totum corpus grate refocillat. Praeferri igitur haec aqua alteri ex Mentha criſpa meretur.

AQVA SPIRITVOSA *Ph. Lond. p. 56.* Vires ſtirpis in hac parcius collectae, quam in aqua ſimplici.

OLEVM DESTILLATVM *Ph. Lond. et Edinb.* Copioſe ineſt herbae, coloris ex viridi lutei, aetate obſcurioris, ſaporis feruidi odoriſque fortis, inſtar herbae. Ad vnam vel alteram guttulam igitur modo ferri poteſt.

251.

Pharm. MENTHAE SYLVESTRIS *Herba.*

Mentha ſylueſtris; ſpicis oblongis, foliis oblongis tomentoſis ſerratis ſeſſilibus ſtaminibus corolla longioribus LINN. *Spec. pl. p. 804.* Mentha ſylueſtris folio longiori C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 484.* Pl. perennis in aquoſis foſſisque Europae calidioris frequens.

Et huius HERBAE odor fragrans, ſapor pariter aromaticus. Vtraque re ſuperior illi eſt *Mentha aquatica* L, in vſum pauperum ſaltim ſeruanda. Vi-

res

res dictis ſimiles, ſed debiliores, priori adſcribuntur. Rariſſime vltra epithemata vſurpatur.

252.

Pharm. PVLEGII *Herba.*

Mentha Pulegium; floribus verticillatis, foliis ouatis obtuſis ſubcrenatis, caulibus ſubteretibus repentibus, ſtaminibus corolla longioribus. LINN. *Spec. pl. p. 807.* Pulegium latifolium C. B. Icon: REGNAVLT *Botanique,* le Pouliot. Pl. perennis in locis vdis calidioris Europae.

HERBA acris, vt et cutem exulceret (HALL. *ſtirp. helv. 221.*), aromatica ſimul et valde fragrans. Oleum vehit vrens, odoris vt herbae, deſtillatione cum aqua item alcohole vini eruendum. In plerisque vi conuenit ſtirps cum Mentha criſpa.

Apud Anglos olim in tuſſi conuulſiua claruit. Quo fine ſuccum eius ad cochleare vnum commendauit BOYLE, laudante et, qui hoc narrat, ex experientia HVLSE (apud RAY in *Hiſt. pl. T. 1. 534.*). Placuit quoque BOYLEO ſyrupus Pulegii vel Hederae terreſtris oleo vitrioli acidulatus, per vices ad quartam cochlearis partem ſumendus (V. EIVSD. *Works T. 4. p. 475.*). Caſu ſingulari leuamen ſucco attuliſſe ſeſe narrat LENTILIVS (*Eteodr. p. 635.*). Inter

ter alia proficua infuſum Pulegii pro potu in hoc morbo ſuadet SAVVAGES (*Noſol. method. T. 2. P. 2. p. 157.*). Sed magni alius medici (WERLHOFII in *Comm. Noric. 173. p. 1733.*) exſpectationi ſuccus, etſi crebro ab eo tentatus, non obſecundauit. Nec hodie amplius ſpecifici nomine contra hanc tuſſim condecoratur. In affinibus quoque malis aliis herba probata, decoctum edulcatum in raucedine (CHESNAV apud RAI.), infuſum theaeforme in aſthmate (CHOMEL *Uſuelles T. 2. p. 32.*).

Infuſum autem cum vino albo et chalybe factum certiſſimum et nunquam fallens emmenagogum pronunciatur (HALL. *l. c.*).

PRAEPARATA.

AQVA DESTILLATA *Ph. W.* SIMPLEX *Ph. Lond. Edinb.*

AQVA SPIRITVOSA *Ph. Lond. p. 57.*

OLEVM DESTILLATVM. *Ph. W.*

OCI-

OCIMVM.

LINN. *Syst. veg. p. 455. Gen. pl. p. 300.*

253.

Pharm. BASILICI *Herba.*

Ocimum Basilicum; foliis ouatis, glabris, calycibus ciliatis LINN. *Spec. pl. p. 833. α.* Ocimum caryophyllatum maius C. B. Icon: REGNAVLT *Botanique*, le Basilic. Pl. annua Indiae orientalis, in hortis nostris colitur vaporarii fotu adiuta.

Omnes Ocimi species suauem fortemque odorem contritae spargunt, quaedam adhuc fortiorem, quam Basilicum, vt, quae non minus frequens in hortis, inque foro medico pariter locum habet, *Ocimum minimum*; foliis ouatis integerrimis LINN. *Sp. pl. l. c.* Sapor HERBAE vtriusque moderate aromaticus. Nec vis perit siccatione, quae contra ea odorem gratiorem reddit.

Cibis hodie fere vnice pro condimento est. Oleum praebent folia copiosum illudque valde fragrans, cuius virtutem cephalico neruinam praedicat FR. HOFFMANNVS (*Obs. phys. chem. p. 19.*). Puluis naribus attractus mucum prolicit. Quidam eo etiam vtuntur Tabaci loco (CHOMEL *Usuell. p. 2. p. 29.*). Vnde et in quibusdam pulueribus sternutatoriis officinarum occurrit. Vis neruina et pellens alios moratur.

NE-

NEPETA.

LINN. *Syst. veg. p. 442. Gen. pl. p. 289.*

254.

Pharm. NEPETAE *Herba.*

Nepeta Cataria; floribus ſpicatis, verticillis ſubpedicellatis, foliis petiolatis cordatis dentato-ſerratis LINN. *Spec. pl. p. 797.* Mentha cataria vulgaris et maior C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 580.* REGNAVLT *Botan.* ſub falſo nomine *Le Marum.* Pl. perennis in locis ruderatis creſcens.

Odor HERBAE menthaceus, ſed magis ingratus, aromatico amarus. Oleum continet flauicans, odore herbae ipſius. Accepta felibus planta, vt vix ſeruari ab iis queat. Hinc ad mures ab apiario arcendos conducit faſciculum trabibus eius alligare (HAGSTÖM'S *Svar om Biſkötſeln*).

Obſoleuit in hodierna praxi medica, plurimi tamen conueniunt in malo hyſterico et ad menſtrua pellenda valere. Chloroticis ſubuenire legitur (LINN. *Fl. Suec. n. 514.* Conf. EI. *Mat. med. n. 311.*). Infuſum aquoſum vel vinoſum eiusdem adhibere licet; item pediluuio vel inſeſſui herbam addere conducit.

DRA-

DRACOCEPHALVM.

LINN. *Syſt. veg. p. 454. Gen. pl. p. 298.*

255.

Pharm. MELISSAE TVRCICAE *Herba.*

Dracocephalum Moldauica; floribus verticillatis, bracteis lanceolatis, ſerraturis capillaceis LINN. *Spec. pl. p. 830.* Meliſſa peregrina folio oblongo C. B. Icon: BLACKWELL *Tab. 551.* Pl. annua in Moldauia et Ruthenia creſcens.

HERBA trita vulgaris Meliſſae odorem ſpirat, ſed debiliorem. Viribus et ſuppar credita; imo a FR. HOFFMANNO (*Diſſ. de praeſtantia remed. domeſt. §. 19.*). Verum ad exoletas tranſmigrauit.

Experimenti cauſa propoſuit ill. A LINNE' (*M. m. p. 153.*) MELISSAE CANARIENSIS *Herbam* ex *Dracocephalo Canarienſi* (*Spec. pl. p. 829.*), quae fragrantia aemulatur fere Marum, hinc priori longe efficacior videtur. Trahi ſine dubio huc poterit illud BAGLIVI (*Lib. de fibr. motr.*): "Multa adhuc latent in herbis ad Citri naturam accedentibus, vt Meliſſa, ſed ſapienti ſat.„

BE-

BETONICA.

LINN. *Syst. veg.* p. 446. *Gen. pl.* p. 293.

256.

Pharm. BETONICAE *Folia; Flores.*

Betonica officinalis; ſpica interrupta corollae labii lacinia intermedia emarginata LINN. *Spec. pl. p.* 810. *α*, Betonica purpurea C. B. *Fl. Dan. p.* 726. REGNAVLT *Botan.* la Betoine. Pl. perennis, creſcens in Europae ſyluis et collibus apricis.

Veterum Βετονικη an cum noſtra ſtirpe eadem ſit, merito dubitatur. Quodſi enim deſcriptio DIOSCORIDIS (*Lib.* 4. *cap.* 1. *p.* 245.), quae quidem et in alias verticillatas quadrat, non aduerſetur, refellit tamen multiplex eorum in tot tamque diuerſis morbis de illa praeconium, effectusque varii illi adſcripti, quos quidem ſerior praxis non confirmat. Mitto igitur quadraginta ſeptem illos morbos, quibus ſanandis ANTONIVS MVSA in ſingulari libro (cuius primaria capita vide in SIM. PAVLLI *Quadr. bot. p.* 241. *ſqq.*) Betonicam ſuam parem cenſuit, traditurus pauciora de ſtirpe a paucis medicis hodie aeſtimata, ſimulque certiora.

FOLIA ſapore amaricante ſubſalſo, odore nonnihil aromatico, inſtruuntur. Extractum aquoſum eorum amaricans et ſubauſterum eſt, odoreque ſtirpis

pis destitutum, spirituosum subacre aromaticum. Puluere naribus attracto sternutationem mouent et mucum proliciunt. Non crederem in vigore neruorum restituendo multum virium illis inesse, arguentibus id etsi plerisque auctoribus. Curatius determinat vim illam cephalicam vir celebris (SCOPOLI *Fl. Carn. Ed. 1. p. 460.*), qui neruos mucosa vel serosa colluuie relaxatos iis refocillari ex sua experientia notat. Pro argumento, quod Betonica neruorum systema conspicuum in modum afficeret, narrationes de temulentia, quae sub euulsione radicum in aniculis quibusdam (SIM. PAVLLI *l. c. p. 246.*) et operariis (BARTHOLIN. *Hist. anat. obseru. Cent. 3. Obs. 97. p. 193.*) contigerit, esse possent, nisi alii in euellendis et transferendis illis impune occupati fuerint, nec ex folio in naribus retento aliquid molestiae senserint (ALSTON'S *Lectures on the Mat. med. T. 2. p. 90.*). Radices tamen manifeste differunt natura ab herba, vtpote quae nauseam vomitumque cient (RAII *Hist. pl. T. 1. p. 550.*), et, vt serius obseruatum (SCOPOLI *l. c.*), recentes aluum mouent. Exscreationem muci vel puris in pulmonibus collecti adiuuare (CHOMEL *Usuell. T. 2. p. 13.*) folia, non videtur omni fide carere. Quod vero ad arthritidem sopiendam, in iusculis, acetariis, potu, balneis tantum faciant (HILDAN. *Cent. 6. Obs. 32. Oper. p. 536.*), non absque vlteriori experientia accipi potest.

FLO-

FLORES. Integra per hoſce ſpica intelligitur. Communis iſtis cum foliis virtus adſcribitur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA *Ph. W.* Iners.

CONSERVA *Ph. W.* Superflua.

SYRVPVS *Ph. W. p. 204.* Maceratione herbae recentis in aqua eiusdem praegreſſa, ſucco expreſſo ſaccharum additur. Exoletus et ſuperfluus.

EMPLASTRVM ſ. CERATVM DE BETONICA. *Ph. W. p. 60.* Excipientia ſueta vna cum herba bina reſinoſa et Mumiam comprehendunt. Vulneribus capitis olim praecipue dicatum (Cfr. SIM. PAVLLI *l. c. p. 245.*).

MARRVBIVM.

LINN. *Syſt. veg. p. 449. Gen. pl. p. 294.*

257.

Pharm. MARRVBII (vel addito epitheto) ALBI *Folia.*

Marrubium vulgare; dentibus calycinis ſetaceis vncinatis LINN. *Spec. pl. p. 816.* Marrubium album vulgare C. B. Icon: REGNAVLT *Botanique*, le Marrube blanc. Pl. perennis, in locis ruderatis et ad vias creſcens.

Πρα-

Πρασιον (DIOSC. *Lib. 3. c. 119. p. 223.*) veterum Graecorum videtur. FOLIA guſtata amaritiem cum leui acrimonia produnt, trita autem odorem moderate fragrantem ſpargunt, moſchi quodammodo aemulum. Extracti aquoſi maius pondus elicitur idque inodori et amari, ſpirituoſi minus, quod vero fragrantiam ſeruat cum penetrantiori amaritie. Sanguis, cui decoctum eius adfuſum, rubicundior et fluidior euadit (FREIND *Emmenol. T. 1. Oper. p. 208.*). Inde iam partem effectus, quem in corpore humano praeſtat, ſubolfacias.

Nempe incidendi et aperiendi inſignis efficacia Marrubio ineſt, cognita veteribus et noſtro quoque tempore crebro confirmata. Pituitam, pectus grauantem et tuſſim aſthmaque producentem, ſaepe haud ſine iuncto infarctu pulmonum, reſoluit et ſcreatu eliminat (DIOSCOR. *l. c.* RHAZES *ad Manſor. 3. n. 49.*). Profuit in aſthmate, quod ſputa valde craſſa flauida et valde tenacia comitabantur (LÖSECKE *Arzneym. p. 382. not.*). In aſthmate humido et quouis pulmonum infarctu eſt, qui omnibus reliquis praefert, ſelectu praecipue facto pulueris tenerrimorum ſurculorum apicum, qui potentiores exiſtimantur (LANGE *de Brunſv. dom. p. 302. ſq.* et iterum in *Miſcell. verit. med. p. 58.*). Quin in deteriori adhuc labe, phthiſi ex vlcere pulmonum, ſuppetias fert. Succus eius cum melle placuit ALEXANDRO TRALLIANO

 (*Lib.*

(*Lib.* 5. *Ed.* ANDERN. *p.* 158.) in tuſſi inueterata, et ſi pus in thorace collectum fuerit, qui et varias alias miſcelas commendat. Prius connubium et CELSO (*L.* 3. *cap.* 22. *Ed.* KRAVS. *p.* 171.) et CAELIO AVRELIANO (*Morb. chron. L.* 2. *p.* 423. *ſq.*) opportunum viſum. In vno vel altero caſu profuit aliquantum Marrubium in abſceſſu inſigni pulmonum, praecipiente illud ill. HAENIO, in ceteris autem minime (*Rat. med. P.* 4. *p.* 252. Cfr. *Index Operis p.* 164, qui adhuc plus huic laudi detrahit.). Similis inconſtantia infuſi aquoſi mouet ill. HALLERVM (*Hiſt. ſt. helv. n.* 258.), qui quidem aliquoties in hiſce morbis ſcreatum eo leuatum obſeruauit, et in phthiſi ſatis prouecta ſemel illud vtile inuenit, non vero aliis exemplis.

Reſoluit etiam tumidum hepar, quin ſcirrho vitiatum. Sic euanuit tumor eius diuturnus durus, contra quaelibet alia tentata auxilia rebellis, conſerua florum (quorum calycibus folia ſtirpium vi aemulantibus, ſine dubio efficacia debetur), melle parata ad vnciam per quadraginta dies ſumta, ſuperbibita aqua ex ſtirpis foliis et radicibus deſtillata (ZACVT. LVSIT. *Prax. admir. Lib.* 2. *Obſ.* 48.). In duobus hominibus infuſo vinoſo per plures menſes continuato diſparuit ſcirrhus regionis hepatis, magnitudine nucem aequans (CHOMEL *Uſuell. T.* 1. *p.* 232.). Icterum pertinacem, reliqua eludentem, ſaepe diſcuſſit (FOREST. *Oper. Lib.* 19. *Obſ.* 19. *Schol.*) idque in ſucco

per

per ſaccharum in ſyrupum redacto (FOREST.). Nec fefellit Marrubium, ictero iam in hydropem tranſeunte, multis exemplis, in decoctis vel ſucco cum vino et ſaccharo vel melle miſto, et vtrumque morbum ſanauit (FOREST. *Op. Lib. 19. Obſ. 40.*). Innumeras ſuas experientias citat BORELLVS (*Hiſt. et Obſerv. Cent. 4. n. 14.*), depraedicans infuſum ſummitatum eius ad menſtrua prouocanda et chloroſin virginum tollendam. Ptyaliſmus, qui ex mercurio ante adminiſtrato vltra annum in iuuene venerea labe infeſtato perrexerat, infuſo eius breui ſublatus (LINN. *Fl. Svec. n. 531.*).

Praeter indicatos varios exhibendi ſtirpem modos notandum adhuc eſt

PRAEPARATVM.

EXTRACTVM, pariter in officinis obuium, licet in catalogis vulgatis omittatur. Vtique non ſpernendum, praecipue ſi menſtruo aquoſo ſimulque ſpirituoſo ſecundum *Ph. Dan. p. 172.* paratur.

SALVIA.

LINN. *Syst. veg. p. 64. Gen. pl. p. 17.*

258.

Pharm. SALVIAE *Folia.*

Saluia officinalis; foliis lanceolato - ouatis integris crenulatis, floribus ſpicatis, calycibus acutis LINN. *Spec. pl. p. 34.* Conf. ETLINGERI *Comment. de Saluia p. 16. α*, Saluia maior C. B. Saluia latifolia BRVNFELS. *β*, Saluia minor aurita et non aurita C. B. Saluia anguſtifolia CLVS. Icon: REGNAVLT *Botanique*, la petite Sauge. Rarius occurrit flore albo, plerumque coeruleo. Fruticulus in Europa auſtrali ſpontaneus, in hortis noſtris ſub dio commode hoſpitatur.

Vtriusque Varietatis promiſcuus in officinis vſus fit: altera tamen et odoris et ſaporis fortioris quibusdam videtur (V. e. C. ALSTON *on the M. m. Vol. 2. p. 217.*), conſequenter et virtutis. Quae locis ſiccis lapidoſis creſcit, efficacior eſt illa, quae ſolo humido fertili reperitur; hortenſis igitur poſtponenda (HILL *on the Virtues of Sage, Verſ. Germ. p. 48.*).

Ελελισφακον DIOSCORIDIS (*M. m. Lib. 3. cap. 4.*) exiſtimatur eſſe. Subtilius diſtinguens THEOPHRASTVS (*Hiſt. pl. Lib. 6. cap. 2.*) per illam vocem Varietatem maiorem, per vocem Σφακελȣ autem

tem Var. minorem denotat. Plura de nomine apud veteres in WEDELII *Diss. de Saluia, resp.* WEISHEIT *Ien. 1715.* legas.

FLORES nondum expansi plurimum virtutis videntur spondere, vt quorum calyces balsamum valde fragrans spirant. An vero hisce potissimum vsi fuerint veteres, indeque plus stirpe hac praestiterint, quam nostro tempore fit, vt HILLIVS (*l. c. p. 61.*) vult, definiri nequit. Iam vero FOLIIS vnice acquiescimus. Haec saporis aromatici calidi amaricantis subadstringentis sunt, odoris fortis non admodum grati. Succosis s. recentibus foliis quum feruidam aquam infunderem, obtinui liquidum saporis fere camphoracei non valde amarum, sed diu a putredine immune; quod vero infusione siccatorum foliorum redundauit, ingrate amarum reperi vix aromaticum, et facile putredinem calido aëre concipiens. Infusum aquosum miscela vitrioli martis saturata nigredine tingi quidam (TANCRED ROBINSON in RAII *Hist. pl. p. 510.* item LEWIS *M. m. p. 513.*) referunt: recentissimus autem auctor (ETLINGER *l. c. p. 54.*) colorem modo profundiorem inde vidit. Idem infusum, admixtum sanguini calenti, floridissimum eum reddidit et attenuauit (SCHWENCKE *Haematol. p. 186.*). Extracti aquosi primi drachmae duae cum dimidia circiter ex vncia vna foliorum eruuntur; et extracti spirituosi primi drachma vna cum sedecim granis (ET-

LINGER *l. c. p. 51. sq.*) ex eadem quantitate. Amaras et adſtringentes partes, quae ambae maximum pondus conſtituunt, aqua elicit, ſpiritus vini autem inſuper aromaticas. Aqua deſtillatione tranſiens fragrans eſt, cum qua emergit oleum aethereum, ad drachmam dimidiam vel ſcrupulos duos ex libra (CARTHEVS. *M. m. T. 2. p. 109.*) vel ſcrupulus vnus cum granis quatuor ex vnciis octo herbae (ETLING. *p. 53.*). Multum cinerum combuſta erogat, ad drachmas decem ex libra. Praeter alcali fixum, etiam volatilis notae inſunt (*l. c. p. 53.*). Antiſeptica vi ſub experimentis cum carne ipſo cortice Peruuiani ſuperiora folia ſunt deprehenſa, nam nonniſi quatuor integris diebus elapſis cadaueroſum odorem caro ſub hoc connubio ſparſit (*l. c. p. 54.*), quum cortex foetorem per 55 horas modo auerteret.

Ante vſum lauari bene folia iubeo aqua, fabulas quidem de bufonibus non curans, quibus, per acceptam ſibi ſub ſtirpe hac commorationem, inquinamentum illi venenatum afferri perhibent, vel de infectis adſidentibus; ſed ob papilloſam ſuperficiem, quae ſubtus in cauernulas vnctuoſas puluerem aliasque quisquilias recipit et ſeruat.

Miror, quod in locum Theae Chinenſis Saluiam ſurrogare quidam ſuaſerint (HVNAVLD *Diſcours ſur les proprietés de la Sauge. à Paris 1698.* STENZEL *Diſſ. de Saluia in infuſo adhibenda huiusque prae Thea Chi-*

Chinenſi praeſtantia, Vitemb. 1723.), cui fini vero tam ob ingratiorem ſaporem, quam ob calidam et ſudoriferam naturam longe minus opportuna eſt, vt nec ob hanc febrientibus concedi poſſit. Merito et dubitatur, licet multi (prout BOERHAAVIVS in *Hiſt. pl. hort. L. B. P. 1. p. 235.* et iterum BOMARE in *Dictionaire d'hiſt. nat. T. 6. p. 645. Ed. 4.*) affirment, quod Chinenſes et Iaponenſes oblatam ab Europaeis Saluiam eadem auiditate ac nos veram Theam in infuſo biberent; ſuaeque Theae tantopere praeferrent, vt pro ciſta vna Saluiae binas vel tres ciſtas Theae viridis redderent, quod Belgae praecipue ad littus Gallo-Prouinciae integram fere Saluiae meſſem coëmentes ſuum in lucrum vertere dicuntur (BOMARE). Certe ſilent hac de re itineratores nuperiores.

Efficacia et nomen herbae dedit (a ſaluando), et cumulum laudum attulit, in tremore artuum, paralyſi, obſtructione menſtruorum, fluore albo, arthritide et rheumatiſmo, morbis contagioſis, aphthis, vlceribus aliisque multis morbis, quorum nomina colligere absque teſtium fide non intereſt. Licet tamen inter HVNAVLDI, WEDELII, PAVLLINI (*ſacra herba ſ. nobilis ſaluia, Vindob. 1688.*) prodiga praeconia et tenuem exſuccamque generaliorum virtutum enumerationem media quadam via prodire. Hae ſtimulandi neruos inſtar aliarum aromaticarum herbarum, roborandi fibras, adſtringendi, diſſipandi ſtagnantes

humores et detergendi efficacia videntur contineri. Vlterius vero conſtitit, ad coërcendos nocturnos eorum ſudores, quibus ex febribus praegreſſis languidi et debiles ſubinde diffluunt, eximium auxilium attuliſſe infuſum Saluiae vino, vel, niſi hoc ſuffecerit, ſpiritu vini paratum, et hoc proxime dictum quidem ad bina cochlearia bis de die ſumtum, quod nunquam fefelliſſe fertur (SWIETEN. *Comment. T. 2. p. 370.*). Sudores adeo in peſte absque leuamine protruſi vino ſaluiato, aut ſaturatiori Saluiae infuſo, addito ſpiritu vini coërciti (CHENOT *de peſte p. 136.*). Non ſpirituoſi liquidi vi roboranti deberi hanc ſiſtendi ſudorem effectum, inde patet, quod par ſucceſſus ex infuſo aquoſo contigerit (QVARIN *method. m. febr. p. 37.*).

Moleſtum quoque lactis ſtillicidium, ſubinde poſt ablactationem infantum perſiſtens haud absque notabili corporis emaciatione, ſubigi ſe, reliquis ſubſidiis irritis, infuſo forti Saluiae per trihoria ad vnciam vnam vel alteram dato patitur (SWIET. *Comment. T. 4. p. 645.*). Succi Saluiae cochlear cum tanta copia ſucci citrei, quam malum eius erogat, remixtum et verſus paroxyſmi exortum captum febrem tertianam ſufflaminauit (KALM'S *Reſa T. 2. p. 354.*) ſudore, vt exiſtimo, loco paroxyſmi excitato; quod vero ambiguum curationis febrium intermittentium genus conſtituit. Fuerunt tamen antea alii, qui in hiſce febribus Saluiae confiſi ſunt.

Laus

Laus in aphthis infantum non noua nec immerita, cui ſignatura foliorum, per contractas venas in papillas efformatorum, fauere WEDELIO (*l. c. p. 18.*), ad genium iſtius temporis, viſum. Praecauentur hae decocto foliorum, aqua facto, vel hoc cum pauxillo vini Gallici albi mixto, cui additur poſt colationem tantillum mellis, dum nutrix linteo illi intincto digitum obuoluit, et hocce os, praecipue vbi albae maculae occurrunt, perfricat. Iungitur et ſimilis decocti vſus, quando praeſentia aphtharum alia efficaciora deſiderat (ROSENST. *om Bſkd. p. 42. ſq.*).

Ad gingiuas relaxatas roborandas, vlcera oris detergenda et ſananda confert, decocto colluere os vel eodem in gargariſmate vti. — Diſcutit et potenter in ſacculo adhibita vel in fomento, aqua vel vino decocta.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA *offic.*

AQVA SALVIAE COMPOSITA *Ph. W. p. 22.* Valde calida ob aromatum copiam et ſpirituoſum menſtruum. Superflua, certe apoplecticis, quibus olim deſtinata, noxia.

CONSERVA *Ph. W.* Exoleta.

OLEVM DESTILLATVM. *Ph. W.* Initio viride vel album (ETLING. *l. c. p. 53.*), aetate flaueſcens vel brunum, acre et calidum. Temporis mora

 odo-

odorem fere camphoraceum aſſumit (GEOFFROY *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris 1721. p. 163.*), Rari vſus.

259.

Pharm. SCLAREAE vulgo ſ. HORMINI SATIVI Ph. Ed. *Folia.*

Saluia Sclarea; foliis rugoſis cordatis oblongis villoſis ſerratis, bracteis coloratis calyce longioribus concauis acuminatis LINN. *Spec. pl. p. 38.* Horminum Sclarea dictum C. B. Cfr. ETLING. *Comment. de Saluia p. 34.* Icon: REGNAVLT *Botanique*, l'Orvale, ou Toute bonne. Pl. biennis Italiae, Syriae.

Superflua, nec in medicina amplius hodie locum habet. LINNEVS (*M. m. n. 19.*) fortiorem pronunciauit praecedente. Dum recens eſt, ad attactum vnctuoſa.

Odor FOLIORVM grauis, fortis, ſapor amaricans, ſubaromaticus. Pauxillum modo olei deſtillati continent, ſcil. $\frac{1}{512}$. Omiſſis virtutibus in malo hyſterico, colica, ſuppreſſione menſtruorum rel. illis adſignatis, noto tantum cereuiſiam vel vinum herba impraegnatum inebriare inſigniter capitisque dolores excitare (LOBEL. *Aduerſ. p. 240.* HERM. *Cynoſ. Mat. med. T. 1. p. 460.*). Qui mos iisdem impraegnandi vina tamen etiamnum ab oenopolis quibusdam frau-

fraudulentis, vt vinum ſapore moſchatellino imbuant, exercetur.

ROSMARINVS.

LINN. *Syſt. veg. p. 64. Gen. pl. p. 16.*

260.

Pharm. RORISMARINI HORTENSIS *Herba*; ANTHOS *Flores.*

Roſmarinus officinalis; β, Roſmarinus hortenſis anguſtiori folio C. B. Λιβανοτις DIOSC. Icon: REGNAVLT *Botanique*, le Romarin. Frutex in collibus inferioris Galliae, Hiſpaniae, Italiae, Heluetiae quoque paſſim, item Oriente ſpontaneus. Septentrioni propius in hortis per aeſtatem quidem ſub dio viget floretque, per hiemem autem hybernaculorum tutamine indiget.

HERBA odorem fortem fragrantem non omnibus gratum, ſi teritur, et recens et ſicca ſpargit, ſapore autem calido acri, camphoraceo, inſtruitur. Hiſce notis maxime extrema ramorum foliis veſtita calycesque diſtinguuntur; nam corolla demto calyce vix odora vel ſapida (NEVM. *Chem. B. 2. Th. 4. p. 117.*). Vnde, quaenam partes vi praeſtent, colligitur. Folia prae reliquis eliguntur. Aqua ex iis obtinetur extra-

tractum amaricans vberius, spiritus vini autem elicit etiam odoras calidasque partes, sed spissatus pondus extracti minus praebet. Nec parum terrestrium partium hisce seclusis remanet, scilicet ex vncia vna drachmae tres supraque (NEVMANN.). Olei destillati $\frac{1}{96}$ ad $\frac{1}{128}$ cl. CARTHEVSER (*M. m. T.* 2. *p.* 106.) cl. LEWIS (*M. m. p.* 486.) autem $\frac{1}{200}$ eruit. Flores longe eius minorem quantitatem erogant. Camphoram, quam stirpi inesse nonnulli affirmarunt, in coniectura ex analogia saporis vnice consistere arbitror.

Est stirps ex potentissimis huius ordinis aromaticis, quae in neruis stimulandis et reficiendis, liquidis tenacibus resoluendis et stagnantibus dissipandis, sanguine exagitando, vt in sudorem degeneret vel in feminis in menstrua erumpat, flatibus displodendis, putredine coërcenda, insignem vim habet. In affectionibus ideo systematis neruosi variis, memoriae labe, vertigine, paralysi, multum nec iniuste laudatur. Vino decocta et melle dein mista asthmatis (pituitosi sine dubio) exstitit eximia medela (BORELL. *Hist. et Obs. Cent.* 4. *Obs.* 46.). Glandularum colli infarctum apud infantes dissipat infusum vel decoctum herbae saccharo edulcatum (KVECHLER in *Diss. de glandulis colli puerorum tumefactis p.* 47.), approbante et HEISTERO (*Med. pract. p.* 264. et *Chirurg. cap. de scirrho*). Diarrhoeam chronicam sub virium iactura

tabem

tabem minantem vinum ex foliis ſtipauit intra breue tempus (*Welſch. Hecatoſtea 2. n. 51. p. 29.*).

Herba extrinſecus in ſacculis vel epithematibus applicata ſugillationes diſcutit, ſiccata diſſipat oedemata, in fomento cum vino gangraenam ſiſtit.

FLORES ANTHOS. Deſueuerunt vſurpari. Vis eorundem, vt dictum, in calyce latet.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA *officin.*

OLEVM DESTILLATVM *officin.* Flauicans vel ſubuiride, tenue, fragrans inſigniter, etſi paullo ingratius odore, quam ipſa herba. Aetate odorem fere camphorae acquirit (GEOFFROY *Mem. de l'Ac. d. ſc. d. Paris 1721. p. 163.*). Paucis guttulis ingeſtum flatus diſcutit neruosque ſtimulat.

AQVA REGINAE HVNGARIAE, melius SPIRITVS RORISMARINI. Simplicior eſt in *Ph. Edinb. p. 33.* vbi flores, vel in *Ph. Ed. nouiſſ. p. 100.* et *Ph. Lond. p. 58.*, vbi ſummitates, item in *Ph. Suec. p. 176.* vbi folia cum floribus requiruntur, et horum aliquod cum ſpiritu vini absque alia miſcela deſtillatur. Dani (*Ph. p. 128.*) floribus Anthos flores Lauendulae addunt, et Wurtembergenſes (*Ph. p. 18.*) Saluiam et Zingiber. Externe pro odoramento eſt debilium et deliquio animi correptorum, diſcutit etiam et roborat.

rat. Qui ſpiritus Monſpeliis ad nos transfertur fragrantior et efficacior eſt reliquis.

CONSERVA *Ph. Lond. p. 24. Ph. Ed. p. 70.* Ex floribus. Contuſione horum et ſaccharo addito debilitatur fragrantia et vis inſigniter.

MEL ANTHOSATVM. *Ph. W. p. 113.* Ex floribus vel herba aqua et melle maceratis demum coctis et colatis. Raro hodie ad flatus diſſipandos et tormina vterique dolores mitigandos ingeritur, vel clyſmatibus admiſcetur.

GLECOMA.

LINN. *Syſt. veg. p. 445. Gen. pl. p. 291.*

261.

Pharm. HEDERAE TERRESTRIS *Herba.*

Glecoma hederacea; foliis reniformibus crenatis LINN. *Spec. pl. p. 807.* Hedera terreſtris vulgaris C. B. Icon: REGNAVLT *Botanique*, le Lierre terreſtre. Pl. perennis ad ſepes, et in dumetis crebra.

HERBA ſuccoſa amara paullum cum leui aromate et acrimonia, et odoris, dum fricatur, fortis. Nec ſiccata perdit ſaporem vel odorem ſuum vel vires, ſi contuſa et in placentam redacta ſiccatur beneque ſeruatur (WILLIS *Pharm. rat. Sect. 1. c. 6. p. 59.*).

Alius

Alius iacturam odoriferae partis ſiccando queritur (CARTH. *M. m. T. 2. p. 469.*). Aqua deſtillata odora. Extractum aquoſum amaritiem mitem habere fertur, ſpirituoſum euidentius acre et aromaticum (HEDER. *Diſſ. de Hedera p. 12. ſq.*). Contra haec vir fide dignior (CARTHEVSER *loc. cit.*) ſaporem extracti aquoſi primum ſubdulcem et amaricantem, poſtea adeo acrem, vt Piper vel Pimpinellae radicem aemuletur, deſcribit, extractum autem ſpirituoſum, quod longe minori quantitate elicitur, balſamicum, amaricans.

In Anglia, praecipue ſeptentrionali, olim per 24 horas dolio immiſſa ad cereuiſiam clariorem reddendam (RAII *Hiſt. plant. T. 1. p. 567.*). Crebro quoque cereuiſiam hac ſtirpe impraegnatam, nomine Gill-ale, potarunt, vt antiſcorbuticum, aperiens et diureticum (MILLER *Botan. offic. p. 225.*). In Germaniae quibusdam locis embammatibus incoquitur gratiae cauſa. Folia loco Mori bombycibus proiecta (IVSTI *Gött. Polizeynachr. 1757. p. 23.*).

Quod aperiendi, detergendi, lotium pellendi vulnerariamque facultatem habeat haud mediocrem, experientia non diffitenda nititur. Olim fiduciam in vlceribus internis (SIM. PAVLLI *Quadrip. bot. p. 74.*), praecipue pulmonum, contraxit, quam adhuc apud multos ſeruat. In tuſſi graui et pertinaci pulueris drachmam dimidiam vel integram bis de die, in aqua de-

deſtillata vel decocto pectorali ſumendam, impenſe laudat WILLISIVS (*Pharm. rat. Sect. 1. c. 6.*). In phthiſi ex haemoptyſi prae ceteris omnibus commendatum cupit ſyrupum ex Hedera terreſtri copioſe ingeſtum MORTONVS (*Phthiſiologia Lib. 3. cap. 5. Op. T. 1. p. 133.*). QVERCETANO pariter ſyrupus hoc fine placuit, ſed ex ſucco cum ſaccharo Roſarum vel penidio paratus (RIVER. *Prax. P. 1. p. 349.*). Decoctum melle, ſi placet, miſcendum multis extollit ETTMÜLLERVS (*Oper. T. 1.* MANG. *p. 639.*) in exulcerationibus pulmonum, LINDANVM ſocium laudis in empyemate vomica pulmonum et abſceſſu ex male curata pleuritide citans. Fauet horum effatis de efficacia in phthiſi SCARDONA (*Aphoriſmi de cognoſcendis et curandis morbis Lib. 2. p. 69.*). SAUVAGES (*Noſol. T. 3. P. 2. cap. de phthiſi.*) in cenſu remediorum contra phthiſin variam hoc pariter memorat. In Suecia, vbi medicis quibusdam contra phthiſin ſeſe quoque commendauit, memini cognati cuiusdam, qui pus verum exſpuerat, ſucco eiusdem cum ſero lactis vel lacte mixto, iuncta equitatione, potiſſimum curati. Equidem pluries addidi pro phthiſicis ex vlcere aliis herbis in infuſo theaeformi, conſerua Roſarum loco ſacchari edulcato, non ſine fructu, ſed in comitatu reliquorum ſubſidiorum.

Calculo renum ſubuenit, non quidem, vt arbitror, peculiari quadam ſoluendi virtute, quam in pul-

puluere, vel aqua ſpirituoſa, exploratam arbitratur SIM. PAVLLI (*Quadrip. bot. p. 74.*), ſed ea, qua lotium mouet. Ad praecauendum igitur calculum valde efficax, quocunque modo ſumta, pronunciatur (SENNERTI *Pract. Lib. 3. Pars 7. Sect. I. Oper. T. 3. p. 576.*). Aliis infuſum ſpiritu vini paratum ad calculos pellendos placuit (PLATER. *Prax. Tom. 2. p. 499.* REVSN. *Obſerv. med. p. 90. apud* WELSCH.), etiam ſaccharo edulcatum; ſicque aliquando haud absque dolore arenulae excretae (REVSN. *l. c.*). Vnde apparet, non larga nimis manu praebendam eſſe, ne, vt ſolent diuretica efficaciora, labefactatas lotii vias nimis irritet, et laedat. Extra tempus, quo dolor renum affligit, commendabilis eſt cereuiſia non lupulata, cui tempore fermentationis folia ſtirpis addita (MEAD *Monita et praec. med. p. 97.*).

Succum naribus attractum cephalalgiam vehementiſſimam et inueteratam auferre RAIVS (*Hiſt. pl. T. 1. p. 567.*) profert, auctore ludimagiſtro quodam, fateor teſte non ſatis idoneo, et nimis empirice. Meminiſſe tamen huius rei iuuat ob experientiam grauioris viri (SEGVIERI, *Plant. Veron. T. 1. p. 306.*), qui, etſi nequaquam radicitus malum tolli, minui tamen hac ratione expertus eſt.

Leuiores eaeque vernales febres intermittentes infuſo meraco recentis herbae, ſub apyrexia et frigoris ſtadio vbertim hauſto, fugatae fuerunt (LAVTTER

Hist. bienn. p. 2.). Miror, quod et primo febris ſtadio in vſum tractum, quum, quicquid tum potulenti ingeritur, moleſtias creare ſoleat, et paroxyſmum prolongare.

Deſueuit omnino tritam herbam vlceribus ſinuoſis crurum imponere, vel ſucco eadem eluere (GABELCHOVER *Cent. 3. Obſ. 69.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

CONSERVA *Ph. W.* Superfluam declarat ſupra citata WILLISII obſeruatio.

AQVA DESTILLATA *l. c.* Abeſſe poteſt, tanto magis, quum odor facile pereat.

SYRVPVS *l. c. p. 212.* Laus in phthiſi ſupra adfuit. Extenditur et haud ſine omni iure ad abſceſſus alios internos, item ad nephritidem calculoſam.

LAMIVM.

LINN. *Syſt. veg. p. 445. Gen. pl. p. 292.*

262.

Pharm. LAMII ALBI *Herba; Flores.*

Lamium album; foliis cordatis acuminatis ſerratis petiolatis, verticillis vigintifloris LINN. *Spec. pl. p. 809.* Lamium album non foetens, folio oblongo

longo C. B. Vrtica iners ſiue Lamium primum DODON. *Pempt. p. 153.* Icon: *Fl. Dan. Tab. 523.* REGNAVLT *Botanique*, L'ortie blanche. Pl. perennis, creberrima ad vias et locis cultis.

In *Pharm. Edinb.* vtraque pars deſignatur, in *Londinenſi* vnice flores. Spreta in vniuerſum ſtirps in hodierna praxi; nec ſpondet multa ſenſuum ſcrutinio ſubiecta. HERBAE odor ſubfoetens, ſapor ſubauſterus. In haemorrhagia vteri et fluore albo, praecipue in hoc olim laudata. Quidam floribus praerogatiuam tribuerunt conſeruamque ex recentibus pararunt (DODONAEVS). Alii infuſo theaeformi ex vtraque dictarum partium vſi ſunt. (GEOFFROY *Matiere med. Traité T. 7. p. 168.*). Ex recentioribus Galli praecipue de ea honorifice in hiſce malis ſentiunt, vt CHOMEL (*Pl. uſuelles T. 2. p. 306.*), qui herba floribusque in iuſculo vitulino coctis, vel et ſucco ad ſex vncias ingeſto vna cum cataplaſmate abdomini applicato ſaepe auxilium attuliſſe narrat, item GEOFFROY (*l. c.*), qui ad quotidianam praxin prouocat. Scrophulas etiam infuſo aquoſo frigido foliorum et florum Lamii pro potu vulgari diſpelli viſum (*Mem. de l'Ac. de Paris a. 1717. p. 273.*).

LEONVRVS.

LINN. *Syst. veg. p. 449. Gen. pl. p. 295.*

263.

Pharm. CARDIACAE *Herba.*

Leonurus Cardiaca; foliis caulinis lanceolatis trilobis. LINN. *Spec. pl. p. 817.* Marrubium Cardiaca dictum C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 727.* REGNAVLT *Botanique* l'Agripaume ou la Cardiaque. Pl. perennis, in locis ruderatis crescens.

HERBA omnesque reliquae eius partes colorem luridum habent; odor foliorum subfoetidus, sapor amarus. Ad obsoleta pertinet. Quae de vsu in cardialgia infantum a distensione hypochondriorum, de vi pituitam resoluendi, lotium et menstrua prouocandi, de efficacia in palpitatione cordis etc. passim (Vid. e. c. RAII *Hist. pl. T. 1. p. 572.* BOERH. *Hist. pl. Hort. L. B. P. 1. p. 259.*) tradita sunt, non ita narrantur, vt verae frugis aliquid inde peti possit.

PRV-

PRVNELLA.

LINN. *Syst. veg. p. 458. Gen. pl. p. 301.*

264.

Pharm. PRVNELLAE f. BRVNELLAE *Herba.*

Prunella vulgaris; foliis omnibus ouato-oblongis ferratis petiolatis. LINN. *Syst. veg. l. c.* Brunella maior folio non diffecto C. B. Icon: REGNAVLT *Botanique,* la Brunelle. Pl. perennis, in pratis obuia, praecipue humidis.

HERBA parce praefcribitur. Saporis fubamari leniter aufteri; adftringit igitur nonnihil. Hinc ex vulgari opinione, quod fanguinis profluuia et alui vitiofae deiectiones adftringentibus fiftantur, haec quoque a variis inter horum malorum auxilia eft cooptata. Prudentiores caufas horum antea vincunt, quam ad roborantia animum aduertant. Hodie pro gargarifmis feruatur in angina, et collutionibus in vlceribus oris, quo fine aqua decoquere illam et melle commifcere conuenit (Cfr. ETTMÜLL. *Oper. Ed.* MANG. *T.* 1. *p.* 680.).

SCVTELLARIA.

LINN. *Syst. veg. p. 456. Gen. pl. p. 301.*

265.

Pharm. TERTIANARIAE *Herba.*

Scutellaria galericulata; foliis cordato-lanceolatis crenatis, floribus axillaribus LINN. *Spec. pl. p. 835.* Lysimachia coerulea galericulata s. Gratiola coerulea C. B. Tertionaria I. B. *Hist. pl. T. 3. P. 2. p. 435.* Icon: *Fl. Dan. Tab. 637.* Pl. perennis ad oras stagnorum et in fossis crescens.

HERBA medicis valde paucis hodie cognita. Spirat Allium, amara. Nomen pharmaceuticum virtutem in febre tertiana respicit, de qua et nomine TVRNERVS IO. BAVHINVM (*loc. cit.*) certiorem reddidit. Quum post tam longum silentium in *Ph. Danica p. 50.* eius iterum mentio fiat, nec vt opinor, absque ratione, nolui heic loci desiderari. Decoctum eius praedicauit CAMERARIVS in angina (TOVRN. *Hist. des pl. de Paris T. 1. p. 318.*).

ORDO

ORDO XX.

PERSONATAE.

ANTIRRHINVM.

LINN. *Syst. veg.* p. 464. *Gen. pl.* p. 309.

266.

Pharm. LINARIAE *Herba; Flores.*

Antirrhinum Linaria; foliis lanceolato-linearibus confertis, caule erecto, ſpicis terminalibus ſeſſilibus, floribus imbricatis LINN. *Spec. pl.* p. 858. Linaria vulgaris lutea, flore maiore C. B. Icon: REGNAVLT *Botanique*, la grande Linaire. Pl. perennis in locis ruderatis et muris crebra.

HERBA facile diſcernitur ab iſta Euphorbiae Cypariſſiae L., illi ceteroquin ſtatura, foliorum anguſtia, figura, colore, odore haud parum ſimili, per ſucci lactei defectum.

Suſpecta planta tam ob affinitatem, quam odorem, dum recens eſt, viroſum, qui Ebulum aemulatur, ſaporis ſubamari ingrati. Lacti recenti immerſa ad necandas muſcas in Smolandia adhibetur

(LINN. *Fl. Suec. p. 218.*). Lotium pellere, vt et inde quondam Vrinalis dicta, olim obſeruatum, item aluum mouere, ad quam vim et BOCK (*Kreutterbuch pag. 115.*) Germanico nomine reſpexit. Patet hiſce, a natura noſtra non ferri ſtirpem per os ingeſtam. Immiſcentur hinc inde aliquot eius laudes in hydrope, in ictero, quas hodierna praxis floccipendit. Praecipua autem eius extrinſecus applicatae in haemorrhoidum coecarum dolentium lenimine et diſſipatione continetur, eaque non ambigua, ſed a multis confirmata (Vid. e. g. HORST. *Obſ. et Epiſt. med. lib. 4. Obſ. 50.* SIM. PAVLLI *bot. p. 415.* CHESNAV *Obſ. p. 360.*). Et hancce quidem virtutem et flores praeſtant, vt vtraque plerumque pars vna adhibita fuerit, ſcilicet vel cataplaſmatis forma, vel Linaria lacte cocta et fomenti inſtar applicata, additis, ſi placet, floribus Chamomillae (CHOMEL *Pl. uſuell. T. 3. p. 34.* GEOFFROY *M. m. T. 7. p. 297.*), vel, quod maxime vulgare eſt, in vnguento, quod ſimpliciſſimum parare poteris ex contuſa planta cum butyro vel axungia porcina et camphora miſta, et linteo carpto applicare (Conf. CHOMEL. GEOFFROY *l. c.*).

FLORES eius ad exanthemata chronica curanda valent in connubio florum Verbaſci, dum iſtorum quatuor partes horum vna infunduntur aqua, et hoc infuſum, Theae ſaturatae inſtar, ad plures cyathos potatur. Sic et euanuit exanthema, quod per tres an-

annos aliis fruſtra tentatis durauerat (HAMNERIN in *Provincial - Doctorernes Berättelſer 1761. p. 7.*).

Alias Antirrhini ſpecies, vt *Antirrhinum maius, Orontium, ſpurium, Cymbalariam*, quarum paſſim in libris de materia medica mentio fit, ſilentio hic praetereo, quum mihi quidem dubia de effectuum hiſce adſcriptorum veritate obuerſentur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

VNGVENTVM DE LINARIA *Ph. Wurt. p. 244.* Coctione herbae florumque cum axungia porcina. Prolixior eius formula in *Ph. Brand. p. 225.* exſtat, ad cuius naturam propius accedit illa Danorum (*Ph. Dan. p. 280.*), quae Semperuiuum et Hyoſcyamum, praeter Linariam, pinguedini addit. Prima decantatiſſimum eſt remedium haemorrhoidum dolentium, in plumaceolo cum vitello ouorum applicandum. Inuentor eius eſt IO. WOLPHIVS, medicus LVDOVICI ſenioris, Haſſiae Landgrafii, cui iſte pluries rogatus reuelare vnguentum recuſauit, donec princeps bouem ſaginatum quotannis illi dare promitteret; vnde verſiculum pro dignoſcenda Linaria ab Euphorbia dicta compoſuit "Eſula lacteſcit, ſine lacte Linaria creſcit", cui addidit adſidens IO. RIDESELIVS, Haſſiae Mareſchallus hereditarius "Eſula nil nobis, ſed dat Linaria taurum" (HORST *l. ſupra c.*).

EVPHRASIA.

LINN. *Syst. veg. p. 460. Gen. pl. p. 304.*

267.

Pharm. EVPHRASIAE *Herba.*

Euphrasia officinalis; foliis ouatis lineatis argute dentatis LINN. *Spec. pl. p. 841.* Euphrasia officinarum C. B. Icon: REGNAVLT *Botanique*, l'Eufraise. Pl. annua, in pratis et montanis vulgaris.

HERBA inodora, sed subamara et adstringens, vt et solutioni vitrioli martis nigredinem inducat. Olim tanquam oculorum efficax praesidium in variis eorundem morbis, caligine, lippitudine, inflammatione, exulceratione, cataracta aliisque in medium producta. Vnde et nomen eius in Europae linguis tantum non omnibus ad hanc virtutem respicit. Facem praetulisse videtur GORDONVS (*Lil. med. Ed. a. 1305. Fol. 146. a.*), cui externe in aqua destillata composita, et intrinsecus in syrupo arrisit, applaudente paullo post ARNOLDO DE VILLA NOVA, qui aquam Euphragiae (*Breuiar. Pract.*), item vinum euphragiatum (*Lib. de vinis.*) commendauit, et aliquanto serius SYLVATICO, posteaque insigni medicorum caterua, quorum nomina et scriptorum loca significat ZORNIVS (*Botanol. med. p. 290.*). Haecce scire gestientibus etiam satisfacit FRANCVS (*Euphra-*

gia

gia herba medicina polychresta, verum oculorum solamen 1717.). Sunt et inter hosce, qui puluerem aromate mistum ingerendum, vel herbam pani incoctam, item succum oculis instillandum, curarunt. Mireris merito varietatem difficiliorum oculi affectionum, quibus stirpem opposuerunt, et ludicram saepe eandem adhibendi rationem. Plurimi tamen substiterunt in visu debili acuendo, vt et HILDANVS (*Cent. epist. n. 59.*) eius vsu septuagenarios, ob vigilias et studia visu orbos, eundem recuperasse enunciauerit, et LANZONVS (*Oper. omn. Lausann. 1738. T. 2. p. 394.*) viri quadragenarii post alia irrite tentata, vini Euphrasiati ope conualescentis, meminerit. Hocce vinum nominatim frequenter per longum tempus vsurpatum est, quod quidam simplici herbae infusione cum vino, alii, de consilio ARNOLDI, fermentatione cum musto pararunt. Male vero in amico quodam LOBELII (*Stirp. aduers. p. 210.*) cessit experimentum, vt qui leui cataphora et lacrymatiunculis tentatus, ex illo per tres menses poto amborum fere oculorum iacturam fecisset, fluxionibus prope suppressus. Nonne idem, quod aliis, visu caligantibus solatium vnice attulit, roborando neruos, huic detrimento fuit, vinum scilicet. Quidam calidam et siccantem herbam sibi repraesentantes restringunt vim ad eam caliginem, quae frigidam causam habet (SIM. PAVLLI *Quadrip. p. 325.*). Ambiguis istis experimentis non fido,

fido, nec exiſtimationi, in qua apud Islandos ſuccus expreſſus in dolore vel aliis affectionibus oculorum eſt (EGGERT OLAFSEN *Reiſe durch Island Vol. 1. p. 229.*) quae tamen vtpote profecta a plebe indocta nec auctoritatis praeiudicio occoecata maioris eſt facienda, quam iſta prius enarrata, donec certiora edocear. Aqua eius deſtillata pro collyriis adhiberi poterit loco aquae Roſarum vel ſimplicis deſtillatae, ſi quid lucri ex affectatione in formulis ſperari poſſit.

Ictericis vino decoctam mederi quidam (BOCK *Kreutterbuch p. 107.* HOFFMANN *in* SCHRÖD. *p. 412.*) recenſent, ſed experientia non confirmata recentius.

PRAEPARATVM.

AQVA EVPHRASIAE *offic. German.*

SCROPHVLARIA.

LINN. *Syſt. veg. p. 468. Gen. pl. p. 312.*

268.

Pharm. SCROPHVLARIAE vulgo ſ. cum epitheto VVLGARIS Ph. Ed. *Radix; Folia.*

Scrophularia nodoſa; foliis cordatis trineruatis, caule obtuſangulo LINN. *Syſt veg. l. c.* Scrophularia nodoſa foetida C. B. Icon: Scrophularia RIVIN.

ir-

irreg. mon. Tab. 107. Planta perennis, in vmbrosis ad pagos et sepes crescens.

Luridi aspectus est stirps, foetens instar foliorum Ebuli vel florum Paeoniae, vt totum genus curculionibus misere depascitur, ingrate amara. Obsoleuit sensim vsus eius medicus. Radicis potior olim laus fuit.

RADIX tuberosa, constans ex nodis aggregatis inaequalibus parce fibrosis, albida, foetens pariter, subacris et amara. Sicca radix et odoris et saporis mitioris est.

Nodosa eius figura videtur medicos primum inuitasse ad eandem contra scrophulas, strumas, ficus et mariscos ani, praecipue autem haemorrhoides tumidas, in auxilium vocandam. Testium copiam huius aliarumque virtutum allegat ZORNIVS (*Botanol. p. 624.*) ARNOLDVM DE VILLA NOVA, CRATONEM, SOLENANDRVM, HENRICVM AB HEERS, MAYERNIVM, ETTMÜLLERVM aliosque, quibus plures addi possunt ex SLEVOGTII *Dissertatione* (*De Scrophularia, Ien. 1720.*), quae et ipsa dictis nouum pondus adiicere pro fine habuit. Anilem superstitionem, quod in amuleto in hisce conferret, praetereo, quum iam nimium videatur, pulueri, electuario, extracto, infuso, decocto pro interno vsu, vel fotui siue vnguento vario pro externo, fidem tribuere: In haemorrhoidibus dolentibus et frigidis dissipandis nomi-

minatim SLEVOGTIVS (*l. c. p. 27.*) adeo eam praedicat, vt neque certiorem neque celeriorem in aliis remediis effectum desideret. Si quid heic resoluendo praestet, anodyna quoque natura in censum vocanda est. Translata etiam eius laus ad vlcera, ad scabiem aliaque mala, quae iteratis experimentis opus habet.

FOLIA supparia radice viribus habita.

COMPOSITVM.

EMPLASTRVM DE SCROPHVLARIA *Ph. W. p. 71.* Ex foliis huius et Digitalis cum pinguibus et resinosis et aerugine mixtis. Vlceribus antiquis et scrophulis dicatum.

269.

Pharm. SCROPHVLARIAE AQVATICAE f. BETONICAE AQVAT. Edinb. *Folia.*

Scrophularia aquatica; foliis cordatis obtusis petiolatis decurrentibus, caule membranis angulato, racemis terminalibus LINN. *Spec. pl. p. 864.* Scrophularia aquatica maior C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 507. Hort. Rom. T. 2. Tab. 89.* REGNAVLT *Botanique*, la Scrophulaire. Pl. biennis in aquosis frequens.

Priori

Priori minus foetens, ſapore quoque inferior. FOLIA eius iisdem malis oppoſita, etſi rarius. Sed acceſſit alia commendatio, ad odorem ingratum ſaporemque nauſeoſum Sennae absque iactura eiusdem virium corrigendum. Yquetayae vel Liquitayae nomine Braſilienſibus hoc fine celebrata. Didicerat hanc vim MARCHANTIVS a Chirurgo e Braſilia reduce, qui quidem rem arcanam fecerat, ſed imprudenter inter folia comminuta ſemina reliquerat, ex quibus, terrae mandatis, emerſit dicta Scrophularia, cum qua et indigena ſtirps hacce efficacia congruiſſe dicitur (*Mem. de l'Acad. de ſc. de Paris 1701. p. 275.*). Drachma eius dimidia drachmis duabus Sennae admixta hanc acrimonia neruis et cerebro inimica exui monuit BOERHAAVIVS (*Hiſt. pl. hort. L. B. P. 1. p. 316.*). Olim et in Pharmacopoea Edinburgenſium pro infuſo Sennae dimidia vel maior pars Scrophulariae addita; ſed ex ea a. 1756. iterum reiecta. Nec videtur ſtirps per ſe nauſeoſa et foetida aliam ſimilem corrigere poſſe.

Vulnerariam praeterea depraedicarunt, adeo vt in obſidione Rupellenſi ad finem vulnera ea vnice ſanarentur (CHOMEL *Uſuelles Tom. 3. p. 63.*) et LOCHNERVS (*Eph. N. C. Cent. 7. et 8. p. 145.*) atrociſſimum ſuris inflictum vulnus decocto eius hauſto et ſucco plagae inſtillato ſanatum memoret, qui et in xenodochio vires vulnerarias exploratas laudat.

AVI-

AVICENNIA.

LINN. *Syst. veg. p. 484. Gen. pl. p. 579.*

270.

Pharm. ANACARDIVM ORIENTALE.

Auicennia tomentosa; foliis cordato-ouatis subtus tomentosis LINN. *Gen. pl. l. c. Syst. veg. l. c.* Bontia germinans EIVSD. *Spec. pl. p. 891.* Bontia foliis subtus tomentosis IACQ. *sel. stirp. amer. p. 178.* Anacardium C. B. Oepata *Hort. mal. T. 4. p. 95. Tab. 45.* Arbor crescens in vtraque India.

LINNEO iudice ex hac arbore desumitur fructus, qua in re COMMELINI coniecturam in *Horto Malab.* praeeuntem habet. Verum negat IACQVINVS (*l. c.*) ex ea prouenire, latere adhuc stirpem veram putans.

ANACARDII ORIENTALIS, cuius figuram expressit GARCIAS AB HORTO (*Arom. p. 120.*) nomine venit *Nux* nigra splendens, cordatae figurae, compressa, obtusa, magnitudine pollicis, pedunculo breui rugoso insidens. Constat haec ex *putamine* celluloso, in cuius cauernulis latet liquidum oleosum, melleum, causticum, nigrum, quod sensim omnino exsiccatur, et *nucleo* albo, saporis amygdalarum dulcium, vel Castaneae. Conferri merentur quae de ar-

arbore et fructus diuersitate pro aetate varia memoriae prodidit CAMELLVS in *Syllabo herb. insulae Luzonis p. 59.* adiecto RAII *Hist. stirp. T. 3.* Colligitur in variis Indiae regionibus, vt Malabaria, Goa, Malaca, insula Luzonis etc. Creditur vulgo recentioribus Graecis innotuisse primum (V. GARCIAS AB HORTO *l. c. p. 120.*), sed in PAVLLO AEGINETA (*Lib. 7. c. 11.* in *med. art. princip. p. 659.*) iam occurrit, et Arabibus, vt AVICENNAE, MESVI, SERAPIONI, probe nota fuit haec nux et ab illis Balador nuncupata, ex quibus et praeparata varia profecta.

Discrepat maxime iudicium auctorum de eius natura, aliis edulem adeo vel salutiferam, aliis contra ea deleteriam illam pronunciantibus; qui ipsi tamen facile conciliari possunt, modo, vt in seminibus Ricini, intra nucleum et putamen rite distinguatur. Nucibus viridibus et sale conditis Indos vti, oliuarum in modum, in cibis referunt GARCIAS (*l. c.*) et DACOSTA (*Historia delle Droghe medicinale p. 176.*) quod vero de nucleo vnice intellectum vult CAMELLI (*l. c.*), licet, vt et alterum credam, nihil repugnet. Nux viridis etiam coctae oryzae appetitus ciendi causa admiscetur, prout et sicci fructus nucleus esitatur (DACOSTA). Nucleus et, certe ex CAMELLI interpretatione, in India sero lactis maceratus contra asthma et contra lumbricos ingeritur (GARCIAS *l. c.*). Omnia igitur in id collimant, nihil maligni nu-

nucleo ineſſe, ſed hunc blandum oleum continere. — Succus contra in putamine reconditus acris eſt, inflammat exulcerat, vt et cauſtici inſtar Indi eum ad verrucas, lichenes, fungoſas carnes aliasque excreſcentias delendas illinant, item dentibus carioſis ad eosdem perdendos inſtillent, nec non vlceribus brutorum ad eadem mundanda (DACOSTA *l. c.*). Non abſonum igitur eſt, ingeſta Anacardia fauces, guttur, ventriculum inurere, febres accendere, quibus adiicitur paralyſin et mentis alienationem inſequi (MATTHIOL. in DIOSCOR. *Lib. 6. cap. 5. p. 985. Ed.* BAVH.). Succo dicto cum calce miſto characteres pannis goſſypinis aliisque loco atramenti inſcribuntur, nulla lotione delendi. (DACOSTA *l. c.*); alii ductibus adhuc madidis eodem fine calcem inſpergunt (OSBECKS *Oſtind. Reſa p. 208.*). Aliud atramenti ſcriptorii genus paratur ex fructibus immaturis contuſis addito lixiuio et aceto (CAMELLI *p. 60.*). Cultri apici infixa haec nux, ſi candelae admouetur, mox flammam capit, ſtrepitus excitat, ſcintillas variorum colorum ſpargit, quibus impoſtores in India credulis imponunt (DACOSTA).

PRAEPAARTA ET COMPOSITA.

ELECTVARIVM ſ. CONFECTIO ANACARDINA MESVES. ZWELFF. *Animaduerſ. in Pharm. auguſt. p. 345.* Ex Myrobolanis, aromatibus quibus-

dam

dam, Nigellae vel Erucae ſemine, Caſtoreo, Anacardio, varia miſcela in electuarium redactis. Et corporis et animi vires reſtaurare creditum. Exulauit merito ex officinis hodiernis. Quosdam eo ingeſto euaſiſſe maniacos legitur (CASP. HOFFM. *de med. offic. Lib. 2. p. 487.*).

MEL ANACARDIVM AZARAVII. ZWELFF. *l. c. p. 56.* Obſcure deſcriptum, ſed nihil refert, quum iure expulſum fuerit.

VITEX.

LINN. *Syſt. veg. p. 473. Gen. pl. p. 326.*

271.

Pharm. AGNI CASTI *Semen.*

Vitex Agnus caſtus; foliis digitatis ſerratis, ſpicis verticillatis LINN. *Spec. pl. p. 890.* Vitex foliis anguſtioribus cannabis modo diſpoſitis C. B. Αγνος ſ. λυγος Graecorum. Icon: REGNAVLT *Botanique,* l'Agnus caſtus. Varietas folio latiori depicta exſtat in DU HAMEL *Traité des arbres T. 2. Tab. 105.* Arbor Europae auſtralis, Siciliae, Neapolis, nec non Halepi, locis paluſtribus creſcens.

Caſtitati ſeruandae apud Graecos ſacra olim fuit. Eo fine in theſmophoriis, h. e. ſacris Cereris, matronae caſtitatem cuſtodientes, foliis vel ipſo frutice ad

 ſtrata

ſtrata vſae ſunt. (DIOSC. *Lib. 1. cap. 135.* GALEN. *de ſimpl. Lib. 6. p. 780. Ed.* RICC. PLIN. *Hiſt. nat. Lib. 24. c. 9. p. 1102.* DALECH.). Vnde et nomen Αγνος, cui Latinum *caſtus* idem ſignificans male additur. Eadem virtute olim claruit fructus, vt et Monachorum piper a SERAPIONE vocaretur.

Perperam hic vetuſto vitio a pharmacopolis SEMEN dicitur, quum bacca ſit globoſa, mucronata, magnitudine fere grani cannabini, fuſco-nigricans, infra calyce cinereo denticulato dimidium veſtita. Odor eius fragrans, ſapor autem acris aromaticus; quod vero de recens collectis baccis intelligendum. Nam quae in officinis ſeruantur, inertes plerumque ſunt; vnde forſitan omnino vſurpari deſueuerunt, quae Graecis tamen in affectionum inſigni varietate in pretio fuerunt. Iure calida et ſiccans vis illi adſcripta, nec perperam ad flatus pellendos efficax habita, forſitan et ad viſcera obſtructa reſeranda (DIOSC. GALEN.). Cetera nimia ſunt. Nec reſtinguere poteſt impetum ad venerem, vt veteres voluerunt, ſed excitare potius oportet remedium aromaticum.

Attamen et intrauit ESSENTIAM CASTITATIS IO. MICHAËLIS et varias AQVAS CASTITATIS, HORSTII, MYNSICHTI et aliorum.

GRA-

GRATIOLA.

LINN. *Syst. veg. p. 60. Gen. pl. p. 13.*

272.

Pharm. GRATIOLAE *Herba; Radix.*

Gratiola officinalis; foliis lanceolatis ferratis, floribus pedunculatis. LINN. *Syst. veg. l. c.* Gratiola centauroides C. B. Cfr. KOSTRZEWSKI *Diss. de gratiola, Viennae 1775.* cum figura non satis accurata. Praestantior icon: *Flor. Dan. Tab. 363.* REGNAVLT *Botanique,* la Gratiole. Pl. perennis in vdis Europae australioris Germaniae, Austriae, Heluetiae, Galliae, Italiae crescens.

MATTHIOLVS creditur (KOSTRZEWSKI *l. c. p. 8.*) primus esse botanicorum, qui eius meminerit.

HERBA valde amara et nauseosa est, absque odore. Respuitur a pecoribus sic, vt prata, in quibus copiosius crescit, inutilia censeantur (HALL. *Hist. stirp. helvet. n. 329.*). Equi autem pratis admissi ab eadem vehementer purgari, et, nisi abigantur, emaciari compertum (IAOCH. CAMERAR. *Hort. med. et philos. p. 69.* GLEDISTSCHS *verm. Abhandl. T. 3. p. 376.*). Sicca herba viridi et succosa longe debilior est (LINN. *Amoen. acad. Vol. 7. p. 306.*). Succus eius expressus non eo gradu amarus est, vt residuum (BOVLDVC, in *Mem. de l'acad. R. d. sc. 1705. p. 189.*). Inspissatus

 sal

ſal commune largitur (MARCGRAF in *Mem. de l'Ac. des ſc. de Berlin 1747. p. 79.*). Vnciae ſedecim herbae ſiccatae largiuntur extracti aquoſi vncias quatuor cum tribus drachmis, extracti ſpirituoſi ſecundi ex reſiduo nonniſi grana quadraginta quinque emerſerunt (*l. c. p. 191.*). Spiritu vini igitur longe minus, quam aqua eruitur (Conf. *l. c. p. 192.*). Aquam itaque conuenientiſſimum Gratiolae menſtruum eſſe colligitur.

Ad efficaciora purgantia pertinet. Quin ſaepe aluum eluens, ſimul vomitum excitat (CONR. GESNER *Epiſt. med. Lib. 3. Epiſt. 31. p. 94. b.* DODON. *pempt. p. 361.* BOERH. *Hiſt. pl. hort. L. B. P. 1. p. 308. ſq.* BERGII *Mat. med. p. 26.*). Pituitam et bilem copioſe eliminat. Haud paucis ſuſpecta vis purgans quoque viſa, et tormina et hypercatharſin inde ſucceſſiſſe obſeruatum (CHOMEL *Uſuell. T. 1. p. 48.*) (BVRCKEL *Diſſ. de Gratiola, Argent.*). Hinc robuſtioribus vnice nonnulli deſtinarunt (CHOM. *l. c.*). Hinc et vehiculo vel miſcela et praeparatione varia, ſaepe nimium operoſa, (Vid. e. c. FREITAG *auror. med. gal. chym. Lib. 2. c. 43. p. 398. ſq.*) praecauere incommodis oriundis conati ſunt. Multi in hunc finem lacte vaccino (BOVLDVC *Mem. cit. p. 187.* GEOFFROY *M. m. Traité T. 6. p. 42.*) decoquendam ſuaſerunt. Alii Cinamomi, Macis, Zingiberis vel ſeminis Aniſi tantillum, Glycyrrhizam, Saccharum, paſſulas addiderunt (CHOM. HERM. TABERNAEM.). Imo eſt, qui nonniſi

poſt

poſt praeparationem corporis oleo et mellitis factam die ſequenti conceſſit, et, ſi ingratus ſenſus oriretur, copiam tepidae aquae ſuperbibendam ſuaſit (BOERH. *l. c.*). Mitius contra ea aliorum de vi eius purgante iudicium eſt, nec vllo incommodo et absque vlla internarum partium laeſione eam operari affirmant (CORDI *Hiſt. pl. Lib. 1. cap. 2. p. 86. Ed.* GESN. ETTMÜLL. *Oper. T. 1. p. 763. Ed.* MANG.). Sine dubio et hic diatheſis aegri et doſeos iuſta ratio habenda.

Varia pulueris quantitas aſſignatur. Scrupulus iam vnus cum robe Sambuci ſumtus C. GESNERVM (*Epiſt. l. c.*) per vomitum et aluum copioſa pituita et aqua non ſine moleſtia liberauit. Eadem doſis bis data vna die ſaepius aluum duxit cum nauſea et vomituritione, effectu et in alterum diem continuante (BERGIVS *l. c.*); vnde patet minori adhuc doſi locum eſſe. Exhibere tamen alii ad drachmam dimidiam (CHOMEL *l. c.*), ſcrupulos duos (HERMANN. *Cynoſ. T. 1. p. 540.*), imo ad drachmam integram (TOVRN. *pl. de Paris T. 2. p. 44.* et BÖCLER *in not. ad* HERM.), non veriti ſunt. Pro infuſo vel decocto largiorem quidem concedere licet doſin, ſed in tam efficaci ſtirpe non pugilli vel manipuli menſura, (vt a TOVRNEFORTIO, CHOMELIO, GEOFFROY factum) ſed pondere pariter determinandam. Quod ipſum a drachma vna ad ſeſquialteram vel duas ſupraque paucis definitur

(DODONAEVS, I. BAVH., HERM.). Typographico ſine dubio vitio apud MORISONVM (*Hiſt. pl. T. 2. p. 480.*) vncia vna ad duas ſupraque ſignificatur. Decoctum, praecipue diuturniori mora paratum, infuſo cenſeo efficacius. Nam praecipua vis purgans latet in pulpoſa parte. Succus nimirum expreſſus et inſpiſſatus ad doſin 24 vel 30 granorum blande purgat absque vomitu, ſed lotium efficaciter pellit. Extractum vero ex reſiduo poſt expreſſionem aqua erutum et amarius eſt et eadem doſi violentius purgat (BOVLDVC *l. c. p. 189. ſq.*). Quibusdam, praeter aquoſum infuſum, placuit vinoſum, item conſerua. In clyſmate ad pugillum vnum aquae vel lacti vel eius ſero incocta ſecuriorem vſum promittere viſa fuit (CHOMEL *l. c.* GEOFFROY *l. c.*).

In multis igitur morbis, qui purgantibus opus habent, Gratiolae locus eſt. Sed in quibusdam ab auctoribus memoratis non purgandi vnice facultate, ſed et reſoluendi efficacia auxilio fuiſſe arbitror. — In hydrope vario (HEVRN. *Prax. med. p. 332.* CAMERAR. *Hort. med. l. c.* qui extractum cum Cinamomo in pilulas redactum laudat. ETTMÜLL. *l. c. Tom. 1. p. 716.*), aſcite (HELVICH. *Miſc. N. C. Dec. 3. A. 5 et 6 Obſ. 67. p. 133. ſq.*), anaſarca, (IOEL *Oper. med. T. 4. Lib. 4. ſect. 1. p. 372.* HARTM. *Oper. med. chym. p. 60.*) a bene multis frequentata. Oportet hic vero ante omnia inquirere, an viſcerum viriumque conditio pur-

purgans eiusmodi forte ferat, et dispicere, an in diuresin magis quam alui solutionem natura inclinet. — Alii ad viscera obstructa reseranda, febres intermittentes profligandas, rheumatismos dissipandos proficuam declarant; sed relego lectores ad dissertationem indicatam cl. KOSTRZEWSKI, in qua testimonia harum virtutum sparsa leguntur. — Addenda tamen vis anthelmintica a multis percepta, qua plures verminosos, ferocibus symptomatibus stipatos incantamenti instar sese sanasse laetatur ANGELVS SALA (*Essent. veget. Sect. 5. cap. 9. p. 158. sq.*). Infusum aquosum suum pretium pro hoc fine approbauit (BOVLDVC *l. c. p. 187. sq.*). Clysma ex decocto non minus vermibus infestum fuit (TABERNAEMONT. *l. c.*).

Folia vel recentia, vel in puluere, vulneribus applicata constitit ad consolidationem eorundem facere (TABERNAEMONTAN. *l. c.* CAESALP. *de plant. p. 265.*), in vlceribus autem recentibus fomenti calidi instar conferre (ZWING. *Theatr. prax med. P. 1. p. 531.*). Minus notum est, herbam conquassatam et extrinsecus adhibitam in arthritide et rheumatismo nec non tumoribus a coagulo tam lacteo quam sanguineo, vt ecchymosi, praestantissimum resoluendo effectum exserere (Ex narratione cel. TISSOT coram fratre ADOLPHO MVRRAY Prof. Vpsal. facta:).

RADIX cylindrica, calamum craſſa, geniculata, alba, horizontalis, fibris deſcendentibus. De vi huius medica plerique tacent, vt inde coniiceres nonniſi herbae illam competere. Sed vix cedere radicem iſti, recentiora praecipue experimenta docuerunt. Et haec intenſe amara ſimulque adſtrictionis ſenſum edit (BOVLDVC *l. c. p. 188.*). Vncia ſeſquialtera drachmas duas et dimidiam extracti aquoſi erogat. Huius grana quindecim ad viginti quatuor mitius purgant, quam idem pondus extracti foliorum. Spiritus vini et de radice minus extrahit, quam aqua (*l. c. p. 193.*). Specificum in dyſenteria et Ipecacuanhae aemulum ad drachmam dimidiam vel integram, modo non nimios progreſſus fecerit, habita (a BOVLDVC *l. c. p. 188.*). Wallachis quoque in hoc morbo familiaris KRAMER *Tent. bot. p. 18.*). Ad hanc ſtirpis partem refero experimenta recentius Viennae in noſocomio Hiſpanico et iſto Sti Marci inſtituta, etſi, qui de iis recenſet cl. KOSTRZEWSKI (*Diſſ. cit.*), quae praeciſe fuerit pars, non ediſſerat, de puluere Gratiolae modo loquens, et ad finem opuſculi (*p. 63.*) etiam ſaturatum infuſum herbae explorari ibidem ſignificans. Ex iis vero, quae ſerius ill. L. B. DE STÖRCK (*med. prakt. Unterricht T. 2. p. 36.* et inter *form. p. 52.*) de vſu in hydrope expoſuit, colligo, radicem intellectam fuiſſe. Saepe prodeſſe hanc, vbi reliqua diuretica et purgantia inertia ſunt, et quidem in puluere

ad

ad drachmam dimidiam pro dosi per plures dies continuos datam, vel in nimia aegri debilitate vel anxietate quouis biduo vel quatriduo, item in infuso vinoso ex radicis drachmis duabus per horam vino ad colaturam librae vnius infusis, sumendo omni bihorio vncias duas. Puluis radicis vomitum excitauit, non vero ille ex extracto plantae cum saccharo paratus (KOSTRZEWSKI *p.64.*). Tres maniacos aliis multis frustra tentatis puluis Gratiolae perfecte sanitati restituit, quibus decoctum radicis Graminis loco potus vulgaris, et vesperi plerumque paregoricum datum fuit (*l. c. p.32. sqq.*). Nosocomium Marci Vindobonense recepit quoque sequentem puluerem: ℞. Extract. Gratiol. ʒj Sacch. alb. Lap. cancror. ana ʒijß Sem. Foen. ʒj M. F. pulv. tenuissimus, cuius initio ter de die grana decem sumantur augendo sensim dosin, donec per diem drachma integra consumatur. Hic profuit in vlceribus venereis nasi, faucium, frontis, artuum, carie ossium, tophis, cancro venereo, phymosi, ea adeo, quae in gangraenam vergebat, testiculo venereo a gonorrhoea retropulsa, bubonibus, fluore albo a labe venerea, arthritide. Sed in quibusdam aegris nonnisi lotium mouit, in aliis sudores, quidam et ptyalismum leuem inde experti sunt (*l. c. p. 50.*). — Constat igitur, stirpem hanc, et resoluendo tenaces humores et materiam peccantem multiplici via euacuando, salutarem suam efficaciam exercere.

PRAE-

PRAEPARATVM.

EXTRACTVM *Cod. med. Parif. p. 50. Ph. auftr. prov. p. 173.* Infufione herbae cum aqua et fubfequa infpiffatione. Pretium fupra indicatum.

ACANTHVS.

LINN. *Syft. veg. p. 484. Gen. pl. p. 327.*

273.

Pharm. BRANCAE VRSINAE vulgo, ACANTHI Ph. Parif. *Folia; Radix.*

Acanthus mollis; foliis finuatis inermibus LINN. *Spec. pl. p. 891.* Acanthus fatiuus f. mollis Virgilii C. B. Icon: REGNAVLT *Botanique,* l'Acante ou la Brancurfine. *Hort. Roman. T. 3. Tab. 13.* Pl. perennis, frequens in humidis Italiae inferioris et Siciliae. Frigus hiemale in hortis Germaniae quidem fert, fed non floret fub dio.

FOLIA infipida, vifcofa. Horum loco plerumque pharmacopolae colligunt folia Heraclei Sphondylii, quem errorem, etiam a ZORNIO (*Botanol. p. 14.*) propagatum, iam (*App. med. T. 1. p. 256.*) redargui. Haec aeque ac RADIX, quae tamen vix in officinis offenditur, mucilaginem continent, praecipue autem radix. Ad naturam igitur Maluae fimiliumque mucilaginofa-

rum

rum accedit ſtirps, et emolliendi ſine in ambuſtionibus, haemoptyſi, alui profluuiis, non ſine omni ratione, praecepta. Obſoleta hodie in tanta copia efficaciorum, vixque amplius in clyſmatibus folia vſu veniunt.

HERBARVM QVINQVE EMOLLIENTIVM e numero eſt.

VERONICA.

LINN. *Syſt. veg. p. 56. Gen. pl. p. 12.*

274.

Pharm. VERONICAE *Herba.*

Veronica officinalis; ſpicis lateralibus pedunculatis, foliis oppoſitis, caule procumbente LINN. *Spec. pl. p. 14.* Veronica mas ſupina et vulgatiſſima C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 248.* REGNAVLT *Botan.* la Veronique mâle, ou Thé d'Europe. Pl. perennis, in ſyluis ſterilibus frequens.

HERBA amaricans et ſubadſtringens eſt, vt tamen infuſum eius ſolutione vitrioli martis mixtum mox nigreſcat. Odorem peculiarem vix ſenties in ſuccoſa herba, multo minus in ſicca, ſed, aqua ex recenti deſtillata, volatile quoddam ſeſe naribus offert (FR. HOFFM. in *Diſſ. de infuſi Veronicae efficacia praeferenda herbae Theae*, recuſ. in *Opuſc. med. p. 378.*). prout

prout et tinctura spirituosa odorem balsamicum spargit (CARTHEVS. *M. m. T. 2. p. 466.*). Ad hoc volatile seruandum infusum decocto praestare creditum est (HOFFM. *l. c. p. 377.*). Sed ad amaritiem et austeritatem in primis attendas. Extractum spirituosum amarius est aquoso, ponderis autem fere aequalis (CARTHEVS. *l. c.*).

Infusum tenuius flauicantem vel rubicundum colorem habet, saporem amaricantem non ingratum. Eo, loco infusi Theae Chinensis poto, multorum in Germania praecipue palato placuit, postquam FR. HOFFMANNVS (*Diss. cit. Hal. 1693.*) et IO. FRANCVS (*Polychresta herba Veronica, Vlm. 1690. 12,* recusa sub titulo *Veronica theizans, Coburg. 1700.* et tam Germanice quam Gallice versa), multis eam commendassent. Ita a colonis in Suecia eo fine vsurpatur (LINN. *Fl. Suec. p. 5.*). Sed etiam in medelam variorum malorum cessit. Communis fere laus obtinuit in pectoris morbis a pituita collecta oriundis, scilicet tussi, asthmate, imo in vlcere ipso pulmonum et hectica, in quibus screatum leuare illam, et vulneraria virtute excellere creditum (HOFFM. *l. c. p. 390.*). In suffocationibus nocturnis catarrhalibus profuisse testatur magnus vir (HALL. *hist. st. helv. n. 542.*). Vereor vero, ne adstringens stirps screatum potius cohibeat, quam adiuuet, nisi debilitas pulmonum subsit, cui subuenire potest quodammodo roborans Veronicae

vis.

vis. Ab adſtringente vnice potentia deriuo opem calculoſis eadem praeſtitam; quae tanta decocto et fomentationi eodem factae apud feminam infuit, vt calculus in rene latens ad vrethram et tandem ad veſicam protruſus fuerit, ex qua haud absque ſumma laeſione et copioſa haemorrhagia per collum eiusdem vi extractus eſt (ELSNER *Ephem. nat. Cur. A. 1. Dec. 1. Obſ. 107.* Conf. et praeconium CRAT. in HOFFM. *Diſſ. cit. p. 391.*). Mictum cruentum eximie compeſcuit ſuccus Veronicae cum vino rubro maceratae expreſſus, et vel melle vel ſaccharo edulcatus, isque cochleatim ſumtus (FISCHER *de ſenio p. 217.*). Cutis pruritum et ſcabiem, illam quoque, qua ſenes corripiuntur, feliciſſime potus Veronicae diſpulit (HOFFM. *Diſſ. cit. p. 391.*). Plures virtutes in FRANCI libro ſignificato memorantur, vtinam aeque certae ac numeroſae.

Huius Veronicae in locum in *Actis medicorum Berolinenſium* (*Vol. 2. p. 125. ſq.* cum icone rudi) ſurrogatur nomine Teucrii veri *Veronica Teucrium*; racemis lateralibus longiſſimis foliis ouatis rugoſis dentatis obtuſiuſculis caulibus procumbentibus LINN. *Syſt. veg. p. 57.*, quae eſt Veronica montana RIVIN. *Tab. 95.* Gratior enim ſapore magisque reſoluens et roborans ab iſtis exiſtimatur. Sed noluit prior cedere iuri ſuo, quamuis et huius fama ſenſim in medicina ſeriori conſenuerit.

PRAE-

PRAEPARATA.

AQVA VERONICAE CVM VINO *Ph. W. p. 24.* quae nulla in re valde eminet.

EXTRACTVM *l. c. p. 88.* Aqua paratur. Vix vnquam amplius praecipitur.

SYRVPVS *l. c. p. 219.* Abſtergens et conſolidans vis illi adſcripta in vitiis praeſertim pulmonum ac renum.

275.

Pharm. BECCABVNGAE *Herba.*

Veronica Beccabunga; racemis lateralibus, foliis ouatis planis, caule repente LINN. *Spec. pl. p. 16.* Anagallis aquatica maior (item II. minor) folio ſubrotundo C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 511.* REGNAVLT *Botanique*, la Beccabunga. Pl. perennis ad riuos et in foſſis fluentibus copioſa.

HERBA recens ſcatet ſucco aquoſo aliquantum amaro, vix adſtringente. In tenellis foliis ſapor manifeſtior. Saporem Naſturtio ſimilem tribuit herbae SCHWENCKFELD (*ſtirp. Sileſ. p. 18.*), ſubinde tamen plane inſipidam reperit. Verno tempore acetaria intrat (ID. et SCHREBER *Samml. T. 3. p. 31.*). Recens merito efficacior, quam ſicca, iudicatur, quum id, quod volatile inſit, vt in naſturcinis, ſiccando pereat.

Con-

Contra ſcorbutum valere multi ſibi perſuadent. Optima forma eſt in ſucco, cuius vnciae duae ad quatuor epotentur, etiam in connubio ſeri lactis (CHOM. *Pl. uſuelles T. 2. p. 238.*). Solet quoque cum ſucco Cochleariae vel alius efficacioris antiſcorbutici commiſceri, vt acrimonia huius nonnihil mitigetur, FORESTI praeuio exemplo (*Obſerv. et Curat. Lib. 20. Obſ. 12. Schol. p. 306.*), qui et ſyrupum ex vtroque ſed coctione parato impenſius laudat, quam ſperare hodie fas eſt. Vlcus ſcorbuticum tibiam fere vniuerſam occupans et ad os vsque deſcendens in ſcorbutico ſola Beccabunga in cereuiſia cocta et applicata conſolidatum narratur (SIM. PAVLLI *Quadrip. p. 239.*). In vniuerſum titubare incipit herbae laus, nec immerito; ideo non opus eſt, aliis praeconiis de vi reſerandi obſtructa viſcera, diſſipandi podagram rel. diu immorari.

VERBENA.

LINN. *Syſt. veg. p. 61. Gen. pl. p. 16.*

276.

Pharm. VERBENAE *Herba.*

Verbena officinalis; tetrandra, ſpicis filiformibus paniculatis, foliis multifido-laciniatis, caule ſolitario LINN. *Spec. pl. p. 29.* Verbena communis

flore coeruleo C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 628.* REGNAVLT *Botan.* la Verveine. Pl. annua, in viis et locis ruderatis crebra.

Videtur esse Ἱερα βοτανη s. περιστερεωνα DIOSCORIDIS (*Lib. 4. cap. 61.*).

HERBA inodora, sapore subadstringente et subamaro instruitur. Hinc non multum bonae frugis spondet. Nec facile cum hisce et neglectu herbae apud solidiores medicos hodiernos, efficaciae testimonia, quae hinc inde ab auctoribus sparguntur, conciliari possunt. Nolo ad vetustiora tempora regredi, quum, de quanam stirpe praecise loquantur, non liqueat. Operae tamen iudicauit pretium HAENIVS (*Rat. med. P. 6. p. 292.*) quorundam ex istis effata citare ad vsum in doloribus capitis inueteratis, quibus et ipse herbam opportunam censuit, confirmandum. DODONAEI et PLATERI, quos etiam allegat, auctoritas nihil ponderis hic addit, quum a veteribus de applicatione externa dicta vnice enarrent. FORESTVS (*Oper. omn. Lib. 9. Obs. 52. p. 301.*) vero singulari casu Verbenam viridem nonnihil contritam collo aegri atrocissima cephalalgia diu vexati appendit, nec auferendam permisit antea, quam exsiccata per se caderet, optimo, vt ille quidem sibi persuadet, successu. Sed non fido amuletis, quae nec halitus vllos spargunt, nec a madida cute resolui sese patiuntur.

tur. Legitur et plantam recentem vel ſolam vel cum radice Rhodia in formam cataplaſmatis contuſam vtiliter capiti circumligari, item decoctum (ETTMÜLL. *Colleg. pharm. in Schröd. Oper. T. 1. p. 713.*). Nec maioris facio HARTMANNI (*Prax. chymiatr. Tom. 1. in oper. Ed.* IOHREN. *p. 15.*) arcanum ſic dictum omni cephalalgiae accommodatum, ex aquae Verbenae deſtillatae vnciis quatuor cum ſpiritus vitrioli guttis quatuor, ſaepius ingerendum, et Verbena contuſa capiti impoſita. Quo tamen feminam a diuturnis et rebellibus contra alia remedia doloribus, ex inquilino capitis vitio, vt videbatur, oriundis liberaſſe ſeſe gaudet eximius aliis multis documentis DE HAEN (*l. c. p. 304.*), in eo modo deflectens ab HARTMANNO, quod ſiccam appenderet herbam. Sed ſaepe id, gloriam curationis deportat, quod vltimo in auxilium adhibitum; et ipſe praeterea ill. vir (*l. c. p. 314.*) plura exempla deſiderat. Et haecce vnice fama HAENII ductus attuli.

Ceteris tanto breuius perfungar. Vim febrifugam ſucci vel extracti etiam noſtro ſeculo quidam iterum tangunt, TOVRNEFORTIVS (*Pl. de Paris T. 2. p. 120.*) item CHOMELIVS (*Pl. uſuell. T. 2. p. 86.*). Hic idem in claſſe ophthalmicorum collocauit. Tantum illi tribuit aquae deſtillatae vel eius ſucco in ophthalmiis diſſipandis. Ad gargariſma in angina decoctum, vt alia adſtringentia magis fre-

quentata, concedi poteſt. Attamen absque damno medicum ſorum Verbena carere poſſe arbitror.

PRAEPARATVM.

AQVA DESTILLATA *Ph. W. p. 6.* Nullius pretii.

ORDO XXI.

RHOEADES.

PAPAVER.

LINN. *Syſt. veg. p. 407. Gen. pl. p. 263.*

277.

Pharm. RHOEADIS ſ. PAPAVERIS ERRATICI *Capitula; Flores.*

Papauer Rhoeas; capſulis glabris globoſis, caule piloſo multifloro, foliis pinnatifidis inciſis LINN. *Spec. pl. p. 726.* Papauer erraticum maius C. B. Ῥοιας THEOPH. DIOSC. Icon: BLACKWELL *Tab. 560.* Pl. annua, agrorum vulgare vitium. Varietas flore rubro, ſimplici, vnice intelligitur.

Caue,

Caue, ne confundatur Papauere dubio L. capſulis oblongis glabris; vel Papauere Argemone EI. capſulis oblongis hiſpidis, facile diſcernendo; quod vtrumque paſſim cum Rhoeade mixtim creſcit.

Succum lacteum haec, vt altera ſpecies, quae Opium verum exhibet, vehit. Opii etiam ſpecies ex eiusdem fructu ſ. CAPITVLIS elici poteſt, licet exigua modo copia. Nec vnquam lac exundans in vſum vertitur, ſed extractum modo aqua paratum. Huius ſolidi drachmas quinque vnciae quatuor capitulorum largiuntur (BOVLDVC in *Hiſt. de l'Acad. R. d. ſc. de Paris 1712. p. 52.*). Ampla drachmae dimidiae vel integrae eius doſis, ſcopo anodyno et pro conciliando ſomno blando et contra tuſſim, commendata (CHOMEL *Pl. uſuell. T. 1. p. 125.*); alii ad grana pauca modo, vt duo tria vel quatuor (BOVLDVC *l. c.*), reſtringunt. Multum in morbis conuulſiuis extracto ex capitulis et herba aqua facto a granis ſex ad octodecim tribuit cl. FOVQVET Monſpeliis, hocque praefert Opio, vt quod nimium calefaciat, ipſam adeo epilepſiam eo compeſcuit, item in ſcirrho matricis dolores conſopiuit (teſtimonio fratris AD. MVRRAY ex itinere per Galliam). Subſiſtitur vero plerumque in vſu

FLORVM. Hi recentes, vix ſiccati, viroſum Opii odorem pariter ſpargunt, guſtati mucilaginem cum amaritie miti produnt. Infuſa illis aqua feruida, haec manifeſte mucilaginoſa euadit, ſimulque gra-

tam rubedinem afcifcit. Mucilaginis itaque pariter ac anodyni principii ratio habenda eft iis in morbis, in quibus praeftantiam fuam declarat. Profuit infufum eorum faturatius calide ingeftum in catarrhalibus affectionibus pectoris et tuffi pertinaci (CHOM. *l. c. p. 124.*). Pleuriticis fubuenire iam dudum crediti, huiusque quidem efficaciae primus teftis BAPTISTA SARDVS exiftimatur (DODON. *Pempt. p. 447.* qui vero illam refellit). Pleuritidem leuare omnia ex Rhoeade nominatimque decoctum ex femine Lini et floribus Rhoeados inuenit BAGLIVIVS (*Oper. p. 38.*). Rectius vero adhibetur infufum florum, non neglecta tamen praemittenda venae fectione, eo tantum morbi ftadio, quo fudor erumpit, quem blande illud adiuuare compertum. (CHOMEL *l. c. p. 125.*). Hoc idem colicam flatulentam pluries difcuffit (IDEM.). Noftro vero tempore flores potiffimum ob colorem grate purpureum, quem aquae item fpiritui vini impertiunt, in pretio funt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SYRVPVS PAPAV. ERRATICI *Ph. W. p. 215. Ph. Lond. p. 81.* Infufo florum additur faccharum. Gratia coloris commendabilis, fed blandum infuper anodynum (Conf. C. HOFFM. *med. offic. p. 529.*) et demulcens eft. Mixturis igitur crebro additur.

TIN-

TINCTVRA *Ph. W. p. 224.* Eſt aquoſa ſpiritumque vitrioli recipit. Hinc in febribus temperat, colore quoque recreat mixturis iulapiisque adfuſa.

EXTRACTVM (*capitulorum immaturorum*) *Ph. Brunſuic. p. 256.* Aqua paratur.

261.

Pharm. PAPAVERIS NIGRI *Semina; Capitula.*
- - - - ALBI *Semina; Folia.*
Ex vtroque Papauere OPIVM.

Papauer ſomniferum; calycibus capſuliſque glabris, foliis amplexicaulibus inciſis LINN. *Spec. pl. p. 726. α*, Papauer hortenſe ſemine albo C. B. Icon: REGNAVLT *Botanique*, le Pavot blanc. *β*, Pap. hortenſe ſemine nigro C. B. Icon: REGNAVLT *l. c.* le Pavot noir. Μήκων Graecis. Pl. annua, teſte LINNEO, in Europae auſtralioris ruderatis (*Spec. pl. p. 726.*), item agris (EIVSD. (*Mat. med. n. 280.*) creſcens. Dabo id fieri ex delapſis caſu ſeminibus: Aſiae autem calidioris veram incolam habeo. Colitur in Europae hortis ob varietatem coloris et plenitudinis florum, vti et ob ſemina; in orientalibus autem regionibus Opii praecipue cauſa.

SEMEN vtriusque exiguum, reniforme, vtrinque gibbum, rugoſum, adeo numeroſum, vt ex vna radice vnica aeſtate 32000 ſemina computarentur. (LINN.

(LINN. *Phil. bot. p. 86.*). Nomen *albi* ferri quidem poteſt ob candorem ſeminis, ſed color in *nigro* potius coeruleo cinereus eſt. Haec ſemina, licet ex eadem theca, quae Opium erogat, proueniant, virtutis tamen vere ſomniferae expertia ſunt. Contrariam GALENI de largius ingeſto ſemine (*de aliment. facult. Lib. 1. cap. 31.* qui inde ſoporem adeo induci perhibet), BÖCLERI (in HERM. *Cynoſ. M. m. T. 1. p. 436.*) et IVNCKERI (*Therap. gener. p. 279.*) adſertionem cibarius vſus manifeſte euertit, antiquiſſimo iam tempore frequentatus. Τροφιμον itaque ab HIPPOCRATE (*de victus ratione Lib. 2.* FOES. *p. 357.*) vocatum. Vulgare epitheton Papaueris apud poetas fuit cereale, item veſcum, (VIRGIL. *Georg. Ed.* HEYN. *Lib. 1. p. 149. Lib. 4. p. 365.*). Ad panes adhibitum et melle mixtum pro eſca memoriae prodidit DIOSCORIDES (*Lib. 4. p. 65.*); condimenti autem inſtar panibus vtiliter inſpergi GALENVS (*l. c.*). Ita et Tridentinis (MATTHIOL. *Comment.* in DIOSC. *p. 764. Ed.* BAVH.), Aegyptiis (*Proſp.* ALP. in *Hiſt. nat. Aegypt. T. 1. p. 160. ſq.*), Perſis (CHARDIN *Voyage en Perſe T. 4. p. 32.*) eſculentum. Verum adhuc hodie copioſe in Polonia (GVETTARD *Mem. ſur differ. parties des ſc. et d. art. T. 1. p. CXIV.*), in Sileſia (TRALLES *de Opio T. 1. p. 13. ſq.*), in Bohemia et Morauia (WIEGANDS *Handbuch für d. Oeſterr. Landjugend*), vti et, quod certe ſcio, in Hungaria,

nec

nec non in Italia, item Argentorati (GVETTARD *l. c.*) vel paſtae inuolutum vel placentulis extus inſperſum eſitatur. Ne vero cum cl. LE CLERC (*Hiſt. de la Medecine Lib. 3. c. 2.* in fine) exiſtimes, igne virus diſperſum fuiſſe: ſcias ſolum illud inſigni copia impune fuiſſe ingeſtum ad vncias, quin ad libram integram (ab ipſo SWIETENIO *Comm.* in BOERH. *T. 5. p. 110.*). Et idem accidit, qualecunque fuerit ſemen, ſiue album, ſiue nigrum (ALSTON in *med. Eſſays of Edinb. Vol. 5. p. 130.*). Nimirum ſemina inodora ſunt, blandi dulcisque ſaporis, vt in amygdalis, oleo ſimili innocuo ſcatentia. Emolliunt igitur, leniunt, demulcent, ſtimulosque ad vigilias excitantes obuoluunt, nec alio nomine anodyna in tuſſi, ſtranguria vel dyſuria, febribus dicenda, quam amygdalae dulces. Emulſionis forma, aſt raro ſola, ſed plerumque in miſcela cum cucurbitaceis ſeminibus vel amygdalis praecipiuntur.

Expreſſione vero ex eorum libra vna OLEI vnciae quatuor elicitae (SPIELM. *Chem. p. 84.*), quin alio experimento (BORRICH. *ſomnif. n. 20.*) ex vnciis ſedecim iſtorum huius vnciae nouem. Hoc ipſum iam MATTHIOLI (*l. c.*) tempore in Stiria et Auſtria continuo cibis additum, prout et in Gallia pereuntibus hieme a. 1710. Oleis, harum oleo eodem fine ſurrogatum fuit (GEOFFROY *Mat. med. Traité T. 4. p. 359.*). Loco butyri in Argouia adhibitum absque

noxa (WAGNERI *Hist. nat. Helu. p. 262.*). Nuperrime quoque in Gallia consilio cl. ROZIER permissum regno lucrum octodecim millionum iam attulit (V. EIVSD. *Observations sur la physique etc. 1776. in Aug.*). Sic et placentae post olei expressionem residuae, a pueris impune deuorantur (REICHARTS *Gartenschaz, T. 4. p. 92.*) et saginandis animalibus conducunt. Taceo vsum olei pictorium.

CAPSVLARVM f. CAPITVLORVM vero alia ratio est. Haec narcoticae omnino indolis, sauciata lac amarum virosi odoris emittunt, cuius vires paullo post explicabuntur. Recentia exsiccatis efficacia antecellunt. Ex siccis coctione cum aqua extractum parari potest ad $\frac{1}{5}$ vel $\frac{1}{6}$ partem ponderis, quod dupla quantitate effectus eosdem ac Opium praestare fertur, et pro praeparatione syrupi Papaueris, dum eiusdem grana duo pro vncia quauis syrupi adduntur, commendatur (ARNOT in *med. Essays of Edinb. Vol. 5. p. 105.*). In Persia haec vna cum seminibus decocta in thermopoliis bibuntur, in gratam inebriationem, (CHARDIN *Voyage en Perse T. 4. p. 206.*). Veteres iis aqua coctis et melle dein mixtis instar eclegmatis vtebantur in tussi, catarrhis aliisque malis. Extrinsecus instar cataplasmatis ea admouerunt cum polenta locis inflammatis vel erysipelate correptis, vel cum foliis decocta, pro fotu ad somnum conciliandum (DIOSC. *l. c.*). Sed nostro tempore vix alii

fini,

fini, quam ſyrupis variis inde parandis (de quibus poſtea) deſtinantur.

Maxime tamen omnium haec ſtirps ob OPIVM inclyta. Hoc nobis ex Perſia, Arabia aliisque locis Aſiae calidioris, vti et ex Aegypto, forma placentarum rotundarum complanatarum, vel alia magis irregulari forma inſtructarum, affertur, quae pondus vnciarum quatuor ad libram vnam vel ſupra aequant, et foliis Papaueris, Nicotianae vel aliorum vegetabilium partibus, praecipue autem Rumicis cuiusdam, item puluere vario ad cohaeſionem impediendam tectae ſunt. Quidam *Opium Thebaicum*, ex Aegypti regione ita dictum praeferunt, quod epitheton et quibusdam praeparatis ex Opio additur. Sed illud ex orientalibus regionibus eiusdem pretii, vt ſi hodie Thebaicum nomines, idem ſignificet, ac electum (ALSTON *med. Eſſays Vol. 5. p. 133.*).

Eſt materia reſinoſo gummoſa, coloris rubicundo-bruni, odoris viroſi fortis, ſaporis primum nauſeoſi et amari, paullo poſt acris calidique, quo caloris ſenſu lingua palatum et labia vltra quindecim minuta temporis prima afficiuntur, et ipſae nares ita irritantur, vt in ſternutationem propenſio oriatur (ALSTON *l. c. p. 135.*). Colligi Opium ex eadem, quae in noſtris hortis hoſpitatur planta, patet vel ex rudioribus illis veterum deſcriptionibus, et teſtimonio autoptarum recentium (vt cl. KERR in *med. Obſ. and Inqu.*

Inqu. Vol. 5. p. 321.). Veteres (DIOSCORIDES *l. c.* PLINIVS *L. 20. cap. 18. Ed.* DALECH. *p. 961.*) duplicem ſuccum deſcribunt ex ſtirpe erutum et inſpiſſatum: alterum, quem *Opium* proprie vocant, inciſione capſularum elicitum; alterum, *Meconium* illis dictum, quem, contuſione capſularum et foliorum praegreſſa, prelo expreſſerunt, qui ipſe Opio ignauior ab iisdem declaratus. Indis prius nomine *Affion* venit, *Pouſt* vero illis eſt ſpecies vilior ex foliis et caulibus excocta, et ſolis dein ope indurata (BONTII *medicina Indor. p. 6.*), quae pauperum vnice in vſum cedit (BONT.). Dubitarunt quidam, an hodiernum in Europa venale Opium vere ex inciſis capſulis exundauerit, veterum potius Meconium eſſe arbitrantes, parciori, vt illis quidem viſum, prioris prouentu inducti. Inque hoc errore fuerunt LEMERY (*Dict. de drogues, Art. Opium*), LINDESTOLPE (*de venen. p. 588.*) DE LA CONDAMINE (*Mem. de l'Ac. R. d. ſc. 1739. p. 427.*), NEVMANNVS (*Lect. de Op. p. 104.*) aliique. Sed refellunt illum itineratores fide digni, GARCIAS AB HORTO (Arom. verſ. CLVS. *p. 22. ſq.*) BELON (*Obſervations en Grece etc. Lib. 3. c. 15. p. 404.*), KAEMPFER (*Am. exot. p. 642. ſq.*), alii, et recentiſſimus teſtis cl. KERR (*l. c. p. 317. ſqq.*). Imo ſunt, qui in Europa ſimili artificio, quod apud orientales gentes vſu venit, ex capſulis Opium elicuerunt, nec colore, ſapore, odore ab orientali diſcrepans,

nec

nec viribus inferius. Experimenta eiusmodi in ſtituerunt cll. viri, FALK, Biblioth. Regius Stockholmiae et LINDESTOLPE (*De venen. p. 588.*) Carlſtadii, ALSTON (*med. Eſſays l. c. p. 166. ſq.*), qui drachmam vnam intra horam collegit (*l. c. p. 120.*), Edinburgi, CHARAS (*Pharm. p. 73.*) in Languedocia, Dux Aurelienſis (GVETTARD *Memoires ſur differentes parties des ſc. et des arts, Paris 1768. p. CXIII.*) Pariſiis, DILLENIVS (*Eph. n. C. cent. 9. et 10. Obſ. 43. p. 114.*), qui huius granum vnum pro doſi ſufficere obſeruauit et largam diapnoen excitare; Gieſſae, HALLERVS (*Hiſt. ſt. helv. n. 1065.*) Gottingae, TRALLES (*De Opio T. 1. p. 6.* ad finem) in Sileſia. Multis momentis ab hoc differt extractum ſtirpis, item ſuccus expreſſus condenſatus, ſcilicet vtrique ſapor et odor imbecillior eſt, color etiam compagesque diuerſa, minus etiam haec reſinae quam verum Opium continent (ALSTON in *Med. Eſſ. l. c. p. 119. ſq.*). Longe vero maiori lucro in orientalibus regionibus Opium verum eruitur. Soli enim et climatis benignitate et cultura accedente (V. KERR *l. c.*, qui eam deſcribit) aſſequitur ſubinde ſtirps magnitudinem quadraginta pedum in Perſia (CHARDIN *Voyage en Perſe T. 1. p. 31.*), et capſulae interdum in Arabia ad amplitudinem triginta quinque vnciarum capacem perueniunt (GARCIAS *loc. cit.*). Vt hae tanto magis grandeſcant et ſucco tanto vberius turgeant, in ramoſis plantis ſcite capitula

tula superflua abſcindunt (KAEMPF. *Amoen. exot. p. 643.*). Multum et ad id conferre exiſtimo, quod plantis interſtitia latiora concedant (KERR *l. c.*). Perinde eſt virtutis reſpectu habito, ex nigro, an albo, Papauere colligatur (GARCIAS, BELON, KAEMPFER. Cfr. ALSTON *l. c.*). Colligendi vero ratio ſequens eſt. Capitulum ſemimaturum (KERR.) vel maturitati proximum (KAEMPFER.) veſperaſcente coelo ſauciatur inſtrumento peculiari plagis parallelis vel et ſeſe decuſſantibus ſurſum ductis, ea tantum profunditate, vt ne ad internum capſulae cauum penetrent. Cultello ad id vtuntur vel tribus (CHARDIN *loc. cit. p. 30.*) vel quinque apicibus parallelis inſtructo (KAEMPFER.). Nouiſſime deſcriptus conſtat ex laminis binis chalybeatis bicuſpidatis ſibimet oblique impoſitis, filo interpoſito diſtinctis, quibus altero extremo tranſmittitur anſa digito indici inſigenda (Vid. *Fig.* cl. KERR in *med. Obſerv. and Inquir. l. c. Tab. 3.*). Lacteus ſuccus mox promanat, qui rore nocturno copia augetur. Poſtridie ineunte mane quod effluxit aëre condenſatum ſcalpro ferreo abſtergitur, et vaſculo terreo inditur. Vulneratio eiusdem capſulae quauis veſpera iteratur, donec ſex vel octo vulnera illi inflicta, quibus factis maturationi ſeminum fructus relinquitur. Quod collectum fuit Opium ſole ſplendente in vaſculo manu tractatur in iuſtam ſpiſſitudinem vel (prout

KAEM-

KAEMPFERVS *p. 643.*) indicat, pauxillo aquae humectatum ſpatha lignea ducitur et reducitur ſicque ſubactum in placentas formatur, vlterius exſiccandas. Docuit et lucri cupido varia corrumpendi illud artificia. Factum id fuit antiquitus (DIOSCORID.) addito ſucco Lactucae ſylueſtris (nonne Lactucae viroſae LINN.) vel Glaucii, et adhuc hodie fit adiecto ſtercore vaccino, extracto Papaueris coctione parato, vel aliis additis, quae arcani inſtar celant (KERR *l. c. p. 319.*). Tanto igitur magis noſtra intereſt, notas probi et integri Opii noſſe. Ab hoc requiritur, vt vniforme, laeue, tenax ſit, pondus conſtituat quoad molem ſuam leuius, nullas interne ſordes prodat, diſſectum ſcintillas ſalis volatilis oleoſi exhibeat, amaritie calore ac acrimonia emineat, empyreuma non ſpiret, candelae admotum mox ardeat, aqua omnino fere ſoluatur, ſolutum rubicundam tincturam praebeat (Conf. IONE'S *Myſteries of Opium revealed.*).

In analyſi chemica tradenda ea experimenta omitto, quae fortioris ignis tortura capta ſunt, quum nihil verae de Opii natura lucis accendant. Gummoſas vero reſinoſas terreasque partes facile eſt et absque vi eruere: ſed in proportione harum chemici variant. Ex vnciis Opii duodecim obtinuit ALSTONVS (*Med. Eſſays Vol. 5. p. 138.*) gummi vncias quinque, reſinae vncias quatuor; reliquae tres vnciae ex indiſſolubilibus partibus conſtiterunt. NEVMANNVS

(*Lect.*

(*Lect. de Opio p. 117.*) plus extracti resinosi quam gummosi Opio tribuit. Spiritus vini tenuior vtramque partem soluit. Tam arctus vero est vtriusque nexus, vt aqua et resinae partem, et spiritus vini rectificatissimus gummi bonam partem, abripiat. An vinculum hisce praebet sal quoddam acidae naturae (NEVMANN *l. c. p. 115. 116.*)? Memorabilis, praeter dictas partes, est materia oleosa, spumosa, pinguis et viscida, graueolens, superficiem aquae, si Opium infusione, digestione vel leui coctione soluitur, petens, cuius drachmas duas, tres vel nonnunquam plus vna libra Opii suppeditat (NEVMANN *l. c. p. 119.*). Sed omnium praecipua in Opio est volatilis et graueolens pars. Haec quidem reliquis dictis vel maiori vel minori copia adhaeret, nec ab hisce compedibus diremta seorsim seruari potest: effectus tamen multiplicis in corpore animali emergentis primariam causam continere, multis documentis euincitur. Huic adscribas, quod qui in colligendo Opio occupantur homines, luridi marcidi et tremuli compareant (CHARDIN *l. c. p. 32.*), et quod vel sola translatio Opio crudi recentioris in alia vasa mentis emotionem excitauerit, somno dimidiae horae dissipatam (LORRY in VANDERMONDE *Recueil period. T. 4. p. 70.*). Haec caloris ope sub varia encheiresi chemica vndique per auras dispersa vaporibus graueolentibus sese prodit. Tam ab aqua, quam spiritu vini destillatione abripitur, ita vt vtrumque

que liquidum Opii crudi vires exerceat. Diuturniori eius coctione, per diem vltraque protracta, auolat, ita vt et decrementum ad libram definiri poſſit, prout aſſeuerante BÜCHNERO (in *Diſſ. de genuinis Opii effectibus, reſp.* SCHWARZ *§. 36.*) vncia dimidia extracti aquoſi per triginta ſex horas cocta grana duodecim perdidit, et vires fere omnino ſufflaminentur. Idque contingit, ſiue ſpirituoſum extractum, quod alias altero efficacius eſt, ſiue aquoſum, longiori coctione torqueas. Torrefaciendo Opium ſuper lamina ferrea pariter ſenſim ſua efficacia priuatur (Cfr. TRALLES *de Opio Sect. 1. cap. 3. p. 149. ſqq.*). Aetate odor debilior fit visque ſimul minuitur (ALSTON *l. c. p. 146.*). Nec poſſet effectus Opii in corpore animali tam celer eſſe, nec tantus ab exigua mole, nec deferuere effectus diu ante, quam pilula opiata euomeretur, niſi dependeret a particulis ſubtiliſſimis, quae vim longe prius exerceant, quam Opium ſolutum maſſae ſanguineae ſeſe inſinuare poſſit.

Quaenam Opii vſus in praxi medica habuerit initia, quos progreſſus, cll. LE CLERC (*Hiſt. de la Medecine p. 210. ſq.*) ALSTON (*l. c.* inde a *p. 124.*) et TRALLES (*l. c.* inde a *p. 14.*) ex optimis fontibus et proprio iudicio egregie expoſuerunt, et vberius, quam heic loci fieri poſſit. Contractiorem tamen hiſtoriam hic legere non pigebit. Vtrum Graecis an Aegyptiis gloria primum cognitae virtutis illius ſoporiferae debea-

tur, difficile eſt ad definiendum. Probabile autem Graecis deberi, et HIPPOCRATIS aeuo vel non multo ante fuiſſe detectam. Ipſe tamen, ſi Opium nouerit, adhibuiſſe illud vix videtur. Euidens etiam eſt, nomine μήκων, eum ſubinde purgantem plantam intellexiſſe, quae, quantum apparet, Peplus, Euphorbiae ſpecies, eſt, et vocem ὑπνικὸν in aliud quoque ſomniferum quadrare. Certe iis in caſibus, quibus iam Opium adhibetur, non in vſum ab eo tractum eſt, vt in doloribus, ſpaſmis, profluuiis conſopiendis. DIAGORAS, contemporaneus fere HIPPOCRATIS, nouit viſum obnubilare et ſomnum ciëre, indeque repudiandi illud argumentum cepit. Secta autem empirica de frequentiori vſu medico bene meruit. Ita SERAPIO ſaepe vſurpauit catapotia ex Opio et Hyoſcyamo. Et poſt eum demum HERACLIDES Tarentinus, qui variis vtebatur remediis, quae Opium comprehendebant. Dein poſt empiricorum tempora, quum medicina Graecorum Romam migraret, Opium iterum neglectum eſt, nec in merito pretio habitum. CELSVS nonniſi ſumma neceſſitate anodynis vti ſuadet. Poſt hunc DIOSCORIDES et GALENVS eius in ſcriptis ſuis crebro meminerunt. Poſterior tamen timidus in eo exhibendo fuit, et AËTIVS, TRALLIANVS, PAVLLVS aliique Graeci rariſſime Opium commendarunt. — Attamen antiquiſſima quaedam compoſita exſtant, quae Opium continent, vt Philonium, cuius

cuius inuentor PHILO eſt, cui GALENVS inter antidota primas tribuit; Mithridatum DAMOCRATIS, multis a PLINIO laudibus condecoratum; Theriaca ANDROMACHI, Archiatri Neronis; item Maſſa pilularum de Cynogloſſa, quae TRALLIANVM auctorem habet. Quum dein ſenſim medicina vna cum bonis litteris ad occaſum vergeret, reſuſcitarunt iterum Arabes, et inter hoſce RHASES, AVICENNA, AVENZOAR rel., meritam Opii exiſtimationem.

Inter Europaeos medicos, vacillante adhuc erga illud fiducia, THEOPHRASTVS PARACELSVS et verbis et felici artis exercitio illud commendauit. Dignior omnino imitatione et efficacior eius praeco fuit PLATERVS. Quae inter Heluetos parta gloria ad HALLERI et TISSOTI vsque tempora permanſit. Apud Belgas SYLVIVS ab HELMONTIO, praeceptore ſuo vel amore in Opium initiatus, tantum illi tribuit, vt cauillatores inde doctorem opiatum eum vocitarent, nec forſitan omni iniuria. Magis ideo profecit ſubſequo tempore BOERHAAVII moderatio, nec theoriarum fallaciis ſuperſtructa laudatio, cui ſubſcripſit SWIETENII, HAENII totque aliorum, qui ex eius ſchola egreſſi ſunt, auctoritas. In Germania poſt HORSTIVM, SENNERTI, WEDELII, LVDOVICI, ETTMÜLLERI, BOHNII, FR. HOFFMANNI, HEISTERI, WERLHOFII, TRALLESII rel. multorum nomina ſcriptaque illud ornarunt. Ho-

rumque virtute prouiſum eſt, ne quid damni ex STAHLII eiusque aſſeclae IVNCKERI de Opio vituperiis praxi medicae accederet. Nec potuit non ab Anglis, efficaciori medicina in vniuerſum delectantibus, celebrari, inter quos SYDENHAMVS Laudano ſuo liquido praecipue fiſus, praecedat, ſed nominandi et MORTONVS, IONES, FREINDIVS, MEADIVS, YOVNGIVS, PRINGLEVS, WHYTTIVS, LINDIVS rel. tanquam celebriores Opii fautores, ſimulque fatendum eſt, Anglorum experientia multas Opii virtutes antea ignotas in noſtram cognitionem primum perueniſſe, vt in ſequentibus abunde declarabitur. Ex Gallica gente HOLLERII, FERNELII, RIVERII, RONDELETII, item HECQVETI, modo eius audacia fidem non minuiſſet, LORRYI nomina huius loci ſunt. Quid vero inter Suecos medicus ſolidior quiuis de Opio ſentiat, propriam mentem interpretans, ill. A ROSENSTEIN (*Om Barnſjukdomar*, item *Hus-och Reſeapoteque*) indicat.

Variant mirifice euentus experimentorum cum ſanguine, cui Opium adiectum, factorum. In quibusdam Opio aqua ſoluto attenuatus et fluidior ſanguis apparuit (SCHWENCKE *Haematol. p. 188.*). Animalia, quibus per venam Opium fuit iniectum, in hiſce quoque viſus eſt tenuis et rutilus (FREIND *Emmenol.* in *Oper. T. 1. p. 117. ſq.*). ALSTONVS e contrario coagulari eo potius et ſpiſſari ſanguinem arbitratur.

tratur. Lac, cui affuſa erat Opii ſolutio aquoſa, poſt aliquot dies grumoſam partem deiecit, cremorem in ſuperficie habuit, ſerum autem in medio. Sanguinis ſerum craſſius albidum et nonnihil coagulatum euaſit. Sanguis vero ipſe mox albidum coagulum in fundum demiſit, ſupernatans pars tenacior potius quam fluidior apparuit. Huc et in ſententiae ſuae patrocinium trahit coagula ſanguinis circa cor in cadaueribus animantium Opio eneſtorum (*Med. Eſſays l. c. p. 160. ſq.*), prout et concreti ſanguinis grumus ex ſinu longitudinali canis extraſtus (MEAD *de venenis Oper. Gott. T. 2. p. 190.*). Quaecunque vero ab Opio in ſanguinis craſi alteratio incidat: non apte ſatis, arbitror, mutationes in quieſcente vel necati copia Opii animalis ſanguine obuias applicari ad ſanguinem animalis vel hominis viui, largius etſi Opium ingerentis. Etenim animalia per plures hebdomades admiſta larga copia Opii nutrita, nihil in conſiſtentia ſanguinis alieni habuere; et femina poſt multorum annorum ſpatium, quo Tinſturam Thebaicam abundanter ceperat, vena ſeſta ſanguinem ſaniſſimo ſimilem prodidit (LETTSOM's *med. Memoirs p. 124. ſq.*). — Carni additum eam contra putredinem munit, imo longe efficacius quam ſal marinum (PRINGLE *Diſ. of the army, App. Experim. 10. n. 2.*), ſed debilius, quam cortex Peruuianus (*Eſſay ſur la Putrefaſtion p. 390. ſq. 447. ſq.*). Vtne vero inde colligas, in

corpore humano viuo idem contingere: mentio facienda eſt cadaueris iuuenis, quod, ex drachma vna Opii ingeſta, paullo poſt mortem tumoribus liuidis artuum, corruptela omnium liquidorum et intolerabili foetore, putredinem enatum manifeſtauit (*Mem. de l'Ac. R. d. ſc.* apud TRALLES, *l. c. Sect. 2. p. 182.*).

In brutis, ſi quod vllum aliud remedium, hoc certe creberrima experimenta ſubiit, quorum praeſertim illa ALSTONI (*Med. Eſſays Vol. 5. p. 152. ſqq. Art. 7.*) WHYTTII (*Works p. 307. ſqq.*) ALEX. MONROI iun. (*Eſſays et Obſerv. phyſ. and liter. T. 3. p. 297. ſq.*) LORRYI (in VANDERM. *Recueil period. T. 4. p. 68. ſq.*), SPRÖGELII (*Diſſ. exper. circa venena p. 28. ſqq.*), WIRTENSOHNII (*Diſſ. Opium vires fibrarum cordis debilitare etc. p. 11. ſqq.*) BASSIANI CARMINATI (*de animalium ex mephitibus et noxiis halitibus interitu pag. 132. ſqq. 1777.*) memoranda. Nec negandum, multas inde veritates, quoad partem valde ingenioſe de eius natura nouiter erutas, alias in exercitio artis etiam obuias magis fuiſſe confirmatas. Conſtitit inde, quinam effectus ex nimia doſi ſeſe efferant, quos nonniſi infortunio apud homines obſeruare datur; quodnam praeparati genus alterum efficacia ſuperet; deleri neruorum ſenſilitatem, motusque in muſculis poteſtatem, ſiue ingeratur per os Opium, ſiue per anum vel vulnus in cauum aliquod corporis immittatur, ſiue extrinſecus fluida forma applicetur.

Con-

Conſtitit Opio dato copiam bilis praeter modum augeri, ſecundum experimentum cl. KAAVW BOERHAAVE (*Impet. fac. dict. Hipp.* §. *434.*) in cane, in cuius duodeno multa bilis poſtea inuenta, turgente ſimul bile veſicula fellea et ductu choledocho, et ſecundum experimenta cl. COTVNNII (*de Iſch. neruoſa* §. *43.*) in coturnicibus. Canes vero maiorem longe quantitatem Opii ferunt, quam alia animalia, antequam afficiantur, quin variis etſi ſymptomatibus grauioribus correpti, mortis tamen ſubinde periculum eluctantur (HALL. *Elem. Phyſiol. T.5. p.609.* item LORRY *l. c. p.* 77.). Alia experimenta ſubtiliora quaedam argumenta extricanda pro ſcopo habuerunt, quorſum quaeſtio pertinet, vtrum Opium neruis vnice et quomodo vim ſuam imprimat, an et intrando ſanguinis maſſam operetur, porro vt potentia Opii in viribus cordis definiatur. Qui ſenſum, prout Opium obtundit, ita et cordis vim frangere, ex ictuum eius paucitate vel debili ſiue deleta contractione colligunt, vt ill. WHYTT, prouocant praecipue ad ranas, quarum cordi intra apertum thoracem adhuc relicto circumfuderunt Opium ſolutum, vel per apertam in vicinia eius venam illud immiſerunt (vt ALEX. MONRO *l. c. Exp. 13. p. 330.*), vel per diſſectum abdomen Opium applicarunt. Sed ſcitiſſime et veriſſime regeſſit magnus HALLERVS (*Element. Phyſiol. T. 5. p. 609.* item in *Comment. nov. Götting. T. 7. p. 3.*), difficillimum

mum eſſe portionem debilitationis animalculi diſtinguere, quae Opio debetur, ab ea portione, quae violentiae vulneris, alioquin funeſti futuri, debetur. Pugnant, contra Whyttiana experimenta, iſta cl. CARMINATI (*l. c. Lib. 3. pag. 139. ſqq.*) in ranis, quibus per os Opium intruſum fuit. Nam in hiſce, dum adhuc viuerent, inciſis cordis motus aequabilior et fortior fuit, quam vnquam iisdem illaeſis; et tam in ranis quam in aliis quibusdam animalibus motus cordis continuauit, quum muſculi et inteſtina iam dudum motus poteſtate orbata exiſterent. Haecce optime conueniunt cum praeuiis ill. HALLERI obſeruationibus (in *Comment. Gotting. T. 2. p. 147.* item *Element. Phyſiol. l. c.*), et nouum fulcrum eius ſententiae ſubdunt, quod Opium, dum ſenſum neruorum debilitat, vna ſimulque cordis motum excitet.

Quanta ſit vis conſuetudinis in naturae legibus euertendis, vix alio exemplo manifeſtius redditur, quam Opio. Hoc enim Perſis, Arabibus aliisque Aſiae populis, vti et Africae, praecipue iis, quos Mahumedis religio tenet, vini vſum interdicens, in quotidianum delicium cedit. A magnitudine capitis acus incipientes ſenſim aſcendunt doſi, donec portionem piſi magnitudinis ferant (CHARDIN *Voyages T. 4. p. 203.*). Sunt tamen inter orientales gentes, qui drachmam integram (BELON *Obſerv. p. 404.* KAEMPF. *Amoen. exot.*

p.

p. 644.), imo tres (ALPIN. *Med. Aegypt. p. 255.*) impune ingerunt. Maxima quantitas memoriae prodita eſt ſtupenda iſta drachmarum decem maiorque, quam homo quidam ſingulis diebus ingeſſit (GARCIAS AB HORTO *l. c. p. 22.*). Mora aliqua poſt (horam ſignificat CHARDIN *l. c. Vol. 4. p. 204.*) captum Opium, hi ipſi hilaritatis ſenſu afficiuntur gratiſſimo, ad omnia munia aptiores ſeſe exiſtimant, quidam inebriati in nugas et petulantiam erumpunt, imagines gratas varias obuerſantes oculis mente concipiunt, omnem mortis timorem deponunt, ferociores ad pugnas ſubeundas euadunt, nec minori impetu ad veneris caſtra ſequenda pelluntur. Deferueſcit autem intra quatuor vel quinque horas haec virtus (CHARDIN *l. c.*) citius ſerius pro copia ingeſta, hancque excipit languor, moroſitas, faſtidium omnium, ſomnolentia, donec redeant ad priſtinum ſuum delicium. Quod ſucceſſu temporis res tantae neceſſitatis fit, vt Opii defectus ipſam adeo mortem poſt ſe traxerit (HASSELQVIST'S *Reſa p. 183. ſq.*). Ex largiori tamen diuque continuato Opii vſu multa mala enaſcuntur, emaciatur corpus, vires conteruntur, taciturni, triſtes, ſtupidi, ſomnolenti ſedent, nec vix in publicum locum prodire audent, niſi viribus noui Opii portione reſtauratis (CHARDIN, KAEMPFER, item KERR in *med. Obſerv. and Inquir. T. 5. p. 320.*). Moderatiores tamen hodie Arabes ſunt in ingerendo

Opio, quam olim, ita vt cel^mo NIEBVHR nulla abuſus documenta occurrerint, an quod ſpiritus vini deſtillatio ſenſim magis, etſi clam, inualuerit (V. EIVS *Beſchreibung v. Arabien p. 57.*)? Chinenſibus haud mediocrem voluptatem parit, fumum Nicotianae Opio miſtae haurire (KERR *l. c. p. 321.*).

Inter iſta igitur conſuetudinis blandimenta, narcotica tamen Opii natura vim valetudini inferens ſatis ſuperque elucet. Hiſce ſi addis, inaſſuetis exigua adeo doſi nocere poſſe, maiori necem inferre: venenis annumerare illud licet, tanto magis timendum, quum ſub ſpecie ſalutaris effectus lento damno infeſtum ſit (YOVNG *Treatiſe on Opium, Pref. p. 6.*). Deſiit tamen noſtro praeprimis aeuo veneni nomen terribile eſſe, et multa, quae deleteria vnice olim habita, hodie tanquam dona pretioſiſſima in vindicias ſanitatis diuinitus data veneramur. Horum e numero omnino Opium eſt, modo in conditionum diiudicatione non hallucinemur. Nec nimium eſt SYDENHAMI (*Oper. p. 186.*) de Opio iudicium, ſine illo in hominis periti manu mancam eſſe et claudicare medicinam, quum pluribus malis debellandis par ſit, quam quis ab vno remedio facile ſperauerit.

Ad vires Opii in numeroſis iſtis et grauiſſimis morbis intelligendas et nouas contra alia mala explorandas, effectus eiusdem generales praemittere quam maxime iuuat. Hi, vtut multiplices, duplicem tamen

men Opii potentiam ſpectant, alteram, qua ſtimulum exercet, alteram, qua ſenſum obtundit, motusque fibrarum pacat. Praecedit illa plerumque hanc poſterius dictam. Attamen pro natura morbi, et pro diuerſa Opii doſi, altera virtus prae altera magis ſeſe effert. Rationes horum aſſertorum ex ſequentibus ſatis eluceſcent. Duplex iſta Opii facultas anſam olim litigandi praebuit, Opium frigus corpori afferret, vt GALENVS ſenſit, an contra, vt HELMONTIVS et ſecta chemica voluerunt, naturae eſſet calidae. A qua controuerſia non multum differt recentius iſta mota, an ne Opium, prout nerui ſenſum obtundit, ita et ſanguinis motum frangeret, an e contrario ab Opio ſanguinis motus concitaretur. Vtramque ſententiam conciliari poſſe experientia in hominibus, iisque aegrotis capta, arbitror, quae omnino plus ponderis habet, quam ſcrutinia in ranis aliisque animalibus inſtituta, vnde et haecce ſeparatim ſignificaui. Eadem duplex vis, ſuapte natura diuerſa, aliis ſtirpibus quibusdam ineſt, quae acre virus cum ſtupefaciente coniunctum habent, vt Cicutae viroſae (Vid. *Appar. medic. T. 1. p. 273. ſq.*), Belladonnae (*l. c. p. 431. ſq.*), Stramonio (*l. c. p. 461. ſq.*), licet omnino quaedam Opio competant, ab hiſce et affinibus diuerſa. Ad vtrumque effectuum genus ſeorſim cognoſcendum aptiſſima mihi videtur, inter aroma quoddam fortius vel vinum et plumbum, comparatio.

Cor-

Cordis motum Opio incitari et confequenter circuitum fanguinis eodem, cum fortiori impulfu, accelerari, ex fapore acri calido coniicere iam datur; luculentius vero arteriarum ictibus velocioribus et durioribus et amplioribus, et fequelis inde oriundis, cognofcitur. Quum pulfuum frequentia obferuationibus in hominibus aeftimari facile poffe videatur: dolendum maxime, quod hae ipfae tantopere inter fefe difcrepent. In homine fcilicet ex nimia Opii dofi conuulfo pulfus vna cum refpiratione valde lentus fuit. (MVZELL's *Wahrnehm. P. 2. p. 131.*). Quidam (SAM. BARD in *Diff. de viribus Opii, Edinb. 1765.* V. cenfura in *Gött. Anz. 1769. p. 1367.* et cel. TODE *med. chir. Bibl. T. 4. p. 247.*) ex fefquialtero Opii grano ingefto arteriae ictus a 71. poft horam vnam ad 69. et poft horas quatuor ad 57. in minuto temporis primo decreuiffe in fe notauit, et alio tempore a 70 ad 62. Similis fuit euentus in amicis auctoris, qui eadem experimenta fubierunt; quorum tamen vnus Opio vefperi fumto mane 30 ictibus auctam fuiffe celeritatem arteriarum intra minutum pr. obferuauit. Non capio igitur, quo iure alius (WIRTENSOHN *Diff. cit.*), licet in femetipfo et amico granum vnum Opii pulfus 76 et 71 poft minuta pr. nouem ad 86 vel 84 attolleret, vel in ranis, quarum cor relictum in fuo cum neruis et vafis nexu, hoc ipfum Opio velocius fefe motitaret, fibras cordis debilitari Opio concludat.

Addo

Addo vnice exemplum ſummi HALLERI (*Comment. Gott. nov. T. 7. p. 13.*) qui, poſtquam ob longum et doloroſum morbum Laudanum liquidum larga quantitate in clyſmate iniici ſibi curaſſet, pulſuum 75 vel 80 numerum (is enim mane fuit), binis poſt applicationem horis ad 86, et plures a paſtu, imo, ſi conſtipata eſſet aluus, ad 100 aſcendere ſenſit. In hiſce porro, quorum pulſus per excretiones nimias valdopere torpuit, fortiorem illum et celeriorem ex Opio ſe animaduertiſſe ſemper alius vir grauis teſtatur (TRALLES *l. c. Sect. 1. p. 64.*). Ob hanc vires vitales ſeruandi et augendi poteſtatem ad efficaciſſima cardiaca, tam ab eo (*l. c.* et EIVSD. *Diſquiſitio de vi Opii cardiaca 1771.*) quam aliis multis refertur. — Quod vero tot alii langueſcere numero et vi cordis motus ſtatuant, vel inde prouenit, quod palparent arteriam, quum iam deferuiſſet cordis impetus, huncque ſolitus eiusdem languor excepiſſet, qui ipſe tanto intenſior ſit neceſſe eſt, quo maior copia Opii antea corpus intrauerit; vel et quod Opium appropinquante morte datum fuerit, quo ſtadio ſponte ſua pulſus rarus debilisque exiſtit; vnde et pulſus debilior ab Opio ſumto mortis ſignum habitum (WALDSCHMIDT *inuent. circa Opium*). Manifeſtum autem eſt vna cum velocitate pulſuum arteriam magis ab Opio expandi (BORDEV in *Recherches ſur le Pouls T. 2. Ed. 2. p. 107. ſqq.*).

Cita-

Citatior hicce ſanguinis circuitus non poteſt non caloris augmentum creare. Idque vere contingere et ſenſu caloris, quem ipſi homines indicant, et ſiccitate linguae fauciumque ſiti et ſaturatiori emiſſi lotii colore, extra dubium ponitur. Calore rarefit ſanguis, ſaltim dum adhuc ille perdurat, vnde turgeſcunt vaſa. Ab vtraque cauſa rubedo et intumeſcentia enaſcitur faciei, grauitas capitis, vertigo, tinnitus aurium, et accumulatio ſanguinis in cerebro, vt in enectis Opio obſeruatur. Et vtrique iunctim tribuas celeriorem ſimulque difficiliorem reſpirationem. Fuit tamen caſus, in quo, Opio licet largius ingeſto, reſpiratio non labefactata apparuit (LETTSOM's *medical Memoirs p. 150.*). Gentes orientales ad exhilarandum animum et conciliandam ſibi audaciam ingerere Opium ſupra indicatum: ſed pari ſucceſſu aegris exhibetur, vt tranquilla et hilaris reddatur mens; vnde et quidam, timoris abiiciendi cauſa, ante encheireſes chirurgicas difficiliores, Opii vſum commendant. Maiori vero copia inebriat Opium, imo deliria vel inſaniam parit. Alius accelerati ſanguinis rurſus effectus eſt excitatus vel auctus ad venerem ſtimulus cum tentigine, qui tantus eſt, vt nec ſenes ab hiſce deliciis alieniſſimi (HALL. in *Comment. Gött. nov. l. c. p. 16.*) excludantur, et erectio penis etiam in trucidatis militibus Turcis poſt praelia perſtiterit (*Eph. N. C. Dec. 1. Ann. 2. Obſ. 69. p. 127.*), et noctu pollutiones

ſub

ſub imaginibus laſciuis inſequutae (TRALLES *l. c. Sect. 1. p. 131.*). Nimia contra doſis ad venereum exercitium ineptos viros reddit (GARCIAS AB HORTO *l. c. p. 22.* STALPART VAN D. WIEL *Obſerv. Cent. 2. n. 41.* a drachma dimidia Opii.).

Mirum ſane, quod idem remedium, quod viribus vitalibus tantum calcar ſubdit, neruorum tamen ſenſum et irritabilem fibrarum muſcularium vim infringere quin ſufflaminare poſſit, et quod ſaepe vno eodemque tempore vterque effectus ſeſe exſerat. Imminutio vel iactura ſenſus ſeſe extendit ad vniuerſum neruorum imperium, ita vt tactus, viſus, olfactus inde ſublati exempla legantur. Animalia, quibus Opium vberius intruditur vel in venas transfunditur, ſenſu eousque orbantur, vt partes diſcindi poſſint, lacerari, vellicari, alias valde ſenſiles, absque vlla doloris ſignificatione (V. SPRÖGEL *Exper. circa venena §. 20.*). In ſolatium vero ſummum experiuntur hanc virtutem in morbis, qui dolorum tormentis adflicti ſunt. — Quod irritabilis muſculorum natura labem ex Opio contrahat, patet ex abolito ventriculi et inteſtinorum motu periſtaltico apud animalia (vt etiam expertus eſt cl. IO. VIVENTIVS in HALL. *Epiſt. Vol. 5. p. 75.*), ex paralyſi crurum, vel tremoribus, quibus iſta afficiuntur (V. e. gr. experimenta SPRÖGEL. WHYTT. ALSTON.), et ſimilibus in hominibus phaenomenis. Hinc iſta in hiſce iridis ad candelam ante ocu-

oculos retentam immobilitas, flatus in ventriculo et inteſtinis collecti, appetitus cibi potusque proſtratio, vomitoriorum etiamſi fortiorum inertia, torpor ad motum, ſpaſmorum et conuulſionum reſolutio, hinc et ſine dubio alui tarditas Opio vtentibus adeo moleſta, et excretionum ſeroſarum per lotii vias vel glandulas ſaliuales, item muci ex naribus et larynge (HALLERI hiſtoria proprii morbi in *Comm. Gott. nov.*) cohibitio. Tanto vegetius autem diaphoreſis vel ſudoris eruptio ſuccedit etiam a paruis doſibus, (ſiue hoc contingat a paralytica cutis relaxatione, ſiue ab impulſu cordis nimio) ita, vt et ſaepe ſudor Opium redoleat (vt in HALLERO) et pruritus cutis cum exanthemate comitem ſe adiungat. Non minus vero vis ſedatiua Opii cerebrum ipſum petit, quam altera ſtimulans, vt ad effectus conſuetos ſomnus inſequens ſit referendus, qui tamen ſaepe inſomniis mox gratis mox terrificis turbatur, et ex iuſto maiori doſi vel frequentioribus praebiis facile in ſoporem degenerat, quin in apoplecticam mortem in conuulſionum ſodalitio. — Addi debet languor iſte, diſplicentia rerum circumſtantium, et ſomnolentia, quae ſolet incidere, poſtquam Opii vis deferbuit (quod in HALLERO poſt horam circiter 26. accidit; *Comment. Gött. nov. l. c. p. 12.*) et fatuitas iſta, ſtupor, triſtitia, memoriae labes, in quam orientales gentes protractiori et copioſo Opii vſu ſenſim tranſeunt, haud ſine praematura morte.

morte. Haec omnia obſeruationibus et experimentis indubiis creberrime factis nituntur, quae vero ad ſingula quaeuis momenta citare, ne acta agerem, neglexi, quum in plerisque huius rei momentis ſatisfecerit ill. TRALLESII (*de Opio Sect. 1. inde a p. 56.*) et ill. HALLERI (*Element. Phyſ. T. 5. p. 606. ſq.*) ſollertia.

Et multi horum effectuum ſeſe exſerunt non ſolum Opio per os ingeſto, ſed eodem cuti admoto (LORRY in *Recueil period. 1756. p. 74.*), prout emplaſtrum opiatum largum temporibus applicatum furorem ſpaſmosque oris creauit, (Cfr. MONRO iun. in *Eſſays et Obſerv. phyſ. et lit. Vol. 3. p. 297. ſq.*), vel Opio apud animalia in abdomen ſiue telam celluloſam, (LORRY, MONRO) vel venam apertam iniecto, item eodem naribus intruſo, vel fumi inſtar cum Nicotiana hauſto (V. ſupra *p. 234.*), item in clyſmate (Experimenta WHYTTII et MONROI *n. 3. 4.* in ranis, LORRYI *l. c. p.* 77. in cane), quo adminiculo in praxi medica non raro corpus humanum intrat. Velocius tamen et efficacius effectum ſuum eadem doſi Opium interne ſumtum praeſtat, quam extrinſecus cuti applicatum (MONRO *l. c. p. 306.*). Nec reticendum, Opium neruo immediate admotum ſenſu eum non priuare (MONRO *l. c. p. 327. Exper. 12. ſq.*), quin adeo, de quo infra pluribus, dolorem augere. Contra ea muſculo admotum irritabilem vim eius paullo poſt deſtruit (MONRO *l. c. Exper. 6. p. 309.*).

Multa omnino momenta ſunt, in quibus Opium cum vino aliisue ſpirituoſis conueniat. BOERHAAVIVS (*Hiſt. plant. p. 362.*) ideo eadem illud exigua doſi, quod hoc magna efficere ſibi perſuaſit. Huicque analogiae etiam ſubſcripſerunt HALLERVS, ALSTONVS, TRALLESIVS, LVDWIGIVS (*Aduerſ. med. pract. Vol. 1. P. 3. p. 510. ſq.*) pluresque alii. Vinum pariter mentem exhilarat, ſanguinis motum accelerat, calorem corporis auget, vaſa expandit, ad venerem ſollicitat, ſudorem pellit, vltra modum ingeſtum inebriat, deliria, ſomnolentiam, ſoporem, ſtupiditatem, artuum languorem parit, quin apoplexiam poſt ſe trahit. Eadem iactura virium ventriculi et reliqui corporis, efficacia vini diſcuſſa, ſuperſtes eſt, et eadem bibonibus ad redintegrandas vires redeundi ad priſtinum ſuum ſolatium neceſſitas. Nec Opii defectum in gentibus illo abutentibus aliud aeque apte ac vinum (ACOSTA *Droghe medicinali p. 317.*), vel quod adhuc praeſtat vinum aromate ſtimulatum (ALPIN. *l. c. p. 256.*), ſupplet. — Nihilominus vereor, ne iſti inter Opium et ſpirituoſa cognationi iuſto plus tributum fuerit. Nam non apparet ex ſpirituoſis iſta excretiones varias ſupprimendi efficacia, et licet omnino in pedibus reliquisque partibus muſculoſis aliquid paralytici ſeſe ex ſpirituoſis nimium potis manifeſtet, dubito tamen, an vere irritabili ſua natura iisdem priuentur, donec experimenta id edoceant.

Nec

Nec haec, falua mente, doloris fenfum, inftar Opii, fedare queunt. Recenfetur et maniaci exemplum, per Opii vfum in fummum furorem delapfi, cui contra ea vinum quietem conciliauit (LORRY in *Rec. period. l. c. p. 73.*).

Haud ignobilis quaeftio eft, Opium vim fuam vnice exferat extrema neruorum eius, cui applicatur, loci deinque per communionem ipfum cerebrum afficiendo, an potius nonnifi vel integre vel quoad partem in fanguinem reforptum humoribusque miftum virtutem praeftet. Celeritas effectus et exigua, qua hunc exhibet, dofis prius videtur extra dubium ponere; nam fubinde pilula Opii poft plures horas, dum iam voto fatisfecerit, vomitu nondum foluta excutitur, absque decremento ponderis notabili; prout in cane drachma dimidia in pilulam formata poft fomnum fex horarum vix grani iacturam fecerat, quod incifione fopiti animalis conftitit (KAAV BOERHAAVE *impet. fac. p. 407.*). Et nouimus, colluuie in primis viis ftabulante, cephalalgiam diriffimam, deliria, furorem, fomnolentiam rel. haud raro enafci, quae vero mala fomite per vomitorium eiecto mox difparent. Experimentis ingeniofis rem euincere voluit WHYTTIVS (*Works p. 310. fq.*); nempe euulfo ranis corde aeque cito vidit fenfus motusque facultatem ex Opio perire, ac eo relicto, abfciffo contra iis capite et medulla fpinali deftructa, languidius Opii duplicem iftam vim

contingere. Contrarius vero euentus in corde euulſo obtigit MONROO (*l. c. p. 321.*), ita vt ſeparato corde impreſſionem Opii etiam in neruos difficiliorem reddi cognoſceret. Quod in venas eiusdem infuſione eadem phaenomena emergant, ac alia applicatione, a contactu neruorum, quorum extrema in cauis vaſorum reperiuntur, repetendum eſſe videtur. Ita poterant conuulſiones in parte enaſci, etſi huius nerui vel in origine vel progreſſu ſuo diſciſſi fuerant, ſola Opii translatione in ſanguinem (MONRO *l. c. Exp. 14. p. 334.*). Laqueorum neruorum circa arterias conſtrictione exploſa iſtorum in haſce imperium tenebris ſpiſſis offunditur: nihil tamen prohibet, quin et pars Opii, vtpote acris et halitus edentis corporis, largius ingeſti vel applicati ab oſtiis vaſculorum inhalantium reſorbeatur, et vel vaſorum ſanguiferorum neruos afficiendo mutationes in primo contactus loco factas vlterius hic imprimat, vel ad cor cum ſanguine delatum hoc ipſum immediate ſtimulet, item craſin ſanguinis mutet, et in vltima adeo eius colatoria pertingat. Certe reſolutio ſanguinis putrida in cadauere hominis nimia Opii copia enecti (V. ſupra p. *230.*) et odor ſudoris viroſus, item lotii, (IONE's *Myſteries of Opium cap. 12. p. 93. ſq.*), probant, Opium per os ingeſtum non vnice inter primas vias coërceri.

Subſunt vero ſubinde quaedam corporis conditiones, quae ſalutiferum alias Opium in timendum vene-

venenum vertunt. Si ingeritur pleno ventre, nauseam initio creat, quae pergit, donec vna cum contentis ventriculi vomitu excutiatur. Nocet, si primae viae fordibus fcatent, vt quas retinet, vnde acrimonia sua irritant et febrem vel accendunt, vel augent (YOVNG *on Opium p.35.*). Liquet inde, quantum officiat, ingesto emetico vel purgante acri motus effraenos Opio sopire velle. Abesse etiam debet plethora ob stimulantem calidamque Opii naturam. Eaque de causa cauere ab eo in inflammatoriis morbis plerique practici cautiores neruose iniungunt (e. g. L. B. VAN SWIETEN *Comment. T. 1. p. 372.* YOVNG *on Opium p. 140. sq.* TRALLES *de Opio Sect. 2. p. 80.*): laxari vero et posse et debere hanc admonitionem sub quibusdam conditionibus infra docebitur. In debilitate praeterea systematis neruosi nimia prouide est vsurpandum; vnde in iactura virium post exinanitionem vasorum insignem praegressam, v. c. haemorrhagiam (LVDWIG *Aduers. Vol. 1. Sect. 3. p. 516.*) non confert. Dissuadet etiam Opium excretio quaedam critica ingruens, vt diarrhoea critica, ptyalismus vel diuresis. Quoniam insuper Opium aluum stringit, eo continuato clysmatibus vel catharticis opus est, vt haec aperta seruetur.

Iam ad varios istos morbos transeundum, quibus auxilium Opium affert. In hisce nominatim virtutis eius somnum inducendi, dolores mitigandi,

 spa-

ſpaſmos delendi, et excretiones omnes nimias, praeter ſudorem, ſiſtendi ratio habenda eſt. Latus igitur tam acutorum quam chronicorum morborum patet campus, in quibus ob horum vitiorum aliquod Opii exhibendi neceſſitas ſubeſt.

In febribus acutis continuis generatim, vtrum Opium conferat, an noceat, conſtitui non poteſt, quum ſua natura multis modis differant, item pro ſtadiorum diuerſitate effectus non variare non poſſit. Prouide tamen et circumſpecte in hiſce omnibus adhibere, et ratio et experientia nos iubet. Veteres vſum Opii ad chronicos vnice morbos reſtrinxerunt. Sed a recentioribus ſeculo potiſſimum ſuperiori vſurpari coepit, naſcente malignitatis in morbis idea, quod vitium alexipharmacis et bezoardicis ſubigere et eliminare conati ſunt, in quorum miſcela ſemper fere Opium delituit. Alii efferueſcentiam, quam ſibi in febribus finxerunt, compeſcere eodem ſtudueerunt (V. TRALLES *l. c. Sect. 2. p. 173. ſqq.*). Meum non eſt, horum cauſas agere, vt qui refrigerantis et motus febriles ſedantis virtutis opinione, quam perperam de Opio ſibi conceperunt, occoecati fuerunt, vel ſudoriferae eiusdem vi nimium dederunt. Praeter rem in hiſce datum non poteſt non, accelerando circuitum ſanguinis eumque vna cum vaſis expandendo, effraenos, qui ſponte iam adſunt, motus augere, et ſtagnationes tam nouo impulſu quam exſiccante

cante ſua et liquida per ſudores abliguriente potentia gignere, iamque natas magis compingere. Ita coctiones criſesque turbantur, ſymptomata bene multa intenduntur, et exanthemata varia, petechialia, eryſipelacea, phlegmonica pullulant. In putridis et biliosis febribus nocet tanto certius, quum corruptelam humorum augeat, et euacuationes requiſitas per aluum ſiſtat. Febris neruoſa ob virium diſpendium non facile Opium admittit, et exigua huius doſis in iſta ſedatiuam ſuam vim iam declarat (HVXHAM *Oper. Ed.* REICH. *T. 2. p. 84.*).

Peruigilia, dolores et excretiones nimiae vulgatiſſima in febribus ſymptomata ſunt, quarum de cauſa hodie ad Opium confugitur. Sed cum tot aliis et ipſe pluries expertus ſum, in peruigiliis diu protractis ſaepiſſime nos ſcopo excidere, et vel nullum ſomnum vel ſomniis turbatum vigiliisque interpellatum, quin maiorem laſſitudinem poſtea relinquentem, eſſe inſequutum. — Par doloris febrilis eſt ratio, increſcit hic ſaepe Opio dato, ceſſat vero cauſa febris ipſa ſublata. In hominibus tamen ſenſili et irritabili nimium corpore inſtructis, vt hypochondriacis et hyſtericis, vt in quibus ſaepe ſpaſticis ſtricturis haec duo mala originem ſuam tribuunt, remiſſius de noxa Opii ſentiendum, non neglectis tamen venae ſectione et euacuantibus praeuiis. — Indigent etiam ſubinde alui deiectiones, ante tempus criſeos absque fomite pri-

marum viarum incidentes eodem auxilio, ne peruertatur decurſus febris, vires ſufflaminentur, vel exanthema, quod criſin conſtituit, cohibeatur vel retrahatur. — Inſtar cardiaci ſaepius profuit verſus vigorem febris, quando vires diuturnitate febris, peruigiliis, doloribus, excretionibus copioſis conſumtae valde fuerunt (YOVNG *l. c. p. 162.*).

De adminiſtratione Opii in inflammatoriis febribus ſeparatim hic agere conuenit, idque vel ideo, quod nouiſſimo tempore priſtina eius commendatio aucto ſtrepitu reſonet. Officere in inflammationibus internis plures fama et experientia conſpicui viri nobis reliquerunt (e. c. V. SWIETEN *Comment. T. 1. p. 372.* YOVNG *on Opium p. 140. ſq.* TRALLES *de Opio Sect. 2. p. 80.*). Argumenta vituperationis deſumta ſunt a damno ex motu ſanguinis Opio accelerato, ſtaſeos augmento, ſudoris intempeſtiua excitatione, morbi ex ſomno quin naturali exaſperatione, et pergente cauſae inflammationis deſtruendi vi, etiamſi dolor, contra quem praecipue Opium dirigitur, ſopiatur. Generalis igitur normae inſtar inculcat heic Anglus celebris (PRINGLE *Diſeaſ. of the army p. 264.*) abſtinentiam ab Opio, in quod dolorum vehementia diarrhoea et inquietudo aegri iuniores medicos tam facile alliciat, nec illud, niſi plurimis inflammationis ſignis iam ſublatis, capite libero et poſt peruigilia nimis protracta concedit. Sunt tamen, qui primum inflammationis

ſta-

ſtadium in irritamento quodam, quod doloris vehementia declaratur et ab hoc dependente ſpaſmo vaſorum et agitatione praeternaturali liquidorum collocant. Hunc ſtimulum ſi tempeſtiue Opio infringas, tollas, inquiunt, alteri ſtadio, quod inſpiſſatione et ſtagnatione liquidorum continetur, praeuertitur. Ita SARCONE, vir alias grauis iudicio et experientia (*Geſchichte d. Krankh. in Neapel T. 1.* inde a *p. 141.*), ad pleuritidem ſermonem reſtringens; ita generatim de quauis inflammatione loquentes REMMETT (*Diſſ. de Opii vſu in morbis inflammatoriis*, recenſ. in *med. Comment. of Edinb. Vol. 2. p. 19. ſqq.*) WIRTENSOHN (*Diſſ. Opium vires fibrarum etc. p. 32.*) et nouiſſime cl. HAASE (*Diſſ. de vſu Opii ſalubri et noxio in morbis inflammatoriis Diſſert. 1. p. 23. Lipſ. 1777.*) alii. Quod ad pleuritidem ſpeciatim attinet, praeconum Opii inſignis copia exſtat (V. TRILLERI *Diſſ. de ſuſpecta Opii ope in pleuritide p. 4.*). Inter recentiores HVXHAMVS (*Oper. Ed.* REICHEL *P. 2. p. 228. ſq.*) citari meretur, qui prudenti Opii vſu poſt largas venaeſectiones, ad exſtinguendum ſtimulum doloris, qui febrem ipſam excitet, mirifice fauet. HAENIVS (*Rat. med. P. 1. p. 24.*) etiam monet, ſaeuitiem inflammationis ſubinde non niſi vnciis quinque vel ſex Olei Lini cum grano Opii aut vncia vna ſyrupi Diacodii datis ſiluiſſe. Cl[mi] SARCONE (*l. c.* inde a *p. 151. ſqq.*) de Opio laus ad eam pleuritidem nominatim ſpectat, cuius praecipuum ſym-

ptoma dolor vehemens lancinans eſt, quem caſu, de quo loquitur, pro cauſa non vero effectu inflammationis habet. Ab hoc initium morbus ſumſit, moxque ſub reſpiratione difficili et valde celeri, pulſu exiguo vel molli et quaſi ſepulto, anxietate, ſudore frigido, tuſſis incidit adeo moleſta, vt conuulſionum metus ſubeſſet; plurima igitur affectorum neruorum et ſpaſmorum indicia adfuerunt, quae poſtea alia verae inflammationis exceperunt. Primo iſti ſtadio vnice Opium oppoſuit, ſed venae ſectione repetita, epithematibus externis emollientibus, item emulſionibus et potulento mucilaginoſo nitroſo, praemiſſis. Opiatorum vero vis tanto maior fuit, quo maturius adhibita, vnde vena intra paucas horas bis ſecta, mox ad Opium confugitur, cuius granum vnum in vncia vna aquae ſolutum in tres doſes diuiditur, quarum vna ſingulo trihorio ingeritur, eo leuamine, vt quarta raro opus ſit, niſi ſub dolore nimis atroci et febre ſpaſmum mox inſequente, ſub qua conditione ad venae ſectiones redeundum, vel cucurbitae ſiue hirudines pectori applicandae. Ita ille; ſicque in ipſo germine ſuffocari morbum poſſe ſibi perſuadet. Id quod vero ſummam difficultatem parit, etiamſi intelligenti et experto medico aſſenſum renuere nolim, eſt, diſtinguere limitem inter vtrumque ſtadium, dum ipſi Opii in hoc morbo patroni ſummam prudentiam requirunt, et altero ſtadio adminiſtrare illud temerarium iudicant.

cant. Imo testantur veterani practici, fide dignissimi, se methodo Sydenhamiana et Boerhaauiana difficillimas et numerosas pleuritides, ne vno quidem Opii grano dato, sanasse (TRALLES *l. c. Sect. 2. p. 210.* TRILLER. *Diss. cit. p. 36.*).

Dolor spasmique, qui intestinorum inflammationem vel praecedunt vel comitantur, non admittunt modo, sed exposcunt saepe Opium. Videtur hoc etiam motum peristalticum languefaciendo conferre ad finem destinatum, quum in inflammatis partibus quies maxime necessaria sit. Tutius tamen exhibetur ante inflammationem, quae ipsa tum Opii vi saepe auertitur, quam ea iam vere exorta. Sed et hic prudentia iubet venam prius secare, et emollientibus clysmatibus aluum probe eluere (SYDENHAM. *p. 533.* SWIETEN *Comm. T. 3. p. 964.* TRALLES *de Op. Sect. 2. p. 248.*). Affine malum ex inflammatione intestinorum saepe oriundum, vel successu temporis illam post se trahens, ileus, Opio pariter opus habet, tantoque magis, quum purgantia ad curationem necessaria saepe absque huius adiumento mox euomantur. Miscela tum vtriusque opus est, donec aluus aperiatur, quibus factis alterna praebia singulorum pro necessitate exhibenda (MEAD *Mon. et praec. med. p. 64.* PRINGLE *on the Dis. of the Army p. 152.*), vel et, quod quidam praeferunt, quodlibet horum seorsim datur (HAEN *Rat. med. P. 3. p. 94. P. 9. p. 137.*

RO-

ROSENSTEIN *Barnſjukd. p. 256.*) praemiſſo Opio, et paucis horis elapſis, antequam deferbuerit vis eius, cathartico ſubiuncto (SYDENH. *Oper. p. 209.*). Hinc et herniae incarceratae, mox ab initio vel paullo poſt inflammatione iunctae, pereximium remedium, quae ipſa ex cauſa ſpaſtica plerumque proficiſci videtur et ſpaſmorum ſodalitium habet. Hiſce ſopitis repoſitio facilior redditur, dolores vomitionesque ſedantur, et inflammatio vel tollitur, vel cum metuenda gangraena auertitur, non neglectis tamen aliis ſolitis ſubſidiis. (V. SWIETEN *Comment. T. 1. p. 743.* TRALLES *l. c. p. 265.* WIRTENSOHN *Diſſ. cit. §. 6.*).

Inflammationis in vulneribus vel caſu vel chirurgia inflictis ex ſtimulo et ſpaſmis natales multo adhuc quam internae inflammationis manifeſtiores ſunt. Quae in bellis vel inter rixas vulnera fiunt, nonniſi ſub vehementiori mentis commotione recipiuntur, in operationibus chirurgicis metus de futuro euentu ſpaſmos non obſcuros generat. Plagas illatas inſequuntur paullo poſt languor, alternum frigus calorque, mingendi frequentia, celeritas et inaequalitas pulſus, borborygmi aliaque ſpaſtica ſigna, dolorque, qui quo vehementior, eo et validior febris ſubſequutura euadit. Atrociorem inflammationem tam in caeſis quam contuſis vulneribus Opii vſu potiſſimum arceri, et hunc venae ſectione longe efficacius auxilium praebere, Anglorum praecipue experientia compertum

(BROM-

(BROMFIELD'S *chirurgical Obſervations et Caſes Vol. 1. p. 9. ſqq.* RANBY *on gun-ſhot wounds l. c. p. 25.*).

Non minus acriter diſputatum eſt de Opii, quorſum et refero ſyrupos Diacodii et Meconii, in variolis vtilitate. Multi in paregoricorum laudibus fuerunt SYDENHAMVS, MORTONVS, WEDELIVS, BOERHAAVIVS, FREINDIVS, HVXHAMVS, WERLHOFIVS, SWIETENIVS, HAENIVS aliique numeroſi viri, quorum haud pauci methodum variolis per antiphlogiſtica medendi exercuerunt, et tamen ad paregorica tanquam ad vnam ex praecipuis curationis partibus confugerunt. Suam ſimulque fere reliquorum Opii in hoc morbo fautorum ſententiam expreſſit HAENIVS (*Rat. med. P. 2. cap. 3. p. 42.* et *Rat. med. contin. T. 2.* inde a *p. 84.*), referens (l. proxime *cit. p. 87.*), ſi vſpiam Opii ac paregoricorum immenſa laus ſit, eſſe ſaltem in variolis, exhibuiſſe ſe illud aeque leuiori in morbo quam in grauiori, aeque in leuiſſimo quam grauiſſimo, idque a prima eruptione ad exſiccationem vsque bis nychthemero, experientia ſe edoctum, ſi ob morbi leuitatem non daretur, grauiora ſymptomata in morbi progreſſu prodire, quae dato a principio Opio rarius comparerent. Variolae, pergit, itaque ſi exſpectatae non prodeant, fere ab vncia vna vel duabus ſyrupi Diacodii, ab vncia vna ſyrupi Papaueris albi, ab Opii grano ſe prodere in apricum ſolent. Si inflammationis ſuppurationisque ſtatu ſubterfugiant, paregorico tali bis

bis ter quaterue intra nychthemeri tempus repullulant. Si anxietudines, si peripneumoniam, si anginam minitentur, has vna cum aliis auxiliis mitigant et curant. Et quamuis horum nihil contingat, arbitratur, ad solum tamen somnum, qui ad facilem morbi tam tolerantiam, quam maturationem eximie faciat, blande conciliandum mereri laudem, sic vt non nisi damno ingenti variolosis denegetur. Atque haec HAENIVS in vltima aetatis linea, quae confirmatam maxime experientiam supponere finit, post tot antea ab aliis expertissimis viris mota contra Opium in variolis dubia. In benignis igitur aeque ac malignis variolis illud exhibuit, stadio suppurationis pariter ac reliquis, et ipsa suppurationis febre. — Paregorica in vniuersum in hoc morbo nociua esse vel superflua qui pronunciet, in obseruantiam tantis nominibus debitam peccat, eodemque iure, an vlla vnquam in praxi medica fides existat, dubitabitur: ast in quolibet genere variolarum et quolibet stadio et varietate adhibere velle arrogantis est. Quotne variolosi absque Opio feliciter emerserunt! nec dubium, reliqua auxilia simul adhibita refraenasse saepe mala ex eodem indiscriminatim dato alias redundatura. Tantum illi tribuit SYDENHAMVS (*Op. p. 371.*) in confluentibus, vt aeque dignum titulo specifici in hisce iudicaret, ac corticem Peruuianum in febribus intermittentibus. — Lectu dignissimae sunt restrictiones aliorum praestantissi-

tiſſimorum virorum, SIMSONI (in *med. Eſſays of Edinb. T. 6. p. 579.*) YOVNGII (*on Opium p. 35.*) TRALLESII (*de Op. Sect. 2. p. 125. ſqq.*) et TISSOTI (*Epiſt. med. pract. Ed. 2.* inde a *p. 186.*), qui omnes in febre ſuppuratoria nominatim infeſtum eſſe agnoſcunt (Vid. ſpeciatim de noxa eius in hocce ſtadio ill. TRALLES *Diſſ. epiſt. de methodo medendi variolis cognita inſufficiente p. 95. ſqq.*). Ad ROSENSTEINII (*Barnſjukd. p. 138.*) mentem in hacce praeſtat omittere, eiusque loco Vitrioli ſpiritum capere, licet ille in ſecundo ſtadio, ad dolores lumborum eruptioni obſtantes leuandos, Opium adhibuerit (*l. c. p. 137.*). Non confert igitur illud porrigere, quando febris nimis valida eſt, nimia vel tenuitas vel inflammatoria ſpiſſitudo humores tenet, vel cutis nimium tenſa eſt. Nocet ſaepe, quoniam ſomnum intempeſtiue conciliat, ptyaliſmo et aliis criſibus remoram parit, cutis doloroſam tenſionem et inflammationem auget, vnde ne tranſpiratio quidem cutanea libere ſuccedere poteſt, aluum conſtipat, quam per totum decurſum morbi rite apertam eſſe conuenit, et in ſtadio praeſertim ſuppurationis corruptelam putridam auget. — Non defraudandum tamen ſua laude in variolis ſub varia conditione: dolore nempe ex puſtulis nimis vrgente lenimen affert temporarium (SIMSON *l. c. p. 584.*), vix tamen in febre ſuppuratoria vehementiori; vires vitales debilitatas vel ſubito ſubſidentes, calcar ſub-

dendo

dendo necessariae febri, erigit; variolas depressas crudas attollit, ad coctionem perducit, et interstitia pallida laeto rubore suffundit; tumorem faciei manuumque restaurat, et saliuae profluuium iactura virium retardatum restituit; diarrhoeam denique tempore eruptionis vel et serius vitiose incidentem, coërcet (YOVNG *l. c. p. 147.* TRALLES *de vi card. Opii p. 35.* HVXHAM *Oper. Ed.* REICH. *T. 2. p. 138. sq.*).

In morbillis tussis vehementia et diarrhoea intempestiua Opium interdum requirit. Tutissime tamen in tussi ea praemittuntur, quae febrem mitigandi vim habent, vnde non sub initium locus illi est (YOVNG *l. c. p. 155.*). — Diarrhoea symptomatica primo vel secundo stadio ingruens hic praecipue intelligitur, vt quae vires dilapidat, morbillorum eruptionem turbat, vel retrocedere eos cogat. In hisce, quod transspirationem promouet, tanto maiori commodo est. Sed et illud alui profluuium, quod critice tertio stadio erumpit, si absque leuamine fit et cum dispendio virium in diuturnum degenerat, inter alia consilia Opio indiget.

Varia opiata, Theriaca, Mithridatium, Philonium et serius Diascordium, prae ceteris autem Theriaca, tanquam potentissimum in peste remedium, inde a vetusto tempore celebrata fuerunt. Et horum plerique in id praecipue curationis sollertiam intendi voluerunt, vt miasma pestis per sudores largos ex cor-

pore

pore eliminaretur; nonnulli a veri ſpecie magis abludentes ipſi virus peſtiferi naturae antidoti inſtar aduerſari crediderunt. Errant vero, qui contra miaſma vnice pugnant, pugnandum enim quoque contra noxas corporis, quae, antequam hocce ingrederetur, exſtiterunt, et nouas iſtas vi morbi enatas, et expulſo licet contagio operari pergentes. Stimulantium e genere quum ſint, locum non habent, praeſertim ſi, vt ex praeiudicio ſolitum fuit, absque commodo vehiculo exhibentur, ſanguine ſponte iam exagitato et aeſtuante. Saepe febris peſtilens inflammatoriae naturae eſt, ſaepe putridum inquinamentum ſub ea latet, vel in progreſſu morbi concitatur. In neutro caſu Opium opportunum eſt. Largus praeterea ſudor nimiam virium iacturam parit, imo vtut copioſe prolicitus non ita euoluere et euerrere miaſma valet, vtne bubones et carbunculi prodirent. Expelli vero ſudoribus non poteſt miaſma, niſi adhuc mobile, vagum, vt eſt in aegro, cuius ſolida flexilia, humores meabiles, blandi, copioſi, corporis puri. Quo fine diapnoë ſufficit. Opiata rite temperata hoc ſcopo concedi poſſunt. Sed et eadem commendant affectiones ſpaſmodicae et ſpirituum ataxiae, quae plerumque in peſte ſeſe aſſociant (CHENOT *de peſte p. 121.*) et ſaepe prae metu ſub initium contingunt. Theriacae parua doſis combinata antiphlogiſticis inſignis ſaepe praeſtantiae eſt. Ita et ad drach-

mae pondus commodo vehiculo propinata prophylactico fine, prodromis morbi iam fefe exferentibus, folatium affert (*l. c. p. 134.*). Diarrhoea quoque pertinacior, vires profundens opiata aliquando fibi vindicat (*l. c. p. 155.*), et fi dolor lumborum nimium vexat, Theriaca emplaftri inftar applicata omni fubinde fcopo fatisfacit (*l. c. p. 175.*).

In phthifi pulmonum tuffim tolerabiliorem aliquando reddit Opium. Praecipuam adeo opem ab anodynis circa vefperam datis pendere declarat SWIETENIVS (*Comm. T. 4. p. 104. fq.*), inde fomnum blandum conciliari, vires refici, et mane fputa cocta fub pure bono, lenique tuffi facillime educi, imo motus pulmonum effraenos pacando ad confolidationem vlceris facere. Non fidit autem apparenti folamini YOVNGIVS (*l. c. p. 98. fq.*), fed dum ftimulum vlceris Opium minuit, obftructiones fimul pulmonum augere obferuauit, inflammationi pabulum praebere, effectum eiusdem licet recondat, tolerabilem quidem reddere tuffim, fed accumulare eiusdem caufam. Hinc, quum pauperiores absque Opii vfu viribus animi et corporis exhaufti vita decedunt, ditiores poft inducias eodem conciliatas deliriofi moriuntur. Id tamen, dum ad diarrhoeam colliquatiuam morbus iam peruenit, commodi praebet, vt aliquando fatalem horam per tempus differat, fiue per os fumatur, fiue clyfmatis forma iniiciatur, ita e. c. vt Theriacae vn-

vncia vna tribus vel quatuor vnciis lactis diluta in anum feratur, id quod pro neceſſitate repetendum cures (SWIET. *Comm. T. 2. p. 394.*). — Imo praecauendae phthiſi ſufficere Opium poſt LVDOVICVM cl. SAL. THEOPH. DE MEZA (in *Collect. Hafn. med. T. 2. p. 309. ſq.*) affirmat, ſaepenumero ſe expertum; nempe eius ope in diſpoſitis haemoptyſi occurri, dum, ſi tuſſis per quatuor hebdomades durauit, praegreſſis venae ſectione cathartico et diaetae obſeruatae rigore, pro doſi granum dimidium Opii bis de die capitur, donec tuſſis omnino ceſſet, minuendo doſin pro re nata. Redeunte tuſſi iterare idem remedium ſuadet.

Non noua res eſt, Opium aduerſus febres intermittentes vſurpare. Antiquiſſimo adeo tempore narcoticae variae ſtirpes et praeparata, quae intrat Opium, in hiſce arriſerunt (V. SCHVLZ *Diſſ. de intermitt. curationibus antiquis*). Seriores vero varii medici PARACELSVS, HORSTIVS, ETTMÜLLERVS, WEDELIVS, conſultius duxerunt in ſolo Opio acquieſcere, eoque paullo ante paroxyſmum vel ipſo algoris ſtadio ingeſto. Quo iure igitur illud cl. BERRYAT (*Memoires preſentés à l'Acad. R. d. ſc. 1755. T. 2. p. 254. ſqq.*) nouum remedium antifebrile nuncupet, liquet. Hic ipſe Laudanum liquidum SYDENHAMI in dimidio vel integro vitro infuſi Centaurii minoris vna circiter hora ante acceſſionem febris propinauit,

et quidem infantibus trium ad quinque annorum Laudani quinque ad ſex vel octo guttas, infantibus decem vel duodecim annorum decem aut duodecim guttas, adultis autem ab octodecim ad triginta; ſicque valde rara repetitionis neceſſitas adfuit. Cl. autem LIND (*Diſ. in hot Climates p.316. ſq.*) conuenientius deprehendit, ſemihorium poſt caloris initium opiatum exhibere, ſicque aliquot centenis auxilio fuit. Ingeſtum tempore apyrexiae nihil praeſtitit; ſtadio exhorreſcentiae autem datum ſemel modo vel bis illud leuauit. Aſt definito ſtadii caloris tempore captum breuiorem et mitiorem reddit paroxyſmum, et certius, vt refert, quam vncia vna corticis Peruuiani, caput liberat, aeſtum vincit, ſudorem profuſum excitat gratumque ſomnum ciet. Nunquam hydrops vel icterus hac medela vſurpata febres excepit. Eo tempore maiorem ſolito doſin aegri tulerunt, nec nocuit delirio iam orto, licet differre Opium tum conſultius ſit. In iis, quibus Opium non immediatum ſymptomatum lenimen attulit, eum tamen vſum habuit, quod intermiſſionem plenariam efficeret, et ob ſudores excitatos corticis Peruuiani dein longe minori copia opus eſſet. Hauſtu quodam Opium continente vſus eſt auctor in hiſce curationibus, quem, vtpote ad pharmacopoeam Londinenſem ſpectantem, per partes deſcribere prolixum nimis foret. Id quod vero miror, euacuantium praemittendorum nulla fere mentio

tio iniecta est. Aliquoties sibi Opium sub ipso caloris stadio datum successisse, mihi ill. DALBERGIVS (*Litt. m. Septembr. a. 1778.* Vid. liber meus *med. pract. Bibl. Vol. 3. p. 321.*) retulit, et reliquis omnibus palmam praeripere ad sedandam cephalalgiam diram quibusdam epidemiis familiarem, et ad febrem ipsam tolerabiliorem reddendam, effectum praeterea esse omnino securum. Secundum experientiam cl. GREGORY praestitit quidem Opium ingerere calore sicco ingruente, sed scopo etiam satisfecit ante paroxysmum vel sub horrorem captum (IOH. BRANDRETH *Diss. de febr. intermitt. Edinb. 1770.*). — Spastica febrium intermittentium natura et crisis harum solita per sudorem, quin suscepta saepe per sola sudorifera curatio, facile ad Opium tentandum inuitare poterat. Nec caruisse successu ex dictis patet, etiam tum, quum tempus illud dandi theoriae vulgari non satis accommodatum esset. Non in qualibet tamen febre intermittente sudorifera admitti possunt, nam saepe manifeste illa nocent, iugulatur quidem inde febris, sed obstructiones generantur vel aluntur, quas abigere studuimus, et saepe hae febres inde in continuas, inflammatorias, irregulares, malignas commutantur. Sunt et haud pauci, qui frustra iis vsu sunt. Idem de promiscua Opii administratione valere, aduersa quaedam experimenta testantur, praeprimis si sub ipso paroxysmo oblatum fuerit. Quod nominatim ad cl.

BERRYAT methodum attinet, inter multos aegros, quibus illam adhibuit, duos modo affirmat ill. A STÖRCK (*Ann. med. 1. p. 77. sq.*) poſt profundum ſomnum a febre fuiſſe liberatos, dein vero manſiſſe debiles, ſtupidos et appetitu orbos, in vnico aegro paroxyſmos mitigaſſe, non vero febrem integram fugaſſe, reliquis omnibus temulentiam induxiſſe, paroxyſmos prolongaſſe, et aluum conſtipaſſe. — Vt vero commoda Opii in hiſce febribus vna complectar, ſic habeto. Conducit illud, quando febris ex pathemate animi, vt terrore vel nauſea nata (TRALLES *de Opio Sect. 2. p. 70.*). Compeſcit neruoſos varios affectus ſub ipſo paroxyſmo oriundos; item tollit febres mere neruoſas, quales apud hyſtericas et hypochondriacos, doloribus colicis, pleuriticis, clauo hyſterico, aſthmate, cordis palpitatione etc. ſeſe manifeſtant, ante paroxyſmum ingeſtum (STÖRCK *l. c. p. 78.*). Alibi et ſignificaui (*Appar. med. T. 1. p. 574.*), quam egregiam vim habeat cortice Peruuiano mixtum, ad compeſcendum vomitum vel alui profluuium, ſi praeter conſuetudinem incidunt et beneficium corticis fruſtrantur. Denique ſudorem pellendo, ſaltim ad multorum mentem, vt illam cl^mi^ LIND, corticis efficaciae ſubuenit.

Tranſeo ad vim Opii in doloribus ſopiendis. Generatim in horum curatione ad cauſas ſemper reſpiciendum eſt, quae in tenſione vel preſſione neruorum varia,

ve-

veluti a luxato vel fracto osse, calculo, inflammatione, tumore, a dilaceratione eiusdem quoad partem, denudatione eius, rosione per acria vel acuta corpora, et sympathica saepe affectione consistunt. Hae antea remouendae, nam etiamsi sensus mitigetur vel pereat, causa tamen operari pergit. Hinc dolor sopitus, deferuescente remedii potentia, saepe recrudescit. Nocet aliquando causam ipsam doloris magis intendendo, vt, si plethora vrget, orgasmo sanguinis, quem excitat, item congestionibus ad partem affectam; nocet et subinde excretiones omnes, praeter illam per cutem cohibendo, vnde remanet interdum pars eius, quod dolorem creauit. Nihilominus tamen saepe, causa ipsa doloris etsi nondum deuicta, vehementia eius, vigiliae protractae, et metus, ne grauiora adhuc mala, febris intensa, conuulsiones, quin ipsa mors inde consequantur, necessitatem Opii dandi praebent, praecipue si ex spastico fonte dolor prouenerit. Sed inter haec de causa doloris superanda sedulo dispiciendum. In iis demum casibus, qui veram morbi curationem non admittuut, vt calculo, cancro, forsitan et tussi phthisicorum, saepe vnicum lugendae vitae solatium conciliat. Adeo vero pertinax interdum est dolor, vt nec ingens Opii dosis eum sedare possit. Ita Laudano liquido, licet ad guttas quinquaginta pro dosi et ad ducentas vel trecentas guttas intra nychthemerum capto, non cessauit dolor nephriticus

(BAINE in *med. Obſ. and Inquir. Vol. 2. p. 156.*). Hiſce generatim de vtilitate Opii in doloribus animaduerſis, non opus erit, in ſpecialem eius in ſingulis doloroſis morbis, cephalalgia, odontalgia, otalgia, cardialgia, colicis, variis veſicae vrinariae doloroſis affectionibus, arthritide, rheumatiſmis etc. deſcendere. De quibusdam inſuper ſuis locis iam actum. — De colica pictonum autem, morbo, in quo dolor vna cum ſpaſmis infeſtat, quaedam adhuc ſeorſim monere non ſuperfluum eſt. Plurimam in hac opem exſpectes ab Opio, copia olei commixto, interne et extus adhibito, quo fit, vt non modo inuoluatur acris ſtimulus et fibrae laxentur, ſed et nerui ſenſilitate priuentur, ſpaſmi inteſtinorum, qui feces et flatus intercipiunt, ſoluantur, et motus periſtalticus reſtituatur (HAEN *Rat. med. P. 3. p. 79.*). Eadem ope paralyſi efficaciſſime praecauetur (*l. c. p. 94.*). Scite et in hoc morbo cum Opio copulantur purgantia, quorum vis absque illo alias futura eſſet nulla (HVXHAM *Oper. T. 3. p. 76.* HAEN *l. c.*). Quodlibet horum etiam ſeorſim capi poteſt, ita vt praecedat Opium, quod ſi mitigauerit dolores, purgans lene inſequatur (HILLARY *Diſeaſ. of Barbados p. 191. ſq.*). Ad Opium reuerſio fiat recrudeſcentibus doloribus. In hoc vero malo exiguae eius doſes nullum effectum exſerunt. — Quod ad rheumatiſmos attinet, quorum obiter modo mentionem feci, non reticenda eſt Opii praeſtantia in dolore

lore effraeno iſchiatici mali pacando, (quod expertus in ſe eſt cl. KAAV BOERHAAVE, *Impetum faciens p. 411.*) nominatim iſta huius mali ſpecie, quae in affecto ipſo neruo iſchiatico conſiſtit. Granulum eius id praeſtat ſub veſperam deglutitum vel clyſma opiatum. Non augenda autem Opii doſis, ſi vim eius amplius non perſentiat aeger, ne moleſtus neruo torpor inducatur (COTVNNI *de iſch. nerv. §. 42.*). Pacat praecipue dolores iſchiaticos a venerea cauſa ortos (*l. c. §. 44.*).

In morbis conuulſiuis et ſpaſticis pariter non absque cauſarum ſcita diiudicatione locum habet. Nam conuulſiones ſpaſmosque quandoque adeo excitat, non magna vnice doſi, ſed intempeſtiue vſurpatum (V. ROSENST. *Barnſ. p. 61.*). Nocet, ſi qua accumulatio vel ſanguinis vel pituitae vel ſeri vel corrupti humoris, alias per vlcera vel fonticulos excerni ſoliti, in cauſa horum malorum ſunt. Nec admitti poteſt, ſi a iactura ſanguinis vel aliorum liquidorum vel diſpendio virium ex vigiliis vel curis nata fuerint. In hominibus irritabili nimis corpore inſtructis, infantibus praecipue et feminis, exiguus ſtimulus fibrarum muſcularium turbas ſaepe inſignes excitat; vt vermes, acre primarum viarum, dentitio difficilis, exanthemata eruptioni intenta. An in hiſce ad Opium confugies, et ſedando vnice turbas hoſtilem ſtimulum inſidiari vitae impune ſines? Incidunt etiam caſus

adeo immorigeri, vt nonnisi doses eae motus effraenos pacent, quae ipsam vitam supprimunt. Vnde nisi solito multo liberalior dosis spei satisfaciat, praestat abstinere, quam continuatione vel augmento vitam in discrimen vertere (LETTSOM's *med. Memoirs p. 129. item Cas. 1. p. 135.*). Saepe tamen si ex diathesi peculiari irritabili absque materiali caussa homo conuellitur, siue spasmis corripitur, vel caussa etsi subacta malum pergit pristina sua ferocia, Opium efficacissimum auxilium erogat.

Agmen ducat spasmus ille vniuersalis, qui vel corpus in lineam rectam tendit rigidumque reddit, vel antrorsum vel retrorsum vel ad latus flectit, tetani, emprosthotoni, opisthotoni et pleurothotoni nomine, cum quo saepe trismus siue maxillae inferioris spasmus iungitur, quod genus malorum in vtraque India intra tropicos apud eos, qui subitae caloris frigorisque vicissitudini obnoxii sunt, endemium est, in Europa autem ex punctura vel dilaceratione neruorum per clauum, acum, festucam ligneam infixam, globulum plumbeum sclopeto iniectum, vel ex pressione fortiori praegressa, aliquando sed valde raro oritur. Sponte patet, si corpora eiusmodi aliena intrusa in caussa sint, haec sine mora euelli debere. Maxime et interest, neruum haud procul a vulnere omnino discindere, ne stimulo suo alios neruos in consensum trahat. Sed saepe suppetiae hae non sufficiunt. Opii siue extrinsecus siue

ſiue per os adhibiti in hiſce anguſtiis praeſtantiam iam dudum medici agnouerunt, ſed veram eo vtendi methodum recentioribus quibusdam debemus, vt fere hodie nulla medicina contra haec mala efficacior iudicetur; inunctio enim mercurialis, de qua alio loco, paucis hactenus exemplis comprobata eſt. Quidam Opium cum balneis calidioribus iunctim vſurparunt. Secundum hanc normam Opium vel in balneo vel paullo poſt exhibeatur; nam absque illo praemiſſo vix deglutire aeger poteſt. Subinde balneum, in quo ipſe aeger leniter perfricetur, quinquies vel ſexies per diem repetere opus eſt. Opium vero iteretur quauis hora dimidia vel aliis interuallis, donec ſpaſmus ſub ſterno ceſſet, et poſtea defectus doloris vlterioris ſignificet, plane deuictum eſſe malum. Induciis apparentibus vero caue ne ſtatim fidas, ſed recrudeſcente dolore ad Opium iterum reuerte. Largior autem longe doſis Opii requiritur in hoc, quam in alio forſitan vllo morbo, et ferri poteſt ſine vel ſopore vel ſenſuum turbatione: initium tamen parciori fiat et minuenda pariter maioribusque interuallis praebenda, ſi curatio ſuccedit. Ad deglutiendi facultatem reſtituendam clyſmata Opio commiſta faciunt. Inſuper eximie dictorum efficaciam adiuuant clyſmata emollientia cum multo oleo, veſica aqua calida ſemirepleta et ventriculo impoſita, et fomentationes cum oleo, cui Opium additum, cum leui frictione, vel fomen-

mentationes ex decoctis emollientibus (CHALMERS in *med. Obſerv. and Inquir. Vol.* 1. *p.* 101. *ſqq.* Cfr. DE HAEN *Rat. med. P.* 10. *p.* 182. *ſqq.*; MACAVLAY in *med. Obſerv. and Inqu. Vol.* 2. *p.* 130. *ſq.* recenſens triſmum cum emproſthotono feminae absque vi externa ortum; WHITE *l. c. p.* 382. *ſqq.* agens de triſmo cum aliis conuulſionibus a digito vulnerato; GLOSTER in *Transactions of the Society in Philad. Vol.* 1. *p.* 317. de tetano cum triſmo aethiopis aëre frigido poſt inſudationem dormientis). In balneorum horum locum, ſi qui haec reformidant, vt ſaepe fit, vaporum calidorum applicatio ſurrogari poteſt (CHALMERS in *Account of the Weather and Diſ. of South-Carolina, Vol.* 2. *p.* 23.). Imo ſunt, qui absque calidae beneficio Opio ſolo potiſſimum ſanati (SILVESTER in *med. Obſ. et Inqu. Vol.* 1. *p.* 1. *ſq.*; CLEPHANE *l. c. p.* 51. SIBBERN in cel. TODE *med. chir. Bibl. T.* 2. *P.* 1. *p.* 160.; WINSLOW in *Collect. Havn. med. Vol.* 1. *p.* 304. *ſqq.*). In hiſce caſibus triſmus violenta cauſa ortus vna cum aliis muſculorum tenſionibus vel contorſionibus adfuit, et vel primarium morbum conſtituit vel tetano demum acceſſit. Viſa quoque eſt miſcela Opii et moſchi effectum et potentius et citius praeſtare, quam Opium ſolum (HILLARY *Diſ. of Barbad. p.* 233. HVCK *med. Obſ. and Inqu. Vol.* 3. *p.* 326. *ſqq.* mentionem iniiciens triſmi opiſthotono iuncti apud vulneratos, qui poſt plagas inflictas frigido aëri lacuſtri expoſiti fuerunt.).

runt,). — Largam dixi dofin Opii in hifce malis requiri. Absque noxa et probo fucceffu intra nychthemerum gr. centum et viginti capta (DON. MONRO *Praelect. in* CRONII *inftituto* rec. in *Gött. gel. Anzeig.* *1778. n. 45.*). Datae adeo tincturae Opii guttae ducentae vna dofi, et quidam vltra huius liquidi vnciam intra nychthemerum absque ftupore ingefferunt (CHALMERS *med. Obf. l. c. p. 105.*). Nemo vero audacior fuit quam auctor quidam anonymus (*Pract. Remarks on Weft-India Difeafes p. 106. fq.*), qui homini tetano correpto, inter nychthemerum Laudani vltra vncias viginti propinauit, quae enormis quantitas autem neque fpafmum neque peruigilium mitigauit; fuccedente tamen per continuatum Opii vfum, cui cortex Peruuianus interpolatus, fanatione. Proxime huic exemplo temeritate accedit aliud, quo mille quingenta grana intra feptendecim dies ab aethiope Antiguae capta (GLOSTER *l. c.*). Alius Opii puri granum vnum omni bihorio fumfit, vel grana viginti octo intra quadraginta octo horas, vel grana circiter nonaginta intra dies viginti duo; inde nec torpida euafit aluus, nec fenfuum vfus turbatus, et vix fomnus noctu vltra fefquitertiam horam perdurans fucceffit (CLEPHANE *l. c.*). Alius intra triduum grana triginta tria ingeffit (SIBBERN *l. c.*). Item fuit, qui hebdomadibus circiter quinque grana trecenta et feptendecim Opii praeter potiones anodynas ingeffit

(WHITE

(WHITE *l. c. p. 386.*). — Queritur tamen cl. ROWLEY (*Med. Advife for the ufe of the army and navy p. 39.*), fe ne vnicum quidem fpafmo maxillae correptum Opio, mofcho et balneo calido feruare potuiffe. — Vt quoque in caloris balnei gradu nihil vitii committatur: fciendum, fi tempeftas calida et pulfus celer cum praeternaturali calore cutis contingit, calorem aquae non excedere gradum nonagefimum fextum vel octauum thermometri Fahrenh. debere, conditionibus autem contrariis ad gradum centefimum vel centefimum et fecundum augeri (CHALMERS *l. c. p. 102.*).

Minus quidem in oculos incurrit fpaftica hydrophobiae natura, fed deglutiendi liquida impotentiam fpafmo vnice faucium et oefophagi contineri, obferuationibus conftat. Vnde efficaciae Opii in hoc rabiei caninae fymptomate probabilis coniectura. Siftit cl. NVGENT (*Effay on the hydrophobia*) documentum fingulare huius auxilii, in quo tamen praeter Opium et mofchus aliaque fimul adminiftrata fuerunt. Idem fauftus euentus contigit alii in Northumbria commorfo et methodo cl. NVGENT tractato (WHYTT'S *Works, p. 679. fq.*).

In afthmate fpaftico, quod obftructionibus pulmonum et pituita illos grauante caret, Opio (iuncta venaefectione, fi plethorici eft habitus aeger) infultus optime tollitur, fiue ipfi nerui pulmonum affecti fint,

fiue

fiue fymphatice ex ventriculi vitio malum enatum fuerit. Dicta vero vitia fi infint pulmonibus, nonnifi poft eadem deuicta Opium conducit (WHYTT *l. c. p.701. fq.* YOVNG *on Opium p. 115. fq.*). Senes nominatim afthmatici ob collectam, vt vulgo fit, intra pulmones pituitam ab Opio arcendi funt (YOVNG *l. c. p. 133.*).

Praeftantiffimum eft palliatiuum ad fopiendam nimiam neruorum fenfilitatem et inde dependentes motus irregulares. Hinc hypochondriacis et hyftericis tam frequens folatium, dum fpafmi vrgent et flatus excruciant, ex quibus fontibus tot aliae moleftiae, palpitatio cordis, afthma, anxietas, fuffocationis fenfus, dolores et calores vagi, obnubilatio mentis, labes memoriae temporaria, peruigilium rel. proueniunt. Frequentem quoque mictum lotii pallidi apud hofce aegros egregie fedat, modo dein in fubfidium trahantur, quae renes roborant (WHYTT *l. c. p. 707.*). Quidam tamen horum aegrorum Opium non ferunt, fed languorem, debilitatem, naufeam, vomitum, fpafmos ventriculi, pruritum, delirium, quin maniam inde patiuntur. Nec confert apud hofce in nimia virium deiectione, nam etiamfi ad tempus lenimen inde perfentiant, exfpirante tamen efficacia magis quam ante vires deprimuntur. Nec capi debet nimis copiofe vel protracto nimis vfu, ne torpeat fenfus et vigor fyftematis neruofi, vel ipfa animi vis (WHYTT *l. c. p.644. fq.*). Haud

Haud pauci illud contra epilepſiam commendarunt. Varietatem autem cauſarum, vnde haec proueniat, conſiderantes facile perſpicient, non cuiuis ſpeciei coërcendae par eſſe. Multa promittit in ea, quae a ſenſilitate et mobilitate nimia corporis, vel pathemate animi proficiſcitur. Ita et, cauſa quadam materiali morbi ſuperſtite, aliquando neruos cum ſyſtemate neruoſo ita mutat, vt irritamentum non ſentiatur. Sic ſiluit epilepſia ſexennis ex terrore nata et quotidie fere erumpens (HAEN *Rat. med. P. 5. p. 126.*). Praeuertit Opium aliquoties conuulſionibus mitioribus fixo diei tempore reuertentibus hora vna vel remotius ante paroxyſmum captum. Cuidam tamen epileptico nec largior doſis guttarum quadraginta Laudani liquidi ſubuenire valuit (WHYTT'S *Works p. 680.*), Alias et conuulſiones difficiliores inſtabili tempore incidentes Opium compeſcit. Hocce ad decem grana intra nychthemerum ingeſto ſenex, conuulſionibus primum muſculorum oculi dein faciei tum totius corporis quater quinquies vel ſexies per diem correptus, poſt irrita cum igne electrico, floribus Zinci aliisque ceteroquin commodis capta tentamina, conualuit (LETTSOM'S *Medical Memoirs p. 143.*).

Ex dictis facile eruitur, ſub quibus conditionibus in aliis hic, ne prolixitate nimia peccem, reticendis ſpaſmis et conuulſionibus, vomitu, ſingultu, tuſſi, pal-

pitatione cordis etc. conueniat. — Sequatur morbus duplex, in quo pariter ataxia ſpirituum animalium in vitio eſt, quae vero ipſam mentis officinam turbat, melancholia et mania. Rariſſima ſunt exempla, quod malum ſolo Opii vſu fuerit ſubactum; nec hoc accidit, niſi recente eo, et a commotione animi fortiori ira vel terrore profecto (V. RIEDLINI *Lin. 1700. Dec. Obſ. 12.* et YOVNGII *on Op. Sect. 23.* duo caſus). Quin ne hoc quidem omnibus corporibus tutum ſatis videtur. Praecipue animo irrequieto pacando et ſomno arceſſendo heic deſtinatur. Sed ſaepe doſes inſignes hiſce ſcopis non ſatisfaciunt (MEAD *Oper. T. 2. p. 187.*), vt vel maxime elucet caſu feminae, quae per aliquot veſperas duodecim, viginti ad viginti quatuor grana Opii ſine ſomno exſpectato ingeſſerat (HAARTMAN in *K. Vet. Acad. Handl. 1762. p. 268. ſq.*). Alii aegri etiamſi in ſomnum eius ope cadant, turbulento tantummodo terrificisque imaginibus tentato fruuntur, et expergefacti vel inſanire pergunt, vel longe inquietiores fiunt, quam antea, vel ſi quietiores inde euaſerint, in perpetuum et immedicabilem fatuitatem, redeunte per interualla furore, incidunt (V. TRALLES *de Op. Sect. 4. p. 68.*). Sunt et, quorum malum exaſperat (FR. HOFFM. *Med. ſyſt. T. 4. P. 4. p. 197.* LORRY in *Recueil period. T. 4. p. 73.*). Non ideo quidem illud damnauerim, quod inſaniam adeo gignere in ſanis poſſit, nam tum neque in conuulſionibus,

neque in aliis bene multis malis conduceret, quum abusu eadem in saniſſimis creare valeat. Sed nocet omnino in homine plethorico, pulſu duro, forti, vultu rubicundo, inſtructo, vel illo, qui craſſum a veteribus atrabilarium dictum ſanguinem, obſtructionibus plerumque iunctum, vehit, item ſi ex acri quadam materia retenta vel retropulſa, vt arthritica impetiginoſa, prouenit, vel cauſa in ipſum cerebrum vim ſuam exſerit. Proficuum e contrario eſt, ſi turbatio iſta mentis ſine materie contingit, quod valet de illa ex animi affectibus vel dolore nimio. Exhauſtis etiam bonis humoribus, modo non nimia fuerit inanitio, parca doſis in connubio nutrientium et roborantium inſtar cardiaci concedi poteſt. (Conf. de hoc argumento LORRY *de melanchol. T. 2. p. 131. ſq.*). Quae de venae ſectionis et primas vias euacuantium neceſſitate generatim monui, ad haec quoque mala attinent, horumque iuncto vſu et in ſpeciebus, in quibus alias minus commodum Opium eſt, leuamen aegris conciliare poteſt. Liberali etiam in dictis morbis manu exhiberi debet. Ad moerorem et anxietatem melancholicorum ſopiendam aliquando ad quindecim eius grana vna vice dare opus fuit (V. SWIETEN *Comment. T. 3. p. 517.*). Laudani liquidi trecentas ad quadringentas guttas per diem melancholica femina ingeſſit, vt diſpelleret animi triſtitiam, ſicque et ſpecie ſana euaſit (YOVNG *l. c. p. 103.*). In maniaco ſimiliter ſubinde quin-

quindecim grana Opii pro vna dosi requirebantur, antequam desideratus effectus insequeretur (WEPFER. *hist. apopl.* in *App. p. 687.*).

In dysenteria nonnisi summa cautione adhiberi debet, licet non defuerint etiam inter celebratiores viros, SYDENHAMVS, SENNERTVS, BONTIVS, BRVNNERVS, WEPFERVS, RAMAZZINI pluresque alii, qui valde necessarium illud in huius mali curatione habuerunt, quin quoad partem, vt SYDENHAMVS, iusto liberalius eo vsi sunt. Etenim intempestiue datum aluum coërcendo acrimoniam vellicantem, quae ipsius morbi causa est, retinet, quae accumulata redit inflammatque intestina, et nisum in inflammationem, qui sponte iam adest, auget. Hinc, etiamsi induciae blandae eius ope concilientur, fallaces hae maxime sunt, suppressus enim fluxus vel tanto copiosius redit, vel inflammatione correpti aegri pereunt (DEGNER *de dysent. bil. p. 183.* PRINGLE *Dis. of the army p. 264.* YOVNG *l. c. cap. 7.* ZIMMERMANN *v. d. Ruhr p. 96. 101. 105. 106.*). — Doloris tamen vehementia, tenesmi molestia, spasticae intestinorum contractiones, quin ipsa deiectionum copia vires subito sufflaminans, interdum ad Opium confugere nos cogunt. Prodestque vel ideo, quod riuum alluentium humorum ad cutem diaphoresi diuertat. Praecedere autem debet euacuantium per os vel aluum sollicita administratio. Vel nisi huic

tempus obtigerit, ſymptomata tamen vrgent, breui poſt Opium datum, euacuantia ſuggerenda, et in interuallo tranquillo mucilaginoſa, demulcentia, diluentia non negligenda ſunt (TRALL. *l. c. Sect. 3. p. 201.*). Plethora ſi ſubeſt, vel febris valida pulſu duro ſtipata, antea minui debet. Minus conducit, ſi morbus iam febrem excitauit, quae vel putridae vel inflammatoriae indolis eſt. Placet maxime ad conſilium ill. DE HAEN intra reliquas ſuppetias Opium cum oleoſis dare (DE HAEN *Rat. med. T. 2. p. 4.* item *T. 3. c. 2. p. 91.*). De connubio Opii cum Ipecacuanha in hoc morbo alibi iam diſſerui (*Appar. med. T. 1. p. 535.*).

Diarrhoea pariter nonnunquam Opium ſibi vindicat: ſed et in hac nihil temere agendum. Caue ne ſiſtas eam, quae ſubinde et in ſanis oritur absque notabili vitio et praecauet difficiliori morbo, modo non diuturna fiat, nec vires eneruet. Tanto magis apparet noxa, ſi ingluuies eius cauſa fuerit, quum in beneficium aegri incidat, et ſopita ipſam maſſam ſanguineam inquinet. In critica diarrhoea pariter nocet, et illa, quae a ſuperioribus partibus humorum abundantiam ad aluum deriuat, prout in dentientibus ſalutaris omnino eſt. Roborantia et adſtringentia, non opiata, conducunt in iſto profluuio, quod a relaxato nimium tono inteſtinorum, ſine omni ſtimulo prouenit, vt quae paralyticum eorum ſtatum

magis

magis augent. Symptomatica autem diarrhoea totius morbi decurſum turbans vel iuſto protractior, quae nimium relaxat inteſtina et probis humoribus corpus priuat, compeſci debet. Quid in reliquis alui profluuiis Opium valeat, ſolide excuſſit cel. TRALLES (*Op. Sect. 3. p. 230.*), vt ad hunc remittere oporteat, quibus dicta non ſufficere videantur.

Aliud iam profluuii genus, haemorrhagia, conſiderandum, in quo Opio, vt affinibus vi Hyoſcyami ſeminibus, nimium pretii a multis tributum. Quidam horum ex perperam aſſumta hypotheſi, quod effraenum ſanguinis motum moderaretur, alii, quod coagulum illi induceret, alii aliis ingenii ludibriis ducti illud depraedicarunt. In ea autem haemorrhagia, quae ab aucto ſanguinis motu et expanſione in corpore plethorico erumpit, Opio non eſſe locum, ſed augere illam potius, quis non videt? Nocere ſimiliter in ea, quae a reſolutione putrida ſanguinis oritur, palam eſt, quum illud ipſum putredinem intendat. Reſtringenda igitur vnice Opii laus ad eam eſt, quae vel a ſpaſmis remotarum partium, ſanguinem aliorſum vrgentium, vel a ſtimulo in loco labefactato naſcitur, vel dolorem aliquem ſecum iunctum habet. — Spaſtica cauſa in haemoptyſi ex hypochondriis et iſta feminarum alius cuiuslibet vitii pulmonum expertium locum habet. In hoc morbo in vniuerſum ad ſtimulum, qui ad tuſſim vellicat, poſt praemiſſa alia ſopien-

dum apprime valet, qui nisi obtundatur, sustentat profluuium et cessans recrudescere facit. — In fluxu nimio mensium vel haemorrhagia post abortum, quae in connubio doloris dorsi vel abdominis non inflammatorio incidit et reuertitur aucta vehementia, quoties vel dolor redit vel increscit, Opium adstringentibus omnibus est praeferendum (WHYTT's *Works p. 661.*). Abortum quoque auertit in nimium sensilibus feminis (ID. *p. 540.*). Haemorrhagiae vteri prope finem grauiditatis obortae vel isti parturientium succurrit, vt palliatiuum egregie irritationem doloresque vteri sedando, item spasmos abdominis, si qui subsunt, sanguinem ad inferiora determinantes pacando. In hisce haemorrhagiis cl^mo GARTSHORE (*Diss. de Papaueris vsu in parturientibus ac puerperis p. 36.*) apta visa est Opii cum spiritu vitrioli coniunctio, cuius commodum in haemorrhagiis grauidarum cl. AASKOW (in *Act. Societ. med. Havn. Vol. 1. p. 51. sqq.*) documentis allatis nuper confirmauit. Sistitur etiam Opio feliciter immodica ista haemorrhagia et periculosa, quae partui nonnunquam statim superuenit, siue haec fiat a residuis placentae portionibus vel grumis sanguineis post infantem natum, siue contingat post vteri contenta omnia iam exclusa (V. casus memorabilis in GARTSHORE *l. c. p. 51.*). Imo si metus futuri sub partu effraeni fluxus incidit, saepissime periculo, antea Opio capto, obuiam ire licet (Conf. SMELLIE

on

on Midwifery Vol. 3. p. 421. ſqq.). Opportunitatem vel noxam Opii in aliis haemorrhagiis exhibendi definiunt regulae praefixae generaliores et addita exempla.

Quum Opium inflammatis locis applicatum gangraenam non arceat, ſed contra ea aduocet, dubitaret merito quiuis, an in vlla gangraenae ſpecie conduceret, niſi experientia id exploratum reliquiſſet. Omitto HECQVETI vagas laudes: nouiſſime vero (POTT *chirurgical Obſervations* inde a *pag. 189.*) inſignis eius praeſtantia in ea ſpecie conſtitit, quae in digitis pedis incipiens ſenſim ad pedem ipſum et malleolum, quin tibiam aſcendit, et aegrum plerumque trucidat. Extracti nominatim thebaici tria vel quatuor grana ad minimum intra nychthemerum capta. Nec opus fuit ſimul alio externo remedio, quam pulte ex farina ſeminis Lini et bulliente lacte vel aqua, mixta vnguento ſambucino vel butyro recenti absque ſcarificationibus, quae ſaepe inanes, ſaepe exitioſae apparuerunt.

Pauca hucusque modo exempla externi Opii vſus memoraui. Sed multiplex olim inualuit, vt vel ex formulis linimentorum, vnguentorum, emplaſtrorum, in libris pharmaceuticis obuiis, conſtat, et vlterius elucet, ſi practica cuiuslibet fere aeui monimenta euoluimus. Scopus fuit idem plerumque ac Opii per os ingeſti, frequentiſſimus ad dolores ſopiendos

in arthritide, rheumatiſmis, odontalgia, haemorrhoidibus aliisque doloroſis affectionibus, item in vulneribus et vlceribus; porro ad ſomnum conciliandum et conuulſiuos vel ſpaſticos motus ſedandos. Falli nos vero in ſpe dolores compeſcendi Opio extrinſecus applicato, experimenta bene multa docent. Nunquam ſtuporem partis ab applicatione opiatorum ſe obſeruaſſe profitetur WEDELIVS (*Opiol. l. 2. §. 3.*) nec ALSTONVS (*l. c. p. 159.*) emplaſtro opiato per noctem circa digitum annularem vel brachium impoſito effectum vllum percepit. Approbauit et academia chirurgica Pariſina, Opium cuti appoſitum dolorem partis non minuere (LOUIS in *Rec. des pieces, qui ont concouru pour le Prix Tom. 2. p. 127. ſqq.* GVIOT *ibid. p. 205.*). Contra ea neruo nudo applicatum vt acre calidumque remedium irritat. Manifeſte hoc contigit ſolutione aquoſa partibus excoriatis et vulneribus ſuperficialibus admota, vt in quibus ardorem et irritationem excitauit, dolore per aliquot minuta temporis prima continuante (ALSTON *in med. Eſſays l. c. p. 159.*). In cancro pariter dolorem auxit (MVRAVLT *chir. Geſch. p. 264.*), quin adeo, vt quum vlceri cancroſo parotidis dextrae illud imponerent, prae dolore aeger conuelleretur (PLENCK *Mat. chir. p. 388.*). Odontalgiae ex carie conſumendo ipſum neruum, vt acria olea vel acida, videtur vnice opitulari in his, qui opiata in dentem caute immiſerunt; ſed nec in

hac

hac ſpecie effectus ſemper conſtans eſt (LORRY *l. c. p. 72.*), in aliis aperte noxius, et, ſicuti ex Opio interne ſumto, poſt aliquas ſubinde contingentes inducias dolores poſtea exaſperari ſolent. — Ob ſtimulum hunc varii Opium ad diſcutiendos et emollientidos tophos nodosque arthriticos, ſcirrhos, ſcrophulas, item ad reſoluendos et maturandos tumores adhibuerunt; et in tenerioribus hominibus cutis inde exulceratur, pili exſtirpantur, pruritus excitatur. (V. teſtes citt. in TRALLES de *Op. Sect. 4. p. 189.*). Minus igitur apta nonnullis (ALSTON *l. c. p. 159. ſq.* MONRO *l. c. p. 283.* TRALLES *l. c. p. 191.*) viſa eſt cauſticorum vel veſicatoriorum cum Opio miſcela, doloris inde enaſcituri mitigandi cauſa, a quibusdam, vt HILDESHEIMIO (*Spicil. 1. de affect. cap. p. 14.*) HECQVETO (*l. c. p. 194.*) GVIOTO (*Recueil pour le Prix de l'Ac. d. Chir. T. 2. p. 205. ſq.*) aliisque commendata; vt qui augmentum potius doloris inde metuunt. Hiſce tamen aduerſatur nouiſſima ill. ACREL (*Chirurg. Vorfälle T. 2. p. 445.*) experientia, qui methodo cl^mi ELSE in curatione hydroceles vſus, additamento Opii cauſticum exiguum vel nullum dolorificum ſenſum excitaſſe nobis perſuadet. Ob hunc, quem dixi, ſtimulum in inflammatorii generis morbis valde noxium eſt, vt gangraenae adeo inde originem ſuam ceperint (TRALLES *l. c. p. 218.* TISSOT *Epiſt. pract. p. 196.*). Emplaſtrum opiatum, tempori ad ſedan-

dum dentium dolorem impoſitum, in femina furorem cum ſpaſmis creauit, non prius ceſſantem, quam emplaſtro remoto (LORRY in *Rec. period. 1756. p. 74.*). Delirium pariter ſucceſſit ex binis emplaſtris opiatis temporibus vtrinque ad cephalalgiam in adoleſcente domandam applicatis, ſenſim obrepente ſomno (KAAV BOERH. *impet. p. 405.*). Ita et alia exempla docent, Opium capiti applicatum ſomnum ſubinde impertire (LORRY *l. c.* TRALLES *p. 194.*). Nec in conuulſiuis vel ſpaſticis turbis externum vſum inanem fuiſſe, ex vſu Theriacae, in vomitu ſaepe laudato (Vid. e. c. v. SWIETEN *Comment. ad §. 658.*), et dictis ſupra de ſpaſmis vniuerſalibus liquet. Semper vero cautionum circa vſum internum Opii obſeruandarum ſub iſto quoque externo habenda ratio eſt. Vberius de eius applicatione externa egit cl. PLENCK (*Samml. v. Bemerk. 1 Th. p. 143. ſqq.*).

Clyſmate autem Opium excipere, haud rara etiam hodie praxis eſt. Quin ſunt, qui ſic illud praeſtare reliquis exhibendi modis arbitrantur (COTVNNII *Comment. de Iſchiade neruoſa* §. 42. DONALD MONRO in *Praelect. med. in Cronii inſtit.* v. *Gött. Anz. 1778. Zug. n. 45.*). De efficacia teſtantur iam experimenta de animalibus indicata (*p. 230.*). Videtur et in hominibus ſimilis fere inteſtinorum ac ventriculi ſtructura eundem effectum promittere, ſiue per os ſiue per anum illud ingeratur. Maior tamen eius ſemper

poſte-

posteriori via requiritur quantitas, quae si modum excedat, vel extra opportunitatem porrigatur, in eadem pericula, ac Opium ore iusto copiosius captum, hominem praecipitat. Hanc vt praeferrent viam, quidam eo inducti fuere, quod tutiorem crederent, alii rectius, quando ventriculi sensilitas nimia ob nauseam vel vomitum Opium interne non fert, alii iterum vt loco affecto tanto propior esset medicina. Nonne et ideo clysmata opiata praerogatiuam habent, quod sic Opium bilis aliorumque humorum miscela non possit eneruari? Nota est theriacae in dysenteria per aluum applicatio, a SYDENHAMO, SENNERTO, RIVERIO, DEGNERO, HVXHAMO praecepta, quae, nisi illi addatur, quod calidam eius naturam temperet, Opio solo nocentior habenda. Prodest eximie in pertinaci tenesmo alui dysentericorum clysma ex seminibus Lini, vel amylo cum guttis quinquaginta Laudani liquidi (CLARK *Dis. in hot countr.* cap. de dysent.). Colliquatiua phthisicorum diarrhoea a paruula Opii dosi per anum iniecta constanter imminuta, aucta potius per maiorem eius copiam deglutitam (COTVNNI *l. c.*). Nec minus in insultibus asthmatis conuulsiui conducit; nec non ad dolores immanes ischiadis neruosae demulcendos; quibus scopis Opii granulum in lactis aqua diluti semilibra solutum post elota intestina vulgaribus clysteribus e re est immittere (COTVNNI *l. c.*). Obstructionem mensium

ex

ex ſpaſmis vaſorum vteri clyſma ex aqua calida cum triginta vel quadraginta guttis Laudani veſperi tempore eruptionis inſtante iniectum referat. Et idem, iuncto epithemate emolliente tollit dolores, animi deliquia, deliria, conuulſiones, quae nonnunquam tenellas feminas ſub eruptione affligunt (WHYTT'S *Works p. 658. ſq.*). Sic dolores imi ventris varii eius ope conſopiti (*l. c. p. 616. ſq.*). In ſtranguria moleſtiſſima clyſma eiusmodi 40 ad 100, 120, 130 guttas Laudani continens, vnicum immortali HALLERO (*Comment. nov. Societ. ſcient. Götting. Tom. 7. p. 7. ſq.* et *Tom. 8. p. 12.*) ſolatium fuit.

Vſui tam interno quam externo omnino ſufficeret Opium crudum deſcripto ſuperius modo ex capitulis ſtirpis erutum, nec alii praeparationi ſubiectum, quam illi, qua a terra, arena aliisque peregrinis particulis vel ſordibus liberatur. Ita ſenſerunt SYDENHAMVS (*Oper. p. 186.*), WEDELIVS (*Opiol. L. 1. Sect. 2. c. 6. p. 69.*), YOVNG (*l. c. p. 172.*) multique alii ſummi Opii fautores, idemque euicit innumeris vicibus capta experientia. Hocque ſine peregrina vlla miſcela in pilulas vel in puluerem ſacchari ſimiliumue inertium ope redactum, quo tanto facilius in ventriculo ſubigatur, vel ſolutum in commodo menſtruo ingeri poteſt. In definienda eius doſi autem ſponte patet, pro norma eſſe non poſſe ingentem iſtam quantitatem, quae orientalibus gentibus arridet (Vid. ſupra

pra *p. 232.*), nec eam, quam et in Europa quidam eadem conſuetudine indurati impune tulerunt; vt drachma integra, quam Roſtochienſis quidem pharmacopola ad leuandos arthriticos dolores deglutiuit (SIM. PAVLLI *Quadrip. bot. p. 466.*), et eadem alio exemplo doſis, cui femina Hafnienſis initium a granis capiendo, adeo aſſueuerat (BARTHOL. *Act. Hafn. Vol. 2. Obſ. 20. p. 50.*), vt iterandi illam quotidie neceſſitas ſubeſſet; vel menſura cochlearium paruorum quatuor Laudani liquidi Sydenhami, quam per duodecim annos homo quidam ſine ſomno ſubſequente quotidie ſumſit (YOVNG *l. c. p. 104.*). In melancholia autem vel mania, nec non ſpaſmis vel conuulſionibus dirioribus, tantopere turbata eſt neruoſa vel muſcularis natura, vt eae doſes Opii et repetitiones ferantur, quae apud alios ipſam vitam neceſſario peſſumdaturae eſſent. Inaſſueti omnium maxime eodem afficiuntur, vt in hiſce iisque adultis, quarta grani pars, granum dimidium vel integrum inſignem effectum exerceat. Raro hiſce grana duo vel tria concedi vno praebio poſſunt. Aſſuetis adultis grana quatuor, quinque, plura, donec exſpectata vis emergat, ALSTONVS (*Med. Eſſays of Ed. Vol. 5. p. 172.*) permittit. Sed praeſtat, ſi continuatione eius opus eſt, niſi mora periculoſa, vt in terribili iſto ſpaſmorum vniuerſalium genere, illud partitis portionibus porrigere, et ſperati effectus ratione habita, vel iterare breuiori-

bus

bus ſiue longioribus interuallis praebia, item augere pro neceſſitate quantitatem, vel ſi ſiniſter euentus inde contingit, omnino Opium omittere. Quoniam vero illud, ſi frequenter ſumitur, ſua vi ſenſim exuitur, ſub continuato vſu doſin adaugeat aeger neceſſe eſt. Quantitas, quae inaſſuetos necaſſe obſeruata, varia perhibetur, drachma vna, grana viginti duo, duodecim, imo ſeptem, quatuor (V. HALL. *Elem. Phyſiol. T. 5. p. 612.*). Cauſa effectus aequalis a diſpari mole in peculiari quadam corporis peruerſa diatheſi omnino quaerenda eſt, et ſaepe ſine dubio mors non a mole, ſed intempeſtiua eius adminiſtratione dependit, e. c. in eo, qui, poſt tartari emetici grana quinque ingeſta, Laudani guttas viginti ad turbas compeſcendas ſumſerat (STEDMANN in *med. Eſſ. of Ed. T. 4. p. 37. ſq.*).

Significanda iam auxilia, quibus ſuccurritur iis, qui vel malo conſilio vel fortuito caſu vel imperitia quadam Opio abuſi periculoſis variis ſequelis confliſtantur. Cauſa horum ſaepe ſtudioſe celatur medico, quae, niſi percontando detegi poſſit, non ambigua tamen euadit temulentia, delirio, ſopore vel et conuulſionibus, pruritu cutis, ſudoribus profuſis, ſaepe Opium ſpirantibus, facie inflata rubente, ſub pulſu veloci et reſpiratione difficili celeri. Haec ſi adſint, quantocyus tentandum, an vomitus cieri poſſit vel aqua tepida, in qua butyrum vel oleum difflu-

ſluxit, accedente faucium per digitum ſiue plumam oleo madidam irritatione, vel tartaro emetico, vel, ſi ventriculus iam ſenſu fere et irritabili ſua vi orbatus fuerit, vitriolo albo (HEBERDEN in *med. Tranſ. Vol. 2. p. 220.*). Mora autem paralyticus fit ventriculus, vt nec acre remedium vellicet, vel ſpaſmis ita contrahuntur pharynx et oeſophagus, vt nihil deglutiri poſſit, quo poſteriori caſu per canalem metallicum demitti iubet BOERHAAVIVS (*Praelect. T. 6. p. 388.*) commoda remedia. Tum vena ſecanda eſt, vt velocitas visque ſanguinis minuatur et caput a nimia eiusdem mole liberetur, quo conſilio et maxime intereſt, hirudines collo et temporibus applicare. In vſum quoque vocanda, ſi fieri poteſt, purgantia vel clyſmata ſtimulantia. Confert et reuulſionis ſine fricare pedum plantas ſcopulis, hisque ſinapiſmos imponere. Summa vero infringendi Opium, vt alia narcotica, poteſtas acidis ineſt, quo ſcopo acetum aqua dilutum potare, ſpongia quoque illud idque calidum ante nares tenere et eodem frontem et tempora fouere e re eſt. Ad antidota eius quoque referenda Ipecacuanha eſt, ex obſeruationibus Anglorum, de qua vi iam antea (Vid. *Appar. med. T. 1. p. 539.*) notabilem caſum recenſui, et puluis DOVERI mox fuſius perſequendus inſuper indubium documentum praebet. Imo Coffeae infuſum eneruat vim narcoticam Opii experimento Turcarum et Arabum (PERCIVAL'S *med. Eſ-*

ſays

ſays Vol. 2. p. 128.). Et licet Laudani liquidi guttae octodecim poſt prandium captae in medico quodam alias ſomnum concirent, hic tamen prohibitus fuit tribus cyathis infuſi ſaturati Coffeae immediate poſt ſuperbibitis. Rediit autem ſomnus ſub alio experimento, omiſſa Coffea (EIVSD. *phyſ. et med. Eſſ. p. 269.*).

PRAEPARATA PAPAVERINA.

OLEVM PAPAVERIS EXPRESSVM *Ph. W. p. 127. Ph. Pariſ. p. 114.* Ex ſeminibus Papaueris albi. De hoc ſupra iam egi *pag. 217.*

SYRVPVS PAPAVERIS ALBI *Ph. W. p. 215.* Ex decocto capſularum (nondum perfecte maturarum) cum ſeminibus et ſaccharo. Vim blande anodynam praeſtat; hinc in tuſſi, vigiliis protractis, inquietudine animi vſurpatur vel ſolus ad vnciam dimidiam, drachmas ſex ſupraque, item in emulſionibus et mixturis. Seminum additamentum ſuperfluum, imo eneruare videtur vim anodynam. Hinc praeferendus

SYRVPVS E MECONIO ſ. DIACODION *Ph. Lond. p. 80.* qui ſemina excludit. Inſtar mitiſſimi paregorici praecipi ſolet, vnde apud infantes crebrius vſu venit, quibus Opium plerumque ſcrupuloſius offertur. Vncia vna tamen huius ſyrupi grano circiter Opii (LEWIS *M. m. p. 430.*) vel guttis ſedecim Laudani

dani liquidi (SYDENH. *Oper. p.376.*) ſuppar cenſetur. Atque huic in eo praeferendus, quod minus calefaciat (SYDENH. *p. 372.*). Omnes vero eae cautelae, quas Opii felix adminiſtratio requirit, ad hunc etiam ſpectant. Doſis non aegri aetati ſed naturae morbi et ſymptomatum vehementiae adaptanda, et, niſi prima ſufficiat, iteranda alia atque alia, poſt commoda interualla, donec voti compos aeger fiat, et tum minuenda. Ita ad mitiganda incommoda ex dentitione difficili tutiſſimum eſt omni ſemihorio eius ſcrupulum ſemis infanti ingerere, et intermittere, vtprimum tranquillitas reſtituatur; inter quae tamen non topica emollientia negligenda, et Electuario de Manna ſoluenda aluus, ne in detrimentum torpeat. In caſu diriori opus maiori doſi eſt, vel ſyrupi doſi gutta vna vel altera Laudani liquidi inſtilletur (ROSENSTEIN *Barnſjukd p.36 ſq.*). Ad ſedandos dolores infantum lactantium ab aphthis nutrix ſyrupi drachmas duas capiat, ſi vero lacte mammae turgeant, drachmas tres vel quatuor (IDEM *p. 44.*). Hoc nominatim paregoricum eſt, quod SYDENHAMO (Vid. e. c. *Oper. p. 372.*) totque eius affeclis adeo ſeſe probauit in variolis, cuius vnciam vnam ad ſeſquiunciam ille adultis pro doſi conceſſit.

SYRVPVS DIACODION *Ph. W. p. 209.* Ex capitibus Papaueris, Siliqua dulci, radice Liquiritiae aqua coctis, addito dein ſaccharo. *Ph. Danica p. 254.*

omittit iure Siliquam dulcem, sed capita Papaueris Rhoeados recipit. Tuſſi mitigandae nominatim deſtinatur, licet omnino et alias anodynas vires exſerat. Infantibus lingendus datur ad drachmas duas, adultis ad vnciam ſupraque. Debilior praecedente, hinc et ad vncias vsque duas in variolis propinare illum non dubitauit HAENIVS (*Rat. med. cont. T. 2. p. 87.*).

SYRVPVS, DIACODIVM CROCATVM *Ph. W. loc. cit.* Eſt praecedens Croco mixtus. Calidior igitur magisque anodynus.

PRAEPARATA OPIATA.

Opium crudum licet omnis generis praeparatis praeferri mereatur, tot tamen artificiis luſit humana induſtria in Opio, vel, vt ipſi quidem crediderunt ſe efficere poſſe, corrigendo, vel commodius exhibendo, vt ſigillatim illa omnia enumerare longi temporis negotium eſſet, operam vix rependens. Quidam toſtione vel et fermentatione, quod noxium ineſſe Opio arbitrati ſunt, diſpergere tentarunt, alii, reſinoſam partem metuentes, Opium aqua ſoluendum et dein inſpiſſandum duxerunt, alii contra ſpirituoſa emendando illi optime inſeruire vel efficaciores partes eruere exiſtimarunt. Nonnulli acidis mitigare acrimoniam eius ſtuduerunt, aliis hanc vim ab alcalinis exſpectantibus. Magna medicorum cohors, qui neſcio quidnam glacialis frigoris ineſſe Opio ſomniarunt, acria

va-

varia, aromata calidiſſima, reſinoſa, ſalia volatilia, Crocum, olea aetherea rel. addiderunt. Vnde portenta iſta pharmaceutica, Theriaca, Mithridatium, Electuarium Diaſcordium, aliaque ſimilis fecis emerſerunt. Purgantium, diureticorum, neruinorum etc. miſcela exiſtimarunt effectibus quibusdam moleſtis cum commodis ex Opio iunctis obuiam iri poſſe. Caſtorei ſeorſim in hoc corrigentium putatitiorum catalogo mentio fieri debet, quod iam GALENI, TRALLIANI, AVICENNAE plauſum ferens, inter ſeriores celebratiores viros, SENNERTO et BAGLIVIO ſeſe approbauit, et proxime cl^{mo} GARNIER (*Rec. period. T. 4. p. 304.*). Certiſſimum autem eſt, varia hacce praeparationis ſollertia vel caſtrari Opium benefica ſua virtute, vel miſcela multiplici peregrinas alias vires illi impertiri. Maxime intereſt, ſeruare Opii vaporoſam iſtam ſiue volatilem partem, qua dixi (*p. 224.*) illius vires praecipue contineri, cuius aliqua portio non poteſt non, quamcunque Opium per ignem vel fermentationem praeparationem ſubeat, ſufflaminari. Acidi autem additamento, vtpote corporis contrariae naturae, debilitatur nimium. Debilitare autem medicamen, an idem eſt, ac corrigere? Qui ſpirituoſa, aromata aliaque calida, addunt, manifeſte Opii calidum et acrem genium inſigniter intendunt. Non perinde igitur eſt, quo opiato vtaris. EXTRACTVM OPII SPIRITVOSVM vel ſolutionem eius ſpiritu

vini factam efficaciorem esse Opio crudo, experimenta tam in brutis quam hominibus instituta probant, sine dubio ideo, quod spiritus vna cum resina plurimum volatilis portionis Opii in se recipiat, liberatum quoad maximam partem a gummosis et terreis compedibus. Non facile vero fert ventriculus praeparata ista spirituosa, sed ob acrimoniam eorundem vomitu vel et alui deiectionibus excutiuntur; vnde omnino fere vsus eorum medicus internus hodie repudiatur.

EXTRACTVM OPII AQVOSVM. Si rite paratum fuerit, multum adhuc seruat halituosae Opii partis, et tantillum resinae ob arctam eius cum gummi copulam. Quo minus calida est aqua pro solutione, quo blandior pro inspissatione ignis gradus, et quo angustius vas in quo ista perficiatur: eo efficacius est extractum. Vt praeterea a resina, quantum fieri potest, liberetur: copia aquae eaque frigida requiritur. Multis modis contra hasce simplices regulas a pharmacopolis peccatur, adeo vt valde differat extractum aquosum vnum ab altero, nec mirum sit, quibusdam iusto imbecillius extractum aquosum videri. EXTRACTVM OPII in *Ph. W. p. 94.* descriptum non satis bene aqua succo citri acidulata paratur, maleque omissum, calida an frigida conducat. *Ph. Danica p. 176.* pariter temperiei aquae non meminit. Secundum vtramque formulam, ob aquae copiam, resinae notabilis iactura efficitur. Ad OPIVM CO-

COLATVM ſ. EXTRACTVM THEBAICVM *Ph. Lond. p. 23.* item *Ph. Suec. p. 112.* bulliente aqua pro ſolutione vtitur, eaque parca. Omnes hae modico igne ſpiſſandum iubent. Duplo maiori doſi, quam Opium crudum, dari poteſt genuinum extractum (TRALLES *de Op. Sect. 1. p. 237.*), ſoletque plerumque ſub hac lege Opio crudo ſubſtitui.

PANACEA LIQVIDA OPII cl. IONES (*Myſtery of Opium revealed*) eſt ſolutio aquoſa colata, liquidam formam ſeruans. Ob formam placet, etiam infantibus ad guttam vnam vel alteram exhibenda.

EXTRACTVM OPII ſ. OPIVM CYDONIATVM PER FERMENTATIONEM *Ph. W. p. 94.* Succus cydoniorum aquae pro ſolutione additus, vt acidum, Opium eneruat, quod vlterius facit fermentatio ſubſequens, praecipue in vaſe leuiter tecto. Huic diſpendio virium aliud ex copia ſacchari addas. Mirum ſane, quod Pharmacopoeae dictae auctores exaltari hac praeparatione Opii vires aſſerentes, parciorem longe eius quantitatem quam extracti aquoſi iniungant. Rariſſimi vſus.

LAVDANVM OPIATVM *Ph. W. p. 104.* Conſtat ex extracto Opii aquoſo, Croco et Opobalſamo, quod creditum eſt narcoticam Opii vim vtiliter infringere. Crocus hic ſuperfluus. Doſis a grano dimidio ad tria in *Ph. W.* aſſignatur; ſed ſolidioribus medicis non amplius arridet.

ESSENTIA ANODYNA OFFICINALIS *Ph. W. p.76.* Eſt extractum Opii aquoſum in nouem partibus aquae Cinamomi ſpirituoſae ſolutum; ita vt Opii granum vnum in ſcrupulo dimidio eſſentiae comprehendatur. Rarius hodie in Germania frequentatur. Conuenit fere omnino cum TINCTVRA THEBAICA vulgo LAVDANO LIQVIDO *Ph. Edinb. Ed. nouiſſ. p. 86.* Nec multum diſcrepat TINCTVRA THEBAICA *Ph. Holm. p. 200.*, etſi ſpiritui vini aqua Cinamomi ſeorſim pro ſolutione additur. Formula *Ph. Lond. p. 67.* autem Opium colatum, Cinamomum, Caryophyllos in vino albo macerari iubet; Anglis ſuetiſſima.

LAVDANVM LIQVIDVM SYDENHAMI *Ph. W. p. 104.* Formula eadem plane illuc inſerta eſt, quam auctor ſuppeditat in *Opp. p. 185.* et quae conflatur ex Opio, Croco, Cinamomo, Caryophyllis et ea quantitate vini Hiſpanici, vt eius drachma vna Opii grana decem et Croci grana quinque circiter contineat. Vulgatiſſimum fere omnium opiatorum, et vel commoda ſua forma placens, licet non careat ſuo vitio ob Crocum et addita aromata, quibus ſaepe praeter rem iuſto calidius redditur. Hinc et compendia iſta praeparationis in praecedente articulo recenſita. Adultis eius guttae ſex, octo, ſedecim ſupraque per os exhibentur, idque commode in fruſtulo ſacchari; mixturisque crebro additur. De vtilitate eius exi-

eximia in clyſteribus ſupra (*p. 284.*) exempla adfuerunt.

PILVLAE DE CYNOGLOSSA *Ph. W. p. 138.* Crebro praecipiuntur inprimis a medicis Germaniae, a granis binis ad quinque. Plura alibi (*Artic. de Cynogloſſo, App. med. T. 2. p. 104.*) iam de iis expoſui.

PILVLAE DE STYRACE *Ph. W. p. 140.* Analogae mox dictis, etſi rarioris quam iſtae praeſcriptionis. A granis quatuor ad octo capiuntur. Pluribus iam de hiſce (*Art. de Styrace, App. med. T. 2. p. 84.*) egi. Simplicior, vti dixi, compoſitio pilularum huius nominis in *Ph. Lond. p. 96.* exſtat.

THERIACA ANDROMACHI *Ph. W. p. 50.* Electuarii ſpecies, luxuriantis ingenii ſoboles, quam vna cum multis efficacibus, copia partim inertium, partim ſuperfluorum ingrediuntur. Compoſita Neronis tempore. Nomen tulit a vi illi adſcripta morſus et ictus venenatorum animalium eneruandi, et additis viperarum trochiſcis, quos αρτισκους θηριακους Graeci dixerunt. Admiſcuerunt quicquid theriaco ſcopo commodum iudicarunt; et quum ſimul exhilarare animum eodem cuperent, Opium Crocum et aromata addiderunt. Noua vero acceſſit farrago ob correctionem, qua Opium illis indigere viſum eſt. Senſim in lugendam tot hominum cladem ad miaſmata morboſa extenſa eſt eiusdem virtus, et commune malignitatis remedium eſt repu-

tata. Sic ex vno errore in alterum ſaepe deuiat humana mens. Plebis panacea in acutis, ſed ob calidam et ſudoriferam naturam in hiſce valde noxia. Potior vis ab Opio, cuius grana ſex vnciae cuilibet inſunt. Drachmae duae vel tres aſſignantur pro doſi. Vſus interni varia iam hinc inde exempla ſuppeditata ſunt. Crebrius a medicis extrinſecus applicatur, circumſpectione debita obſeruata, ad ſedandum vomitum, tormina, diarrhoeam, dyſenteriam, dum ſupra alutam extenditur, vel in profluuiis dictis aluo iniicitur. Carere vero in vniuerſum poteſt ſolidior medicina monſtro hocce pharmaceuticae artis. Sicco hinc pede tranſeo correctionem ſ. THERICAM COELESTEM QVERCETANI *Pharm. dogm. reſtit. p. m.* 528. *ſq.* item in *Ph. Brand. p.* 201. repetitam, qui auctor reſcindens mellis vbertatem tanto liberalius pro more ſeculi terrea varia aliaque vix a corpore noſtro ſoluenda adiecit: item THERIACAM COELESTEM WVRTENBERG. (*Ph. W. p.* 222.) compoſitionis arcanae. Simulacra modo grandaeuae illius ANDROMACHI compoſitionis ſunt THERIACA EDINENSIS *Ph. Ed. p.* 78. et illa *Pharm. Suec. p.* 193. vtquae ad octo modo ſymbolas formulam contraxerunt, ambae tamen inter ſe in quibusdam diſcrepantes.

MITHRIDATIVM DAMOCRATIS *Ph. W. p.* 47. Similis noſtrae formula a MITHRIDATE, Ponti rege, profecta fertur, quam inter arcana eius victo-

victorem POMPEIVM inueniſſe narrant. Seriori paullo tempori, nempe DAMOCRATIS, Neronis Archiatri, tribuas adhuc ſuperſtitem. Simili farragine hoc electuarium, vt Theriaca conſtat, ſimilisque efficaciae opinionem prae ſe tulit. Opii autem tertiam modo partem continet, ſcilicet vncia vna grana eius tantum duo. Doſis, drachma vna ad vnciam ſemis (*Ph. W.*). Cenſura vero prior huc redit.

PHILONIVM ROMANVM *Ph. W. p. 48.* Antiquiſſimum omnium opiatorum, quae PHILONEM Tarſenſem, Aſclepiadeae gentis medicum, auctorem agnoſcit. Non tamen hodierna genuina formula eſt. Breuior, quam reliquorum electuariorum opiatorum. Veteres plurimum virtutis illi tribuerunt, hodie fere omnino neglectae. Cuilibet eius drachmae granum vnum et ſemis Opii ineſt, vnde doſis conſtitui poterit.

ELECTVARIVM DIASCORDIVM FRACASTORII *Ph. W. p. 46.* De hoc vid. *Artic. de Scordio* ſupra *pag. 117. ſq.*

ORVIETANVM *Ph. W. p. 133.* Omnium dictorum electuariorum ſtolidiſſimum, nam compoſitionem largam et inconcinnam adhuc auget Theriacae et Mithridatii additamentum, Dignum igitur circumforaneo, HIERONYMO FERRANTE, ex vrbe Oruieto, monimentum. Etiam hoc verſipelli alexipharmaci titulo honoratum. Pro doſi drachmae duae ad vnciam dimidiam indicantur.

PVLVIS ANODYNVS DOVERI, *Dr. Dover's Powder.* Frequens Anglorum tam in nosocomiis, quam priuata praxi, eiusdem vsus iniungit, vt praeter pauca ista, antea de eo dicta (V. *Appar. med. T.* I. *p.* 539.), vberius illum hic persequar. Formula eius haec est: ℞. Nitr. Tart. vitriol. ana ℥iv. In crucibulum candens iniecta agita donec deflagratio et scintillatio desinat, adde Opii concis. ℥j et in puluerem redige adiiciendo Rad. Glycyrrh. Ipecac. subtiliss. puluerif. ana ℥j. M. probe. Ita variis locis describitur in MONRO's *Account of the milit. diseas. p.* 299. *Chirurg. Pharmacy p.* 344. *Med. Pract. of Lond. Hosp. p.* 18. Dosis ibidem a gr. decem ad drachmam dimidiam, scrupulos duos imo ad drachmam vnam, permittitur. Paullum differt formula in nosocomio St. Thomae Lond., sub nomine *Sweating Powder*, vsitata, scilicet: ℞. Opii Ipecac. ana gr. ij Tartar. vitriol. Nitri ana gr. viij. MF. puluis, dandus pro vnica dosi (*Lond. Hosp. p.* 69.); quae miscela tamen sub Doveri nomine in nosocomio St. Georgii vsu venit. Opium et Ipecacuanha praecipua sunt, quae posterior prioris vim ita mitigat, vt pulueris ampla dosis innocue ingeri possit. DOVERI puluis est efficax valde sudoriferum et anodynum (*Lond. Hosp. p.* 128.). Sudor stragulis in lecto et potione diluente calida copiosa ali et augeri solet. Insigne leuamen afferre in inflammationibus topicis magno calore et tensione stipatis traditur (*Chir. Pharmacy*

macy p. 345.). Rheumatifmum chronicum egregie diffipat vefperi data ad grana viginti vel viginti quinque (PRINGLE *Dif. of the army p. 162.*) vel ad gr. triginta (*Lond. Hofp. p. 18.*), quae dofis adeo bis de die hebdomadis fpatio exhibita (BROCKLESBY *oec. and med. Obf. p. 131.*); alterna quauis vefpera porrigitur fecundum formulam dictam nofocomii St. Thomae. Dofi omnium maxime prodigus fuit cl. BROCKLESBY, qui fubinde intra nychthemerum eius drachmas duas exhibuit, quae Opii grana fex et fubinde plura comprehenderunt. Porro ad finem dyfenteriae quibusdam aegris profuit excitando fudores et dolores fopiendo, alii tamen male inde fefe habuerunt (MONRO *on milit. Difeaf. p. 84.*). Hydropem quoque aliquando fuftulit ad fcrupulos duos captus fudore, qui adiutus decubitu inter ftragulas per complures horas fuit (BROCHLESBY *l. c. p. 278.*).

Numerofa, praeter dicta, compofita in *officinis Germaniae* Opium recipiunt, quorum vero pleraque exoleuerunt. Nominibus ideo folis acquiefcere licet, idque eorum, quae Pharmacopoea Wurtenb. recenfet: LAVDANVM HYSTERICVM *Ph. W. p. 204.*; LAVDANVM DIVRETICVM *l. c.*; EXTRACTVM ANODYNVM *p. 39.*; REQVIES NICOLAI *p. 49.*; BALSAMVS ODONTALGICVS *p. 30.*; ESSENTIA ANODYNA LVDOVICI *p. 76.*; TINCTVRA BEZOARDICA LVDOVICI *p. 224.*; TINCTVRAE ALIAE BEZOAR-

ZOARDICAE *l. c.*; TINCTVRA ODONTALGICA *p. 229.*; AQVA THERIACALIS SIMPLEX *p. 23.* COMPOSITA *p. 23.*; SPIRITVS THERIACALIS *p. 199.*; SPIRITVS THERIACAL. CAMPHORATVS *l. c.*; PVLVIS ANODYNVS LVDOVICI *p. 144.*; PILVLAE POLYCHRESTAE STARCKEII *p. 140.*; PILVLAE SOLARES WILDEGANSII *l. c.* TROCHISCI DE CARABE *p. 235.*; EMPLASTRVM ODONTALGICVM *p. 69.*

Ex *Anglis Pharmacopoeis* addenda ELIXIR PAREGORICVM *Ph. Ed. p. 44.* PILVLAE SAPONACEAE *Ph. Lond. p. 95.* PILVLAE PACIFICAE *Ph. Ed. p. 85.* BALSAMVS ANODYNVS ſ. BATEANVS *l. c. p. 94.*

CHELIDONIVM.

LINN. *Syſt. veg. p. 406. Gen. pl. p. 262.*

279.

Pharm. CHELIDONII MAIORIS *Herba; Radix.*

Chelidonium maius; pedunculis vmbellatis LINN. *Spec. pl. p. 723.* Chelidonium maius vulgare C. B. Χελιδονιον μεγα DIOSC. et aliorum veterum: Icon: *Fl. Dan. Tab. 542.* REGNAVLT *Botan.* la Chelidoine. Pl. perennis, locis ruderatis et ad ſepes copioſiſſima.

Odor

Odor totius ſtirpis recentis ingrate grauis, praecipue radicis, quae eo refert Mucorem ſepticum L. Inſidet plantae amarities, cum acrimonia iuncta, tenax, vt a contrectantibus digitis lotione difficile abſtergatur. Scatet ſucco crocei coloris, qui ſaturatior eſt in radice. Siccando vel extractione acrimonia eius mitigatur inſigniter, odorque herbae in integrum perit. Olim frequentioris in praxi medica vſus, quam hodie, commendatione tamen digniſſima ſtirps. Vires HERBAE et RADICIS ſimiles, modo agnoſcas huic eſſe potiores.

Radix ramoſa, dum recens, bruno rubicunda, ſiccata nigra. Vtraque pars reſoluit aperitque et abſtergit efficaciter, ita vt in obſtructione varia viſcerum morbisque ab ea prouenientibus, nec non in cutis variis vitiis, opem haud mediocrem eroget.

Icteri remedium iam antiquitus reputatum, ſed reſtringendum ad eum, qui absque inflammatione eſt. Radicem cum Aniſo ex vino albo potatum illi mederi notat DIOSCORIDES (*M. m. Lib. 2. cap. 211.*), absque Aniſo autem GALENVS (*de ſimpl. Lib. 8.*) memorat. Eadem FORESTO (*Obſ. et Curat. Lib. 19. Obſ. 40.*) placuit, ſed ex cereuiſia decocta. Arcanum in ictero vocat LENTILIVS (*Miſcell. med. pract. p. 229.*). In hunc quoque finem vel radicis vel foliorum infuſum aquoſum vel radicis puluis ad drachmam dimidiam ſupraque exhiberi poteſt. Suadetur et ſerum lactis, in quo folia frigide

gide macerata, cum cremoris tartari tantillo capere (CHOM. *Usuell. T. 2. p. 80.*). Commodiſſime extractum eius, vino ad mitem ignem paratum, offertur a ſcrupulo vno ad duos per diem, aqua deſtillata ſolutum. Sicque tam in ictero quam aliis morbis ex obſtructione viſcerum, glandularum meſenterii, vel lymphae ſpiſſitudine prouenientibus, per aliquot hebdomades continuatum, voto ſatisfacit (LANGE *de med. Brunſv. dom. p. 124. ſq.*). Hocce extractum aceto ſcillitico ſolutum infarctos pulmones poſt ſcreatum pituitae praegreſſum liberauit (IDEM.). Lienem dolentem et tumidum ſuccus ex tota planta expreſſus et vino vel cereuiſia et ſaccharo temperatus ſanauit (SENNERT. *Epiſt. Cent. 1. Epiſt. 36.*).

Tranſeo ad efficaciam in febre intermittente. Hanc tollere fertur praemiſſo emetico ſuccus herbae expreſſus ad guttas tres vel quatuor aliquot cochlearibus vini ſumtus, vel et infuſum radicis ante paroxyſmum ingeſtum (WAGNER in *Eph. Nat. Cur. Dec. 2. Ann. 9. p. 60.*). Vereor, ne guttae iſtae paucae ſucci parum effectus praeſtent. Quantitatem autem cochlearis dimidii vel integri cum vino capiendam (HÜNERWOLFF in *Eph. N. C. Dec. 3. Ann. 2. p. 120.*) vix praeterquam robuſtis exhiberem. Binis exemplis eius cochleari dimidio bis per diem dato tertianam profligauit ill. LINNEVS (in TILLAEI *Diſſ. de varia febr. interm. curat. p. 29.*). Plebs Brunſuicenſis eodem fine

fine vel puluere radicis ad drachmam circiter vnam cum aceto vel et fucco herbae aceto fimiliter remixto vtitur (LANGE *l. c. p. 122.*). Sudor poft vfum erumpit copiofus, qui follicite lecti fotu alendus (WAGNER, LANGE). Praebium repetatur bis vel ter pro neceffitate.

In hydrope, contracto ex abufu fpiritus vini, Warfouienfes herbae et radicis ex cereuifia infufum potant, vnde lotium copiofe manat (ERNDTEL *Warfauia phyf. illuftr. p. 190.*), et faepe emerfiffe feruntur.

Podagricis et calculofis commendatur inftar Theae (CRAMER in *Act. Berol. Dec. 2. Vol. 8. p. 45.*).

Sunt et externi morbi, quibus Chelidonium dicarunt. Horum ex cenfu funt inde a vetufto tempore oculorum affectiones. Succum cum melle in aereo vafe coctum adiuuare oculorum aciem DIOSCORIDES (*l. c.* Cfr. RHASES) monet. Nec minus contra initia fuffufionis valere quidam fibi perfuaferunt; quo fine extracti quantum aequaret magnitudinem capitis aciculae mane oculo immifit, item aquam deftillatam applicauit HILDANVS (*Cent. Epift. n. 59.* in *Oper. p. 1003.*). Fateor, me non fatis fidere topicis iftis contra cataractam iactatis, et vereri, ne, confundendo vifum imminutum a fuffufione cum illo, qui a maculis leuioribus corneae oriatur, varia remedia immeritis encomiis cumularint. Ad delendum oculorum

rum pannum vel nubeculas, extractum pariter applicatum (HILDAN. *l. c.*) vel ſuccus aliquoties de die oculo inſtillatus (*A. N. C. Vol.* 2. *Obſ.* 77.) profuit. Audiendi tamen et ii, qui fruſtra hocce remedium aliquando tentarunt (LANGE *l. c. p.* 125.). Vim humores oculi effuſos reſarciendi, quam BVRRHVS de ſucco hocce iactitauit, iuſtius vnice aqueo humori, ſponte naturae beneficio perfoſſa cornea confluenti, acceptam referimus, (Cfr. TH. BARTHOL. in *Act. Hafn. Vol.* 1. *Obſ.* 132. 133.), vt manifeſte docet cataractae extractio. Aqua eius deſtillata paſſim pariter ophthalmica depraedicatur (LVDOVICI *Oper. p.* 208.). Vnde et collyria intrat, vt aquam ophthalmicam ST. YVES; ſed, quantum equidem teneo, irrita ſpe. — Pauci in recenſione virtutum efficaciam ſucci vel herbae contuſae et extrinſecus applicatae in herpete omittunt. Exiſtimo conuenire in ea modo ſpecie, quae topico vitio ab humore acri, cui per veſicantia exitus parari poteſt, nec labe humorum vniuerſaliori conſiſtit. — Nempe adeo acrem ſuccum vehit, vt verrucas molliores, iis illitus, exedat (HEIST. et PLATN. *Chirurg.* in *capp. de Verrucis*). Laus eiusdem in depurandis ſanandisque vlceribus ad vetuſtiora pariter (ARNOLDI DE VILLANOVA *L.* 5. *Brev. pract. c.* 21.) ac ſeriora tempora pertinet (LANGE *l. c. p.* 124.).

PRAE-

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA CHELIDONII MAIORIS *Ph. W. p. 6.* Vix prae ſimplici aqua deſtillata vllam praerogatiuam habet.

DECOCTVM AD ICTERICOS *Ph. Ed. p. 54.* Inter alia radicem cum foliis ſtirpis recipit.

ORDO XXII.

PVTAMINEAE.

CAPPARIS.

LINN. *Syſt. veg. p. 405. Gen. pl. p. 261.*

280.

Pharm. CAPPARIDIS *Gemmae conditae; Cortex.*

Capparis ſpinoſa; pedunculis vnifloris ſolitariis, ſtipulis ſpinoſis, foliis annuis, capſulis oualibus, LINN. *Spec. pl. p. 720.* Capparis ſpinoſa fructu minori, folio rotundo C. B. Καππαϱις DIOSC. Icon: BLACKWELL *T. 417.* Frutex ſarmentoſus, creſcens in muris petrisque Europae auſtralioris, nominatim Gallo-Prouinciae, Hiſpaniae, Italiae, vti et Orien-

 tis.

tis. Colitur in Prouincia circa Telonem Martium. Plantae horti botanici noſtri inermes ſunt.

GEMMAE (des Capres) virides, h. e. flores nondum expanſi, qui igitur conſtant ex calyce tetraphyllo, corolla tetrapetala, ſtaminibus numeroſis et piſtillo vno, lentis vel piſi magnitudinis, maxime hanc ſtirpem celebrarunt, ſiquidem rite praeparatae intinctibus carnium piſciumque inſeruiunt. Quo minores, eo magis placent, tantoque carius veneunt. Differt vero magnitudo pro aetate gemmarum varia. In Prouincia ſine delectu maiores minoresque colliguntur: ſed conditae iam per cribra transmittuntur, vt diſpeſcantur ſecundum magnitudinem diuerſam (DU HAMEL *Traité des arbres T. 1. p. 121.*). Ita vero condiuntur: decerptae in vmbra per tres vel quatuor horas reponuntur, donec flacceſcere incipiant, dein aceto per octo dies macerantur, quibus exactis eximuntur leniterque premuntur, et iterum aceto perfunduntur per idem ſpatium, quod et dein tertium fit; tum in doliis ſeruantur cum aceto, cui quidam ſalem adiiciunt. Hac ratione per triennium ſeruantur integrae (RAII *Hiſt. pl. Tom. 2. p. 1629.* item GEOFFROY *M. m. Traité T. 5. p. 431.*). Noxio valetudini artificio, vt gratiori viredine tingantur, aliquando vaſe cupreo macerantur. Conditae etiamſi fuerint, acrimoniam tamen et amaricantem ſaporem retinent, nec cuilibet palato in deliciis ſunt. Dabo, ad ciborum appeti-

petitum augendum et concoctionem facere. An obstructiones hepatis et lienis vere resoluant, vlteriori experientia dirimi debet. Capparidibus vnice et aqua, in qua faber ferrarius saepe ferrum candens exstinxit, septennis induratio et tumor lienis dissipatus (BENIVENIVS *c. 105. de abditis* in SCHENCKII *Obs. medic. p. 427.*). Non male pro vsu cibario hodie gemmae similes Tropaeoli substituuntur.

CORTEX ex radice deglubitur, quae ipsa ampla lignosa. Ille vero crassus albidusque est, conuolutus, calami cygnei amplitudinis, saporis nonnihil aromatici, subamari et subacris. Adstringere auctores tantum non omnes, vt FORESTVS (*Oper. Lib. 20. Obs. schol.*) SIM. PAVLLI, HERMANNVS, LINNEVS affirmant: solutio tamen vitrioli martis inde non nigrescit (ALSTON. *M. m. Vol. 1. p. 371.*). Et quae veteres, quibus insigni in pretio fuit, de eo recensent, ad aperiendi vim potissimum et abstergendi pertinent. Nempe praecipue in obstructionibus lienis, in mensium suppressione, malo ischiadico, in strumis discutiendis, porro in vlceribus expurgandis praeceperunt (DIOSCOR. *M. m. Lib. 2. cap. 204.* GALEN. *de simpl. L. 7.* PLIN. *Hist. nat. Lib. 20. cap. 15.*). Humores deprauatos eius ope per lotium eliminari, quin interdum per deiectiones sanguinolentas (DIOSCOR. GALEN. *loc. citt.*). Seriores varii medici lieni obstructo referando nominatim il-

lum dicarunt, vt videre eſt apud FORESTVM (*l. c. Obſ. 2. et 3.*) et SENNERTVM (*Pract. Lib. 3. P. 4. c. 2. et 3.*), ſed inter tot alia ſeſquipedalibus formulis. Deſpicitur hodie.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

OLEVM CAPPARVM *Ph. W. p. 122.* Complectitur corticem hunc aliaque aperientia, vt crepduntur, vino infuſa, dein oleo oliuarum cocta. Reſoluere, praecipue lienem induratum, perhibent.

RADICVM QVINQVE APERIENTIVM MINORVM numerum radix Capparidis intrat.

ORDO

ORDO XXIII.

SILIQVOSAE f. CRVCIATAE.

a) SILIQVOSAE *proprie fic dictae.*

SISYMBRIVM.

LINN. *Syft. veg. p. 497. Gen. pl. p. 338.*

281.

Pharm. NASTVRTII AQVATICI *Herba.*

Sifymbrium Nafturtium; filiquis declinatis, foliis pinnatis, foliolis fubcordatis LINN. *Spec. pl. p. 916.* Nafturtium aquaticum fupinum C. B. Καρδαμινη f. Σιον DIOSC. Icon: *Flor. Dan. Tab. 690.* Pl. biennis, ad riuos certe in Germania copiofe crefcens, per totam hiemem viridis. Caue, ne confundatur cum *Cardamine amara* L. f. Nafturtio aquatico maiori et amaro C. B. *Prodr. p. 45. c. ic.* quod tanto facilius, quum faepe mixtim cum altera occurrat. Sed in Cardamine dicta caulis elatior, corymbus vltra folia prominens, folia magis oblonga et anguftiora, petioli erectiores, flores maiores, fapor herbae magis amarus. LINNAEVS addit axillas ftoloniferas.

Diſplicet mihi, pharmacopolas Suecos ſubſtituere Cardaminen pratenſem L. longe mitiorem, licet perinde exiſtimet cel. BERGIVS (*M. m. p. 561.*).

HERBA recens ſaporem moderate cum amaritie pungentem habet, trita autem digitis odorem volatilem ſpargit. Sapori pariter ac odori aliquid ſpecifici ineſt, cum variis tamen ſtirpibus affinibus, vti et cognatione disiunctiſſimo Tropaeolo, communis. Tribuerunt hiſce multi eximii chemici, vt BOERHAAVIVS (*Chem. Tom. 2. Proc. 33.*): HIÄRNE (*Act. chem. Holm.*), SPIELMANNVS (*Chem. p. 202.*) rel. ſal alcalinum volatile, idque non ignis vehementia vel alia vi productum, ſed innatum, arte tantummodo ſeparandum. Et huic quidem volatilem et nares vellicantem odorem ſimulque et vires harum ſtirpium tribuerunt. Poſt CARTHEVSERVM (*Mat. med. T. 1. p. 294.*) autem cl. ALTMANN (*Diſſ. de analyſi plantarum antiſcorbuticarum, Vienn. 1766.* inde a §. 10.) item nuperius cl. WIEGLEB (*Verſuche üb. d. alcal. Salze p. 199.* et antea), alios vt taceam, experimentis (Vid. infra Cochlearia *ſub n. 294.*) euicerunt, acre iſtud olfactus organon vellicans alii cuidam haec vegetabilia intranti parti adſcribendum eſſe, quam ille (ALTMANN *l. c. p. 40.*) ſpiritum rectorem vocat, hic (WIEGLEB *l. c. p. 149.*) nondum definire audet, vtrum ſit acidae, an potius oleoſae naturae, licet omnino hic ipſe in illis alcali volatilis indicia mox euiden-

dentiora mox obſcuriora detexiſſe ſibi viſus fuerit, experimentis cum aqua ex ſtirpibus iſtis et portione cinerum clauellatorum deſtillata nixus. Ad oleoſam naturam accedere cl. NOSE (*Verſuch ein. Beyträge zur Chemie, Wien*, 1778. *p.* 131. *ſq.*) arbitratur, argumenta etiam producens ex phaenomenis in corpore animali ſub vſu horum ſtirpium obuia, ſalis alcalini volatilis genio contraria. — Quod ad Naſturtium aquat. nominatim attinet, ex larga eius, aqua deſtillatae, copia, pauxillum olei eſſentialis ſubtilis, volatilis valde pungentis eruitur (LEWIS *Hiſt. of M. m. p.* 396.). Acre volatile difflatur plane fere ſiccatione herbae vel inſpiſſatione ſucci ſiue menſtruorum, quibus illud elicitum. Expreſſione autem vna cum ſucco euoluitur, item deſtillatione aqua vel ſpiritu vini facta (ID.).

Acetarii inſtar herba cruda verno tempore praeſeruatiuo fine editur, praecipue in Germania.

Mitior paullo eſt, quam Cochlearia, cui et proxime accedit contra ſcorbutum virtute, ob quam praecipue communi medicorum laude condecoratur. (V. e. gr. EVGALEN. *de ſcorb. Obſ.* 54. et alibi, LINN. *Fl. Suec. n.* 592.) In iuſculis herba vti, vt quidam ſuadent, improbo, tam ob menſuram incertam, quam ob virium per calorem diſpendium. Plus praeſtat acetarium inde paratum, plurimum ſuccus expreſſus, qui, vt ſuccus Cochleariae, Lepidii, alii calidiorum vegetabilium, apte mitigatur frigidioribus ſuccis, vt

Acetoſae, Beccabungae, Aurantiorum rel. Pro doſi eius binae vnciae ad quatuor eſſe poterunt. Lacte miſtus curauit ſcorbutum in coenobio Bethlehemenſi (HASSELQVIST'S *Reſa p. 154.*).

Eminet praeterea attenuante ſua et reſoluente potentia. In caro pituitoſo frigido vſum Naſturtii cocti vel in acetario impenſe commendat FORESTVS (*Opp. L. 3. Obſerv. 39. in ſchol. p. 366.* item RONDELETIVS *Meth. cur. morb. c. 19. Oper. Ed.* CROCQV. *p. 49.*). Succo ori infuſo in febre tertiana ſoporoſa puero ſcorbutico ſuccurrit EVGALENVS (*l. c.*). Tentantis in hac febre WERLHOFII (*de febr. p. 80.*) ſpei, quamuis non omnino ſatisfecerit, forſitan ob defectum diatheſeos ſcorbuti exquiſiti: proficuum tamen illi viſum, ſub paroxyſmo ſuccum vel ſolum vel ſpiritibus ſalinis volatilibus acidis vel mediis commiſtum ſub paroxyſmo in os infundere. — Diuturno vſu obſtructiones viſcerum reſerare compertum (HALL. *Hiſt. ſt. helv. n. 482.*). Ita ceſſauit rebellis tuſſis iuſculo, cui ſuccus herbae fuit additus (ZWINGERI *Diſſ. de plantis naſturc. p. 49.*). In ipſa phthiſi purulenta pulmonum ſolatium attulit planta (BONET. *Sepulchr. T. 1. Ed.* MANG. *p. 686.*). Huc pertinet caſus curationis phthiſeos ſolo Naſturtio aquat. ieiuno ſtomacho ſumto, cui ſuperbibitum lac ebutyratum, peractae. (*Eph. n. Curioſ. Dec. 2. A. 8. Obſ. 142. p. 302.*). Exemplum vero reſtauratae pulmonum ſubſtantiae, quod narratur

tur

tur (a BONETO *l. c. p. 693.*), multis momentis dubium redditur. Quae de vi in calculo hinc inde memorata, pondus aliquod nancifcuntur hiftoria feminae nephritide calculofa laborantis, fed iufculo, Nafturtio aquatico et Cerefolio cum granis viginti feminis Nafturtii hortenfis remixto et per aliquot dies fumto, fanatae (ZWINGER. *Diff. cit. p. 49.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA. *Ph. W.* Iners, prout vulgo habetur.

CONSERVA *Ph. W. p. 39.* Eximia.

SVCCI AD SCORBVTICOS *Ph. Ed. p. 67. Edit. nouiff. p. 52.* *Ph. Lond. p. 26.* Differunt formulae, fed vbiuis ftirps noftra conſortium ingreditur.

282.

Pharm. SOPHIAE CHIRVRGORVM *Herba; Semen.*

Sifymbrium Sophia; petalis calyce minoribus, foliis decompofito-pinnatis. LINN. *Spec. pl. p. 920.* Nafturtium fylueftre tenuiffime diuifum C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 528.* Pl. annua, vulgatiffima in maceriis, ruderatis et arenofis.

V 5 Ex-

Exoleuit in feriori praxi. HERBA tamen olim claruit, vt vulneraria, vnde nomen fuperftes. Tota ftirps conquaffata et applicata vulnera fanare et vlcera purgare fertur (CHOMEL *Pl. Ufuell. T.* 2. *p.* 295.). Gotlandi in malo hyfterico ea vtuntur (LINN. *Fl. Suec. n.* 595.). In decocto vel infufo alui profluuiis oppofita, prout varia forma contra haemoptyfin, fluorem album et haemorrhagiam vterinam, praecepta (CHOM. *l. c.*).

SEMEN exiguum, ouatum, glabrum, rufum, faporis acris. Non omni igitur virtute caffum. Diarrhoeam fiftere ad drachmam vnam oblatum (RAII *Hift. pl. T.* 1. *p.* 812.). Nericii eodem dyfenteriam tam hominum quam boum curant. (LINN. *Fl. Suec. l. c.*). Affectibus nephriticis et calculofis fubuenire, ROBINSON (apud RAY *l. c.*) memorat. Ad lumbricos necandos laudatum (CAESALPINVS nomine Accipitrinae in *Lib.* 16. *de plant. p.* 361.); imo femini Santonici hoc fcopo fubftitutum (C. HOFFM. *offic. p.* 101.).

ERY-

ERYSIMVM.

LINN. *Syſt. veg. p. 499. Gen. pl. p. 339.*

283.

Pharm. ERYSIMI *Herba; Semen.*

Eryſimum officinale; ſiliquis ſpicae adpreſſis, foliis runcinatis. LINN. *Spec. pl. p. 409.* Eryſimum vulgare C. B. Ερισυμον Graec. Icon: *Fl. Dan. Tab. 560.* REGNAVLT *Botanique,* le Velar ou la Tortelle. Pl. annua, ad vias creberrima.

HERBAE ſapor nonnihil acris, praecipue ſummitatum florentium; vix vero odora eſt. Efficacius ſemen eſt, quo praecipue vſi ſunt veteres, aemulans ſapore et rubefaciendo cutem Sinapis ſemen. Contuſa tamen et applicata herba quoque legitur veſicas prouocaſſe. Haec in tuſſi inueterata, aſthmate, item raucedine ex nimia vocis contentione, incidens et expectorans efficax celebratur, et hodie ea vnice acquieſcunt. Ad hanc praecipue partem exiſtimo referendas eſſe laudes neruoſas LOBELII (*Aduerſ. nov. ſtirp. p. 69.*), qui fidem fere omnem in dictis malis eam ſuperare ediſſerit, praeeuntibus RONDELETIO aliisque praeceptoribus ſuis. Plerique noſtro tempore ſyrupum vnice adhibent. Puluis tamen etiam recentius in pituita pulmones vel viſcera imi ventris grauan-

uante, vſu longiori profecit (LENTIN *Obſ. med. Faſc.* 2. *p.* 29.). Nec nocuit praeſente febre miti vel tranſitoria (IDEM.). Confert quoque, in vitiis iſtis pectoris inſtar Theae cum melle eam exhibere (BOERH. *Hiſt. pl. hort. L.* 3. *T.* 2. *p.* 428.). Lotium praeterea ſuppreſſum herba liberat (BOCCONE *Muſ. di fiſic. p.* 216.).

Pellit hoc etiam SEMEN ad drachmam vnam pro doſi ingeſtum (FONSECA *Conſil. l.* 2. *n.* 96. 100.). Cum melle delinctum in thoracis fluxionibus et ipſo ſcreatu purulento prodeſſe, DIOSCORIDES (*Mat. m. Lib.* 2. *cap.* 188.).

COMPOSITVM.

SYRVPVS DE ERYSIMO LOBELII *Ph. W. p.* 210. Inter alia varia pectori opportuna, partim quoque inania, Eryſimum quoque comprehendit. Correctiorem formulam reiectis effoetis ſuppeditat *Ph. Danica p.* 254. Prae ceteris tamen mihi placet ſimplex iſte ex ſucco et melle (GEOFFROY *M. m. Traité T.* 6. *p.* 277.), quem et praefero iſti *Ph. Pariſ. p.* 30. qui infuſione feruidae aquae paratur, ſub qua, ob calorem, iacturam volatilis partis naſturcinis communis metuo.

284.

Pharm. ALLIARIAE *Herba.*

Eryſimum Alliaria; foliis cordatis LINN. *Spec. pl. p. 922.* Alliaria C. B. Icon: REGNAVLT *Botan.* l'Alliaire. Pl. annua, ad ſepes et locis vmbroſis frequens.

Exoleta. Odor HERBAE recentis contritae idem ac Allii, ſapor ſimilis modice acris, ſubamarus. Sapor alliaceus ipſum adeo lac vaccarum, quae plantam deuorarunt, inficit (*Vet. Acad. Handl. 1750. p. 103.*). Siccando perdit plurimum odoris et ſaporis nonnihil. Succus expreſſus efficaces partes continet, quae vero inſpiſſatione eius difflantur. Deſtillatione herbae recentis cum aqua tantillum olei eſſentialis aſcendit ſaporis odorisque fortis. Elicit quoque ſpiritus vini virtutis plurimum (LEWIS *M. m. p. 27.*).

Olim recentia folia ad condimenta ciborum, intinctus et ſalſamenta, Allio ſubſtituta, item embammata introiuerunt. Sed deſueuit hic vſus non minus, quam ille medicus. Nec curamus amplius decoctum herbae in aſthmate (CAMER. ad MATTHIOLVM,) nec ſemina (TABERNAEMONT.) ad pituitam pulmonum incidendam. Quidam pro externa applicatione Scordio ſupparem agnouerunt, quo in numero fuit HILDANVS (*Cent. 2. Obſ. 94.* in *Oper. p. 172.* Cfr. *Oper. p. 1038.*), Scordio tamen praerogatiuum concedens.

cedens. Sed ſuccum eius vel liquidum vel inſpiſſatum vnguentis item cataplaſmatibus refert ſummo cum fructu ſeſe ad coërcendam gangraenam et vlcera mali moris abſtergenda et a putredine vindicanda addidiſſe. Hiſtoriam curatae pariter gangraenae ex tibia cum fibula fracta et conquaſſata per herbam contuſam cum vino narrat BOERHAAVE (*Hiſt. pl. T.* 2. *p.* 437.). Contra vlcera cancrum minantia adeo extendit CAMERARIVS eius efficaciam; et vlceribus carcinomatoſis folia contuſa applicuiſſe ſeſe probo ſucceſſu teſtatur CHOMEL (*Pl. Uſuell. T.* 2. *p.* 378.). Praecipua momenta de priſtino Alliariae vſu congeſſit C. BAVHINVS in *Reſponſ.* ad HILDANVM *Obſ. cit.* addita. Vtinam in vniuerſum vera eſſent, quae de ſingularibus caſibus in dubium vocare cell. horum virorum auctoritas non ſinit.

285.

Pharm. BARBARAEAE *Folia.*

Eryſimum Barbaraea; foliis lyratis extimo ſubrotundo LINN. *Spec. pl. p.* 922. Eruca lutea latifolia ſ. Barbaraea C. B. Icon: REGNAVLT *Botan.* l'herbe de St. Barbe. Pl. perennis, copioſa ad margines foſſarum.

Similis eſt Siſymbrio Barbaraeae LINN. (*Spec. p.* 921.), ſed huic folia non pinnatifida, vel, vt LIN-

NAEVS

NAEVS mauult dici, lyrata, ſed indiuiſa, oblonga, acute dentata, competunt, et duratio tantum biennis.

Noſtra non inefficax, etſi rarioris vſus. FOLIA ingrate amara et leniter acria, vt cognationem cum naſturcinis agnoſcas, odoris herbacei. Viret tenella planta etiam hieme. Apud Anglos in hortis ſeritur, foliisque vere et hieme pro acetario, vel crambis inſtar veſcuntur: culta ſtirps niſi ſuppetat, feram colligunt (KALMS *Reſa T. 1. p. 407.*). Recens herba inter antiſcorbutica meretur locum, tantoque iuſtius, quum deficientibus ob anni tempus aliis ſuccoſis praeſto ſit.

CARDAMINE.

LINN. *Syſt. veg. p. 496. Gen. pl. p. 338.*

286.

Pharm. CARDAMINES *Flores.*

Cardamine pratenſis; foliis pinnatis foliolis radicalibus ſubrotundis, caulinis lanceolatis LINN. *Spec. pl. p. 915.* Naſturtium pratenſe magno flore C. B. Σισύμβριον ἕτερον DIOSC. Icon: REGNAVLT *Botan.* le Creſſon des Prés. Pl. perennis, in pratis vdis copioſe vere florens, flore vel albo vel pallide purpureo.

HERBAM male ſurrogari aliquando Naſturtio aquatico, ſupra (ſub *n. 281.*) iam conqueſtus ſum; etſi

etſi omnino odore ſaporeque quadantenus illud referat.

Medicis vix notata, donec ante decennium fere fama de efficacia FLORVM in ſpaſticis et conuulſiuis affectionibus enaſceretur. Amari hi et acres ſunt. Binis modo verbis laudari in conuulſionibus ex ſchedis TANCREDI ROBINSON manu ſcriptis retulerat DALE (*Pharmacol. p. 225.*). Sed cl^mo^ BAKER (*Medic. Transactions T. 1.* inde a *p. 442.*) teſte fidem ſuam probarunt feminae hyſtericae in aſthmate conuulſiuo et muſculorum abdominalium ſpaſmo, reliquis omnibus fruſtra tentatis; item puero et puellae in chorea St. Viti; nec non feminae conuulſionibus artuum cum deglutitione difficili laboranti. Alii feminae, ſpaſmis et contorſionibus pedum paralyſin excipientibus, initio modo auxilio fuerunt, nam vehementia mali, cuius intra cranium variae cauſae poſt mortem apparuerunt, ſuccubuit. Intra quadriennium poſt primam editionem obſeruationum noua colligere documenta eorum praeſtantiae in conuulſiuis morbis cel. viro datum fuit (*l. c. p. 459.*). In puluere mane et veſperi capti a ſcrupulo vno ad drachmam dimidiam vel ſequialteram. In epilepſia autem tollenda nec BAKERO duobus vel tribus exemplis (*l. c. p. 443.*), nec cl^mo^ LYSONS (*practical Eſſays p. 173.*) in ſingulari caſu ſuffecerunt, in quo ipſo quaelibet doſis ſudorem copioſum mouit; in vno huius generis aegro leuamen cl^mo^ GREDING praeſtiterunt, in

in omnibus reliquis autem iisque numeroſis ſpem eius, etiamſi diu et large exhibiti, fefellerunt (LVDWIG. *Aduerſ. medico-pract. Vol. 3. P. 3. p. 564.*).

RAPHANVS.

LINN. *Syſt. veg. p. 504. Gen. pl. p. 343.*

287.

Pharm. RAPHANI HORTENSIS h. e. *α*, RADICVLAE *β*, RAPHANI NIGRI *Radix.*

Raphanus ſatiuus; ſiliquis teretibus toroſis bilocularibus LINN. *Spec. pl. p. 935.* *α*, Raphanus minor oblongus C. B. Pl. annua. *β*, Raphanus niger C. B. Pl. biennis. Vtraque, in China ſponte creſcens, in Europa vbiuis in hortis colitur.

RADICES hae ſuccoſae, quarum *α*, ſubgloboſa, epidermide alba, rubicunda, vel ſubnigra, *β*, fuſiformis epidermide nigricante, frequentius a ſanis, quam aegris, vſurpantur. Nempe lotae in orbiculos recens diſſectae ſaleque conſperſae ingeruntur, idque plerumque in menſa ſecunda, ſicque non ſolum grate linguam vellicant ſed et ventriculum ſtimulant, pituitam eiusdem ſoluunt, appetitum augent. Labefactato tamen ventriculo flatulentia infeſtae ſunt. Sapor iſte acris

nafturcinus cortici praecipue radicum inhaeret. Medico fcopo Raphanus niger magis idoneus eft, vtpote acrior. Huius aqua deftillata alcali volatile latens reagentibus, quae vocant, prodit (WIEGLEB *v. d. alcal. Salzen p. 196. Exper. 78.*).

In calculofis affectionibus fuccus prodeft. Hicce calidus, vel et decoctum radicum calidum calculum immiffum in arenam diffoluit (LOBB *de diffolv. calc. p. 88. fqq.*). Nec inconcinne mifcela fucci vnciarum trium vel quatuor et mellis vnciae dimidiae calculofis offertur (CHOM. *Pl. ufuell. T. 1. p. 292.*). Leuata et incommoda calculofa fucco ad femicochleare quotidie cum oleo oliuarum fumto (HAEN *Rat. med. P. 6. p. 205. 292.*). Diurefis infuper, quam excitat, dignam eum tentamine, fabulo renum praefente, reddit. — Succus in fyrupum redactus raucedinis remedium eft (LANZONI *Oper. T. 2. p. 416.*). Idem ille faccharo vel melle mitigatus (ETTMÜLL. *Oper. Ed.* MANG. *T. 1. p. 683.*) afthma pituitofum foluit. Simile fine dubio afthma fuit, quo infans ex efu orbiculorum Raphani fale confperforum liberatus fuit (SCHROECK *Eph. N. C. Dec. 2. Ann. 4. p. 345.* — Scorbuticos folatur, vt familia, cui adfcribitur, quantum vero fentio, praeuertendo potius quam curando malo par exiftit.

Orbiculi faliti, cuti applicati, inftar finapifmi illam rubefaciunt et reuellunt.

PRAE-

PRAEPARATVM.

AQVA RAPHANI HORTENSIS *Ph. W. p. 6.* Haec pariter calculoſis commendata (RVLANDI *Cent. 1. curat. 44. et Cent. 4. curat. 63.*). Vires ſtatione facile perdit.

SINAPIS.

LINN. *Syſt. veg. p. 503. Gen. pl. p. 342.*

288.

Pharm. SINAPI NIGRI *Semen.*

Sinapis nigra; ſiliquis glabris racemo appreſſis LINN. *Syſt. veg. l. c.* Sinapi rapi folio C. B. Σιvηπι Graecorum. Icon: REGNAVLT *Botan.* la Moutarde. Pl annua locorum ruderatorum et aggerum; copioſe colitur.

Sinapis alba L. eiusdem virtutis eſt, etſi rarius adhibeatur (ALSTON *M. m.*).

SEMEN nigrae exiguum, rotundum, nonnihil compreſſum, rubicundo-brunum, ſtriis concentricis notatum, ſaporis ſubamari, acris, in puluerem redactum nares nonnihil feriens. Contuſum et feruenti lacti additum, illud coagulat, et ſerum ſua acrimonia imbuit. Contritum aceto acerrimo efferueſcere BOERHAAVE obſeruauit (CHEM. *T. 2. Proceſſ. 34.*), ſed non ſucceſſit experimentum cl^{mo} ALTMANN (*Diſſ.*

 de

de pl. antiſcorb. p. 34.) quamuis acetum vitrioli acido acueret. Potuit facile quibusdam ebullitionem dictam ſtatuentibus imponere copia bullarum, quae ex puluerulentis poroſisque ſubſtantiis affuſo liquido alias quoque erumpere ſolent.

Deſtillatione ſicca erogat particulas, quas ſimili encheireſi tractatum Cornu cerui (BOERH. *Chem. T. 2. Proc. 33.*), ſcilicet ſpiritum, oleum et ſalem volatilem. Ill. SPIELMANNVS (*Chem. p. 202.*) eruit circiter $\frac{1}{5}$ ſpiritus alcalini, $\frac{1}{3}$ olei, $\frac{1}{20}$ ſalis alcalini fixi. Non mirum igitur ſpiritum hunc ebullire cum oleo vitrioli (WALLER ad HIÄRNE *II. p. 63.*). Sed magis ad veram eius naturam inueſtigandam facit analyſis mitiori igne inſtituta. Scilicet ſemen deſtillatum aqua largitur oleum aethereum aqua ſpecifice grauius, intenſe acre nareſque valde afficiens; reliqua eius pars extractum ſubdulce mucilaginoſum erogat. Extractum ſpirituoſum amaricans et oleoſum eſt. Differt ab oleo dicto aliud expreſſione eliciendum, vt quod blandum et inſipidum, remanente acrimonia in paſta (LEWIS *M. m. p. 544.*). Vera tamen etiam veſtigia ſalis alcalini volatilis ſemini ineſſe viſa, quae mitiori igne per deſtillationem eiusdem cum cineribus clauellatis et aqua ſeſe declararunt (WIEGLEB *v. d. alcal. Salzen p. 197. Exper. 79.*).

Notiſſimum ciborum, carnis praecipue et piſcium, ad intinctus condimentum eſt; quo fine Angli-

glicum ſemen, in puluere transmiſſum, reliquis praefertur, acrius longe, vt et in os receptum titillationem narium excitet et lacrymas excutiat. In puluerem poſt cautam ſiccationem contritum vulgo ſolet aceto commiſceri, ſed inde Sinapi non miteſcit. Sufficit illud aqua feruida vel et iure carneo calido, vel et, quod multi praeferunt, muſto commiſtum, per aliquot horas ſeponere. Si breui modo ante vſum mora ſic praeparatum fuerit, amaritie ſua diſplicet. Ita adiuuat cibi concoctionem, ventriculo ſenſum gratum impertit, mentique, certe in memet hilaritatem haud mediocrem, forſitan ex äere fixo quod extricatur, conciliat. Frequentiorem Sinapi vſum ad naturam putridam diſponere humores, et morbos acutos perniciores reddere arbitratur ill. HALLERVS (*Hiſt. ſt. helv. n. 465.*); an praeceptoris ſui, BOERHAAVII, placitis de harum ſtirpium natura alcalina ductus.

Sed non recreat modo ſanos ſemen, verum etiam in vario morborum genere opportunum eſt. Scorbutus horum e numero eſt, cuius curati memorabilis narratio legitur de obſidione Rupellenſi, in qua multis centuriis hominum languentium, et oris foeditate dirisque aliis morbi ſymptomatibus correptorum, ſemen tritum et cum vino albo mixtum ſubuenit (RAII *Hiſt. pl. p. 803.*). Hinc et lege nautis Belgicis iniunctum, ſibi Sinapi debita quantitate proſpicere (*Traité du Scorbut p. 115.*).

Veteri (DIOSC. *M. m. L. 2. cap. 184.*) laude a recentioribus quibusdam repetita ad febris intermittentis curationem facit ſemen hocce integrum deglutitum. Cochleare adeo eius alternis horis vel quater ſ. quinquies de die ſub apyrexia absque maſticatione deglutiri iubetur (FAXE in ODHELII *Tal om K. Lazar. i Stockh. p. 25.* et BERGIVS *M. m. p. 581.* Experti et illud inter Suecos cll. FAGRAEVS item ODHELIVS.) abſtinerique poſtea a potu. Quartanae vero autumnali ſiſtendae non ſuffecit. In protracta et recrudeſcente intermittente corticis Peruuiani cum hoc ſemine connubium proficuum (BERGIVS *l. cit.*). Male vero ceſſit in robuſtiſſimo ruſtico quartana laborante experimentum, dum magnam copiam ſeminis contriti et ſpiritu Iuniperi diluti, tribus horis ante paroxyſmum ingereret, vnde in febrem ardentiſſimam lethalem incurrit (SWIETEN *Comm. T. 2. p. 31.*). Cauſa tam diuerſi euentus an temporis, quo ſemen ingeſtum, diuerſitati, an potius nimiae quantitati et vehiculo ſpirituoſo tribuenda? Sudoriferis obuiam ire paroxyſmo, ambiguam praxin eſſe, alia documenta edocent.

Plura itidem tentamina caute capta requiruntur, antequam de eius in hydrope efficacia rite ſtatuatur. Domeſticum eſſe hinc inde, noui. Fuit femina nobilis ex hydrope ouarii aſcitica, quae poſt fruſtra tentata purgantia et diuretica et poſt ter inſtitutam ab-

abdominis puncturam, ſuaſu aniculae mane et veſperi cochleare ſeminis Sinapi non contuſi ingeſſit, ſuperbibita decocti ſummitatum viridium Geniſtae ſemilibra, vnde et aluus ſoluta et lotium ad aliquot libras manauit, eo ſucceſſu, vt perſiſtens in hiſce per annum valetudinem perfecte recuperaret (MEAD *monit. et praec. med. p.* 77.).

Maſticatum hocce intra linteum ſemen humores ad os potenter allicit.

Omnium vero ſuetiſſimum eſt, illud pro *Sinapiſmo* ſ. cataplaſmate epiſpaſtico adhibere. Simpliciſſime ex ſemine trito cum aequali quantitate micae panis et aceto vino, q. ſ. vt cataplaſma inde fiat, paratur. Non opus eſt, Allium contuſum addere, vt in *Ph. Ed. p.* III. ſuadetur. Conducit et, illud ex fermenti panis acerrimi vnciis quatuor, ſeminis Sinapi contuſi et aceto macerati vncia vna et aceto vini, quantum eius pro iuſta ſpiſſitudine opus eſt, parare, addito, ſi maiori adhuc ſtimulo aeger indiget, ſalis gemmae vncia dimidia; hoc, linteo inunctum, applicetur, et cataplaſma aceto humectetur. Inde rubeſcit, inflammatur et exaſperatur cutis cum leuiuſculo dolore, quin ex diutius ibidem relicto in veſicam attollitur. Eximie ſtimulat torpeſcentibus viribus et efficaciter reuellit. Prae veſicatoriis ſaepe praerogatiuam habent ſinapiſmi; nam illa ſanguinis circuitum longe magis accelerant cum augmento caloris, putredinem

humorum, ſi qua adeſt, augent, et vlcera vitio humorum ſubinde gangraenoſa gignunt. Valet igitur ſinapiſmus languente eruptione variolarum et morbillorum ex febris inertia; vel et iisdem exanthematibus retropulſis. Felici auſo ad arcendas variolas a facie plantis ſiue ſuris pedum vel brachiis ſinapiſmus imponitur; quod b. Equit. A ROSENSTEIN (*Barnſj. p. 128.*) conſilium male quidam (VOGEL *Mat. med. p. 169.* CRANZ *Mat. med. P. 2. p. 84.*) ita interpretati ſunt, ac ſi ipſi faciei imponendum iuſſerit. In angina, pleuritide aliisque inflammationibus internis loco affecto ex aduerſo vtiliter applicatur. Alias ſi ſtimuli ratio habeatur, plantae vel ſurae vulgatiſſima applicationis loca conſtituunt. Tam diu autem relinquendum cataplaſma, donec cutis rubeſcat et aſpera fiat, et iterandum pro neceſſitate.

Suppuratio tumorum ſi aegrius ſuccedit, ſtimuli cauſa Sinapi ſemen illis imponitur. — Farina eius aqua cocta lauare perniones proficuum (TISSOT *Avis au peuple p. 570.* Cfr. CHOM. *pl. uſuell. T. 1. p. 187.*). — Balnea hoc ſemine impraegnata arthriticos dolores mitigant (Ex ore ill. et meritiſſ. A BERGER cl. TODE in *Collect. Havn. Vol. 1. p. 285.*).

PRAEPARATA.

CONFECTIO *Ph. W. p. 38.* Inuſitata.

OLEVM

OLEVM *Ph. Lond. p. 30. Edinb. p. 92.* Eſt expreſſum illud, de quo ſupra egi.

BRASSICA.

LINN. *Syſt. veg. p. 502. Gen. pl. p. 342.*

289.

Pharm. 1. BRASSICA CAPITATA ALBA.
2. - - - RVBRA.

Braſſica oleracea; radice cauleſcente tereti carnoſa LINN. *Spec. pl. p. 932.* Κραμβη DIOSC. Ραφανος THEOPHR. 1. *capitata* L. Braſſica capitata alba C. B. Nomine *rubrae* apud auctores intelligitur Variet. γ. rubra L. Braſſica capitata rubra C. B. vti et Var. θ ſabellica L. Braſſica fimbriata C. B. Planta biennis. Maritima Angliae Braſſicae patriam ill. A LINNE' aſſignat.

Omitto copiam Varietatum (etenim ſecundum ill. praeceptoris mentem hoc vnice nomine dignae ſunt), quarum vel folia vel caules vel efflorеſcens corymbus, vel in Napobraſſica radix, gratum cibum conſtituunt, quoniam non de cibaria ſed medica vnice penu ſcribo. Facile computreſcit Braſſica cruda cum intolerabili foetore, in primis capitata alba, et cocta in tricliniis, vbi per prandium comeſta, foeto-

ris ſpeciem pertinacem relinquit. Nec minus teter fuit odor, qui ex ſucco, poſt ſtationem ſub calore gr. 59 Fahr. per noctem in vitris ſeruato, ſubere demto emerſit, et qui in miſcela ſucci cum oleo tartari per deliquium ad raphanaceum ſiue illum ſpiritus ſalis ammoniaci acceſſit (ROSENBLAD *Diſſ. de viribus Braſſicae in ſanitatem humanam, Lond. Goth. 1776. p. 33.*). Aqua quidem cum Braſſica cocta mercurium, acido nitri ſolutum albo colore deiicit, quod idem aqua eius deſtillata efficit; et Braſſica per ſe deſtillata ſpiritum ammoniacalem transmittit (SPIELM. *M. m. p. 46.*). Non obſcura haec alcali volatilis latentis veſtigia videntur eſſe. Interim ebullitio fit ſucci neque cum acido nec alcali, nec mutatio ſyrupi Violarum eidem affuſi vlla (ROSENBLAD *l. c. 32. ſq.*), nec decoctum aliam praeter dictam alcalium notam prae ſe tulit. (SPIELM. *l. c.*). In vitris putredinem carnis non accelerat Braſſica, ſed retardat (PRINGLE *Diſ. of army App. Exp. 20.*).

Succo omnes ſubdulci aquoſo, refrigerante, ſaponaceo, inodoro ſcatent. Nec ingratum cibum, iam a Pythagora depraedicatum, praebent, ſed parce, ob inopiam gelatinoſarum partium, nutrientem. In debilibus hic flatus et tormina facile parit; hinc hominibus durioris compagis et exercitio corporeo aſſuetis conuenientior, quam aliis; hinc et aromatum additamento non palati vnice ſed et ventriculi cauſa opus habet.

habet. Quo tenerior eſt Braſſica, eo facilius concoquitur; vnde palmam reliquis praeripit tam hac de cauſa, quam ob ſaporis gratiam, *Br. Botrytis* (Blumenkohl). Difficillima eſt concoctu *Br. Sabellica* (Suec. Blâkâhl, Germ. Braunkohl), niſi gelu tenereſcat.

BRASSICA CAPITATA L. omnium vſitatiſſima vel cocta, vel *muria condita.* Haec poſterior Suecis nomine Surkâhl et Germanis nomine Sauer-Kraut ferculum frequens conſtituit. Paratur capita eius, remotis caulibus craſſis, vel cultro vel dolabra peculiari multiplici acie inſtructa, concidendo, ſicque comminuta alternis cum ſale veſco ſtratis in dolium immittendo, et violentis piſtilli lignei ictibus arcte compingendo, donec dolium repleatur. Quidam Anethi vmbellas et Carui ſemina gratiae cauſa addunt, quae proxime dicta et fermentationem adiuuant (V. *App. med. T. 1. p. 293.*). Braſſica tum orbe ligneo, cui ſaxum imponitur, tecta loco moderate calido (vltra gr. 50 vel 60 Fahr.) feruetur, donec ex bullis emiſſis et ſapore grate acido ("Et cum Braſſica corrumpatur in dolio vini ſapor" PLIN. *Hiſt. nat. Lib. 19. c. 7. p. 913.* ED. DALECH.) fermentationis indicia appareant. Quo lentius haecce ſuccedit, ad tres vel quatuor hebdomades vsque, eo melior fit hic cibus. Si dolium adhibendum antea vinum vel ſpiritum vini vel acetum comprehenderit, tanto facilius fermenteſcit Braſſica et tanto magis vinoſum ſaporem acquirit. Dein transferatur dolium in cellam probeque cure-

curetur, vt ſucci iuſta copia ſupereminеat, ne aëris acceſſus Braſſicam mucore et putredine perdat. Si longis itineribus maritimis deſtinatur, eximenda ex ſucco ſuo et in doliis arcte compingenda. Ita ferculum grato quidem acore multis placens paratur, ſed difficilius tardiusque adhuc, quam alia ex Braſſica, digeſtu, vt et tormina, anxietates, vomitus aliaque mala ſubinde contrahat, et aliquando ſupra triduum in inteſtinis immutatum permaneat (ROSENBLAD *l. c. p. 32.* — Et eadem ad efficaciſſima medicamina pertinet, quae contra ſcorbutum in itineribus marinis tuetur, et enatum iamiam mirifice coërcet. Tanto vero magis commendabilis, quum vltra octo menſes in naui integram ſeruari ſeſe paſſa ſit (LIND *on the Scurvy p. 172.*); imo per annos aliquot, vt conſtitit explorata iſta medio a. 1775. Braſſica, quae Octobri a. 1771. praeparata fuerat (IOHN REINHOLD FORSTER'S *Obſervations during a Voyage round the world p. 631.*). Virtus eius, tot exemplis extra dubium poſita, comprobata etiam fuit in itinere inclyti iſtius nauigatoris COOKE circa terrarum orbem, cum PORSTERIS ſuſcepto, in quo libra eius vna ſingulo nautae bis vel pluries per hebdomadem multum contulit, ad vitam hominum, (mirabili exemplo!) centum et nouendecim per triennium ſeruandam (PRINGLE'S *Means for preſerving the health of mariners p. 29. ſq.*). Conſumta vero per iter hoc ſexaginta dolia, Braſſica hac

hac repleta (FORSTER *l. c. p. 630.*). Similis efficacia manifesta fuit, scorbuto exercitum Anglicanum in America ante biennium deuastante, donec ex Anglia remedii hoc genus adueniret. Hoc enim tam instar acetarii cum aceto vini vel et cum alia esca coctum copiosissime ingesserunt. Sicque tam auertit morbum eximie, quam praesentem deuicit (*Medical and phil. Comment. Vol. 4. p. 237.*). In explicanda virtute hac antiscorbutica respectus non solum acoris eiusdem habendus, sed vel maxime aëris fixi, qui ex Brassica sub esu extricatur.

Succus vel decoctum Brassicae vulgaris (intelligo capitatam) emollit calculos, qui iisdem immerguntur (LOBB *de dissolv. calculum p. 62. sq.*). Folia huius vel alius Brassicae conquassata vlceribus subinde imponuntur, ad eadem abstergenda. In locis vesicatorio erosis profluuium serosum alunt. Tepide forma cataplasmatis mammis puerperarum applicata, coagulis lactis praeuertunt et effluxum nimium lactis arcent. Nec minus calida applicatione ad dolores in pleuritide mitigandos faciunt (BVCHAN *domestic medicine, Vers. Germ. p. 272.*).

Brassicae rubrae (Sabellicae LINN.) caules versus autumnum secundum longitudinem incisae et loco non calido repositi exundant succum melleum (HOFFM. *Diss. de remed. domest. §. 17.*), qui vim blande laxandi habet. Decoctum foliorum

huius

huius raucedini et tuſſi medetur, imo ad detergendum vlcus pulmonum commendatum. Quosdam calculos vrinarios non omnes ſub experimento extra corpus humanum ſoluit (LOBB *l. c. p. 63. ſq.*). — Similiter in tuſſi a ſiccitate, vt apud ſenes, item phthiſi purulenta, ſuccus ex capitibus Braſſicae rubrae contuſis, clauſo vaſe in clibano piſtoris per quadrantem horae, exſtillans et cum addito melle vel ſaccharo gelatinam formans, proficuus eſt. Decocti eiusdem non minus in eundem ſcopum magna vis eſt, vt ſingulari hiſtoria pectoris vtrinque perfoſſi et ſuppurantis BOERHAAVIVS exponit (*Hiſt. plant. Hort. L. B. P. 2. p. 423.*).

290.

Pharm. RAPAE vel RAPI *Radix recens.*

Braſſica Rapa; radice cauleſcente orbiculari depreſſa carnoſa LINN. *Spec. pl. p. 931. α*, Rapa ſatiua rotunda C. B. Icon: BLACKWELL *Tab. 231.* Pl. biennis, in Belgii et Angliae arenoſis ſponte creſcens, copioſe in aruis colitur.

RADIX odorem ſingularem fortem habet, ſaporem initio amaricantem, dein adulta dulcem. Hic ipſe ſe communicat cum carne animalium ea paſtorum. Cocta radix vel ſub cineribus aſſata cibus eſt hominum robuſtiorum, quorum ſtomachus et difficiliora

liora digeſtu et flatulenta concoquere valet. Succum vehit leniter reſoluentem et detergentem. Quod in aphthis, etiam iis, quae febris progenies ſunt, conſtat, in quibus vel decoctum raparum ſaccharo edulcatum (KETELAER *de aphthis p. 32.*) eximie prodeſt; vel et ſuccus expreſſus modice coctus et melle dulcefactus, qui ipſe tanto efficacior, ſi rapae cortice, vt qui acrior magisque detergens eſt, adhuc veſtitae radantur (SWIETEN *Comment. T. 3. p. 213.*); vel ſuccus raparum aſſatarum expreſſus et tantillo mellis roſacei commiſtus (ROSENSTEIN *Barnſjukd. p. 45.*). Hiſce ſaepius os tepide colluatur vel horum aliquod cochleatim in aphthis internis deglutiatur. — Decoctum tuſſim et aſthma ſanauit (LANZONI in *A. N. C. Vol.* I. *Obſ. 62. p. 116.*).

Pernionum medela raparum decoctum calidum celebratur. Meminit eius iam CELSVS (*Cap. 28. p. 323.* Ed. KRAVS.) et repetita eiusdem laus etiam hodie (CHOMEL *Pl. uſuell. T. 1. p. 133.*). Quidam corticem vnice decoquunt (TISSOT *Avis au peuple p. 569.*). Pluries huic decocto per diem immergere ſuadetur membrum, idque tanto maiori ſucceſſu, ſi decima ſexta pars aceti vini affunditur (TISSOT.). Fateor me reformidare eiusmodi calidas in pernionibus applicationes, quae relaxata iam antea vaſa non poſſunt non magis adhuc relaxare.

291.

291.

Pharm. NAPI vulgo, BVNIADIS Ph. Parif. *Semen.*

Braffica Napus; radice caulefcente fufiformi LINN. *Spec. pl. p. 931.* α, Napus fylueftris C. B. β Napus fatiua C. B. Icon fylueftris: BLACKWELL T. 224. REGNAVLT *Botan.* le Navet; fed fuperior modo pars plantae depictae huc pertinet. Pl. biennis, crefcens in infula Gotlandia, Anglia, Belgio in arena littorali. Colunt copiofiffime eam Belgi, Angli, Galli, Germani.

Culturae modum defcribunt cl. LIEDBECK (in *Vetenfk. Acad. Handl. 1756. p. 27. fqq.*) et cl. ROZIER (*Traité fur la meilleure maniere de cultiver la Navette et le Colfat, à Paris 1774.*), qui et varios modos exprimendi ex feminibus oleum tradunt.

SEMEN rotundum eft, brunum, nucleum album oleo farctum includens. Olei praecipue caufa colitur, (nomine Rofolja Suecis, Rübenöhl Germanis notiffimi). Quomodo exprimatur, ex indicatis fontibus petas. Vilius et parcius eruitur, nifi femen probe maturuerit. Nec vltra dimidium annum differri debet expreffio, ne mucilago, quae ineft, ficcefcat. Frigida preffio praeftat omnino, rancoris euitandi caufa, (ROZIER *l. c.*) calidae. Maxime hoc oleum in vfum lampadum a plebe confumitur, fed ar-

ardens fuligine ſua grauat pectus et inquinat ſuppellectilem, ſtupaque dum exſtinguitur, grauiter foetet. Saponi inſuper viliori et opificiis laneis inſeruit.

Sylueſtris ſtirpis ſemen magis acre altero, vnde a Pariſienſibus praefertur. Sine damno vero vtrumque ex apparatu medicaminum exulat. Exoleuit merito eius graſſantibus variolis et morbillis vſus, quo virus eorundem in aqua Cardui benedicti vel alia auertere olim tentauit plebs Danica (SIM. PAVLLI *Quadrip. bot. p. 451.*). In eneruandis venenis, quibus illud oppoſuit antiquitas, nihil prae aliis oleoſis praerogatiuae habet.

Radices Napi ſylueſtris in Gotlandia ſponte edules et ſapidae, etſi graciliores, quam cultae, modo euellantur, antequam caulis emergat (LINNEI *Gothl. Reſa p. 238.*). Alibi cultura eſculentae fiunt. Ex denſius ſatis ſeminibus exiliores fiunt, et ſic quidem ad quorundam palatum ſapidiores. Ob dulcem ſuccum leuare tuſſim, non abſimile vero eſt.

292.

Pharm. ERVCAE *Semen.*

Braſſica Eruca; foliis lyratis, caule hirſuto, ſiliquis glabris LINN. *Spec. pl. p. 932.* Eruca latifolia alba C. B. Εὔζωμον DIOSC. Icon: REGNAVLT *Botan.* la Roquette des Jardins. Pl. annua Heluetiae calidioris, ad vias et in ſcrobibus creſcens.

FOLIA recentia contrita foetent instar adustorum pilorum, et acris saporis sunt, vnde inter condimenta ciborum et acetaria apud Italos (RAII *Hist. pl. p. 806.*).

SEMEN ouale et nonnihil compressum, coloris rubicundo lutei. Saporis acris et amariusculi, vt referat Sinapi, etsi debilius. Simili ratione ad condienda obsonia antiqui illud adhibuerunt, et in pastillos cum aceto lacteque subegerunt, vt diutius seruari posset (DIOSC. *L. 2. c. 170. p. 146.*). Saliuam prolicit masticatum et cuti applicatum eandem rubefacit. Sparsim memoratur vis eius in scorbuto, pituita humorum et hydrope incipiente. Semen praeterea, vt folia, veteres veneri dicarunt, ad salacitatem existimantes idoneum, (DIOSCORIDES, COLVMELLA, MARTIALIS). Vnde serius Confectionem magnanimitatis Mynsichti, Confectionem Diasatyrii, aliaque id fecis plura, semen intrauit. Sed non alia a semine exspectari potest vis aphrodisiaca, quam ab aliis plantis acribus volatile vehentibus, quae, vt stimulantia quaeuis, nihil valent organismo ipso generationis partium labefactato. Superfluum medicis.

CHEI-

CHEIRANTHVS.

LINN. *Syst. veg. p. 499. Gen. pl. p. 339.*

293.

Pharm. CHEIRI *Flores.*

Cheiranthus Cheiri; foliis lanceolatis acutis glabris, ramis angulatis caule fruticoso LINN. *Syst. veg. p. 500.* Leucoium luteum vulgare C. B. Icon: REGNAVLT *Botan.* le Giroflier jaune ou Violier. Pl. biennis, in ruderibus et aggeribus australiorum Europae regionum spontanea. Crebro in hortis colitur.

FLOS recens grato odore suo et fragrante violaceo recreat, et Varietas eius colore aurantio, praecipue si plenus est, oculos oblectat. Sapor eius ingrate amarus et subacris, odor vero siccando perit. Destillatione aquae odorem impertit; decoctum, odorifera parte dispersa, praeter amarorem, salinas partes manifestat (LEWIS *M. m. p. 210.*).

In obliuionem fere sensim apud medicos stirps transiit, licet tam flos quam aliae eius partes veteribus Graecis in pretio fuerint. Vim neruinam a multis flori adscriptam frustra a sicco isto exspectes, quum odora pars figi non possit; rectius resoluens potentia et pellens in censum venit. Nam reserare menstrua et lo-

chia pellere vbiuis notatur, non diſſentiente ratione, pellere etiam partum perhibuerunt (WELSCH. *Miƈtom. p. 43.*). Viſcerum itidem obſtructiones et humorum coagula ſubegiſſe, et ipſam maniam, vitio huiusmodi hepatis ortam, curaſſe in femina, lego (SCHVLZ *Diſſ. de ment. alienat. p. 11.*). Huic quidem ſuccus ex floribus expreſſus vino dilutus, et ſyrupo Capillorum veneris gratiae cauſa permixtus, ingeſtus fuit, iuncta ſimul Emplaſtri reſoluentis ad regionem hypochondriacam applicatione.

Poteſt exhiberi flos in puluere vel in infuſo aquoſo, inſtar Theae, vel in vinoſo, item in ſucco expreſſo, quae forma ſine emmenagogo praeprimis placet FR. HOFFMANNO, prout ad obſtructiones hepatis in inueterato etiam ictero recludendas praeſtantius nihil nouit, quam hunc ſuccum bis de die cum cereuiſia calida potum (Vid. EI. *Diſſ. de praeſtantia remed. domeſt. §. 26.*).

PRAEPARATA.

AQVA FLORVM KEIRI *Ph. W.* Obſoleta.

OLEVM *l. c. p. 123.* Coctione paratur. Extrinſecus in vterini ſanguinis emanſione et doloribus poſt partum inunctum.

b) SI-

b) SILICVLOSAE.

COCHLEARIA.

LINN. *Syst. veg. p. 491. Gen. pl. p. 334.*

294.

Pharm. COCHLEARIAE HORTENSIS *Herba.*

Cochlearia officinalis; foliis radicalibus cordato-subrotundis, caulinis oblongis subsinuatis LINN. *Spec. pl. p. 903.* Cochlearia folio subrotundo C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab. 100.* REGNAVLT *Botan.* l'herbe aux cuilliers. Pl. biennis ad littora maris Angliae, Belgii et regionum Europae magis septentrionalis, crescens, sed et alibi a mare remotius, vt in rupibus paludosis et aggerum fossis Heluetiae (HALL. *hist. fl. helv. n. 503.*). Colitur vero in hortis pharmaceuticis facili negotio, sponte quoque sese disseminat.

Et hacce culta acquiescere plerumque oportet extra solum natale stirpis, idque fit absque vllo virtutis dispendio. Nam quae Hafniam in conseruа ex Grönlandia transfertur (V. cl. LANGE versio Germ. libri LIND's *Essay of preserving the Health of Seamen pag. 152.*), paucis modo sufficere potest. Differt tamen a praefixa specie ad mentem quorundam illa, quae remotissimis septentrionis

regionibus in Spitzbergen (MARTENS *Spitzb. od. Grönländ. Reiſe-Beſchr. p. 45.*) Grönlandia (EGEDE *gamla Grönland p. 48.*), creſcit, et gratior ſapore, amaro-dulcis atque mitior deſcribitur, vt et inſtar acetarii oblectamenti cauſa ibidem ingeratur.

HERBA recens noſtrae, h. e. folia cum petiolis decerpta, acris cum amaritie, et, ſi conteritur, naribus volatile aliquid offert, vt affines. Oues auide quidem in Islandia herbam deuorant, indeque valdopere pingueſcunt, ſed caro inde acquirit ingratum ſaporem (OLAFSEN *Reiſe durch Island T. 1. p. 257.*). Expreſſione efficaces partes vna cum ſucco eruuntur. Tranſeunt hae in aquam et in ſpiritum vini maceratione praegreſſa. Sed ſiccatione foliorum vel euaporatione menſtruorum diſſipantur. Opus igitur recente ſtirpe, quod optimum, vel praeparatis poſtea ſignificandis. In oleo autem eſſentiali latet volatile iſtud fugaxque, a quo tota fere ſtirpis virtus dependet. Hoc exigua quantitate deſtillatione cum aqua ſurgit. Adeo ſubtile eſt, vt vnica eius gutta ſpiritu vini ſoluta vel ſaccharo excepta vnciis ſedecim vini vel alius liquidi odorem et ſaporem Cochleariae impertiat. In aqua autem fundum petit (CARTHEVS. *M. m. T. 1. p. 473.* LEWIS *M. m. p. 225.*).

Quae ſupra (ſub *n. 281.*) aduerſus alcali volatile, cui adſcribunt multi virtutem ſtirpium naſturcini ſaporis odorisque, monui, ad Cochleariam etiam pertinent.

nent. Nam aqua eius deſtillata concentratiſſima ſyrupi violarum colorem nullo modo mutat, ſuccus eius expreſſus hunc obſcure rubrum reddit; nulla ebullitio ex aqua eius deſtillata cum acido quodam minerali vel aceto mixta enaſcitur; nec cornu cerui vſtum ſpiritu vitrioli ſolutum ex affuſa aqua deſtillata praecipitatur; affuſo licet aquae ſpiritu ſalis odor priſtinus ſeruatur; ita et ſolutio mercurii ſublimati corroſiui ex inſtillata aqua nullam mutationem ſubit (ALTMANN *Diſſ. de pl. antiſcorb. Exp.* 1 - 8.). Imo Cochlearia cum carne bubula mixta intra quinque horas fermentationem etſi modicam ſubit, quin triginta horas poſt mixtionem et diutius ſeruat acorem, qui coagulo lactis quod inducit extra dubium ponitur, et carnem diu a putredine tuetur (PRINGLE *Diſ. App. Exper.* 35.). Hoc tamen acidum, fugax, nuncupat ill. DE HAEN (*Rat. med. P.* 8. *p.* 235.) in alcali mox degeneraturum.

In ſcorbuto primaria ſtirpium omni conſenſu eſt. Multae in itinerariis cll. V. LINSCHOTEN, MAARTENS, EGEDE, ANSON rel. leguntur hiſtoriae hominum teterrimo ſcorbuto per longinquas peregrinationes marinas correptorum, ſed eorundem, poſtquam in terram delati fuerint, ſanatorum. Puriori aëri, quo in terra gauiſi ſunt, merito partem curationis tribuas; ſed hi copioſiſſime ſimul ſtirpem comederunt, vel potius deuorarunt vel inſtar acetarii in-

 geſ-

gesserunt. Mira omnino naturae prouidentia, quod iis locis, in quibus scorbutus quam maxime affligit, et sub iis conditionibus, quae illi opportunitatem praebent primariam, medicinam tanti mali vltro offerat: prout in insulis maris australis FORSTERI (*Reise um die Welt p. 151.*) stirpem, Lepidium oleraceum illis dictam, suppar illi virtute experti sunt. Fuit nauta adeo iam morbo fractus, vt, quum socii pertaesi consortii eius eum in littus Groenlandiae proiecissent, ne manibus quidem Cochleariam decerpere valeret, vnde pecoris instar ore depascere eam coactus, breui temporis spatio conualuit (BACHSTRÖM *de scorb. p. 8.*). Magis vero arti conforme est, succum expressum ingerere, vel solum, vel in connubio seri lactis, vel deficiente recens decerpta herba, conseruam. Ad acria et calida antiscorbutica merito refertur, vt mitigare eam additis aliis, salua virtute, consultum sit. Hoc fine connubium acidorum eximium est, quae et ipsa scorbuto aduersantur; vt vel inde pateat, discrimina in scorbutum acidum, alcalinum etc. infirmo fulcro niti. Groenlandi Cochlearia et Acetosa iunctim vsi sunt, inuitante ipsa natura, quae vtramque mixtim inter illos copiosissime profert (BARTHOL. *Act. med. Hafn. T. 1. p. 35.*), sed quod minus probo, vt condimentum iusculi, quod ex carne cum auenacea vel hordeacea ptisana pararunt. Placet vtriusque herbae miscela et exercitatis medicis (V. SWIETEN

Com-

Comment. T. 3. p. 630.), nec minus faciendum additamentum ſuccorum Limoniorum vel Aurantiorum. Eiusmodique miſcelae ſtirpis cum Acetoſella vel pomis aurantiis varia forma memoriae prodidit SYDENHAMVS (*Oper. p. 631.*). — Quum ſaepe praeterea neceſſitas incidat, integris familiis idque egenis ſuccurrendi, cereuiſia commendabilis, cuius dolio aliquot Braſſicae rubrae capitatae minutim conciſae, Naſturtii aquatici vel Cochleariae manipuli duodecim et Raphani ruſticani libra vna immiſſa; et hocce quidem liquido pro potu communi vtantur (SWIETEN *l. c. p. 625.*). Islandis ferculi genus eſt Cochlearia conciſa et ſero lactis vel lacte, inſtar Braſſicae comeſta. In aliud tempus ſeruant herbam per ſtrata in magnis vaſis conditam (OLAFSEN *l. c.*).

In rheumatiſmo vago, ſiue vt SYDENHAMVS eum vocat, ſcorbutico plurimum praeſtitit eo auctore (*Oper. p. 278.*). Electuarium ex conſerua Cochl. hort. rec. ℥ij Acetoſell. ℥j, pulv. Ari compoſ. ʒij (vel Rad. Ari rec. Gi Arab. ana tantum, LEWIS) cum ſ. q. Syr. cort. Aurant. vt F. Elect. cuius drachmae duae ter de die per menſem integrum capiendae cum aqua antiſcorbutica et aromatica. Efficaciam eiusdem confirmat cl. LEWIS (*M. m. p. 224.*) multiplici experientia. Ad celandum ingratum ſaporem herbae nux moſchata maxime opportuna eſt. — In exulceratione oris ſcorbutica confert ſuccum applicare tantillo aluminis miſtum.

 Ve-

Verus licet ſcorbutus in vrbibus rarior morbus ſit, quam empiricorum vulgus putat, vi tamen ſua aperiente, et per ipſa neruorum ſtamina penetrante et antiſeptica, ſuppetias in aliis quoque morbis fert. Nec parum potentiae in lotio pellendo habet. In paralyſi nominatim et extrinſecus in gingiuarum affectionibus, praeparatorum varia forma, egregio auxilio eſt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

CONSERVA *Pharm. omn.* Hac forma ſtirps ſine magno virium diſpendio ſeruatur.

SPIRITVS *Ph. W. p. 190.* Deſtillatione herbae recentis cum ſpiritu vini et aqua paratur. Recipit vires plantae et ſeruat, modo vaſa bene obturentur, nam valde volatilis eſt. In ſcorbuto tamen pro vſu interno poſtponendus herbae recenti; calidus enim nimium eſt. Flatus etiam diſſipat et vrinam mouet. Triginta ad ſexaginta guttae aqua dilutae dantur. Ad vlcera oris melle miſtus confert. Intrat varias eſſentias, vt ESSENTIAM ANTISCORBVTICAM *Ph. W. p. 77.* et ESS. ANTARTHRITICAM I. M. HOFFMANN, *l. c. p. 76.*, obſoletas.

SPIRITVS ANTISCORBVTICVS ſ. MIXTVRA SIMPLEX ANTISCORBVTICA DRAWIZII *Ph. W. p. 198.* Deſcriptus ab auctore in libro *vom ſchmerzmachenden Scharbock p. 159.* Fit ex ſpiritu Tar-

tari

tari et ſpiritu Cochleariae, quibus Vitriolum ad rubedinem calcinatum irroratur, ſuccedente digeſtione et deſtillatione. Valde volatilis eſt neruosque vellicans, vt olfactus ſternutationem moueat, et ſapor vix feratur, niſi eandem quantitatem ſyrupi grati, vt Cinamomi, admiſceas. Praeter vim in ſorbuto, cui auctor praecipue adhaeſit, laudabilis maxime in paralyſi recente, contra quam et pretium aſſignauit ſummus WERLHOFIVS (*Obſ. de febr. p. 145.*) exemplis in medium prolatis. Ipſe in nobili iuuene hemiplegia ſubito cum iactura loquelae correpto, praemiſſis neceſſariis eximium eius effectum vidi, vt nonniſi balbuties et leuis claudicatio pedis ſupereſſet. Prodeſt et in febribus intermittentibus ſpleniticorum et ſcorbuticorum, languente digeſtione ciborum a ſaburra viſcida, bilioſa, putrida (WERLHOF *l. c.*); item in vomitu habituali bilioſae materiae, quae et in homine ſeptuagenario maiori, eodem ſupra octo menſes afflicto, ceſſauit (WERLH. in *Comm. Nor.* Vid. *Oper.* Ed. WICHM. *p. 738.*). Miſcelae cum ſyrupo guttae triginta omni trihorio dari poterunt cum aqua ſimplici. DRAWIZIVS largiorem doſin propinauit.

295.

295.

Pharm. RAPHANI RVSTICANI ſ. ARMORACIAE *Radix*.

Cochlearia Armoracia; foliis radicalibus lanceolatis crenatis, caulinis inciſis LINN *Spec. pl. p. 904.* Raphanus ruſticanus C. B. Icon: REGNAVLT *Botan.* le Raifort ſauvage. Pl. perennis, locis humidis ad foſſas, piſcinas, riuulos creſcens.

An ſit Ραφανις ἀγρια DIOSC. nondum conſtat.

RADIX cylindrica, brachium craſſa, ramoſa, alba. Recens tam acris, vt guſtata linguam fauceſque moleſte pungat, lacrymas excutiat, nares fortiter feriat, ſed effectu fugaci; cuti impoſita eandem rubefaciat. Odore inſtruitur volatili, ſtimulante. Amittit, vt commune in hac familia eſt, haſce dotes ſiccatione vel coctione; inuoluitur et acrimonia eius oleoſis. Hinc ſi raſa tyrocneſti intinctui ciborum, carnis, piſcium inſeruire debeat: mitigatur coctione, vel butyro liquefacto vel lacte vel amygdalis. Sic crebro in menſes transfertur, flatulentia ſua et ructibus ſuballiaceis imbecilli ventriculo moleſta.

Acris et volatilis eius pars tam deſtillatione quam infuſione aquam vel ſpiritum vini ingrediuntur, et vna cum aqua deſtillando aſcendit olei exiguum ſcil. $\frac{1}{256}$, ſed valde acris odori et penetrantis, quod ipſum in aqua fundum petit. Aqua deſtillata ſigna

alcali

alcali volatilis contenti manifeſtauit cl^{mo} WIEGLEB (*Ueb. d. alcal. Salze p. 196.*), eaque plura, quo ſaturatior fuerit.

Redeunt hic vires, incidens, antiſcorbutica et diuretica, toties de affinibus laudatae.

Antiſcorbutica eminet, innumeris experimentis confirmata. Sufficit illam vino vel cereuiſia ſolam infundere (BARTHOL. *Act. med. Vol, 4. p. 130.*). Cereuiſiam magis compoſitam paullo ante indicaui. In Suecia ſerum lactis inde fit, Armoraciae raſae et aceto irroratae lac coctum affundendo, caſeumque auferendo (LINN. *Fl. Suec. n. 580.* et litt. ad cl. LIND in *Treatiſe on Scurvy p. 264. ſq.* — Syrupum frigide factum in aſthmate thoracis ſcorbutico diuinam medicinam vocat ill. vir (LINN. *loco* proxime *cit. p. 265.*). — Scorbuticae naturae ſine dubio fuit rheumatiſmus, qui ſucci cochleari mane capto curatus fertur (LANGE *miſc. verit. med. p. 40.*). Ruſſi oleum eius in rheumatiſmis, affectionibus ſcorbuticis et vlceribus pertinacibus ad guttas triginta ingerunt, et extrinſecus illinunt (SAM. GOTTL. GMEL. *Reiſe T. 1. p. 11. ſq.*). — Arthriticis quoque ſolatio eſt. Decoctum eius lacte paratum et per quatuor hebdomades in lecto potatum, vt ſudor probe erumperet, dolores artuum vagos diuturnos ſopiuit (RAYGER in *Eph. N. C. Dec.* 3. *Ann. 3. p. 244.*). Magis diſcrepat a vulgari modo radicem exhibendi is, quo eius in exiguas particu-

ticulas ſectae omni mane per menſem cochlear vnum maiuſculum absque maſticatione deglutiatur, inſuper bibendo decocti ſummitatum Iuniperi libram dimidiam. Crebra experientia ſic ſucceſſiſſe in arthritide et ſcorbuto narratur. Quod metuiſſes, ne ventriculo roſionis ſenſum inferret, expreſſe negatur, niſi ſub finem curationis (Auctor eius eſt cel. BERGIVS in *Mat. med. p. 559.*).

Lithontripticis quidam Armoraciam annumerant. Non quidem huic rei fauent experimenta cum decocto radicis et calculis e corpore humano exemtis a cl. LOBB deſcripta (*de diſſolv. calculos p. 89. Exper. 96. 97.*) vitio forſitan, vt opinor, menſtrui non ſatis commodi, vel quod ea calculi ſpecies experimentum caſu ſubierit, quae ſua natura Armoraciae vim eludit, nam non omnes eodem remedio ſubigi ſeſe patiuntur. Nec magis fauet experimentum cl. HALES (*Stat. Eſſ. Vol. 2. p. 215.*), qui calculum in pulte ceparum emolliri vidit, licet Armoracia in alterum vnius eiusdemque hominis calculum plane nullum effectum exſereret. Caſus tamen ſenis calculoſi huc pertinet, qui poculo vini, in quo haec radix intra linteum macerata, mane et veſperi epoto intra triduum eo peruenit, vt nullo amplius dolore ex hacce cauſa vexaretur (IO. BAVH. *Hiſt. pl. T. 2. p. 852.*).

In hydrope deobſtruendi ſua et diuretica potentia multum valet. Confert eo fine itidem vel ſuccus

cum

cum ſaccharo vel vino remixtus (HEIST. *comp. med. pract. p. 212.*) vel et cereuiſia fortior acida Armoracia impraegnata (*Vet. Acad. Handl. 1766. p. 231.*).

Raſa demum radix recens ad vnciam dimidiam cuti impoſita epiſpaſtica efficacia eminet. Poteſt etiam eo fine cum ſeminibus Sinapi contritis et aceto maceratis miſceri, addito fermento panis, q. ſ. ad conſiſtentiam cataplaſmatis. Vt ſimilia ſtimulat reuellitque in ſoporoſis morbis, odontalgia, rel. Locus conſuetiſſimus, cui imponitur, plantae pedis ſunt. — Eadem lege operatur in odontalgia rheumatica ſedanda fruſtum radicis recentis gingiuae applicatum.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA RAPHANI RVSTIC. *Ph. W. p. 6.* Recens omnino efficax.

AQVA COMPOSITA *Ph. Lond. p. 57. Edinb. p. 30.* Diuerſa quodammodo vtriusque compoſitio, vtramque vero intrat Armoracia, Cochlearia, flauedo corticum Aurantiorum, digeſta cum ſpiritu vini; vt igitur ſua efficacia non careat.

LEPIDIVM.

LINN. *Syſt. veg. p. 489. Gen. pl. p. 333.*

296.

Pharm. NASTVRTII HORTENSIS *Herba; Semen.*

Lepidium ſatiuum; floribus tetradynamis foliis oblongis multifidis. LINN. *Spec. pl. p. 899. α,* Naſturtium hortenſe vulgatum C. B. Eſt haec Varietas foliis planis Κάρδαμον. Icon: REGNAVLT *Botan.* le Creſſon Alenois. Pl. annua, ignotae adhuc patriae; niſi forſitan in inſulis freti Magellanici (V. SCHOVTENII *noui Freti detectio*) creſcat. Aſt colitur in omni horto culinari.

Grate enim in menſis pungit linguam recens HERBA in Lactucae connubio, quam per ſe inſipidam, vt Dracunculus aliaque addita, ſapidam reddit et concoctu faciliorem. Sapor odorque idem, qui in huius familiae plerisque, et pariter cum viribus ſiccatione ignisque vehementia fugax. Ea vero acrimonia illi ineſt, vt et inflammet et exulceret cutem. Nec diſcrepat a ſociis vi antiſcorbutica. Quin in eo praeferenda haec ſtirps, quod ſemina quouis anni tempore et facillimo apparatu germinent. Fieri hoc poteſt in goſſypio ſupra aquam in vaſe plano tenuiter expanſo, qua

qua arte et ipſa aqua odore ſaporeque ſtirpis imbuitur et ſcorbuto aduerſa redditur (LIND'S *Means of preſerving the health of Seamen p. 35.*). Exoptatiſſimos effectus contra hunc morbum edidit in itinere GVILIELMI CORN. SCHOVTEN in freto Magellanico haec vel ſimilis planta, quam perſimilem Naſturtio noſtrati vocat editor itineris Schouteniani (*noui freti detectio p. 35. 40. 41.*) quae fortaſſis fuit Lepidium oleraceum cll. FORSTERORVM. WEDELIO (*Miſc. Nat. Curioſ. Dec. 2. Ann. 6. n. 89. p. 178.*) in hoc malo arriſit, herbam recentem carni vel ſuccum embammatibus addere, praeprimis autem panem butyro oblitum foliis recentibus obtegere. — Pituitam praeterea primarum viarum et pectoris herba ſoluit, et appetitum cibi comeſta excitat.

Vlteriori experientia explorandum, an tineae capitis infantum herba vel trita vel frixa cum axungia porcina ſufficiat (PARAEVS *Lib. 16. p. 462.*). Videtur morbus mere eſſe topicus, et notum, quam ſaepe optima alias quaeuis eludat.

SEMEN exiguum, rufeſcens, ouatum, lineatum. Acrius eſt herba, et aemulatur ſenſu Sinapi ſemen maſticatum. Vix vnquam vero praecipitur.

Lepidium latifolium L. cuius icon in REGNAVLT *Botanique*, la Paſſerage, praecedente ſpecie longe mordacior, vt et inde Germanis Pfefferkraut dicatur. Plura vero licet medicinae promittat, ad intin-

ctus tamen vnice hinc inde perennis haecce planta colitur.

THLASPI.

LINN. *Syst. veg. p. 490. Gen. pl. p. 334.*

297.

Pharm. THLASPEOS *Semen.*

Thlaspi aruense; filiculis orbiculatis foliis oblongis dentatis glabris LINN. *Spec. plant. p. 901.* Thlaspi aruense filiquis latis C. B. Icon: BLACKWELL *Tab. 68.* Pl. annua, vitium frequens agrorum.

HERBA Allium fpirat fapitque, et huius fapore inficit carnes, lac, butyrum, cafeum, boum et vaccarum, vti et ouium, fi ea vefcuntur, qui vero fapor intra triduum alio pabulo difpellitur (HAGSTRÖM in *Vet. Acad. Handl. 1750. p. 100.*). Recens in cameras et lectos fparfa cimices lectularios fugat (TIBVRTIVS *l. c. p. 1766. p. 269. fq.*). Amplius adhuc commodum praeftat in granariis, in quibus feruata vermes frumento infeftos fugat (GADD *fyftematifka Inledning i Svenfka Land-fkötfelen T. 3. p. 560. fq.*).

SEMEN exiguum, nigrum, fubrotundum, nonnihil compreffum et ftriis concentricis notatum. Acre nonnihil et amaricans, odoris alliacei. Angli plerum-

rumque illi fubftituunt femen *Thlafpios campeftris* L. (MILLER's *Botan. p. 437.*). Carere poffumus vtroque, quum proftet Sinapi femen, nec nifi in THERIACA prius dictum hodie vfurpatur. Spondet tamen aliquam vim in fcorbuto et ad pituitam incidendam.

298.

Pharm. BVRSAE PASTORIS *Herba.*

Thlafpi Burfa paftoris; filiculis obcordatis, foliis radicalibus pinnatifidis LINN. *Spec. pl. p. 903.* Burfa paftoris maior folio finuato C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 729.* REGNAVLT *Botan.*, le Tabouret. Pl. annua, vbiuis in ruderatis, ad vias, et in muris obuia.

Mitior licet HERBA affinibus, non diffimulat tamen cognationem. Nam manifefte extremi ramuli acres funt calorisque fenfum linguae imprimunt, recte iam annotante LOBELIO (*Aduerf. p. 76.*). Non nigrefcit folutio vitrioli martis eius connubio. Cadit igitur vulgaris opinio, quod refrigeret et adftringat. Nec poffum memet de adfcripta ifti in haemorrhagiis cuiuscunque generis, vteri, pulmonum, renum, narium, etiam externi corporis, poteftate conuincere, auctores etfi fere omnes (e. c. SCHRÖDER *Thef. ph. p. 544.* SIM. PAVLLI *Quadrip. p. 254.* BOERH. *Hift.*

 plant.

plant. CHOMEL *Usuell. T. 2. p. 145.* GEOFFROY *M. m. Traité T. 5. p. 400.*) eandem referunt; quae tanta adeo describitur, vt herba axillis subdita vel nuchae applicata vel manu retenta stillicidium narium cruentum sistat. Par dubitatio animum subit circa diarrhoeas et dysenterias, quas compescere iisdem fontibus traditur. Effectus in gonorrhoea (SIM. PAVLLI *l. c.*) eodem sine dubio fulcro imbecilli superstruitur. Itaque superflua.

ORDO XXIV.

PAPILIONACEAE f. LEGVMINOSAE.

L V P I N V S.

LINN. *Syst. veg. p. 545. Gen. pl. p. 371.*

299.

Pharm. LVPINI *Semen.*

Lupinus albus; calycibus alternis inappendiculatis, labio superiore integro, inferiore tridentato LINN. *Spec. pl. p. 1015.* Lupinus satiuus, flore albo C. B. Icon; BLACKWELL *Tab. 282.* Pl. annua pa-

patriae adhuc ignotae, ſed in areis hortorum vulgare ornamentum.

SEMEN grande, orbiculatum, compreſſum arillo albo, medulla flaua. Sapor eius amarus ingratus, qui vero maceratione in aqua calida perit. Tempore iam GALENI (*Alim.* 13.) et PLINII (*Lib.* 18. *cap.* 14.) vulgare cibi genus fuit hominum, quod hodie fere omnino negligitur. In Catalonia et Italia ſaginandis bobus inſeruit (CHOMEL *Uſuelles T.* 3. *p.* 57.). Vanus itaque metus, ne interno vſu noxam pariat, quem quidam aluerunt (C. HOFFM. *de offic. L.* 2. *c.* 135. *p.* 403. SIM. PAVLLI *Quadrip. p.* 89.), tantoque magis, quum vix vlla inter papilionaceas exſtet venenata planta: flatulentiam autem gignere et copioſiori eſu obſtipare aluum facile largior. Lumbricos necare inteſtinales in puluerem contritum vel decoctum vel et in linimento extrinſecus applicatum plures recenſent; quorſum et refero SIM. PAVLLI (*l. c.*) hiſtoriam, quam ad probandam venenatam eius naturam profert. Verior eius indoles farinacea eſt, vt affinium, vnde farina eius aqua in cataplaſma cocta, vel varie mixta aceto melle aliisque pro reſoluendis vel emolliendis tumoribus commoda. Amarities ſimul ſemen ad abſtergendum idoneum reddit. Vnde et decocto eius cutis purgatur. Sed inter tot alia ſimilium virtutum haud iniuria ſuperfluum ſemen cenſetur.

DOLICHOS.

LINN. *Syst. veg. p. 547. Gen. pl. p. 372.*

300.

Pharm. SILIQVAE HIRSVTAE *Setae.*

Dolichos pruriens; volubilis, leguminibus racemosis, valuulis subcarinatis hirtis pedunculis ternis LINN. *Spec. pl. p. 1019. Syst. veg. l. c. Mant. 2. p. 441.* Phaseolus americanus folio molli lanugine obsitis, siliquis pungentibus, semine fusco punctato PLVK. *Phyt. p. 214. fig. 1.* Conf. JACQV. *Hist. stirp. amer. p. 201. Tab. 122.* et KERR in *Med. Comment. Vol. 2. p. 202. sqq.* vbi descriptio accuratissima Anglice concinnata. Crescit in syluis et fruticetis Indiae orientalis e. c. Bengalia, item Americae australis, vt in Guiana Belgica, item insulis Caribaeis.

Legumen eius coriaceum, quatuor vel quinque pollices longum, crassitie fere digiti in formam litterae S tortum, obtegitur SETIS densis e ferrugineo subfuscis et nitidis. Hae vento detritae pruritum molestissimum et vrentem cuilibet animali, quod tangunt, excitant, vt et aethiopes et barbari, quorum cutis densissima, eas reformident (JACQVIN, KERR). Hinc et Bengalensibus Cadjuct, Gallis in Caribaeis Pois à grater, Anglis in Bengalia Couhage vel Cowitch vocatur.

Non

Non dubito virtutem anthelminticam ad hanc ſpeciem referre, nixus ill. JACQVIN et cl. KERR deſcriptionibus, quae et optime congruunt inter ſe et cum iſta cl. BANCROFT (*nat. Hiſtory of Guiana in Southamerica p. 53. ſq.*), qui poſterior quidem ſolus inter hoſce virtutem dictam memorat. Nec veriti ſunt auctores libri *medical Commentaries* Dol. prurienti adſcribere illam. Ill. BERGIVS autem et in *Materia* ſua *medica p. 605.* et in litteris ad me datis, (*m. Martio a. 1778.*) declarauit, ad Dol. vrentem LINN. ſe iudice vermes necandi vim pertinere. Equidem pro pharmaceutico nomine elegi id, quo apud iſtos venit, qui ſyſtema non curant.

Quae cl. BROWNE (*nat. Hiſtory of Jam. p. 291.*) de effectu plantae Cowitch contra vermes narrat, nullius fere vſus ſunt, quum ſpeciem non definiens modo ſignificet, in inſulis Americanis ad ventum ex leguminibus ſyrupum anthelminticum parari. Setae vero eorum vnice adhibentur, frequentiſſime in Guiana et alibi, praecipue ab aethiopibus, infantibus non excluſis. Hae ipſae rigiditate et acumine ſuo mechanice lumbricos, nam ad hoſce vnice hic reſpicitur, irritant et magna copia per aluum eliminant. Nam neque tinctura neque decoctum inde paratum eundem effectum praeſtat (BANCROFT *l. c. p. 393.*). Ne vero iniuriam ſimilem ventriculo et inteſtinis, quam cuti, inferant, easdem cum ſyrupo vulgari commi-

 ſcent,

fcent, ad compagem electuarii liquidi, cuius cochleare pro Thea infanti bienni vel trienni, et dupla quantitas adulto, mane ieiuno ventriculo datur, iterando hanc dofin diebus fubfequentibus, fubiuncta demum dofi Rhabarbari (BANCROFT *l. c.*). Sunt et, qui vefperi tantum fetarum harum infanti feptenni vel octenni exhibent cum fyrupo, quantum vnum legumen erogat, et mane purgans fubiungunt (COCHRANE in *med. Comment. T. 2. p. 83.*). Millena vero experimenta docent, tutiffime hanc medicinam ingeri, quod tanto magis mirandum eft fub empirica ifta praxi, qua plantationum domini femel intra tres vel quatuor menfes feruis fuis omnibus et fingulis, et infantibus praecipue, absque vlla neceffitatis inquifitione exhiberi dictum medicamen curant (BANCROFT *l. c. p. 391.*).

SPARTIVM.

LINN. *Syft. veg. p. 553. Gen. pl. p. 368.*

301.

Pharm. GENISTAE *Herba; Flores; Semen.*

Spartium fcoparium; foliis ternatis folitariisque, ramis inermibus angulatis LINN. *Spec. pl. p. 996.* Genifta angulofa et fcoparia C. B. Icon; *Fl. Dan. Tab.*

Tab. 313. Fruticulus in locis arenoſis et elatis temperatioris Europae creſcens.

Hanc ſpeciem loco *Geniſtae tinctoriae*, quam officinis dicauit LINNEVS, multique alii poſt eum, vt CRANZIVS, VOGELIVS, BERGIVS rel. propono, praeeunte HERMANNO, CHOMELIO, GEOFFROY, SPIELMANNO, medicis Edinburgenſibus (etiam hodie in *Ph. Ed. nouiſſ. p. 17.*), et indubia experientia cum Spartio capta. Non tamen repudio, ſal vtriusque incineratione paratum, prout alia ſimilia vegetabilium earundem virium eſſe.

In oeconomia non deſpiciendus fruticulus, pro ſepibus viuis, quas ornat floris elegantia, ad alliciendas apes, pro foco, praeter mox dicenda de floribus.

FOLIIS et CAVLIBVS ſapor amarus nauſeoſus ineſt, quem tam aqua quam ſpiritus vini contrahit. Et hae quidem partes lotium copioſe mouent, vnde in hydrope aqua coctae valde proſunt (MÖHRING *Act. N. C. Vol. 5. pag. 32.*). MEADIVS caſus hydropis pertinacis decocto ſummitatum eius viridium, ſeminibus Sinapi ſuperbibito, curati meminit (V. ſupra de ſemine Sinapi *p. 326. ſq.*), quo ipſo tam lotium quam aluus vberrime mota. Sed frequentior eſt cinerum vel ſalis inde eliciti in hydrope vſus. Cinerum horum drachma vna in tres doſes per diem diuiſa, dein ad vnciam dimidiam aucta, per lotii vias hydrope anaſarca magnae molis liberauit feminam

 gra-

grauiſſime affectam (MONRO *on Dropſy p. 64.*). Praeſtat vero lixiuium ex iisdem parare. Quod, praeeunte eximio SYDENHAMO (*Oper. p. 497.*), commode fit ex cinerum eius libra vna, vini Rhenani libris quatuor, infuſo pugillum vnum vel alterum foliorum Abſynthii vulgaris addendo; cuius liquoris vnciae quatuor ter de die potentur, donec tumor diſparuerit, ſicque hydropes, pro deploratis habiti, deuicti fuerunt, qui ipſi etiam ob aegri debilitatem purgantia non tulerunt. Inferioris ſortis hominibus ſufficit lixiuium ſaturatiſſimum aqua factum, ad libram vnam vel duas per diem potatum, quo ipſo copia militum exercitus Suecici hydropem eluctata eſt (ODHELIVS in *Vet. Acad. Handl. 1762. p. 82.*). Subiungenda autem hiſce reſoluendo et lotium mouendo egregiis, vel interpolanda commoda roborantia ſunt. Quum cinerum efficacia a ſale fixo, quod continet, dependeat, ſal Geniſtae purum vino acidulo ſolutum eodem ſucceſſu hydropicis offertur.

FLORES. Obſoleuit fere plane hodie eorundem vſus. In Auernia et Aquitania iam dudum acetarii inſtar a plebe copioſe eſitati ſunt, et apud Brabantios nondum explicati, ſale et aceto conditi, capparidum in modum (LOBEL. *Aduerſ. p. 407.*), item apud Noricos (C. HOFFM. *offic. p. 307.*). Haec non bene conciliantur cum aliorum effatis, quod per ſe ingeſti vomitum cieant, in decocto autem aluum moueant

ueant (SIM. PAVLLI *Quadrip. bot. p.* 72. BÖCLER in HERM, *M. m. T.* 1. *p.* 321.). Quae ignominia huic ſtirpi illata inde videtur prouenisse, quod eadem cum Spartio DIOSCORIDIS habita fuerit. Nec infuſum ſummitatum florentium copioſe potum apud aſthmaticos quondam aliud effecit, quam lotii excretionem et ſcreatum liberiorem (LEWIS *M. m. p.* 292.). Reliquas virtutes adſcriptas ſilentio praetereo, vtpote fidis teſtibus deſtitutas.

SEMEN ſubcylindricum, ſplendens, flauum, ſaporis dulcis, deſiit ſerius vſurpari. In decocto blande vomitum mouere LOBELIVS (*l. c.*) auctor eſt.

GENISTA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 536. *Gen. pl. p.* 368.

302.

Pharm. RHODIVM *Lignum.*

Geniſta canarienſis; foliis ternatis vtrinque pubeſcentibus ramis angulatis LINN. *Spec. veg. p.* 536. β. Cytiſus canarienſis ſemperuirens et incanus COMMEL. *Hort. T.* 2. *p.* 103. *Tab.* 52. Arbor Hiſpaniae et Canarienſium inſularum.

Incertum adhuc eſt, ex quanam ſtirpe hoc lignum ſit (LINN. *Diſſ. Obſerv. in Mat. med. p.* 7.), quamuis

uis ill. praeceptor Geniſtam dictam dubitanter in *Materia medica* LINN. (*Ed. 1. p. 347.*), confidentius in *Speciebus pl.* (*p. 997.*), et poſtea (*Diſſ. de Opobalſ. p. 2.*) ex Aſpalato quadam BROWNII eſſe, propoſuerit.

LIGNVM, h. e. lignoſa radix, ex inſulis Canariis, Antillis et orientalibus quibusdam regionibus transfertur fruſtis nodoſis incuruis duris, vnius vel alterius pollicis craſſitie. Extrinſecus coloris albidi, interne luteo rufeſcentis, odoris roſei, quem raſum praecipue ſpargit, ſaporis ſubamari reſinoſi. Flammae admotum facile ardet. Quo grauius eſt, et quo profundiorem colorem prae ſe fert, eo praeſtantius. Analyſin chemicam etiam CHAMBERS (*De Ribes Arabum et ligno Rhodio, Lugd. 1724. 4.*) praeſtitit. Aqua deſtillatione fragrante eius odore imbuitur, et ſimul abripit etſi lente olei aetherei ſumme odori circiter $\frac{1}{32}$ (CARTHEVS. *M. m. T. 2. p. 168.*) vel $\frac{1}{50}$ (LEWIS *M. m. p. 354.*) quodſi modo lignum integrae notae fuerit. Infuſione tam aqua quam ſpiritus vini adſciſcit odorem ſaporemque eius. Extractum aquoſum nonnihil pungens et amaricans eſt, ſpirituoſum vero et de fragrantia participat.

PRAEPARATVM.

OLEVM LIGNI RHODII DESTILLATVM *Ph. W. p. 129.* Coloris initio eſt aurei, ſenſim rubicundi. Vt deſtillatione elici poſſit, lignum aliquot hebdomades

des antea aqua emolliatur, dein rafpando fuper rota ferrea cufpidibus acutis inftructa, et ope machinamenti, quod equus circumagit, voluta, comminuatur (FERBERS *n. Beyträge zur Mineralgefch. 1. B. p. 365.*). Ob odoris gratiam pomatis, balfamis rel. additur. Vim analepticam coniectura promittit, nondum autem experientia euicit. Inter aliam farraginem in PVLVERIBVS STERNVTATORIIS *offic.* quibusdam occurrit.

ONONIS.

LINN. *Syft. veg. p. 541. Gen. pl. p. 370.*

303.

Pharm. ONONIDIS f. RESTAE BOVIS *Radix; Herba.*

Ononis aruenfis; floribus racemofis geminatis, foliis ternatis, fuperioribus folitariis, ramis inermibus fubuillofis. LINN. *Syft. veg. p. 541.* Si verum effet LÖSELII affertum, cui poft *Florae Suec. Ed. 1.* fubfcripferunt ill. LINNEVS, HALLERVS aliique magni botanici, ftirpem iuniorem inermem effe, adultiorem fpinofam: referendae huc effent Varietatis nomine α, Anonis fpinis carens purpurea C. B. β, Anonis fpinofa, flore purpureo C. B. Sed RAIVS, GOVANVS aliique, et nouiffime cl. RE-

ZIVS

ZIVS experimentis ductus (in *Phyſ. Sällſk. Handl. P. 1. p. 128. ſq.*), diuerſas ſpecies declarant. Officinis vero ſpeciatim dicata Ononis ſpinis inſtructa; cuius icon: REGNAVLT *Botan.* l'Arrête-Boeuf ou Bugrande. Pl. perennis vel fruteſcens, vulgaris ad vias et in aridis.

RADIX pedem ſupraque longa, cylindrica, pollicaris craſſitiei, extus fuſca, intus alba, deſcendens, adeo tenax, vt, quod iam antiquis notum, aratro remoram pariat, ſaporis ſubdulcis; quidam nauſeoſum et ſubfoetidum deſcribunt (*New Diſpenſ. p. 171.*). Cortici eius maior vis inſidet (SIM. PAVLLI *Quadrip. p. 224.* CHOMEL *Uſuell. T. 1. p. 284.*).

Rarius quidem hodie praecipitur radix, ſed hinc inde tamen ſeriori quoque tempore efficaciam ſuam, quae in dubium vocari omnino coeperat, probauit; quin moleſte quidam aegri ex eadem affecti ſunt (PFISTER. BERGIVS *Mat. med. p. 601.*). Nempe aperiens et diuretica praedicatur, imo in calculo opportuna, praeeunte veterum (GALEN. *de ſimpl. L. 8.* DIOSC. *M. m. Lib. 3. cap. 21. p. 180.*) laude. Inuoluntarium adeo lotii profluuium ex manipulo eius vno in vini libra vna cocto, et caſu ſingulari ob dyſuriam capto, legitur exortum (LENTIL. *Miſcell. medico-pract. p. 277.*), quod nimium mihi videtur. Vix ſuppar remedium in veſicae vel renum calculo nouit SIM. PAVLLI (*l. c.*), cui praeconio etſi non adſentior, non du-

dubito tamen ſabulum pellendo dolores a calculo mitigare poſſe. Et memorabile, medicum experientiſſimum (cel. BERGIVM in *M. m. p. 600.*) ſaepe in iſchuria ex calculo veſicae leuamen decocto attuliſſe, vbi alia non profecerant. Efficacia, quam quidam (MATTHIOLVS in DIOSCOR. *L. 3. c. 18. p. 501.* SCVLTETVS in *Obſeruat. n. 74.* NEBEL in *A. N. C. Vol. 2. Obſ. 3. p. 12.* ſed hic poſterior quidem in connubio purgantium et emplaſtri diſcutientis, item BERGIVS *l. c. p. 12.*) pulueri tribuerunt in ſarcocele, maiori iure ad hydrocelen referri arbitror, cum altero malo forſitan confuſam. Animaduertit et in eam laudem PFISTERVS (*de Hydroſarcocele* §. 50.), qui non in omnibus lotium mouiſſe queritur. Hydroſarcocelen tribus caſibus omnino diſſipare contigit ill. ACREL (BERGIVS *l. c.*). In puluere igitur ad drachmam vnam vel et in decocto aquoſo conducit, praecipue cortex eius.

HERBA rarius adhuc decernitur. Decoctum huius ex pugillo vno et aquae libra dimidia modico igne paratum, et longa primum ſerie dein per interualla mane potatum, homini diu calculoſo tam felicem praeſtitit opem, vt quaeuis priſtinarum moleſtiarum ſilerent. An ipſa diatheſis calculoſa eo ſublata, dici nequit, certe nullum calculi veſtigium poſtea in cadauere exſtitit (DE HAEN *Rat. med. P. 6. p. 289.*).

VICIA.

LINN. *Syst. veg. p. 552. Gen. pl. p. 376.*

304.

Pharm. FABAE *Semen; Stipites; Flores.*

Vicia Faba; caule erecto, petiolis absque cirrhis LINN. *Spec. pl. p. 1039.* Faba C. B. Κυαμος Graec. Icon: REGNAVLT *Botan.* la Fêve de Marais. Pl. annua, in Aegypto et ad mare caspium in confiniis Persiae (LERCHE in LINN. *Syst. veg. p. 554.*) spontanea, colitur in hortis agrisque copiose.

SEMEN reniforme, compressum ex arillo crasso giluo et medulla alba, dum siccum est, constans, callo lineari insidens. Maximum est indigenarum vel apud nos hospitantium plantarum. Varietas semine minori mensas etiam delicatiorum intrat. Altera vero semine maiori aegrius concoquitur et flatulentior, praecipue arillis nondum exuta. Vtriusque semen tam ante maturitatem quam siccatum coctione praegressa editur. Praestat vero seminibus tenellis vesci, vtpote tenuioribus longe, et horum quidem legumina concisa nonnulli simul comedunt. *Farina* seminum in officinis occurrit, et vt aliae similes Lupini, Erui, Foenugraeci, Lentium, Orobi, frumentorum, calefacta resoluit, cocta aqua vel lacte emolliendis et maturandis

dis tumoribus inſeruit. Sordes abſtergere cutaneas decoctam quidam volunt. Additur FARINIS nomine QVATVOR RESOLVENTIVM venientibus.

STIPITES. Incineratione copiam ſalis fixi largiuntur, quod, vt ſupra (*p. 361.*), ſub Spartio de eiusmodi ſalibus generatim dictum, lotium potenter pellit. Confert eo fine cineribus infundere vel vinum vel aquam.

FLORES. Recentes gratum, ad illum Lilii candidi accedentem, odorem ſpirant, qui vero ſiccatione perit. Aqua deſtillata olim inde parata, quam coſmeticam habuerunt, ſed immerito.

ERVVM.

LINN. *Syſt. veg. p. 554. Gen. pl. p. 376.*

305.

Pharm. LENTIVM *Semen.*

Eruum Lens; pedunculis ſubbifloris, ſeminibus compreſſis conuexis LINN. *Spec. plant. p. 1039.* Lens vulgaris C. B. Φακος Graec. Icon: RIVIN. *Fl. irreg. tetrap. T. 35.* Pl. annua, in Gallia inter ſegetes, et in Valeſia in vineis ſponte creſcens, alibi in Europa copioſe in vſum culinarem in agris colitur.

Duplex eius varietas: femine α, maiori et β, minori (Icon vtriusque: RIVIN. *l. c.*). Vtrumque orbiculare compressum margine acuto arillo cinereo bruno, medulla fusca. Pisorum instar coquuntur lentes, non ingrati quidem saporis, sed flatibus molestissimae et difficillimae concoctu, ita vt iis, quos debilitas primarum viarum tenet, integrae secedant; hinc nonnisi laboriosae vitae hominibus concedendae. Flatulentia adeo equos necasse legitur (ELLIS apud HALL. *fl. helv. n. 421.*).

Abesse possent lentes commode ex foro medico. Merito hodie ridemus Arabum et sequiorum quorundam in pellendis variolis, et morbillis laudem, quae si quid veri inuoluit, hoc decocti vnice calore, quantum capio, continetur. Plus omnino interest, ad foedas post variolas cicatrices a facie arcendas, hanc decocto lentium, dum siccari incipiunt, crebrius fouere (CHOMEL, *Usuell. T. 3. p. 61.*).

Farinae seminum pretium sub *n. 304.* iam statui; sed vix vnquam hodie curatur.

306.

Pharm. ERVI ſ. OROBI *Semen.*

Eruum Ervilja; germinibus vndato-plicatis, foliis impari-pinnatis LINN. *Spec. pl. p. 1040.* Orobus ſiliquis articulatis, flore maiori C. B. Icon: RIVIN. *Fl. irreg. tetrap. Tab. 61.* Pl. annua auſtraliorum Europae regionum et Orientis.

Alimentorum pro hominibus numerum olim auxit, ſed vetat eius inſalubritas, nam panis ex ſemine vel ſolo vel cum Tritico coctus crurum imbecillitatem produxit, vt ſcipionibus binis inniti opus eſſet, vitio extenſoribus muſculis inducto (BINNINGER *Obſ. et Curat. med. Cent. 5. Obſ. 70. p. 571. ſqq.* Conf. VALSINIERI in *Galer. di Minerva T. 4. p. 240.*). Ipſos equos, qui plantam integram deuorauerant, tanta crurum et tibiarum imbecillitas corripuit, vt vix inſiſtere pedibus poſſent, ſed per longum temporis interuallum contremiſcerent (BINNINGER *l. c. p. 574.*). Gallinas diſtenſione ingluuiei ſemen necat (ROSSI *de plant. venen. p. 39.*). Nihilominus in Heluetia cum Lentibus et Viciis ſeritur (HALL. *ſtirp. helv. n. 420.*).

Superfluum inter medicamina, vt tamen *Farinae* eius virtus ſecundum *n. 304.* pariter diiudicetur. Haec ſimiliter FARINIS QVATVOR RESOLVENTIBVS adſcripta.

CICER.

LINN. *Syst. veg. p. 554. Gen. pl. p. 377.*

307.

Pharm. CICERIS *Semen.*

Cicer arietinum; foliolis ferratis LINN. *Spec. pl. p. 1040.* Cicer fatiuum C. B. Ερεβινθος Graec. Icon: REGNAVLT *Botan.* le Pois Chicke; item in CLEWBERGII *Diff. de variis frumentorum et leguminum speciebus vet. test. Vps. 1760.* Pl. annua, in agris Palaestinae, Hifpaniae, Italiae fpontanea.

Arilli SEMINIS color variat; vnde diftinctio inter Cicer *album*, *rubrum*, *nigrum*; ad quam non video in vfu refpici. Eft fubrotundo-nodofum, cufpide incurua, magnitudinis pifi, medulla flauicante. Tam efcae nomine, quam medelae, iam antiquitus cognitum. Sunt (BOCHARTVS in *Hieroz. P. 2. p. 46.* SHAW *Travels p. 222.* item CLEWBERG *l. c. p. 38.*), qui per vocem Kali in *2. libro* SAMVEL. *cap. 17. v. 28.* fecundo loco memoratam Cicer toftum intelligunt; nam in vniuerfum illa in facris litteris toftum frictum fiue torrefactum efculentum quoddam fignificat (IO. GESNER *Diff. Phytogr. facr. Spec. P. 2. p. 10.*). Quicquid fit, fricti Ciceris tam Graeci varii quam Romani meminerunt, tanquam cibi fpeciei (GALENVS. BOCHART *l. c.*). Et adhuc hodie in plateis orientalium

vr-

vrbium copiose in cupreis sartaginibus et furnis semina haec torrentur (SHAW *Travels l. c.*); nam coquendo non sinunt sese in pulpam redigi. Tosta Coffeae non dissimilem potum suppeditant (REICHART *Gartenschaz T. 5. p. 163.*). Farinam quoque eorum in lacte elixatam, vel Cicera in aqua elixa vel alio modo praeparata antiqui comederunt; valentius adeo nutrire, quam fabas, GALENVS (*de alim. facult.*) affirmat, sed itidem flatulenta. Tum quoque iam moris fuit, immatura et virentia ingerere, qui et hodie in Italia obtinet, vbi, vt in aliis Europae australis regionibus, pro vsu cibario seritur. Praestant vero omnino in iusculis decocta. — Lotium pellere semina notatum, vt et exulceratam vesicam renesque laedant (DIOSC. *M. m. Lib. 2. p. 126.*). Hac vi vnice niti videtur illis adscripta, sed non experimentis fidis confirmata, in calculo frangendo potentia. Nec illam euincit Augerianum remedium (Vid. SCHVLZ *Diss. an dentur medicamenta calculum etc. p. 24. sqq.*), quum decoctum Cicerum non solum, sed instar vehiculi efficacioris remedii captum fuerit.

Farina seminum, vt similes aliae, pro diuerso externae applicationis modo, resoluit, maturat. Sed obsoleuit fere omnino in medica praxi.

GLYCYRRHIZA.

LINN. *Syſt. veg. p. 557. Gen. pl. p. 380.*

308.

Pharm. GLYCYRRHIZAE ſ. LIQVIRITIAE *Radix.*

Glycyrrhiza glabra; leguminibus glabris, ſtipulis nullis, foliolo impari petiolato LINN. *Syſt. veg. l. c.* Glycyrrhiza ſiliquoſa et germanica C. B. Γλυκυρριζα THEOPH. Γλυκυρριζα rel. Graecorum. Conf. deſcriptio amplior ill. PALLAS in *Reiſe durchs Ruſſ. Reich T. 1. p. 498. n. 120.* Icon: REGNAVLT *Botan.* la Regliſſe. Pl. perennis in Franconia, Hiſpania, Gallia inferiori, Italia, item in auſtraliori deſerto ad Iaikum Rutheniae ſponte creſcens. Sed in Anglia, Lotharingia aliisque locis copioſe colitur. In horto noſtro botanico floret quidem quotannis, ſed raro legumina format. Translatio eius difficulter ſuccedit ob fibrarum paucitatem.

Quum fructum referre Platani pilulas et aſperiorem ſignificet DIOSCORIDES (*M. m. Lib. 3. cap. 7.*): de *Glycyrrhiza echinata* LINN. eum loqui vero ſimile eſt, et hanc nominatim veteribus vſitatam. Cuius etſi radicem alterius vinci dulcedine et gratia LOBELIVS (*Adverſ. p. 405.*) affirmat, copioſe tamen ad Volgam effoditur, ac ex eadem in pharmacopo-

copolio Aſtrachanenſi tanta copia ſuccus paratur, vt imperio toti Ruthenico ſufficiat (LERCHE in GMEL. *Fl. Sibir. T. 3. pag. 32.*). Litteris d. 10. Nov. a. 1778. etiam L. B. DE ASCH certiorem me fecit, vtramque in Ruſſia iam pari paſſu et praeſcriptionibus medicis et effectu ambulare. Quod et confirmat, quae nouiſſime in lucem prodiit, *Pharmacopoea Ruſſica p. 25.*

RADIX Gl. glabrae repens, ſed profunde deſcendens, tenax, pollicem vel infra craſſa, extrinſecus bruno fuſca et, dum ſicca eſt, rugoſa, interne flaueſcentis coloris. Transuerſim ſecta, etiamſi ſicca, radios et vaſa ſuccoſa prodit, quae maiora et diſtinctiora ſub microſcopio in Hiſpanica radice, quam Franconica, apparent. Vnde argumentum capitur haud improbabile, iſtam huic praeferendi (WEDELII et SCHMIDII *Diſſ. de Glycyrrh. p. 9. ſqq.*) quae, ſiue Hiſpanica, et dulcedine reliquis antiſtat (SPIELM. *M. m. p. 456.*). Sapor radicis dulcis, inprimis parte corticali, et nonnihil mucilaginoſus; diutius guſtata leuem amaritiem prae ſe fert. Coctione ingrate amareſcit. Aqua extractum dimidii fere ponderis radicis eruitur; ſpiritu vini autem extractum, quod modo quartam circiter eius partem conſtituit; quod ipſum prius dicto dulcius longe eſt, vtpote non inſipida mucilagine commiſtum (LEWIS *M. m. p. 297.*). Ab aliis dulcibus Glycyrrhiza in eo differt, quod difficile fer-

mentationem ſubeat. Ore retentam ſedare ſitim vetuſtiſſima obſeruatio eſt (THEOPHR. *l. 9. cap. 13.*), vt ideo *αδιψον* dicta. Succum eliquatum idem facere (DIOSC. *l. c.*). Vnde hydropicis grauiter ſitientibus eximium ſolamen radicis maſticatio affert, vetuſta pariter experientia (PLINII *Lib. 22. cap. 9.*), quam hodierna laete confirmat. Stimulos praeterea acres inuoluit, fibras relaxat, exulcerata abſtergit, et aliorum dulcium in modum blande reſoluit. Frequens igitur eius vſus eſt in tuſſi, raucitate, ſcreatu in affectionibus pectoris imo inflammatoriis languente, in nephritide, ſtranguria, eroſionibus faucium. Pro hiſce ſcopis vel pulueri locus eſt, vel conciſa radix in infuſo theaeformi cum aliis propinatur. Si decoquenda, nonniſi ad finem coctionis reliquorum addenda, ne amarities faſtidium pariat. Proſtat et copia praeparatorum, in quibus crebrius, quam per ſe, aegris offertur. Additur ſubinde radix aliis ad celandum ingratum eorundem ſaporem, prout pilulis puluis vel eo fine inſpergitur, et ne inter ſeſe cohaereſcant. Quantum conferat, vt cortex Peruuianus gratius ingeratur, alibi iam ſignificaui (*App. med. T. 1. p. 570.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SVCCVS vel EXTRACTVM *Pharm. omn.* Iſti in Hiſpania parato praerogatiua vulgo conceditur.

Ibi

Ibi in Catalonia praecipue ex radicibus ſiccatis aqua coctis expreſſione eruitur ſuccus et in extracti tenacitatem coctione ſpiſſatus vlterius ſolis vi denſatur. Forma ſubcylindrica venditur longitudine ſex pollicum, craſſitie vnius vel maiori foliis laurinis obuolutus, in fractura ſplendens. Dulcis ſaporis cum leui amaritie. Reiiciatur empyreuma ſapiens vel olens, et qui lingua diffluens foeces relinquit. Liberatus ab hiſce noua ſolutione et decantatione SVCCVS LIQVIRITIAE DEPVRATVS (*Ph. Dan. p. 249.*) audit. Hac extracti forma omnium creberrime radix in vſum vertitur. In tuſſi et reliquis pectoris affectionibus dictis non priuandum ſua laude, vel per fruſtula ore liquatum, vel in linctu oxymelle commixtum, vel aqua deſtillata ſolutum et aliis commodis mixtum. Pauperes vtiliter decoctum auenae, in quo ſolutum fuit, potant. Larga vero eius copia requiritur, ad ſeſquiunciam per diem (TISSOT *Avis p. 181.*). Inſtar ſuppoſitorii vſurpatum in haemorrhoidariis ardorem ani leuat (STÖRCK *Unterricht für Feld- und Wundärzte T. 2. p. 81.*).

PASTA LIQVIRITIAE *Ph. W. p. 135.* Ob decoctum radicis Gummi Arabici et ſaccharo a. l. iunctum lubricandis faucibus et acri ſtimulo ad tuſſim vellicanti inuoluendo inſeruit. Pertinaciori autem tuſſi non ſufficit.

BACILLI DE LIQVIRITIA ALBI ſ. LIQVIRITIA ALBA COCTA *Ph. W. p. 27.* Conſtat ex G. Arabico, Speciebus diaireos et diatragacanthae, radice Liquirit. et Amylo, addita demum copia Sacchari et mucilagine Tragacanthae. In mitioribus faucium et pectoris affectionibus pariter locum habet.

BACILLI DE LIQV. CITRINI *l. c. p. 28.* Ex radice Liqu. Ireos Florent. Amylo, Croco, Saccharo cum mucilagine Tragacanthae in ſuam formam redactis. Croco ob exiguam quantitatem nonniſi color, nec vlla anodyna efficacia, in hiſce debetur. Ob mucilaginem parciorem minus inuoluunt, quam praecedentes.

TROCHISCI BECHICI ALBI *Ph. W. p. 234.* Eiusdem fere compoſitionis, ac bacilli de Liquir. albi, et valor idem. Sed omitti hic poſſent ob defectum radicis Glycyrrhizae.

TROCHISCI BECHICI CITRINI *l. c.* Proxime accedunt ad nuperrime dictos ſelectu partium, ſed loco Amyli radix Liquiritiae et Crocus adduntur. Prioribus efficaciores.

TROCHISCI BECHICI NIGRI *l. c.* Accedunt ſemina aromatica Aniſi et Foeniculi et ſuccus Liquiritiae, vnde color nigricans. Efficacius reſoluunt, quam reliqui.

SYRVPVS GLYCYRRHIZAE *Ph. W. p. 211.* Compoſitus iuſto magis, radicem Glycyrrh. herbasque

que capilli Veneris et Hyſſopi comprehendit. Dictis pectoris vitiis dicatus, rarioris hodie vſus.

VNGVENTVM DE LIQVIRITIA *Ph. W. p. 244.* Obſoletum. Plurima vis a Nihilo albo, Ceruſſa et Camphora in excoriationum et fiſſurarum ſanatione, contra quas laudatur, deriuanda.

ELIXIR PECTORALE REGIS DANIAE *Ph. W. p. 54.* Simplicius occurrit in *Ph. Dan. p. 149.* ELIXIR PECTORALE WEDELII *Ph. W. l. c.* SPECIES TRAGAC. FRIGID. *Ph. W. p. 180.*

309.

Pharm. Ruth. GLYCYRRHIZAE *Radix.*

Glycyrrhiza echinata; leguminibus echinatis, foliis ſtipulatis, foliolo impari ſeſſili LINN. *Syſt. veg. p. 557.* Glycyrrhiza capite echinato C. B. Conf. prolixior deſcriptio cel. PALLAS in *Reiſe durchs Ruſſ. Reich T. 1. p. 498.* Icon: JACQV. *Hort. Vindob. Tab. 95.* Pl. perennis, cr. in auſtralioribus regni Ruthenici et Apulia. In horto noſtro quotannis flores maturaque ſemina fert.

Commode ſubſtituitur in Ruthenia praecedenti ſpeciei; de qua re vide ſupra *p. 374.*

ASTRA-

ASTRAGALVS.

LINN. *Syst. veg. p. 566. Gen. pl. p. 385.*

310.

Pharm. TRAGACANTHAE *Gummi.*

Astragalus Tragacantha; caudice arborescente, petiolis spinescentibus LINN. *Spec. pl. p. 1073.* Tragacantha C. B. DU HAMEL *Traité des Arbres T. 2. p. 343. cum fig.* Icon: REGNAVLT *Botan.* la Gomme adragant. Frutex exiguus Gallo-Prouinciae, Italiae, Siciliae, Candiae, vbi in monte Ida crescit, et aliarum Orientis regionum.

GVMMI hoc sponte aestate adulta erumpit per corticem ex trunci et ramorum medulla, vti et interstitiis fibrarum radiatim dispositarum ipsius ligni, vbi coaceruatum nouo vrgentis a tergo riuo vlterius propellitur. Qui mora et calore coiit gummosus succus, vlterius contactu aëris densatur. Sicque laminarum rugosarum, lineam plus vel minus crassarum, intestinulorum instar contortarum, vel granorum forma saepe cauorum stirpi adhaeret, vt ex icone TOVRNEFORTII (*Voyage du Levant T. 1. p. 21.*) cognoscere est. Colore variat, vnde distinctio in *Tragacantham albam* et *flauam* s. *rufam.* Prior vtpote purior vnice in medicum scopum seruari debet, altera sordibus variis inquinata opificibus relinquenda. Trans-

Transfertur vtraque magna copia ex Turcia. Nam arbores Europaeae vel nihil vel exiguum modo gummi ſuppeditant. Gummi probae notae ſubperlucidum, fragile, odoris ſaporisque expers eſt.

Longe difficilius ſoluitur aliis gummatibus aqua et vix perfecte, nempe intumeſcit quidem et in maiori copia aquae agitatione ſeſe commiſcet cum eadem, ſed illa inde turbida euadit, et conciliata iſti quiete mucilago fundum petit, et aqua priſtinam limpiditatem recuperat. Hinc et mucilago eius difficilius longe et minus conſtanter agitando oleum cum aqua copulat, quam illa Gummi Arabici, et ad combinanda balſama cum eadem per trituram largiori quantitate opus eſt, nec tam diu connubium iſtud perdurat. Nec tam apte acidum vitrioli obuelat (FRENCH in *med. Obſerv. and Inquir. Vol. 1. p. 423. 425.*). Fruſtra et tentatum, triturando illam cum mercurio viuo coniungere (PLENK's *Art d. Queckſilber zu geben, Exper. 9. p. 28.*). Frigida tamen aqua Tragacantham absque praeuia eius in puluerem comminutione perfecte intra quinque vel ſex horas ſolui poſſe, cl. RVTTY (*Obſervations on the Lond. et Edinb. Diſpenſatories p. 179.*) affeuerat. Drachma eius vna librae vni ciuili aquae ſyrupi ſpiſſitudinem inducit (*New Diſpenſ. p. 136.*). Vix vnquam ſola exhibetur, ſed commiſta aliis, idque plerumque ſoluta, licet in puluere minus faſtidii pariat. Aegre tamen in pulue-

rem

rem redigitur. Acrem ſtimulum, diarrhoeam vel dyſenteriam ſuſcitantem, vt alia gummoſa, inuoluit, humores tenues incraſſat, iacturam glutinis naturalis cauorum, vt in ſtranguria inde orta, reſarcit, fiſſuras labiorum vel papillarum conſolidat. Mucilago eius ad compingenda varia in trochiſcos, bacillos, pilulas, crebri vſus eſt. Additur et aliis, quae acrimonia ſua infeſta eſſe poſſent, exemplo Trochiſcorum Alhandal, pilularum WERLHOFII contra rabiem caninam, rel.

Simile Gummi ſuppeditat *Pterococci aphylli* PALL. (*Reiſe d. Ruſſl. T. 2. p. 322. Tab. 5.*) radix recens inciſa.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SPECIES DIATRAGACANTHAE FRIGIDAE *Ph. W. p. 180.* componuntur ex G. Tragacantha, Arabico, Amylo, Glycyrrhiza. Si ſemina quatuor frigida, ſuperflua, addantur, id pro deſiderato fiat, ne rancore, in quem iſta inclinant, puluis noceat. PVLVIS DIATRAGACANTHAE *Ph. Ed. p. 73.* omittit G. Arabicum, vtpote ſuperfluum. PVLVIS E TRAGACANTHA COMPOSITVS *Ph. Lond. p. 89.* praeter dicta e *Ph. W.* Saccharum recipit. Species hae demulcent, inuoluunt, et in tuſſi et diarrhoea crebro praecipiuntur.

TROCHISCI etc.

GA-

GALEGA.

LINN. *Syſt. veg. p. 565. Gen. pl. p. 384.*

311.

Pharm. GALEGAE *Herba.*

Galega officinalis; leguminibus ſtrictis erectis, foliolis lanceolatis ſtriatis nudis LINN. *Spec. pl. p. 1062.* Galega vulgaris C. B. Icon: MILLER'S *Figures of plants Tab. 137.* REGNAVLT *Botan.* le Galega ou la Rue de Chevre. Pl. perennis, in Hiſpania, Italia, item in Rhaetia et Scaphuſia creſcens.

HERBAE odor ſaporque vix vllus, vt nec inde multas vires exſpectes. Nec experientia fidem aſſignat. In Italia folia loco acetarii ſunt (CHOMEL. *Uſuelles T. 1. p. 400.*). Eneruare morſum venenatum ſerpentum perhibitum, a quo veneno extenderunt efficaciam ad miaſma malignarum febrium, quin ipſius peſtis, in ſucco vel decocto cum aceto vel ſudoriferis (Conf. de hiſce CASP. HOFFM. *in med. offic. Lib. 2. p. 305.*). Et huius in peſte virtutis exempla duo de conſerua ex foliis recentibus narrantur (BOYLE *Works Vol. 4. p. 292.*). Memoratur et ſucci vis anthelmintica (C. HOFFM. *l. c.*). Hinc inde experientia clarus Anglus (BISSET in *Med. Eſſays p. 163. 170.*) nuperius, obliuione fere data planta, infuſum Gale-

gae

gae praecipit tanquam vehiculum aliorum remediorum, licet ſcopus ab illo non ſignificetur, in dyſuria chronica et chorea St. Viti.

TRIFOLIVM.

LINN. *Syſt. veg. p. 1077. Gen. pl. p. 387.*

312.

Pharm. MELILOTI *Herba c. Floribus.*

Trifolium Melilotus officinalis; leguminibus racemoſis nudis diſpermis rugoſis acutis caule erecto LINN. *Spec. pl. p. 1078.* α, flore luteo; ſ. Melilotus officinarum Germaniae C. B. Icon: REGNAVLT *Botanique*, le Melilot. Pl. annua vel biennis, ad vias et in collibus creſcens.

Varietas flore luteo manifeſte magis odora altera, albo inſtructa. Odor in ſiccata planta longe fragrantior, ſapor ſubamarus herbaceus. Acrem plantam contra ſuetam ſententiam habet HALLERVS, ita vt caſu ſeſe admiſcens ſeminibus Lini in angina nocuerit (*Hiſt. ſtirp. helv. n. 362.*). Flores praeferuntur vi foliis. Iumenta delectantur Meliloto, et horum in vſum in Anglia ſeritur (RAII *Hiſt. T. 1. p. 951.*). Vix vnquam vſurpatur hodie interne, vnde ſparſas laudes decocti in colica, inflammationibus imi ventris,

tris, retentione lotii, doloribus post vel ante partum, tympanite, fluore albo, non moror. Discutere extrinsecus applicatum, verius praeconium; de anodyna autem vi et emolliente dubito. Sicca igitur epithemata vel fluida, vti et cataplasmata, intrat. Addi clysmatibus non repudio, si flatus sint discutiendi. Praecipue vero pro emplastro sui nominis colligitur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILL. *offic.* nonnihil odora. Obsoleuit.

EMPLASTRVM DE MELILOTO *Ph. W. p. 67.* Antiquae originis formula, GALENI tempore prioris, sed a MESVE aliisque postea multipliciter mutata. Hinc et maximi in eius compositione dispensatoriorum dissensus obtinent. Simplicissimum et vere nomine suo dignum est EMPLASTRVM DE MELILOTO SIMPLEX *Cod. med. Paris. p. 145.* ex summitatibus Meliloti, sebo bouillo, resina et cera. Prolixiora reliqua in *Ph. Dan. p. 159. Ph. Suec. p. 102.* et *Ph. W. l. c.* obuia, quae omnia, etsi inter se diuersa, complectuntur varia discutientia et emollientia. Odorem grauem in vniuersum spargit. Ad tumores discutiendos, vel emolliendos, praecipue glandularum maxillarium et parotidum, imponi solet. Quae vires vero admixtis aliis potius quam Meliloto videntur

 ad-

adſcribendae. Emplaſtro veſicatorio additum dolorem ex eiusdem effectu mitiorem reddit.

TRIGONELLA.

LINN. *Syſt. veg. p. 576. Gen. pl. p. 388.*

313.

Pharm. FOENVGRAECI *Semen.*

Trigonella Foenum graecum; leguminibus ſeſſilibus ſtrictis erectiuſculis ſubfalcatis acuminatis, caule erecto LINN. *Spec. pl. p. 1095.* Foenum graecum ſatiuum C. B. Icon: REGNAVLT *Botan.* le Fenu-grec. Pl. annua, creſcens in Galliae auſtralis aruis.

SEMEN oblongum, tereti compreſſum vtrinque truncatum, bruno luteum, ſulco obliquo, Melilotum olens, amarum. Mucilaginem includit, tam copioſam, vt ſeminum vncia vna aquae vnciis ſedecim lentorem et mucilaginoſam naturam caloris ope conciliet (CARTHEVS, *M. m. p. 177.*). Extractum aquoſum $\frac{3}{4}$ circiter totius ponderis conſtituit, eſtque amaricans et odore ſeminum imbutum. Magis tamen ſaporem odoremque ſeruat ſpirituoſum (LEWIS *M. m. p. 278.*).

Rariſſime ore capitur in decocto vel infuſo, etſi mucilaginoſa natura et odor indicet praeter vires muci-

mucilaginosis communes resoluentem semini competere. Acquiescunt vero fomento vel cataplasmate ex farina eius parato, quando emolliendi vel maturandi sunt tumores, et clysmate ad eluendam blande aluum. Et ne in hosce scopos quidem crebro vsurpatur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Recipitur hoc semen in VNGVENTA et EMPLASTRA varia, vt OLEVM E MVCILAGINIBVS *Ph. Lond. p. 106.*; VNGVENTVM ALTHEAE *Ph. W. p. 239.*; EMPLASTRVM DIACHYLON SIMPLEX *Ph. W. p. 63.*

ORDO XXV.

LOMENTACEAE f. PAPILIONACEIS AFFINES.

CASSIA.

LINN. *Syſt. veg. p. 326. Gen. pl. p. 206.*

314.

Pharm. α SENNAE ALEXANDRINAE *Folia; Folliculi.*
β SENNAE ITALICAE *Folia.*

Caſſia Senna; foliis ſeiugis ſubouatis, petiolis eglandulatis LINN. *Syſt. veg. p. 327.* α, Senna alexandrina ſ. foliis acutis C. B. MORIS. *Hiſt. pl. T. 2. p. 201. Sect. 2. Tab. 24. fig. 1.* β, Senna Italica ſ. foliis obtuſis C. B. MORIS. *l. c. p. 200. ſ. 2. t. 24. f. 2.* Monographiam huius, cum icone eximia, praeſtitit SALVADOR SOLIVA in *Diſertacion ſobre el Sen de Eſpanna, Madrid 1774.* Planta annua. Prior creſcit ſponte in Aegypto ſuperiori (HASSELQVIST), etſi, quod mirum, ab ALPINO non memoratur, et teſte BLONDELIO (in SAVARY *Diction.*

ction. 2. p. 1537.) etiam in Arabia circa Mocham. Alteram, quae in Italia, item Gallo-prouincia crescit, ex priori fieri cultura affirmat cl. GOUAN in litteris ad SOLIVAM *l. c.* qui ipfe rei fubfcribit.

Breuius perfungar confideratione *Sennae Italicae,* quae quidem aliquando a mercatoribus alteri fubftituitur. Praerogatiuam FALLOPIVS (*de fimpl. purg. c. 59.*) Italicae iam tribuit, vtpote vtplurimum recentiori et pro noftra temperie aptiori. Plerique tamen auctorum virtute eam debiliorem altera declarant. Sefe opponit huic iudicio Cl. SOLIVA, demonftratum cupiens vtrique eandem efficaciam competere, quin effecit fua commendatione in Hifpania, vt ibidem vberius Italica coleretur. Sufficere hanc ipfam, altera etfi nonnihil debiliorem, ita vt dofi quarta parte maiori opus fit, vlterius nupera experimenta numerofa cll. COSTE et WILLEMET (*Effais fur quelques Plantes indigenes medicinales, à Nancy p. 25. fq.*) edocuerunt, quin praeftare, quod torminum longe minus excitet. Vncia vna huius gummofarum partium drachmas tres praebet, refinofarum vltra fcrupulos duos. Infufum eius aquofum naufeofi pariter odoris eft; nec defunt veftigia olei iftius paullo poft de altera Senna defcribendi. Infantibus hydropicis huius drachmae duae ad vnciam vel fefquiunciam in infufo datae. Nec nocuit puerperis partu difficili debilitatis (*l. c.*).

Subinde Sennae, praecipue Italicae, foliis surrogantur folia *Coluteae arborescentis*; arboreae, foliis obcordatis LINN. *Spec. pl. p. 1045.* (Germanis Deutsche Senne), quod, quatenus fraus est, reprehensione omnino dignum est. Attamen nec haec contra quorundam opinionem (e. c. LÖSECKII *Mat. med. p. 126. Ed. 4.*) purgandi potestate destituuntur; inuento tanto maioris faciendo, quum in australibus Europae crescens, hiemes nostras in hortis facile ferat. Substitui verae Sennae posse, experientia sua iam cognouit TH. BARTHOLINVS (*Med. Dan. domest. p. 229.*). Nimia foliorum in aqua ebullitione purgandi perditur vis, vnde infusum praestat, sed non nimis forti expressione subiuncta, ne rudiores et resinosae partes transeuntes tormina molesta creent (COSTE et WILLEMET *l. c. p. 27. sqq.*). Fumus foliorum instar Tabaci haustus pituitam oris et narium prolicit. Speciali casu superstitem, post apoplexiam pituitosam, grauitatem capitis cum mentis debilitate sufflaminauit (*l. c. p. 29.*).

Sed transgrediar ad *Sennam Alexandrinam.*

FOLLICVLI eius siue legumina compressa seminibus oblongis hodie fere omnino ex penu medica exulant. Ab Arabibus autem, SERAPIONE et MESVE, item ab ACTVARIO, qui Graecorum primus Sennam memorat, foliis silentio pressis, fructus vnice mentio fit, tanquam purgantis eximii. Ad virtutes

MA-

MVHAMMEDIS pertinet, quod omnium primus Sennam produxerit et Tithymalo pro aluo eluenda substituerit (REISKE *Misc. obs. ex Arabum monumentis, Leid. 1746.*) Galli inter nuperiores in vsum iterum folliculos reuocarunt. Hique et a foliorum odore saporeque ingrato immunes sunt, et minus quam illa torminibus subsequuturis molesti (SPIELM. *M. m. p. 647.*). Paullo vero debilius quam folia purgant (LIEVTAVD *Precis de la Matiere medicale p. 293.*).

In Aegypto Sennae mercatura nonnisi vni ex primatibus, cui ex pacto locata fuit, conceditur. Hic a rusticis collecta folia recipit, deinque partitione in tres portiones facta, per Massiliam, Liburnum, Venetias, Europaeis vendit (HASSELQVIST'S *Resa p. 535.*).

Sapor FOLIORVM nauseosus, amaricans, subuiscidus, odor pariter ingratus, praecipue si infusum olfacias. Infusum aquosum coloris profunde lutei est. Nempe aquae facile vires suas impertiunt, idque definita proportione tantum, ita vt non augeatur efficacia, etiamsi maiori quantitate addantur. Drachmae eorum duae sufficere pro aquae vnciis quatuor existimantur (GREW *Experiments* in *Anatomy of plants*). Plus gummosarum partium illis inhaeret, quam resinosarum, vt adeo NEVMANNVS (*Chemie B. 2. Th. 4. p. 220.*) ex vncia vna foliorum extracti gummosi vnciam dimidiam cum granis decem, et ex residuo ex-

tracti ſpirituoſi gr. viginti octo elicuerit; CARTHEVSERVS (*M.m. T. I. p. 583.*) autem illius circiter $\frac{1}{4}$, huius $\frac{1}{8}$. Ratio et habenda eſt olei vnguinoſo aetherei, cuius grana circiter ſeptem ex vncia vna foliorum deſtillatione eruta, ſpecifico nauſeoſo odore et ſapore ſennae imbuta, a quo et praecipua virtus purgans deriuata (CARTHEVS. *l. c. p. 584.*). Experimenta plura chemica legi poterunt in SENNERI *Diſſ. de Senna, Altdorf. 1733. p. 12. ſqq.*

Ad efficaciora, etſi paullo lentiora purgantia pertinent, crebroque etiamnum, praeprimis ab Anglis et Suecis, praeſcribuntur, parcius a Germanis aliisque gentibus. Quamuis multi in acutis febribus imo inflammatoriis concedant, nolim in hiſce folia adhiberi, quoniam me etiam iudice humorum circuitum accelerant et aeſtum augent. Non ſuperfluam igitur habeo admonitionem a cl. GEOFFROY (*M. m. Traité T. 3. p. 19. ſq.*) adiectam de omittenda Sennae in hiſce febribus, item haemorrhagiis et morbis pectoris adminiſtratione. Hinc et cl. HILLARY (*Diſ. of Barbados p. 217.*) nullo dyſenteriae ſtadio, qualiscunque ſit forma, eam probat, quum inflammationem augeat.

Flatus torminaque ciëre, communis fere omnium querela eſt, quae ipſa a tenerioribus hominibus ſub initium vel ſub vigorem effectus ſentiuntur. Vulgo STIPITES foliorum culpae rei exiſtimantur: ſed liberant eos ab hac experimenta crebro a cl. BERGIO

(*M.*

(*M. m. p. 339.*) cum ſtipitibus ſolis aqua infuſis repetita, ſecundum quae aeque efficaces nec magis in torminibus excitandis infeſti, quam folia, agnoſcendi ſunt. Hinc et *Pharmacopoea pauperum Stockholmienſis* (*a. 1776. p. 14.*) praeciſe foliorum cum ſtipitibus copulam requirit. Praeuertitur vero hiſce incommodis vel ſufficienter Sennam diluendo vel addito aromate, vel ſi in decocto cum aliis deſideratur, addendo tantum Sennam ſub finem coctionis. Quod Braſilienſes Yquitayam ſ. Scrophulariam aquaticam L. eodem ſcopo adiicere ferantur, ſupra ſub *n. 269.* iam indicaui.

In puluere rariſſime exhibetur. Sunt tamen, qui a ſcrupulo ad drachmam vnam (GEOFFROY) imo duas (ALSTON) concedunt. Infuſum bulliente aqua factum optimam formam conſtituit. Pro colatura aquae vnciarum octo Sennae drachmam vnam ſufficere (ALSTON *M. m. T. 2. p. 228.*), haud exiſtimauerim. Praeſtat vnciam dimidiam vel drachmas ſex Sennae pro colatura vnciarum ſex liquidi vti, ſub acidi Tamarindorum vel cremoris tartari vel Citri, Mannae, aromatis et ſyrupi cuiusdam grati connubio, et huius partitas doſes, donec effectus deſideratus contingat, capere. Ita quum gratiae conſulitur tum virtuti, praeeuntibus variis pharmacopoliorum Anglicorum formulis. Domeſticum eſt non ingratum, folia Sennae in iuſculo prunorum addito tantillo Cinamomi macerare. Coctione diuturniori de-

crescit vis purgans. Nam extractum aquosum inspissatum vix tanta efficacia operatur, ac quarta pars infusi vel decocti, vnde paratum fuerit, vel aequale pondus foliorum in puluere (LEWIS *M. m. p. 539.*). Quibusdam et menstruum spirituosum placuit, quod ipsum iis opportunum, qui spirituosis adsueuerunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EXTRACTVM FOLIORVM SENNAE *Ph. W. p. 92.* Rari vsus, cuius pretium iam determinaui. Nunquam solum, sed mixtum cum aliis datur.

DECOCTVM TAMARINDORVM C. SENNA *Ph. Ed. p. 56.* Ex Tamarindis et crystallis tartari, coctis, additis dein foliis Sennae, aqua Cinamomi, syrupo Violarum.

INFVSA varia cum aqua: INFVSVM SENNAE *Ph. Ed. pag. 57.* ex Sennae foliis et Zingibere; INFVSVM SENNAE COMMVNE *Ph. Lond. p. 62* ex Senna, crystallis tartari, seminibus Cardamomi; INFVSVM SENNAE LIMONIATVM *Ph. Lond. p. 63.* ex Senna, flauedine corticum Limoniorum rec. succo eorundem Londinensibus Medicis in haud exiguo pretio est.

TINCTVRA SENNAE *Ph. Lond. p. 72.* ex Vuis passis, Senna, seminibus aromaticis et spiritu vini tenuiori; TINCTVRA SENNAE COMPO-

SITA, vulgo ELIXIR SALVTIS *Ph. Ed. p.* 47. Mutata formula redit in *Ph. Ed. nouiſſ. p.* 85.

ELECTVARIVM LENITIVVM *Ph. Lond. p.* 97. Nonnihil diuerſum illud *Ph. Lond. p.* 77. Nimia farragine diſplicet illud FLORENZOLAE *Ph. W. p.* 47. Singula, inter varia alia blandiora purgantia, dulcia cum aromate et Sennam comprehendunt. Edinburgenſe praecipue eximium et grate purgans eſt, ſi repetitione opus, ad cochlearia duo pro Thea iteratis vicibus; vel ad vnciam vnam, ſi vnum praebium placet.

315.

Pharm. CASSIAE vulgo ſ. CASSIAE FISTVLARIS Angl. *Pulpa.*

Caſſia Fiſtula; foliis quinqueiugis ouatis acuminatis glabris, petiolis eglandulatis LINN. *Spec. pl. p.* 540. Caſſia Fiſtula alexandrina C. B. COMMEL. *Hort. Amſtel. T.* 1. *p.* 215. *Tab.* 110. vbi ramus foliiferus modo depingitur. Caſſia Fiſtula RVMPH. *Herb. Amb. T.* 2. *p.* 83. *Tab.* 21. elegantiſſima. Caſſia fiſtula Chaiarxambar vocata ALPIN. *de plant. Aegypti p.* 3. cum *ic. p.* 7. vbi totius arboris effigies. Conna *Hort. malab. T.* 1. *p.* 37. *Tab.* 21. Arbor procera creſcens in India vtraque et Aegypto.

Celebris ob LEGVMEN, quod pulpam Caſſiae pharmacopolis erogat. Eſt hoc teres ad pedem vnum

imo

imo ſubinde duos longum et pollicem latum, interne ſeptis diſtinctum. Initio ex arbore pendens viride et molle, dein fuſcum euadit et nigrum lignoſumque. Inter ſepta includitur pulpa nigra dulcis, cuius vnice cauſa fructus ſeruatur, et ſemen durum in quolibet loculo, ſubrotundum compreſſum nitens ferrugineum. Indiae orientalis legumina fiſtulas exiliores, tenuiores, glabriores conſtituunt. Quae vero hodie in Europam mittuntur, ex America calidiori proueniunt. Proſtat inſignis arborum copia in inſulis St. Dominici et Ioannis de Portu, vnde in Hiſpaniam transferuntur, et harum nulla in re cenſentur orientalibus fructibus virtute inferiores (MONARDES *de ſimpl. med. p. 370. Ed.* CLVS. RVMPH. *l. c. p. 84.*). Quin breuitas viae praerogatiuam illis prae hiſce afferre videtur, quippe quum iſtae tanto recentiores haberi queant. Caſſia inſuper ab aliquot retro annis Maſſiliam translata ex Martinica vnice proueniſſe fertur (SPIELM. *M. m. p. 621.*). Interim ſunt, qui pulpam Caſſiae Indiae orientalis dulciorem minusque acrem exiſtimant (LEWIS *M. m. p. 193.*). In Aegypto legumina ante maturitatem decerpta in aedes arctiſſime clauſas transferuntur, et per ſtrata pedis dimidii altitudine interpoſitis foliis palmae diſtribuuntur. Ianua optime clauſa die poſtero et ſequenti aceruus aqua conſpergitur, et ſic per quadraginta dies ad nigredinem vsque relinquitur. Damnandus autem aliorum modus legumina

in

in terram intra foueas deferendi. Caufa cur domum tam arcte claudant ea eft, ne aëris contactu fructus corrumpantur, id quod facile contingit (ALPINVS *l. c. p. 5.*). Reiiciendi vetuftate vitiati, quorum pulpa acidi vel alius peregrini faporis eft, qui fuperficiem valde rugofam habent et pondere leues nimium funt. Ad paucos modo Europaeorum fpectat, virides et molles aqua parum coctos et faccharo conditos transmiffosque (ALPIN. *l. c. p. 4.*) pro alui folutione in vfum trahere. Confuetiffima autem eft ipforum leguminum ficcorum defcriptorum transmiffio. Pulpa fi exficcatur, ftrepitum agitata edunt.

Ex hifce contufis coctione cum aqua calida eruitur PVLPA, quae ipfa cribro fetaceo traiecta fpiffatur, addito faccharo, in iuftam craffitiem. Aliqua eius pars vlteriori folutioni refiftit et in cribro remanet. Dulcis pulpa Caffiae per fe eft, quidam fubacrem defcribunt. Facile acefcit, vnde non magna fimul quantitate parari debet, certe arctis vafis feruari. Spiritus vini lentius et difficilius eam foluit. Aft Caffiae cathartica vis etiam in puluerem lignofae fructus partis cadit, quod in fimiis cafu obferuatum, dein ftudio in hominibus exploratum, vt adeo efficacior haec fuerit reperta (FALLOP. *de purg. c. 35. p. 112.*). Dum igitur pulpa extrahitur, coquendo quicquid efficaciae tegmini ineft fimul eliciatur, neceffe eft.

An

An ſit Siliqua aegyptiaca THEOPHRASTI (*C. B. Pin. p. 403.*) dici praeciſe nequit. Alii inuentum Arabum agnoſcunt, quorum SERAPION nomine Eiarxamber, AVICENNA voce Chaiarlander, Caſſiam hanc nominat. Recentioribus Graecis et ACTVARIO Κασσια μελαινα venit (Conf. IO. BAVH. *T. 1. p. 416.*).

Blande pulpa aluum laxat et ſine torminibus vel exaeſtuatione. Vnde et infantibus et grauidis et ſenibus in omnibus acutis morbis ipſisque adeo inflammatoriis impune et maximo commodo exhibetur. In febribus inſuper acore ſuo temperat, ſitim refraenat, bilem vitiatam corrigit. Nec opus eſt, quorundam exemplo reformidare illam in calculo, malo hyſterico, melancholia rel. Quod lotium ſub eius vſu colore viridi, et maiori copia ſi ſumatur, colore profundo bruno vel nigro tingatur, numeroſi quidem auctores narrant (V. e. c. LÖSECKE, LEWIS). Mane ieiuno ventriculo ſi ſumatur, lotium reddi nigrum BOERHAAVE (*Hiſt. plant. hort. L. B. P. 2. p. 490.*) tradit. Alibi (*Prael. acad. T. 6. p. 319.*) nigredinem et foetorem lotii miſcelae ex Caſſia et Rheo adſcribit. Saltim perpetua haec decoloratio lotii ex Caſſia dici nequit. Defuit, ea ad vnciam ſupraque in connubio Rhei data, teſte GMELINO (*Diſſ. de Rhab. p. 30.*). Nec iuuenis quidam, qui auctore cel. BERGIO (*M. m. p. 340.*) vnciam eius quotidie per tres dies continuos cepit, illam conſpiciendam dedit.

Raro

Raro pulpa Caſſiae ſola praeſcribitur, largaque eius doſis ad aluum ſoluendam requiritur, pro adulto ſcilicet vncia vna, ſeſquialtera, vel duae, nauſeamque et flatus ex tanta copia plures queruntur et ideo dilui eandem ſufficiente aqua iubent. Cremor tartari vel ſal medium quoddam plerumque additur. In horum connubio et pulpa, prout in officinis ſeruatur, ſoluitur aqua ebulliente. Tartarum emeticum Caſſia admixta debilitari obſeruatum, adeo, vt illius grana quatuor et dimidium vna doſi ferri poſſint. (MALOVIN *Chimie Ed. 1755. T. 1. p. 481.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

PVLPA CASSIAE *Ph. W. p. 142.* CASSIA EXTRACTA *Ph. Dan. p. 137.* Supra ſatis deſcripta. Saccharum additur in conſeruationem. Hinc ſubſtituunt Sueci (*Ph. Suec. p. 147.*) mel.

ELECTVARIVM E CASIA *Ph. Lond. p. 96.* DIACASSIA *Ph. Ed. p. 76.* Recipit Mannam, pulpam Tamarindorum, Caſſiam, ſyrupum Roſarum ſolutiuum.

ELECTVARIVM LENITIVVM. V. ſupra *p. 395.*

GVILANDINA.

LINN. *Syſt. veg. p. 329. Gen. pl. p. 207.*

316.

Pharm. NEPHRITICVM *Lignum.* BEEN *Nux.*

Guilandina Moringa; inermis foliis ſubbipinnatis, foliolis inferioribus ternatis. LINN. *Spec. pl. p. 546. Mant. 1. p. 379.* Lignum peregrinum aquam coeruleam reddens C. B. Moringa zeylanica foliorum pinnis pinnatis flore maiori, fructu anguloſo BVRM. *Theſ. zeyl. p. 162. Tab. 75.* An huc Balanus myrepſica, ſiliqua triangulari, ſemine minori alato BREYN. *Prodr. 2. p. 47?* Muringu *Hort. malab. P. 6. p. 19. Tab. 11.* Morunga: Kellor: RVMPH. *Herb. amb. Tom. 1. p. 184. Tab. 74. 75.* Arbor creſcens in Malabaria, Zeylona, Aegypto.

Prout et in huius ſpeciei flore quaedam adhuc obſcura ſunt (*Mant. cit.*): ita nondum conſtat, an lignum dictum ab eadem arbore petatur, ac nux. Quin nux a quibusdam ex planta, a praefixa diuerſa deſumitur, quae an congener, adhuc dubium (LINN. *Mat. med. p. vlt.*), HERMANNVS (*Hort. L. B. p. 692.*) hanc ſignificauit. Sequar in coniunctione vtriusque partis ſub eadem et hac praeciſe ſtirpe ill. LINNEVM

(*Mat.

(*Mat. med.*), quem tot alii ante me hac in re ſequuti ſunt.

Dubium iam mouet *Horti malabarici* auctorum et RVMPHII, qui Aſiaticam arborem deſcribunt, ſilentium de ligno nephritico obſeruatum. Praeterea hoc ad nos transfertur ex noua Hiſpania, nec Oriente. Stirps apud HERNANDEZ (*Mexic. p. 119.*) Coatlis dicitur. LIGNVM eius in officinis conſtat ex fruſtis transuerſim ſectis, compactis, quorum extima pars pallide flaua, altera interior fuſco-bruna, inodoris, niſi limentur, ſub quo opere aromatici aliquid ſpirant, ſaporis amaricantis, ſubacris. Conciſum et aqua maceratum per horam dimidiam vel integram iſtam colore coeruleo dilutiori inficit, ita tamen vt aureus appareat, vitro lumini obuerſo, coeruleus autem oculo inter lumen et vitrum collocato. Ita quidem plerique. HERNANDEZ et MONARDES (in coll. CLVS. *de medic. exot. p. 362.*) autem vnice coeruleum colorem memorant, vt diſtinguatur ab alio ſimili ligno, quod croceum colorem modo erogat. Plus de ligno nephr. extrahit ſpiritus, quam aqua, quae tum colorem ſaturate brunum aſciſcit et manifeſte amara euadit, inſpiſſatum vero inde extractum magis adhuc amarum ſentitur et leniter adſtringens. Narrant cell. viri nuperrime dicti effectus ſalutares infuſi huius in renum vitiis et vrinae difficultatibus, item iecoris et lienis obſtructionibus, in Hiſpania noua ex-

exploratos. Sed reticentur ab Europaeis medicis, vnde obliuioni hoc lignum traditum.

NVX BEEN, Graecis *βαλανος μυρεψικη* et *βαλανος αιγυπτια*, Latinis Glans vnguentaria. Praemiſſa vox, vel Ben, Behen, originis Arabicae eſt. Iuuenis adhuc arboris flore deſtitutae effigiem et deſcriptionem praeſtitit ALDINVS (*Hort. Farneſ. p.* 72. *ſqq.*). Latent in legumine triualui, carne alba farcto, ſemina multa triquetra, putamine albido duro inſtructa, intra quod nucleus oleoſus, amarus. Stirps eorum in inſula Zeylon, Arabia, Aethiopia, Aegypto, creſcit. Duplex varietas ſeminis occurrit, altera *maior*, altera *minor*, piſum maius aequans, quae ipſa a MESVE iam notata a cl. BRÜCKMANNO (in *Diſſ. de nuce Been, praeſ.* HEISTERO *Helmſt.* 1750. *p.* 11.) confirmatur. Maior vnice venalis proſtat, minor, in muſaeis modo ſeruata, creditur altera longe acrior eſſe.

Nuclei integri in Europa non in vſum trahuntur, nec recentes haberi poſſunt. Antiqui autem inde ſubuerti ventriculum aluumque largiter ſubduci memorant (GALENVS *ſimpl. L.* 6. AVICENNA *Lib.* 2. *Tract.* 2. *cap.* 82.), putaminibus adſcribunt amaritiem et adſtringendi vim, item in vitia quaedam cutis abſtergenda et viſcera obſtructa reſeranda idonea iudicant. Taceo alia non ſatis dilucide dicta vel imitatione indigna. Acrimoniam nucibus ineſſe, quae pri-

mas

mas vias vellicat, docet et exemplum pueri, qui iis loco nucum auellanarum comeſtis cum vitae ſummo periculo aluum deiecit (AMAT. LVSIT. *Curat. med.* *63. Cent. 6.*).

Maxime autem celebrantur nuclei ob *Oleum*, balaninum vel Ol. Been dictum, quod expreſſione ex nucibus maturis deciduis excorticatis ab incolis montis Sinai nec non Aegyptiis elicitur, et ſenſim in Italiam transfertur. Ex libris octo cum drachmis quinque nucleorum vnciae triginta et dimidia olei luteſcentis limpidi fere inodori et inſipidi (GEOFFROY *M. m. Traité T. 3. pag. 254.*) obtinentur. Quoniam ipſum odore deſtituitur et diu absque rancore ſeruari poteſt: Itali flores ſuaueolentes, vt illos Iaſmini, Aurantiorum, Violarum, Dianthi rel. eodem perfundunt, et ea quidem ratione vt, in vaſe ſupra latiori infra anguſtiori, craticulis ex ſetis equinis interpoſitis per ſtrata goſſypium hocce oleo humectatum et flores ſelecti collocentur (Conf. ALDIN. *Hort. Farneſ. p. 79.* vbi et *figura* vaſis et craticulae), tum oleum, poſtquam odoras partes probe imbiberit, ex Goſſypio exprimatur. Additur et oleum ab Italis variis linimentis, vnguentis, ceratis, pomatis, balſamis odoratis. Vnguentariis cera alba et oleum balaninum baſis eſt omnium balſamorum fragrantium, cui olea deſtillata pro arbitrio inſtillantur.

Rariſſime hoc oleum interne adhibetur, idque fieri poteſt in alui obſtructione pertinaci. Externe autem cutem emollit, nitorem et laeuitatem illi conciliat, ſopit pruritum ingratum, praecipue ſenilem. Cicatrices ex variolis inſuper delet illitum, cujus rei memorabilia exempla narrantur. (BRÜCKMANNI *Diſſ. cit. pag.* 27. *ſq.*).

MIMOSA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 767. *Gen. pl. p.* 548.

317.

Pharm. GVMMI ARABICVM.
ACACIAE VERAE *Succus.*

Mimoſa nilotica; ſpinis ſtipularibus patentibus, foliis bipinnatis partialibus extimis glandula interſtinctis, ſpicis globoſis pedunculatis LINN. *Spec. pl. p.* 1506. Acacia vera I. B. *Hiſt. pl. T.* 1. *p.* 429. An VESLING. *pl. aegypt. cap.* 4. *Tab.* 50. in *Ed. L. B.* 1735? Acacia aegyptiaca HERNAND. *mex. p.* 866. *c. fig.* Conf. Mimoſa nilotica in HASSELQV. *Reſa p.* 475. et Gommier rouge, Nebneb Senegalenſibus, ADANSON in *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris* 1773. *p.* 4. *ſqq.* Arbor ſabuloſo ſolo creſcens in Arabia petraea et Aegypto tam ſuperiori, quam inferiori, vbi vero non videtur eſſe ſpontanea. Creſcit et abun-

de

de in regno Senegalensi, praecipue in insula Sor et vicina insula St. Ludouici prope ostium fluuii Niger.

Quantum constat, Ακακια DIOSCORIDIS (*L. I. cap. 133.*) est, qui et Gummi, κομμι, et succum ex fructu memorat.

Arabes ex regione Tôr et monte Sinai vti et Habbesch GVMMI dictum Kahiram transferunt. Vendunt illud intra pelles consutas, quae non aperiuntur, nisi mercede iam soluta, et lucri causa saepe silicibus, arena vel ligno addito pondus augent. Quotannis etiam copia in Africa collecta illud transfertur. Sed in Aegypto inferiori arbor ob debiliorem solis vim, gummi non fundit. Dein plurima pars Massiliam et Liburnum vlterius transmittitur (NIEBVHR *Reisebeschr. n. Arab. I. B. p. 143.*). *Gummi Thuris* (a portu in sinu boreali maris rubri prope montem Sinai) vocant, quod ex montis Sinai confiniis affertur, estque hoc magis pellucidum albidum vel coloris omnis expers; *Arabicum* autem, quod per Suez (alterum portum maris rubri prope Kahiram) aduenit, minus pellucens et coloris ferruginei vel griseo flauescentis (HASSELQV. *l. c. p. 477.*). Copia huius Gummi etiam transuehitur in Europam a Gallis ex ditione, quam possident prope fluuium Senegal, vnde valor Gummi ex Arabia translati multum cecidit. Cl. ADANSON (*Memoires de l' Ac. d. sc. de Paris cit. Comment. I.*) distinguit Gummi, quod Mimosae genus suppeditat, in ru-

bicundum et album. Rubicundum non vni modo arbori tribuit, ſed pluribus, et quidem, praeterquam M. niloticae, binis aliis Mimoſis, quas primus deſcribit nomine *Gonakè* (*p* 14.) et *Siung* (*p.* 16.). Gummi ex M. nilotica ob amaritiem a Nigritis Senegalenſibus parcius vſurpari refert, quam album, ſed adſtringentem eius vim magni fieri; Gummi Mimoſae Gonakè eſſe magis rubrum magisque amarum; Gummi vero Mim. Siung eſſe albicans, et parcius exundare idque exiguis lacrymis.

In officinis *Gummi arabici* nomine ſeruantur fruſta ſubrotunda vel oblonga variae magnitudinis, ſubinde iſtius Iuglandis, perlucida, ſubrugoſa, pallide flaua; rufeſcentia, fragilia, fracturae ſplendeſcentis, inſipida, inodora. Sponte liquida forma promanat ex cortice trunci ramorumque arboris, aëris autem contactu ſolideſcit, Gummi Ceraſorum inſtar, in Senegallia exacto tempore pluuioſo et verſus florendi tempus (ADANSON *Mem. cit. p. 8.*). Ceſſat vero pluuia m. Decembri, quo prima collectio fit; altera fit m. Martio, quo ipſo ob caloris exſiccantem vim ad eruendum Gummi inciſionibus opus eſt (DEMANET *nouvelle Hiſtoire de l'Afrique Françoiſe T. 1. p. 56. ſq.*). Figura varia dependet a loci, quo prorumpit, accidentali diuerſitate, vt et *vermiculari* quandoque forma prodeat.

Verum

Verum gummi eſt, nam ſoluitur aqua perfecte et ſolutio limpidiſſima exiſtit; ſpirituoſa autem vel olea illud non ſubigunt, nec ardet flammae admotum, ſed intumeſcens in carbonem vertitur. Dupla quantitas aquae in fluiditatem mucilaginis ſiue ſyrupi craſſioris illud redigit (FRENCH in *Med. Obſerv. and Inqu. Vol. 1. p. 41.* DÜTTEL *Diſſ. de corpore gummoſo p. 21.*). Si quid indiſſolubile remanet, id partibus aduentitiis tribuas, nam ſolutum iuſta portione aquae et colatum, ſi iterum calore indureſcit, puriſſimum Gummi eſt (DÜTTEL *p. 22.*). Deſtillatum per ſe ex vaſe retorto, vt alia gummata, primum aquam limpidam erogat, dein acidam oleo tinctam, demum oleum ſpiſſum empyreumaticum cum tantillo liquoris alcalini; ex carbone ſalis alcalini parum cum nonnullis particulis ferreis eruitur: vt igitur aqua, oleum, acidum atque terra partes iſtae ſint, quas in gummi quaeras (*l. c. p. 20.*). Vlterius conſtitit, acida, e. c. ſpiritum vitrioli, deſtruere mixtionem eius (quod quibusdam tamen aliter euenit), ſibi vnire partes oleoſas, alcali autem additum nouo motu excitato deiicere terram ab oleo liberatam (ID. *p. 22. ſqq.*); quae ipſa in praeſcriptionibus medicos ad additamentum attentos reddant.

In ſoluendis et aqua miſcendis variis corporibus, connubium cum aqua alias reſpuentibus, efficaciſſimum miniſterium praebet; quorſum olea expreſſa

 et

et effentialia, balfama, refinae, gummi-refinae, tincturae refinofae, pinguedines animales, pertinent. Duplici vel triplici arte hoc fuccedit. Vna haec eft, quod mucilago ex vna parte Gummi huius et dupla aquae paretur, et haec noua aquae quantitate diluta agitetur in phiala cum corpore foluendo, vnde mixtura emulfionem referens emergit. Sic liquida varia, vt olea expreffa fiue deftillata, balfama, quae inter balfamum Peruuianum, Copaiuae, Guaiaci, fubiguntur. Succedit et negotium, fi phialae, loco mucilaginis, puluis Gummi huius inditur. Alter modus tritura in mortario continetur, qua et folutio dictorum corporum perfici poteft, duriora vero et tenaciora quaedam corpora praecife ea opus habent, tam vt fubactio fiat defiderata, quam vt connubium per iuftum tempus fine diuortio mixturae continuet. Ea arte indiget balfamum de Mecca, Gummi Guaiaci, Benzoë, balfamum de Tolu, Myrrha, Styrax, qui quoad partem foluitur, Camphora, Cera, Sperma ceti, Mofchus, balfamum fulphuris. Si quod horum corporum ftatione iterum in mifcela diuellitur, agitatione phialae mifcibile iterum fit. Pro olei cuiusdam expreffi drachmis duabus fubigendis, drachma vna mucilaginis eius et vncia vna aquae requiritur. Spiritus vini fi additur mifcelae, vt fubinde factum eft, hic non impedit connubium. (FRENCH in *med. Obf. et Inqu. Vol. 1. a p. 413. 425.*) Par euentus eft cum Terebin-

binthina (BARTON, referente cl. FOTHERGILL *l. c. p. 427.*). Tritura cum mucilagine dicta aeque bene succedit in Gummi ammoniaco, Bdellio, Galbano, Myrrha, Opopanace, Sagapeno. (BVCHHOLZ in *nov. Act. Nat. Curiof. T. 5. a p. 46-63.*). Nihil vero valet in Lacca in granis (BVCHHOLZ *Exp. 22.*) fubigenda. Iam dudum in praxi in quorundam huius naturae folutione Arabici Gummi adiumento vfi funt medici, quorfum pertinet praecipue Camphora (Vid. e. c. formulae in COLLIN *Obfervat. circa morb. P. 3. p. 156. fq.*). Quod vero omnium minime exfpectaretur, eft, quod huius mucilaginis ope ipfe mercurius viuus aqua mifcibilis euadat. Auctor celebratiffimi huius inuenti, cl. PLENCK (*Neue und leichte Art, den mit der Luftfeuche angefteckten Kranken das Queckfilber zu geben, Ed. 3. 1773. p. 23. fqq.*), mercurii drachmam vnam cum Gummi Arabici in puluerem redacti drachmis duabus contriuit, addito fenfim tantillo aquae, donec mucilago grifea inde euaderet, aqua poftea pro luis venereae absque ptyalifmo (vt voluit) curatione diluenda; fed de hifce vberius capite de Hydrargyro. Superat longe G. Arabicum, hac vi fubigendi difficulter folubilia, alia mucilaginofa, fcilicet fyrupos vifcidos, quorum fyrupus Altheae antecellit, et G. Tragacanthae, (V. fupra *p. 381.*), vti et mucilaginem feminum Cydoniorum et gluten ex amylo (FRENCH *l. c. p. 423.* Conf. et BVCHHOLZ *l. c.*). — Maximi

momenti res haec mucilaginosa miscela est ob remedia ista administrandi necessitatem. Praestantior est consueto illo, quod vitello ouorum peragitur, connubio, quum fini nunquam aduersetur, nec ventriculum offendat, nec rancorem et vna cum hocce acrimoniam concipiat. Ita et praestat additamento salium alcalinorum volatilium vel spirituum, quod alias saepe vsu venit ad oleosa cum aqua coadunanda, quum istud saepe indicationi sit alienum et nauseosum. Habet quoque id commodi, quod ingratum saporem vel acrimoniam remediorum recondat (Conf. cl. FOTHERGILL in *med. Obseru. et Inquir. Vol. 1. p. 426.*). Obtundit adeo acidi vitrioli acrimoniam (FRENCH *l. c. Exper. 37.*).

Nutriendi vim possidet Gi. arabicum insignem, quoniam totum alimentosa materie siue mucilagine conflatur. Nigritis, qui prope fluuium Niger habitant, et Mauris, qui illud Europaeis afferunt, alimento vulgari est, ita vt nullo alio vtantur, quam Gummi ipso, quod in venditionem secum vehunt. Et hoc vel instar sacchari dentibus comminuunt, vel aqua emollitum deglutiunt. Multiplicis generis artificibus quoque ibidem in cibum gratum cedit (DEMANET *n. Hist. de l'Afr. Franc. T. 1. p. 54.*). Solet et Gummi hoc lacte solutum ingeri (LE MAIRE, *Voyages to the Canary Islands, Cape Verde, Senegal and Gambia*, in *Collection of Voyages Vol. 8. p. 605.*). Inci-

cidente calamitate Milii et Oryzae integrae Maurorum ciuitates eo vefcuntur (LIND *Dif. in hot Climates p. 348.*). Per binos menfes hominibus fupra mille ex Abyffinia Kahiram peregrinantibus, confumta reliqua penu, hoc gummi vnice vitam in itinere fuftentauit (HASSELQV. *Refa p. 533.*).

Quae de vi Tragacanthae medica dicta fuperius funt, potiori adhuc iure ad Gummi Arabicum referas. Quantum in acribus partibus obtundendis valeat, crebra in dyfenteria capta experimenta declarant, in qua acre ferum demulcet doloresque et tormina et tenefmum mitigat (DEGNER *Hift. dyfent. p. 202.* PRINGLE *Dif. of the army p. 273.* ZIMMERMANN *v. d. Ruhr p. 499.*). Aptum etiam in diarrhoea nominatim fymptomatica (ROSENST. *Barnf. p. 131.*). Nec in hifce profluuiis vnice per os forma emulfionis, vel in potu confueto fiue decocto hordei, captum prodeft, fed tenefmo vrgente etiam maxime leuat in clyfmate fub apto connubio (Ill. ZIMMERMANN *von d. Ruhr p. 421.*). Tuffim lenit eadem virtute et phthificis eadem forfitan et nutriente facultate opitulatur. Raucitatem tollit, fi a difpendio naturalis muci enata fuerit, quod ipfum et ftranguriae et tenefmi caufa eft non rara, vincenda eodem remedio. Relaxando fibras, et interponendo fefe calculo et lotii viis, calculofis lenimen affert. Erofis mammarum papillis vtiliter infpergitur, vel mucilago eius illis illinitur.

Raro

Raro pulueris forma a scrupulo vno ad drachmam vnam praecipitur, sed solutum aquoso menstruo, pro scopo diuerso, vario. Libra eius vna ex Gummi vncia vna valde mucilaginosa fit. Solui poterit aqua vel hordei decocto vel alio consueto potulento, vel iusculo carneo calido. Edinburgenses emulsionis instar praebent. Miscelam cum salibus mediis probe fert.

ACACIAE VERAE *succus*. Ex fructu elicitur, qui ipse legumen est complanatum viridi brunum, quatuor vel quinque pollices longum et octies vel decies angustius, compositum ex sex vel decem particulis vel articulis discoideis et intra vtramque cuticulam parenchyma gummosum rubicundum continens. In quouis articulo latet semen ellipticum sulco vtrinque pariter elliptico notatum. Succus exprimitur ex fructu immaturo in mortario contuso, et calore in spissitudinem extracti densatur. Transfertur in vesicis forma rotundae massae quatuor vel octo vnciarum coloris nigrescentis, saporis, dum gustatur, stiptici, paullo post dulcescentis. Gummosae naturae est, vt sordibus exceptis fere totus aqua soluatur, quoad partem autem modo spiritu vini. Ex foliis simul quosdam exprimere succum DIOSCORIDES (*M. m. Lib. 1. c. 133.*) et PLINIVS (*Hist. nat. Lib. 24. c. 7. p. 111. Ed.* DALECH.) notarunt, ex hisce et floribus vna ALPINVS (*de pl. Aegypt. p. 10.*), qui vero suc-

cus

cus altero ex ſolo fructu inferior eſt. Adſtringit hic inſigniter, adeo vt cerdonibus pro coriis denſandis in vſu eſſe poſſit. Adſcribitur hinc illi, vt aliis adſtringentibus remediis, ſiſtendi ſanguineos fluxus et aluinos varios efficacia. In Aegypto ſanguinem ſpuentibus ſucci drachma vna ſoluta mane offertur, et nominatim feminas vteri profluuio ſanguineo exhauſtas in vitam reuocaſſe fertur (ALPIN. *l. c. p. 13.*). Prudentis eſt, ad cauſas morborum ſtadiorumque eorundem probe diſpicere, ne id, quod alteri ſalutem affert, alterum in fatum praecipitet. — In officinis ſaepe illi lucri cauſa ſuccus Pruni ſpinoſae L. ſubſtituitur.

Folia, cortex vel legumen a Nigritis Senegalenſibus inſtar deterſiui et adſtringentis maſticantur in affectionibus ſcorbuticis, et cortex eius nominatim, prout cortex Mimoſae Gonakè ADANS. ad denſanda coria tenuiora ab iis adhibetur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EMVLSIO ARABICA *Ph. Edinb. p. 58.* Emulſionis amygdalinae libris duabus circiter additur mucilago vnciae dimidiae Gummi Arabici. *Pharmacomacopoea Ed. noviſſ. p. 46.* prodiga magis eſt hoc Gummi, vncias eius duas cum ſemiſſe dictae quantitati aquae tribuendo. Nauſeoſa non poteſt non eſſe tanta Gummi copia.

SPE-

SPECIES DIATRAGACANTHAE FRIGIDAE *Ph. W. p. 180.* PASTA ALTHAEAE *l. c. pag. 135.* PASTA LIQVIRITIAE *l. c. p. 135.* LOCH SANVM ET EXPERTVM *l. c. p. 110.* TROCHISCI DE CARABE *l. c. p. 235.*

318.

Pharm. GVMMI SENEGAL f. SENICA f. SENEGALENSE Parif.

Mimofa Senegal; fpinis ternis, intermedia reflexa, foliis bipinnatis, floribus fpicatis LINN. *Spec. pl. p. 1056.* Arbor foliis pinnatis fpica pendula fericea CATESBY *Carol. 2. p. 44. Tab. 44.* Arbor Senegalenfis.

GVMMI hoc transfertur ex Prouincia prope fluuium Senegal Africae fita. Varie defcribitur, coloris profundioris, quam Arabicum (LEWIS *Mat. med. p. 303.*), albidioris vero ab aliis (SPIELM. *M. m. p. 458.* BERGII *M. m. p. 831.*); quibus et ego adftipulor. Dubium omne de hac re vt difcutiatur a cl. ADANSONII promiffa (V. *Memoires de l'Acad. d. fc. de Paris 1763. p. 17.*) de arbore Gommier blanc commentatione fas eft fperare. Omnes conueniunt, frufta eius effe grandiora. Praerogatiuam tribuit huic prae Arabico LINNEVS (*M. m. p. 221.*), item SPIELMANNVS (*l. c.*). Gummi Senegalenfe autem in vfus mechanicos

cos vnice ſeruari notat GEOFFROY (*M. m. Traité T. 4. p. 116.*). Virium conuenientia cum Arabico facile agnoſcitur. — In vniuerſum, qualecunque nomen detur, fruſta tanto meliora, quo magis pellucent et candidiora ſunt.

319.

Pharm. TERRA (potius Extractum) CATECHV ſ. IAPONICA.

Mimoſa Cate; ſpinis duabus ſtipularibus, foliis bipinnatis 15-30 iugis, foliolis 40 iugis, ſpicis elongatis axillaribus MIHI. Differentiam ſpecificam hanc condidi ex ampla iſta deſcriptione Anglice a cl. Chirurgo KERR in *med. Obſervations and Inquir. Vol. 5. p. 151.* cum icone *Tab. 4.* concinnata. Addas calycem eſſe quinquepartitum, corollam pentapetalam albam, ſtamina numeroſa, legumen lanceolatum glabrum, margine repando, ſeminibus ſex vel octo orbiculatis compreſſis. Coira vel Caira in Prouincia Bahar dicitur (KERR). Huc referenda me iudice eſt Acaciae ſpecies, ex qua Kaath vel Lycium indicum conficiunt, HERBERTI DE IAGER in *Eph. nat. Curioſ. Dec. 2. Ann. 3. pag. 9. Fig. 1.* Arbor creſcens copioſe in montibus Rotas et Pallamoro et aliis locis ſupra Bengaliam ſitis.

Non

Non noſtro tempore amplius quaeſtio, vt olim, agitatur, vtrum Catechu terra ſit, vel compoſitum vitriolicae naturae particeps (V. DALE *Pharmacol. p. 295.*), an potius vegetabilis progeniei; quod ipſum iam dudum abunde demonſtrarunt chemicis expe-rimentis HAGEDORN (*Lib. de Catechu, Ien. 1679.*) et BOVLDVC in *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris a. 1709. p. 228. ſqq.*) et confirmant, qui in ipſo loco natali prae-parationi eius adſtiterunt. Conſtat iam etiam, per-peram pro compoſito vegetabili a quibusdam in vni-uerſum haberi. Sed quaenam nominatim ſtirps il-lud eroget, de eo adhuc diſſenſus obtinet.

Plerique fructui Palmae cuiusdam illud tri-buunt. Eſt illa

Areca Cathecu; frondibus pinnatis foliolis replicatis oppoſitis praemorſis LINN. *Spec. pl. p. 1659. Caun-ga Hort Malab. T. 1. p. 9. Tab. 5. 6. 7. 8.* Pinanga RVMPH. *Herb. Amb. T. 1. p. 26. Tab. 4.* Arabi-bus, vt SERAPIONI, AVICENNAE, Fauſel, Fil-fel, Fufel. Indiam orientalem patriam habet.

Fructus huius oualis eſt magnitudinis oui galli-nacei, vmbilicatus, extrinſecus obducitur cortice co-riaceo, ſub quo membrana filamentoſa. Intus nux latet, cuius ſemen griſeum, durum interne ex rubi-cundo alboque inſtar nucis myriſticae variegatum; et hoc proprie Areca ſ. Pinanga dicitur. Hoc ipſum tantopere adſtringens eſt, vt ſolum maſticari nequeat, diſciſ-

difciffum autem et cum pauxillo calcis intra folium vnum vel alterum arboris Betel inuolutum amicis mutuo fefe conuenientibus apud Indos obferuantiae caufa offertur, vnde faliua rubedine tincta profluit, gingiuae corroborantur et grato halitu os perfunditur. Calx additur ad moderandam Pinangae aufteritatem ac foliorum Betel acrimoniam (RVMPH.). Subinde infuper Catechu pro mafticatione adiicitur, (GARCIAS in *Coll.* CLVS. *p. 42.*).

Si igitur plerisque materiae medicae commentatoribus fidendum, Terra Catechu nihil aliud effet, quam extractum aquofum ex feminibus fructus huius immaturis. Speciem Catechu exinde parari, quum teftes autoptae varii idonei id indicent, non fine temeritatis quadam fufpicione negatur. Mirum tamen in *Horto Malabarico* et *Herbario Amboinenfi* nullam huius rei fieri mentionem. Circa montem Gatem, qui totam Malabariam aliasque quasdam affines terras cingit, excoqui ex nuce hac, addito pauxillo calcis, et, quo melior fuccus infpiffandus euadat, fuperdato pulti foeculentae infufo corticum Acaciae cuiusdam, Gymnofophifta quidam fide dignus certiorem reddidit IAGERVM (*Eph. N. C. loc. cit. p. 10.*). Citat cl. DALEVS (*Pharmacol. p. 296.*) HELBIGIVM, fimplicium Indiae orientalis, vt vocat, peritiffimum, ex fructu Arecae educi affirmantem. Conuenit hoc cum narratione Chirurgi ALBERTI, qui diu in Pondichery

vixit, IVSSIEVO facta (*Mem. de l'Ac. des ſc. de Paris 1720. p.342.*); vnde nec ipſe hic celeberrimus vir dubitauit Arecam pro vera ſucci Catechu ſtirpe agnoſcere.

Sed aeque verum eſt, ſimile extractum ex aliis quibusdam ſtirpibus parari. Memorabile CLEYERVM (*Miſc. nat. Curioſ. Dec. 2. Ann. 4. Obſ. 3.*) Catechu dicere ſuccum ex variis adſtringentibus fructibus expreſſum; et paullo poſt baſin eſſe fructum Acaciae orientalis, Tamarindo admodum ſimilis. Proprius ad rem venit DE IAGER (*Miſc. nat. Curioſ. l. c. p. 8.*), qui inter Indos diu vitam gerens, Lycium (h. e. Catechu) non vni arbori proprium eſſe refert, ſed fere omnibus Acaciae ſpeciebus, quae cortice adſtringente et rubeſcente praeditae ſunt, multasque alias plantas exſtare, ex quibus ſimilis ſuccus excoqui poſſit, qui in vniuerſum nomine Khaath deſignaretur, quanquam bonitate et virtute diſpar; praeſtantiſſimum vero elici ex Acacia dicta, quae Brachmanum lingua Khadira dicitur, et ex hac vel ſola vel aliis admixtis, praecipue autem ex hac Khaath parari et per totam Indiam diſtrahi. Meminit idem alius arboris ſpinoſae, Acaciae ſimilis, quae ſuccum hunc largiatur, male ab ipſo deſcriptae. LAVR. GARCIN (in SAVARY *Dictionaire de Commerce T. 1. p. 643.*) arborem quidem Cate in prouincia Bahar Mongoliae, vbi creſcit, dictam non deſcribit, ſed probabile illi eſt Acaciae ſpeciem eſſe, et ex hac indicat Catechu crudum, decoctione

ctione et maceratione partium et ſubſequa inſpiſſatione parari, quando autem purius in Indorum vſum deſideretur, aromata admiſceri et rotulas inde formari. Ex cortice eiusdem erui refert cl. SAVARY (*l. c. p. 763.*), an GARCINI auctoritate? Haec extracti Catechu ex Acacia quadam (quo nomine antiquiores botanici Mimoſas eas inſigniuerunt, quarum folia ſeſe contactu non contrahunt) origo apprime conuenit cum hiſtoria nouiſſima et ſine dubio certiſſima et luculentiſſima omnium a cl. KERR ſubminiſtrata. Qualis ſit ſpecies a cl. KERR deſcripta, dixi; ſuccus autem eo teſte ex interna ligni parte, quae colore pallide bruno vel profunde rubro, imo hinc inde nigro tincta eſt, (nam externa pars alba ſeparatur) in ramenta diſciſſa paratur. Replent his vas terreum anguſti orificii, affuſa ad ſummam vsque partem aqua, qua per coctionem ad dimidium diſſipata, reliquum effundunt in vas terreum planum et, donec tertia pars remaneat, inſpiſſant, tum frigido loco per diem repoſitum calore ſolis vlterius denſant, agitando illud aliquoties de die; poſtquam notabilem craſſitiem maſſa nacta fuerit, ſupra ſtoream vel pannum cineribus ſtercoris vaccini conſperſum extendunt, et in fruſta quadrangularia diuidunt, quae perfecte radiis ſolis ſiccata vendunt. Vt extractio tanto facilius ſuccedat, vtuntur furnis ſimplicis ſtructurae, cuius ſumma haec eſt, quod foueae in terra effoſſae, quae ignem recipit, arcus argilla-

ceus ſuperimponatur, foraminibus inſtructus, in quae vaſa pro extractione collocantur. Quo profundioris coloris lignum, eo magis nigrum extractum apparet, et eo vilius; hinc praefertur lignum pallidius brunum, quod erogat ſubtile albidum extractum. Quod hocce extractum terra eſſet, vel admiſti caſu cineres, vel fraude adiecta terra pro pondere augendo, imponere incautis facile potuerunt. In Iaponia non paratur, vnde epitheton vitioſum eſt. Transfertur autem ex Malabaria, Suratta, Pegu aliisque quibusdam Indoſtaniae regionibus. Maximus autem eius prouentus, quantum colligo, ex prouincia Indoſtaniae Bahar eſt (GARCIN apud SAVARY et KERR). Nonnulli malunt ſcribi Kaſchu (Gallis Cachou), quam Catechu, quae proxime dicta vox ex Cate, nomine arboris, et Chu, ſuccus, lingua patria componitur.

In noſtris officinis proſtat maſſis fragilibus ex rubro nigris, quae ſubinde in laminas ſuperficiei aſperae rubicundo-albidae diſcerpi ſeſe patiuntur, fracturis de reliquo ſubſplendentibus. Sapor auſterus, ſubamarus, dein dulceſcens, qui diu linguae inhaeret. Compacta eſſe debet maſſa et deliqueſcere tota ore, raro vero tam pura habetur, vt nihil indiſſolubile remaneret; quod tam ab intermiſſa colatione decocti (KERR) quam aduentitiis ſordibus prouenit. Indiſſolubilis pars $\frac{1}{6}$ ſubinde ponderis totius maſſae conſtituit (LEWIS *M. m. p. 575.*). Soluitur Catechu aqua fe-

fecibus exceptis, ſolutio vero ipſa, poſtquam refrixerit, mucilaginem refert. Quatuor vnciae Catechu extracti boni et ſicci aquoſi dederunt vncias duas et drachmas tres, et praeterea extracti ſpirituoſi drachmas quinque, cuius ſapor auſterior eſt. Soluitur et ſpiritu vini, ſed ſine ſubſequente coagulo mucilaginoſo, nimirum quatuor Catechu vnciae ſpirituoſi extracti vncias duas cum ſex drachmis exhibuerunt, idque auſterioris longe et ingratioris (BOVLDVC in *Mem. de l'Ac. d. ſc. 1709. p. 227. ſqq.*). Plures analyſes aliunde (V. BOVLDVC *l. c.*) petendae. Vitrioli martis ſolutionem nigredine tingit. Colore, conſiſtentia, indiſſolubilium partium proportione, ſapore, virtute demum differre multis modis Catechu officinarum non mirabitur, qui dicta de ſtirpium diuerſitate et de praeparatione ſecum reputet; quae omnia igitur non ſatis vere ex maturitatis fructus Arecae diuerſo gradu praecipue explicari poſſe exiſtimauit cl. IVSSIEV (*loc. cit.*).

Adſtringendi indoles cum aliis quibusdam Mimoſae ſpeciebus huic communis eſt, prout de fructu M. niloticae conſtitit (*ſupra p. 412.*), praeter quem et folia et cortex a nigritis maſticatur in affectionibus ſcorbuticis, et huius ſpeciatim cortex ad coria tenuiora denſanda a nigritis adhibetur (ADANSON *Mem. de l'Acad. d. ſc. 1773. p. 9.*). Vis antiſeptica inſignis pariter ſucco Catechu ineſt. Docent id experimenta

Pringleana (*Dis. of the army, App. Exp. 10.*) cum carne. Docent iſta in morbis, etſi rarius quam par eſt, interne capta, nec ſine aliis admiſtis. HVXHAMVS (*Oper.* REICH. *T. 2. p. 70.*) in ſtatu reſoluto et putrido ſanguinis roborantibus aliis et acido tantillum Catechu admiſcuit. Crebrior eius fit vſus in putredine oris, foetore, dentium vacillatione et denudatione, tum et cruentatione vlceribusque gingiuarum, cognoſcenda. Cui ipſi praeparata quaedam ſubſequentium praecipue opponuntur. — In diarrhoeis dyſenteriis aliisque alui profluuiis, quae non ab acri ſtimulo ſed laxitate vnice inteſtinorum proficiſcuntur, ſuccus Catechu efficaciſſimum et ſimul tutiſſimum remedium eſt. Superat in hiſce coërcendis ipſam Caſcarillam (DEGNER *de dyſent. p. 165. 270.*), et commode aliis, vt Rhabarbaro, addi poteſt.

Multiplex in curatione colicae pictonum eſt indigentia, vt nimirum inuoluatur et demulceatur acre, laxentur fibrae et earundem ſpaſmi reſoluantur, dolor demum ſopiatur. Hiſce vero finibus opportuna licet ſollerter adminiſtrentur, ſaepe malum non cedit, et etiamſi cedat, recrudeſcit, niſi adſtringentia fortiora in ſubſidium ſumantur, quae inter ſuccus Catechu inſignem locum tuetur. Per haec corrigitur muci inteſtinalis vitioſa ſecretio, aquoſa tenuitas et iuſto vberior ſecretio. Verbo tonum inteſtinis reſtituendo vim ſuam praeſtant. Quin hiſce ſolis ſubinde cu-

curatio omnino ſucceſſit, absque vllo alio praeſidio. Poſſunt per os, ſaltim aliis admixta, vel per clyſma vſurpari (GRASHVIS *de colica pict. p. 47. ſqq.*). — Simili iudicio nititur curatio hominis ſtranguria et ſecretione vberrima muci ex veſica vrinaria detenti, quam ipſam Tinctura ſucci Catechu cum Tinctura corticis Peruuiani vel aliis ſimilis naturae commixta abſoluit (*l. c. p. 73.*). — Par effectus eadem de cauſa eius in relaxatione vuulae applicationis. — Laus in haemorrhagiis ad eas potiſſimum reſtringenda, quae a reſolutione ſanguinis proficiſcuntur.

Optimus modus ſuccum hunc dandi eſt, vel prout affertur aqua ſolutum, vel repetita ſolutione et inſpiſſatione depuratum. Periculo caret eundem exhibere ad ſcrupulum vnum, ſeſquialterum, vel maiori quantitate, pro doſi.

An huc referendi Trochiſci vel *Placentae Gitta gambir* vel *Catagamber?* Si deſcriptioni proletariae HERBERTI DE IAGER (ad RVMPH. in VALENTINI *Hiſt. ſtirp. ſimpl. p. 399.*) inſiſtendum, neque ad Arecam, neque ad Mimoſam Caten pertinent. Analogiam tamen inter illas et ſuccum Catechu inuenit DEGNERVS (*l. c. p. 299.*) et cl. BVISSON (apud DEGNER *l. c.*) maximam partem conſtare ex Catechu refert, et SEBA (*Eph. N. Curioſ. Vol. 4. p. 227.*) aſſeuerat confici ex ſubtiliſſima parte ſucci Catechu et argilla quadam, quorum ſcilicet cremor, poſt fer-

mentationem cum aqua praegressam in superficiem ascendens, colligatur et in modulis orbicularibus siccetur. Sunt hae placentulae externe saturate flauae, crusta quasi obductae, intrinsecus pallidiores, saporis subadstringentis, aromatici et leuiter amari. Transferuntur ex Iaponia, et profuerunt in angina et aphthis; item in diarrhoeis et dysenteriis aliisque laxitatibus intestinorum, solutae in aqua, donec colore Theae Boheae tingeretur. (SEBA, item BVISSON apud DEGN. *loc. cit. pag. 297.*). Differunt secundum superiorem descriptionem ab hisce placentulis aliae in India paratae ex Catechu cum aromatibus variis, Cardamomo, ligno Aloës, Moscho, Ambra aliisque in gratiam saporis et oris halitus additis. Hae ipsae figura crassitie et magnitudine nucis vomicae a Belgis in Europam nomine *Siri Gata Gamber* transferuntur, quas Indi vel solas vel in connubio nuclei Arecae fructus masticant. Sed notiora sunt nostra

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ESSENTIA TERRAE CATECHV *Ph. W. p. 86.* Ex succo Catechu in spiritu Cydoniorum soluto. Guttae triginta ad quinquaginta indicantur.

TINCTVRA IAPONICA *Ph. Lond. pag. 70.* Catechu cum Cinamomo et spiritu vini tenuiori digerendo.

TIN-

TINCTVRA GINGIVALIS BALSAMICA *Ph. W. p. 226.* Ex Catechu, Myrrha, et balſamo Peruuiano digeſtis cum ſpiritu Cochleariae et vini rectificato. Vere eximia in affectionibus dictis oris, in quibus mixta cum melle Roſarum linteo carpto applicetur.

TROCHISCI CATECHV ſ. MVSCERDAE *Ph. W. pag. 235.* Ex Catechu, Ambra, Moſcho, Saccharo et mucilagine Tragacanthae. Ad foetorem ſpiritus et vitia oris dicta corrigenda ore tenentur, donec diffluant, tum exſpuuntur.

TROCHISCI DE CATECHV AD SPVTVM CRVENTVM *l. c.* Miſcela Catechu cum ſucco Liquiritiae et ſpeciebus Diatragacanthae. Inuſitati.

CONFECTIO IAPONICA *Ph. Ed. pag. 76.* Opium et recipit. Diaſcordium refert.

TAMARINDVS.

LINN. *Syſt. veg. p. 74. Gen. pl. p. 23.*

320.

Pharm. TAMARINDORVM *Pulpa.*

Tamarindus Indica; LINN. *Spec. pl. p. 48.* IACQV. *Hiſt. pl. americ. p. 10. Tab. 10. et Tab. 179. fig. 98.* vbi icon fructus. Siliqua arabica quae Tamarin-

dus c. b. Balam Pulli *Hort. Malab. Tom. 1. p. 39. Tab. 23.* Tamarindus rvmh. *Herb. Amb. p. 90. Tab. 23.* Arbor crefcens in India orientali, Arabia, Aegypto, et America calidiori.

Nobilitat hanc praecipue legumen, quod ipfum compreffum eft, oblongum et nonnihil incuruum, cellulam vel vnam, duas, tres vel quatuor formans, quarum fingula includit femen offeum, angulato fubrotundum, plano compreffum, nitidum, brunum, circa quod fructus nonnihil contrahitur, vnde inaequalis apparet. Maturum extus cingitur cortice ferrugineo, fub quo pulpa ita condenfata, vt fpatium inter vtrasque membranas fructus non repleat, fed filis validis ad bafin confluentibus in fitu retineatur. Pulpae fapor pro varietate arborum mox dulcior, mox acidior, etiamfi vtrumque genus rite maturuerit. Indi aeque ac Americani crudum fructum edunt fine alio incommodo, quam alui laxitate leuiori. Ex immaturis et decorticatis condimenta fapidiffima Cubenfes parant. Legumina Indiae orientalis longiora funt, quam Americes, ifta etiam pulpam ficciorem et obfcuriorem item copiofiorem includunt. Transfertur pulpa vna cum feminibus et filis defcriptis, exuta tegmine externo, plerumque contufa. Americana facchari mifcelam prodit. Sapor pulpae grate acidus.

Acor iſte dependet a ſale eſſentiali fructus. Hoc coctione pulpae cum aqua colatione et euaporatione quoad partem copioſe elicitur forma ſquamarum, initio impurum et ſubbrunum, repetita autem ſolutione et cryſtalliſatione album, ſed ſimul acoris expers (BEAVME' *Pharmacie Ed. 2. T. 1. p. 167.* REZIVS in *K. Vet. Acad. Handl. 1770. p. 209.* item *1776. p. 132.*). Similes cryſtalli ramis arboris interdum adhaereſcere obſeruantur, et conuenire quam maxime cum tartaro (TOVRNEF. in *Mem. de l'Acad. d. ſc. a. 1699. p. 101.*). Sal ex pulpa erutum eiusdem naturae eſſe, nuperrima experimenta confirmant (*Vet. Ac. Handl. 1776. l. c.*); nam acor idem, ſimilis difficultas ſolutionis in aqua, eadem cum reagentibus ratio. Sal hocce non recipere acidum marinum, ſed acido tartari in omnibus ſimile, contra Cl. BEAVME' (*l. c.*), experimenta (*Vet. ac. Handl. l. c.*) ſuadent.

Antequam in vſum medicum pulpa trahatur, a fibris, ſeminibus, membranis purgari debet, quod fit eius in aqua calida ſolutione, colatione et poſt additum ſaccharum inſpiſſatione.

Sic eximie blandeque aluum laxat absque omni exaeſtuatione. In febribus pulpa ob acorem tanto magis conducit, quo nimirum aeſtum febrilem mitigat, ſitim compeſcit, putredinem infringit. Vnde praecipue in putridis bilioſis inſignis commodi eſt. Ab Arabibus prima eius mentio facta, et celebratiſſima pulpa

loco

loco natali in iisdem morbis, quibus nos eandem opponimus. Vix vnquam ſola purgandi ſcopo praecipitur, quum vnciae binae vel plus pro adulto requirantur, ſed ſoluitur plerumque aqua calida cum aliis, Manna, ſalibus mediis, rel. Eius ope *Serum lactis tamarindinatum* paratur, quod laxat, temperat, reſoluit, abſtergit, et in morbis bilioſis, putridis, vt et phthiſi, valde proficuum eſt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

PVLPA TAMARINDORVM *Ph. W. p. 142.*

ELECTVARIVM TAMARIND. *l. c. pag. 50.* Iuſto longioris compoſitionis ex variis purgantibus et aromaticis. Exoleuit.

ELECTVARIVM CATHOLICVM *l. c. p. 45.* Similis farraginis. Deſueuit.

DECOCTVM TAMARIND. C. SENNA *Ph. W. pag. 56.* ELECTVARIVM E CASSIA *Ph. Lond. pag. 96.* ELECT. LENITIVVM *offic.*

HAE-

HAEMATOXYLVM.

LINN. *Syſt. veg. p. 331. Gen. pl. p. 102.*

321.

Pharm. CAMPECHENSE f. CAMPESCANVM *Lignum*, item SAPPAN *Lignum* quibusdam.

Haematoxylum campechianum; LINN. *Spec. pl. p. 549.* IACQV. *Obſ. bot. P. 1. p. 20.* Haematoxylon ſpinoſum foliolis pinnatis, racemis terminalibus BROWNE's *nat. Hiſt. of Iam. p. 221.* Lignum campechianum, ſpecies quaedam Braſil. SLOANE *nat. Hiſt. of Iam. T. 2. p. 183. Tab. 231. fig. 1-2.* vbi modo fruſta duo ligni depicta comparent. CATESBY *Carol. T. 2. p. 66. Tab. 66.* Arbor in America calidiori, nominatim ad ſinum Campeche regni Mexicani, copioſe ſponte creſcit. Nunc vero translatis in inſulas Domingo Iamaicam aliasque vicinas ſeminibus, primum licet languerit, bene iam ibidem viget, quin ſponte ſeſe diſſeminat.

LIGNVM ſolidae texturae et graue colorem ſaturate rubrum prae ſe fert. Caeditur ab Iamaicenſibus quotannis in Campeche copioſe, et ex Iamaica dein in Angliam transfertur. Tinctoribus ex primariis ob colorem violaceum, quo panni imbuuntur, alio

alio dein colore nominatim nigro tingendi, et vt alii colores puriores et conſtantiores fiant.

Serius autem etiam in medicinam tranſiit. Sapor eius ſubadſtringens et ſubdulcis eſt, qui idem etiam in extractis ſiue aqua ſiue ſpiritu vini paratis ſentitur. Vtrique menſtruo rubrum colorem impertit, quod et interdum accidit ex interno vſu in alui fecibus et lotio. Spiritus vini plus ſoluit, quam aqua. Solutione Vitrioli martis infuſum adſciſcit colorem bruno nigrum et nonnihil viridem.

In diarrhoea obſtinata et dyſenteria Anglorum primam laudem obtinuit. Aſt nonniſi ſub finem dyſenteriae conducit, quando debilitas inteſtinorum continuat et reditus mali contingunt. Decoctum laudabile in hunc finem eſt (BAKER *Tract. de catarrho et dyſent.* recuſ. in SANDIF. *Diſſ. T. 2. p. 379.*). Quin hoc lego a quodam (CLARK'S *Diſ. in hot countries p. 233.*) longe extracto praeferri. Aliis extractum magis placet. Huius drachmas tres in aquae Cinamomi ſpirituoſae vncia ſeſquialtera et aquae fontanae vnciis ſeptem, additis tincturae laponicae drachmis duabus, ſolui curauerat ill. PRINGLE, cuius mixturae omni quarta vel quinta hora duo cochlearia capta, iuncto ſubinde opiato veſpera (*Diſ. of the army p. 281.*). Cl. DVNCAN in protracta dyſenteria ter de die extracti ſcrupulum vnum in potu commodo capi iuſſit, ſubiunctis clyſmatibus anodynis (Ill. ZIMMERMANN

v.

v. d. Ruhr p. 446.). Ne quid vero honoris miſcela cum aliis ligno detrahat, ſcias ſufficere ſolum extractum aqua e. c. Menthae criſpae ſoluere ea proportione, vt illius drachma vna huius vnciam vnam intret, et ſolutionis huius cochlearia tria quotidie ingerere (Ill. BALDINGER *v. d. Krankh. e. Armee Ed. 2. p. 455.*).

Nec reticendum *Gummi*, quod truncus et rami primarii transmittunt oui gallinacei ſaepe magnitudine. Breui ſolideſcit, et tum tam fragile fit, vt inter digitos ſeſe conteri ſinat, ob ſaturatam rubedinem nigrum apparet, dulcis ſaporis (BROWNE *loc. cit.* IACQVIN *loc. cit.*).

PRAEPARATVM.

EXTRACTVM LIGNI CAMPECHENSIS *Ph. Lond. p. 27.* Fit cum aqua coctio repetita, commiſtis dein decoctis et inſpiſſatis. In *Ph. Edinb. p. 116.* et *noviſſ. p. 94,* ſpiritus vini tenuior adhibetur.

HYMENAEA.

LINN. *Syst. veg. p. 326. Gen. pl. p. 202.*

322.

Pharm. ANIME *Gummi.*

Hymenaea Courbaril; LINN. *Spec. pl. p. 337.* arbor siliquosa ex qua Gummi Anime C. B. Hymenea foliis geminatis parallelis, paginis inaequalibus, racemis terminatricibus BROWNE's *nat Hist. of Iam. p. 221..* Courbaril bifolia fructu pyramidato PLVM. *gen. 49.* Ceratia diphylla anteguana PLVCK. *Almag. 96. Phytogr. Tab. 82. fig. 2.* Itaiba PISO *Ind. nat. p. 122.* Arbor, crescens in Hispania noua, item insula Antigoa.

ANIME dicitur resina frustis flauido albis pellucidis variae figurae et magnitudinis (Auellanae nucis plerumque), farina quasi tectis, vbi franguntur splendentibus, friabilibus, ad nos afferri solita. Saepe cum Gummi Copal confunditur, quod inde forsitan prouenit, quod secundum PISONEM nomine Copal ab Indis quaelibet odorifera gummosa vel resinosa veniunt. Copal venale autem compagis firmioris est, ex frustis maioribus constat nec superficiei puluerulentae. G. Anime odorem resinosum habet, saporem fere nullum, masticando inter dentes mollescit, flammam

mam capit, carbonibus inſperſum ſpargit odorem gratum, et integre fere deflagrat, relictis tantum cineribus paucis albis. Totum ſpiritu vini ſoluitur, qui inde amaricantem et pungentem ſaporem coloremque flauum obtinet. Deſtillatione cum aqua odora pars ſeparatur, ſimulque cum aqua olei eſſentialis tantillum aſcendit. Colligi ex arboribus vulneratis refert quidem MONARDES (in *Collect.* CLVS. *p. 316.*) et inciſione corticis erui BANCROFT (*Nat. Hiſt. of Guiana in South-America p. 87.*), defluere ex trunco et ramis AVBLET (*Hiſt. des Plantes de la Guiane Françoiſe T. 1. p. 378.*). Si PISONI vero (*l. c.*) maior fides, per meatus corticis interiores in terram decidit, ex qua ſub arboris trunco et radice occultatum extrahitur. Vernicem maxime eximiam inde parant (BROWNE).

Rariſſime hodie in formulis medicis obtinet. Indi maſticant G. Anime contra colicas et flatus, item eo vtuntur in ſuffitu contra rheumatiſmos (BANCROFT *l. c.*). Contra quod malum vti et in affectionibus catarrhalibus et paralyſi eodem modo conducere memorant plerique ſcriptores materiae medicae. In vſum aſthmaticorum et catarrho ſuffocatiuo correptorum pari ratione adhibitum (BROWNE), quantum intelligo, in patria ſtirpis, vnde et prima efficaciae praeconia videntur profecta.

CERATONIA.

LINN. *Syſt. veg. p. 773. Gen. pl. p. 554.*

323.

Pharm. SILIQVA DVLCIS.

Ceratonia Siliqua; LINN. *Spec. pl. p. 1513.* Siliqua edulis C. B. Ceratonia DODON. *pempt. p. 786.* Siliqua DU HAMEL *Traité des Arbres T. 2. p. 262. Tab. 69.* Arbor in Oriente, inſulis Archipelagi et auſtrali Europa, nominatim Gallo-prouincia, Hiſpania, Neapoli, in Sicilia, creſcens.

Κερατωνια GALENI et AEGINETAE creditur, ita dicta ob LEGVMEN in cornu formam quodammodo flexum. Compreſſum, inaequale eſt, palmam circiter longum, pollicem vnum latum, coloris fuſco-bruni, conſtans ex pulpa ſiue carne ſicca fuſca vel rufa, dulci, et interne cellulas aliquas diſſeptas formans, in quarum ſingula ſemen ouatum, complanatum, rufum, vtrinque obtuſum. Caro iſta ſicca vnice vſurpatur, quae dulcis. Aegyptii ex eadem mellis ſpeciem extrahunt, quo varios fructus condiunt, et quod clyſmatibus addunt, item ore ſumendum praebent ad aluum ſubducendam (ALPIN. *de pl. Aegypti p. 8.*). Sicca legumina aluum pariter mouent, inſtar Caſſiae (RAII *Hiſt. plant. Tom. 2. p. 1708.*). Vbi ſponte creſcit, impune tamen pecoribus in ſaginam pro-

proiicitur (DU HAMEL *l. c.*). Parce hodie a medicis adminiſtratur, et vix niſi in affectionibus pectoris, in quibus ſputa reſoluere et ſcreatu eliminare opportunum eſt. Tuſſientibus et aſthmaticis prout mel, ita et decoctum ex leguminibus, Aegyptii in hunc finem probo ſucceſſu exhibent (ALPIN. *l. c.*). In tuſſi adeo conuulſiua cl. IOERDENS (*Comm. Noric. 1733. p. 235.*) comeſtum fructum extollit, vt multos ſanatos pronunciet, quibus reliqua inertia. Vtinam conſpirarent hac in re aliorum pericula. Non neglectis aliis, inſtar paſſularum, demulcendo nonnihil ſtimulos acres et reſoluendo impacta, adiumento eſſe poſſe haud negauerim.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SPECIES DECOCTI PECTORALIS *Ph. W. p. 185.* Inter varia alia becchica et hoc, de quo dixi, occurrit. Aqua cum iis decocta potatur. Cl^mo IOERDENS (*Comm. Noric. Ann. cit. p. 76.*) et hoc decocto, loco cereuiſiae ab infantibus calide poto, ſubigere tuſſim conuulſiuam ſucceſſit.

SYRVPVS DIACODION *Ph. W. p. 209.* V. ſupra *Pap. ſomnif. p. 289.*

SYRVPVS DIACODIVM CROCATVM *Ph. cit.* V. ſupra *l. c.*).

POLYGALA.

LINN. *Syst. veg. p. 530. Gen. pl. p. 364.*

324.

Pharm. SENEGAE vulgo f. SENEKAE Edinb.
Radix.

Polygala Senega; floribus imberbibus fpicatis, caule erecto herbaceo fimpliciffimo, foliis lato-lanceolatis LINN. *Spec. pl. p. 990.* Icon; MILLER's *Gard. Dict.* ad fpeciem 5. *Comm. Noric. 1741. Tab. 4. fig. 1. 2. 3.* Conf. LINN. *Diff. Radix Senega,* in *Amoen. ac. Tom. 2. p. 124. 126. fq. c. ic.* Pl. perennis, in Virginia, Penfyluania, Marilandia crefcens.

RADIX lignofa eft, ramofa, digiti circiter craffitie, flexuofa, nodofa, intus alba, cortice craffo flauefcente et quafi refina faturato et epidermide cinerea veftita. Guftata primo farinaceum faporem, mox fubacidum prodit, dein fauces pungit et cum tufficula fenfum conftrictionis excitat. Inter haec faliua copiofe affluit (LINN. *Diff. l. c. p. 129.*). Alibi fapor amaricans, fubaromaticus defcribitur (GEOFFROY *M. m. Traité T. 2. p. 239.*); quin ab alio valde aromaticus (fort aromatique DU HAMEL in *Mem. de l'Acad. d. fc. d. Paris 1739. p. 136.*); dum rurfus alii nulla aromatis veftigia perceperunt (TREW *Comm. Nov. a. cit. p. 370. not. d* DETHARDING *Diff. de Seneca*

nega, *resp.* SIEMERLING, *Rostoch.* 1749. item KEILHORN *Diss. de radicibus Senega et Salab Francof. ad Viadr.* 1765. *p.* 9.). Odorem spargit nullum, nisi, dum copia radicum seruetur intra clausum vas, nauseosum. Partes vero sapidae vnice fere cortici radicis inhaerent, qui in maxime crassis radicibus tertiam circiter ponderis partem, in tenellis quintam vel sextam partem, efficit (KEILHORN *l. c.*).

Analysin chemicam studiose cl. KEILHORN et BVRCKHARD (*Diss. de Radice Seneka, Argent.* 1750.) persequuti sunt. Infusum corticis aqua factum primo amaricans, dein acre, quem sensum cum constrictione faucibus praecipue circa vuulam imprimit. Sapor extracti aquosi, quod $\frac{1}{3}$ aequat, idem. Spiritus vini parciorem quantitatem abripit, nempe extractum eodem paratum $\frac{1}{4}$ aequat, quod ipsum Myrrhae instar amarum, sed altero longe mitius, est (KEILHORN *p.* 11. *sqq.*). Verum et lignosa radicis pars extractum tam aquosum quam spirituosum praebet, quorum istud amaricans et acre, hoc vtroque momento debilius est. Experimenta huius generis si integra radice fiunt, rationes nonnihil diuersae notantur (Sic in istis cl. BVRCKARD *p.* 8. 9.).

In paucis officinis radix adhuc venalis exstat, etsi maiori iure, quam tot alia, adesset efficax hocce resoluens et per varias excretorias vias aliena euacuans. Virtutum eius medicarum primam cognitio-

nem dedit medicus Scotus TENNENT, qui, curationum feliciſſimarum a rudibus ſylueſtribus Penſyluanis in morſu venenatiſſimi ſerpentis crotalophori clam perpetratarum diuturnus ſpectator, tandem praemio largo eorum quibusdam ſoluto eo peruenit, vt ſibi praecipuum remedium reuelarent. Conſtitit tum Senegae radicem eſſe (V. EIVS *phyſical diſquiſitions P. 2. Lond. 1735.*). Valuit et malis ex morſu ortis iam inualeſcentibus, ſanguine nimirum per pulmones excuſſo, labiis vulneris liuidis, corpore toto tumefacto. Nec aeſtus Iulii menſis effectum irritum reddidit (GEOFFROY *M. m. Traité T. 2. p. 239.*). Americani contra tantum periculum vel ſuccum maſticatae radicis deglutiunt et maſticatam vulneri imponunt (LINN. *Amoen. 2. p. 133.*), vel lac ea decoctum ter de die ad ſanationem vulneris vsque epotant, iuncto cataplaſmate radicis lacte parato. Tincturae quoque vinoſae ſingulare pretium aſſignatur. Ita ſanguis coagulatus reſolui, tumor diſſipari, venenum expelli, pulſus debilis et languens erigi et accelerari fertur. Fruſtra vero adhiberi medelam vaſe quodam ampliori ſanguifero ſauciato (LINN. *Amoen. T. 6. p. 214.*). Aſt non vnice Crotali virus Senega eneruari, ſed et aliorum ſerpentum, teſtatur exemplum ancillae Suecicae, quae alui deiiciendae cauſa ruri pone fruticem ſecedens a ſerpente quodam (Colubro Bero ſine dubio) et in muliebribus ipſis vulnerabatur ſub grauiſſimorum ſym-

ſymptomatum ſatellitio, ſed duabus vnice doſibus ab ill. A LINNE' ſubminiſtratis conualuit (*Amoen. acad. Vol. 6. p. 214.*). Nec ſcio, Senegam aliud vllum idque fauſtum experimentum in ſerpentum morſu ſubiiſſe.

Conuenientia ſymptomatum a morſu ſerpentum propullulantium cum iis, quae in inflammatoriis pectoris morbis infeſtant, ad hoſce transferendi vſum Senegae anſam dederunt. Nimirum demorſi a caudiſona dolore acutiſſimo, reſpiratione difficili, tuſſi, haemoptyſi, pulſu duro atque veloci, (verum et nonnunquam debili) corripiuntur. Pleuriticis igitur et peripneumonicis illam propinauit TENNENTIVS (*Eſſays on the Pleuriſy, Philad. 1736.* item *Epiſtle to* RICHARD MEAD, *concerning the efficacy of the Seneca Snakeroot, Edinb. 1742.* Doleo vero mihi non ſuppetere ipſa TENNENTII ſcripta), eo euentu, vt ob ciues multos hoc remedio ſeruatos praemium 75 librarum a magiſtratu ſupremo Philadelphiae obtineret (Ex *Penſylv. Gaz. 1739. n. 555.* LINNNEVS in *Amoen. Vol. 2. p. 130.*). Non neglexit autem in vera pleuritide inflammatoria venaeſectionem ſub initium morbi vel eiusdem progreſſum, etiam repetitam, et infuſum emolliens blande ſoluens pro potu, vna cum ciborum delectu, quem et nos probamus. In ſpuria absque venaeſectione curationem abſoluit radice. Eius iudicio praecipuum virtutis, quod praeſtat in eo

conſiſtit, quod ſerum in concrementa et ſtagnationes pronum, vel quod iam impactum in vaſis haeret, reſoluat. Poſtquam iſte ad academiam ſcientiarum Pariſienſem de ſucceſſu ſuae medelae in pleuritide referret, cll^mis LEMERY, DE IVSSIEV et DU HAMEL, idem tentamen inire placuit, cui et reſpondit aeque felix euentus (*Mem. de l'Acad. de Paris l. c. p. 135. 139.*). Curatius omnibus reliquis et ſcienter vim eius in pectoris inflammationibus expendit cl. BOVVART (*Memoires cit. a. 1744.* inde a *p. 37.*) hiſtoriis aegrorum per momenta ſuppeditatis. Iſte non reſoluendi ſolum eiusdem efficaciae, ſed et euacuandi rationem habet. Euacuatio fit vel vomitu vel alui deiectionibus vel lotii profluuio vberiori vel ptyaliſmi ſpecie. Vomitus parciori doſi vitari poteſt, nec alere illum, ne pulmonibus vis inferatur, conſultum eſt. Reliquae excretiones vicibus venaeſectionis perfungi videntur. Hinc dum parcius a puluere dato contingunt, hic minus idoneus aegris eſt decocto. Patet inde BOVVARTIVM absque venae ſectione radicem malo curando parem exiſtimare (Aegris tamen tribus, de quibus refert, vena ſecta fuit.). Exhibuit illam etiam poſt tertium vel quartum diem, vnde intra binos vel tres dies oppreſſio pectoris cum dolore, difficultas ſpiritus, ſcreatus cruentus, febris rel. ſub expectoratione exoptata ceſſarunt. Tribus pleuriticis grauiter affectis decocto ſanitatem reſtituit cl. DE-

THAR-

THARDING (*Diff. cit.*); ſub vſu copia ſordium absque torminibus aluo ſeceſſit, et lotium copioſe manauit. Vt et illuſtre ſanationis exemplum in medium prodeat, magni LINNEI eſto, qui a. 1753. ex refrigeratione peripneumonicus, ſumta ter de die drachma vna pulueris intra biduum conualuit (*Amoen. ac. T. 4. p. 535.*). De hac radice, nomine Polygalae, etiam loqui arbitror Cl^mum^ SARCONE, dum decoctum eius tenuius et dein ſaturatius in febre rheumatica et inflammatione pectoris pro ſoluenda humorum tenacitate impenſe depraedicat; nam ſanguis poſtea per venam emiſſus fluidior, minus lardoſus et copioſiori ſero mixtus (EIVS *Geſchichte d. Krankh. in Neapel T. 1. p. 108. 169. 173. 199.*). Aliter autem ſe res habuit in aliquot aegris, qui ex inflammatorio morbo ſuppurationem perpeſſi, ſubinde noua inflammationis ſymptomata experiebantur, nempe, Senega etſi per duos quatuor quinque menſes adminiſtrata, ſanguis tamen per omne tempus tenax et cruſta denſa tectus permanſit (DE HAEN *Rat. med. P. 4. p. 252.*).

Varii et ſunt alii morbi, in quibus reſoluendo craſin humorum tenacem et euacuando proficit. Efficaciam in hydrope, quam TENNENTIVS ſubolfecit, in aegris alii confirmarunt. Haud paucis hydrope anaſarca cum aſcite correptis decoctum Senegae leuamen attulit cura BOVVARTII (*l. c. p. 40.*), et euacuando aquam per aluum et copioſius lotii effluuium,

ſubſidentiam tumidi corporis procurauit. Memorabilis praecipue caſus hominis, quem ſimul hydrops pectoris vna cum febre afflixit, eousque curatus, vt nonniſi durities et intumeſcentia lienis remaneret; ex quinque hydropicis neminem tamen radicibus a malo liberare valuit (*l.c. p. 43.*). Sed dolendum, ſaepe in hydrope tantam labem ſubeſſe viſcerum, vt vel cuilibet alii remedio tenaciter obnitatur. Hydragogam Senegam longa experientia etiam pronunciat cl. MACKENZIE (*med. Obſ. et Inqu. Vol. 2. p. 288.*). Caſum curati hydropis anaſarca cl. DETHARDING (*l. c. p. 25. ſqq.*) ſuppeditat. In hydrope pectoris ideo ſubinde reliquis praeſtitit, quod praeter alias euacuationes et in glandulas bronchiales operetur (PERCIVAL *Eſſays T. 2. p. 178.*). An ideo in maraſmo Virginiae endemio, Europaeis praecipue fatali, auxilium fert, et in incipiente phthiſi, vt expertus eſt TENNENTIVS (LINN. *Amoen. Vol. 2. p. 131.*)?

Mira et praeſtitit in morbo complicato, qui aſcite initium capiens, dein continua febre et loquelae diſpendio auctus fuit. In hoc, fruſtra tot aliis per longam moram tentatis, decoctum Senegae et febrem ſufflaminauit et loquelam reſtituit. Hydrops vero alia deſiderauit, a quo curatus dein alio morbo aeger occubuit (MACKENZIE *l. c. p. 287. ſq.*).

Coniectura iam in rheumatiſmo vſurpare ſuadet, ob affinitatem eius cum inflammatoriis morbis. Fauent

uent huic vero efficaciae experimenta (*Commerc. Noric. a. 1741. p. 362.*). Paucis etiam anthelmintica notatur (*l. c.*).

Quomodo commorſis a ſerpentibus exhibeatur, iam indicaui. TENNENTIO crebri vſus fuit Tinctura vinoſa ex radicis Senegae vnciis quatuor, et vini Canarienſis libra vna, per triduum digeſtis et colatis, cuius cochlearia tria pro doſi data (LINN. *Amoen. Vol. 2. p. 132.*). Praeſtitit omnino, ne praeter rem calorem excitaret, puluis, qui ab eo ad grana 35, ab aliis (*Comm. Nor. cit.*) a gr. 20 ad 30 ingeſtus; et decoctum aqua factum. Saturatius fuit iſtud TENNENTII (LINN. *l. c.*) ex radicis vnciis tribus in aquae libris duabus ad tertiae partis conſumtionem coctis, cuius pariter tria cochlearia obtulit, tertia qualibet hora iteranda, donec ſymptomata remitterent, et quarta vel ſexta hora modo, ſi conticeſcere omnino inciperent. Quoniam vero cl. BOVVART (*l. c. p. 53.*) ex tam ſaturato decocto ſenſum ardoris in ſtomacho et inteſtinis aliaque incommoda perſenſit, vnciam modo radicis cum dicta aquae quantitate coxit, huiusque decocti cochlearia tria quauis hora ſorbillanda iniunxit. Acrimoniae ſenſus in faucibus, vel ex dilutiori illo decocto perceptus, ſponte paullo poſt diſparuit. Tanto citius diſparet iſte moleſtus ſenſus, ſi hauſtus vini Maderaici (quando nihil vetat) ſuperbibitur (LEWIS *M. m. p. 465.*).

PRAE-

PRAEPARATVM.

DECOCTVM SENEKAE *Ph. Ed. noviſſ. p. 64.* Ex radicis vncia vna cum aquae ſeſquilibra ad librae dimidiae iacturam decocta.

325.

Pharm. POLYGALAE VVLGARIS *Herba; Radix.*

Polygala vulgaris; floribus criſtatis racemoſis, caulibus herbaceis, ſimplicibus procumbentibus, foliis lineari-lanceolatis LINN. *Spec. pl. p. 986.* Polygala maior C. B. Icon. *Flor. Dan. Tab. 516.* Pl. perennis, in pratis ſiccis.

Ad hanc reuoco experimenta in Gallia in affectionibus pectoris inflammatoriis cum Polygala indigena facta, quamuis HALLERVS (*Hiſt. ſt. helv. n. 343.*) ad Pol. amaram L. referat. Cl. DU HAMEL, qui primus ad ea acceſſit, ſtirpi a ſe adhibitae ſaporem ſubacrem et vix amaricantem (d'une tres foible amertume) adſcribit, quum alteri mox indicatae amarities inſignis inſideat; nec iſta aluum purgat (DU HAMEL), vt haec. Radicem vero vna cum herba aegris binis, poſt venam aliquoties fruſtra ſectam et alia ſine ſucceſſu adminiſtrata, in ptiſana ex voto praecepit. Sed fateor dubium maxime effectum ſalutarem in hiſce

binis

binis mihi videri, quum radicem Graminis et Liquiritiae et flores Tuſſilaginis ſimul intrarent ptiſanam praeſcriptam. Nec de pluribus caſibus per partes nobis retulit. Comparatione dein facta intra Senegam et hanc Polygalam, iſtam efficacius longe ſputorum exſcreationem promouere quam hanc, non inficiatur (*Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris 1739. p. 135. ſqq.*). Largior absque dubio huius, ſi quid efficere debeat, requiritur doſis, quam praecedentis: nec exiguo granorum duodecim ponderi, ad quod illam reſtringit GEOFFROY (*M. m. Traité T. 2. p. 244.*), ſubſcribere poſſum.

Infuſum herbae loco Theae Chinenſis, tam ob gratum ſaporem, quam ſalubritatem, commendatur (*Lübeckſche Anzeigen 1768. St. 4.*).

326.

Pharm. POLYGALAE AMARAE *Herba; Radix.*

Polygala amara; floribus ariſtatis racemoſis, caulibus erectiuſculis, foliis radicalibus obouatis maioribus LINN. *Spec. pl. p. 987.* Polygala foliolis circa radicem rotundioribus, flore coeruleo, ſapore admodum amaro. C. B. Iam ante eum a THALIO in *Sylva hercyn. p. 88.* notata. Polygala buxi minoris folio, flore coeruleo (VAILLANT *Botan. Pariſ. 161. n. 3. Tab. 32. fig. 2.*). Amplior deſcriptio legitur

gitur in COLLIN. *Obſerv. T. 2. p. 203. ſq.* Planta perennis, in montoſis, e. c. vicino monte Pleſſenſi, creſcens.

Inſigni diuque linguae adhaerente amaritie HERBAE, empirice facile haec ſpecies a vulgari diſtingui poteſt. Hinc et Amarella a C. GESNERO (*Epiſt. Lib. 3. p. 121. a*) dicta. Infuſum vinoſum ex manipulo herbae per noctem vino maceratae aluum purgat absque periculo, vt ipſe iſte celebris Heluetus in ſe expertus eſt. Tinctura ex quatuor vnciis herbae et vini Canarienſis libra vna amariſſima et coloris ſubfuſci (IACQV. *Fl. Vind. p. 262. n. 60.*).

RADIX gracilis, fibroſo ramoſa, lignoſa, extus flauo cinerea, interne albida. Amaritiem in hanc cadere negat ill. IACQV. (*l. c.*), alius (COLLIN. *Obſerv. circa morbos P. 2. p. 203.*) balſamicum ſaporem ex amariuſculo ſubdulcem adſcribit. Et haec praeciſe pars eſt, quae Vindobonae quosdam medicos occupatos tenuit in phthiſeos pulmonalis vlceroſae curatione. Cortex radicis virtutis meritum nominatim tulit (COLLIN *l. c. p. 198.* COSTE et WILLEMET *Eſſais ſur quelques plantes indigenes p. 75.*). Auctor ſuaſorque experimentorum in noſocomiis Vindobonenſibus L. B. A SWIETEN fuit. Iam anno 1762. quatuor felicis euentus nobis ſiſtebantur hiſtoriae (ÇANDON *Diſſ. de Polygala in phthiſi, Viennae*) de hominibus ex inflammatione pectoris vel haemoptoë phthiſicis.

cis. Et decem annos poſt caſus quindecim ſelecti ex multo pluribus (a cl. COLLIN in *Obſerv. l. c.*). Apud hoſce vel pariter dira inflammatio praeceſſerat, vel malum lente praeuia tuſſicula ortum. Quam altas illud in multis radices egiſſet, et copioſa puris per os reiectio cum tabe, et ſudores nocturni vberrimi febrisque praeſentia declararunt. Eluctati tamen ſunt hi periculum Polygalae praecipue beneficio. Subinde emollientia mucilaginoſa, inter quae Radix Salep praerogatiuam habuit, et paregorica praemiſſa, vel ſub ipſa curatione interpolata. Succeſſu ſeſe exſerente, lotii profluuium augetur, cum ſudorum imminutione, quae ipſa et tum ſaepe incidit, quando ſputorum excretio ſolito adhuc modo pergit. Ita cl. COLLIN, qui balſamicam, conſolidantem, roborantem, demulcentem vim radici aſſignat, et princeps facile tentatorum contra hanc morbum remediorum habet. Tentarunt quoque radicem ex voto in decem aegris cl. COSTE et WILLEMET (*l. c.*). Etſi in hiſce malum nondum ad extremum peruenerat: poſt praegreſſam tamen haemoptyſin, dolores lateris vel dorſi, tuſſis, oppreſſio pectoris, ſputa mali moris, febris lente obrepens, macies etc. adfuerunt; in pertinaci et ſicca tuſſi valuit miſcela decocti cum lacte. Cl^mi^ WILHELMI (*Diſſ. de phthiſi, Wirceb. 1777. p. 29. Caſ. 2. et 3.*) duo vel tria felicis curationis phthiſeos exempla dubito huc adducere, quum lac, Chinchi-

na,

Lichen Islandicus, alia, ſimul in vſum vocata fuerint. Aequitas tamen fateri nos iubet, multis phthiſicis non ſatisfeciſſe. Ipſe COLLINVS hoc ſignificat, cuius inertiae cauſam cadauerum ſectio euicit, vt in quibus indurationes ſcirrhique pulmonum vel eorum conſumtio, item viſcerum abdominis variorum obſtructiones in conſpectum venere. Multis interim, niſi ſanationem, leuamen tamen attulit.

Poſſet quispiam cognatione huius ſtirpis cum Senega ductus hanc eiusdem in pleuritide et hydrope virtutis participem declarare. Sed in iſta auxit ſymptomata, in hoc nihil effecit (COLLIN), licet alii curationem praetendant. (*l. c. p. 199.*).

Exhibendi aegris Polygalam non vnus modus eſt. Confert Polygala in puluere mane et veſperi ad dimidiam drachmam, vel in electuario cum melle, omni quadrihorio ad drachmam vnam ſenſim aſcendendo. Adiunctum fuit infuſum HERBAE melle mitigatum (CANDON *l. c. p. 11.*). Plerisque vero aegris, de quibus conſtat, decoctum radicis ſuppeditatum eſt, ex eiusdem vnciis tribus cum aquae libris tribus ad conſumtionem dimidiae partis decoctis et ſyrupi Hyſſopi et Diacodii ana vncia vna edulcatis (COLLIN *l. c. p. 208.*). Conſumtae ſic per diem radicis vnciae duae, ſubinde minor quantitas (*l. c. p. 198.*). — Cl. SARCONIS praeconia de Polygala ſub Senega recenſui, etſi mallem, eum non idem commiſiſſe vitium, quod

quod tot practici, qui ob ambiguitatem vocum, quam neglecta Botanice parit, nec intelligi poſſunt, nec optimorum forſitan inuentorum aliquod in alios commodum redundare patiuntur.

F V M A R I A.

LINN. *Syſt. veg. p. 529. Gen. pl. p. 362.*

327.

Pharm. FVMARIAE *Herba.*

Fumaria officinalis; pericarpiis monoſpermis racemoſis, caule diffuſo LINN. *Spec. pl. p. 984.* Fumaria officinarum et DIOSCORIDIS C. B. Καπνος DIOSC. Καπνιος GALEN. Icon: REGNAVLT *Botan.* la Fumeterre. Pl. annua, in agris hortisque ſponte copioſiſſima.

Stirps inodora, ſed tota ſcatet ſucco ingrate amaro, ſalino. Hic ſi inſpiſſatur in extracti formam, efflorescit ſal amarum et leuiter pungens, nitrum referens (BOERH. *Hiſt. pl. p. 389.*). Idem ex infuſo aquoſo eruitur et prunis inſperſum cum crepitu diſſilit, ſpiritu acido autem permiſtum leuiſſimam ebullitionem excitat (CAMERAR. *Diſſ. de Fumaria, Tub. 1718. p. 12.*). Amaritie potius eſt extractum ſpirituoſum, quod parcius elicitur, nec eiusmodi cryſtallos emittit.

HERBA obſtructiones et infarctus viſcerum egregie reſerat, veterum aeque ac recentiorum conſenſu (AETIVS *Tetr. 1. Serm. 1. 30.* BOERHAAV. *Hiſt. plant. p. 388.* HOFFM. *Diſſ. de praeſt. remed. domeſt.* §. 24.); hepatis nominatim (GALENVS, *ſimpl. L. 7.*). Icteri cum vomitu ſucco curati hiſtoriam notare operae pretium eſt (RIVERII *Obſervat. Cent. 3. p. 230.*).

Altera haud dubia illi competens efficacia eſt in vitiis variis cutaneis, quibus et corrigendo humores corruptos, tonum reddendo vaſis, quorum debilitati corruptela iſta ſaepe debetur, et euacuando per aluum et lotii vias mederi videtur. In ſcabie praeſtans remedium herba eſt, ſero lactis infuſa vel cocta cum cereuiſia, et amplo SIM. PAVLLI (*Quadrip. p. 71.*) praeconio decoratum. Ab experientiſſimo practico Sueco (Cl. STRANDBERG, *om Fel vid chron. Sjukdomars botande p. 17.*) ſimile tulit in herpete. Sed et exanthema magis adhuc foedum et curatu difficilius, lepra, ſolo Taraxaci et Fumariae ſucco curatum perfecte eſt (LEIDENFROST *Diſſ. de ſuccis herbarum expreſſis, Duisb. 1751. p. 27.*). Vt ne dubium cieat miſcela, ſcias leproſam affectionem, ſubinde induratione glandularum ſtipatam, ſucco vnice huius herbae bis de die ad tria vel quatuor cochlearia capto, iuncta alternis diebus alui purgatione, diſparuiſſe (THOMSON's *med. Conſultations p. 161.*). — Stomachica, antiſcorbutica, aliaque paſſim virtus memoratur: ſed ſufficit certiſſimas noſſe. Ma-

Maxime confert, vti ſucco ad vncias duas vel tres, vel ſolo vel cum ſero lactis remixto. Non caret tamen ſuo commodo, deficiente herba recente, infuſum vel decoctum vſurpare, quoniam nihil odori ſtirps ſecum vehit.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA FVMARIAE *Ph. W. p. 6.* Obſoleta, nec iniuſte, vt arbitror, ſudores licet mouere SIMON PAVLLI (*l. c. p. 39.*) aliique indicent.

CONSERVA *l. c. p. 93.* Non reiicienda.

ESSENTIA *l. c. p. 81.* Non omnem vim plantae continere, ex ſuperius in comparatione extractorum dictis elucet. Doſis guttarum quinquaginta ad octoginta aſſignatur.

EXTRACTVM *l. c. p. 88.* Non opus eſt vino illud parare, ſufficit aqua. Commodum pilularum vel elixirii forma.

SYRVPVS *l. c. p. 211.* Ex ſucco et ſaccharo.

328.

Pharm. ARISTOLOCHIAE FABACEAE *Radix.*

Fumaria bulbofa; caule fimplici, bracteis longitudine florum LINN. *Spec. pl. p. 383. α, caua,* Fumaria bulbofa, radice caua, maior C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 605.* REGNAVLT *Botanique,* la Fumeterre bulbeufe. Pl. perennis primo vere in nemorofis et vmbrofis florens.

Quodnam difcrimen interfit inter varietatem bulbo cauo et illam bulbo folido, optime determinauerunt LINNEVS (*Flor. Suec. p. 246.*) et HALLERVS (*Hift. ftirp. Helv. n. 348 et 349.*), qui pofterior in fpecies diuerfas diuellit illas. Non dubito tamen, quin folida radix, quae priori minor, fubftitui omnino poffit cauae.

RADIX vero, a pharmacopolis dilecta fubglobofa eft, Caftaneae minoris magnitudinis, interne cauum relinquens quafi exefum, conftans ex carne dilute flaua, obducta epidermide fufca. Neglecta hodie omnino, nec male, fi fuperfluis valedicendum. Sed non virtute omni caffam effe, docet amarities cum acrimonia iuncta, quibus momentis ad Ariftolochias in officinis vfitatas propius, odoris licet expers, accedit. Hinc et, fauente fimul forma, fubinde in officinis radici Ariftolochiae rotundae illam fubftituunt.

ritu

Spiritu vini macerata extractum intenſe amarum ſimulque notabiliter acre erogat; aquoſum vero extractum, etſi pariter amarum, remiſſius acre eſt, et pondere quoque alteri cedens (CARTHEVS. *M. m. T. 1. p. 516.*). Virium earundem participem eam auctores habuere, ac Ariſtolochias. Ad menſtrua nominatim ſuppreſſa reſeranda multi illam commendarunt, item ad lumbricos necandos. Plerique tamen ſubſiſtunt in eiusdem ad vlcera purganda et cariem oſſium arcendam praeſtantia. Hiſce finibus puluis inſperſus ſuffecit (HELD *Eph. N. C. Cent. 6. Obſ. 86. p. 365.*). Sed itidem a chirurgis hodie deſpicitur.

DESIGNATIO SPECIERVM IN SECVNDO VOLVMINE CONTENTARVM.

STIRPES.

Nomen pharmaceuticum. *Nomen systematicum.*

ORDO XV. ROTACEAE.

ORDO XVI. SEPIARIAE.

ORDO XVII. BICORNES.

No-

Nomen pharmaceuticum.		Nomen ſyſtematicum.	
218.	Alkanna vera	*Lawſonia inermis.*	85
219.	Santalum album, citrinum	*Santalum album.*	87
220.	Tamariſcus	*Tamarix gallica.*	90

ORDO XVIII. ASPERIFOLIAE.

221.	Conſolida maior	*Symphytum.*	92
222.	Borago	*Borago officinalis.*	95
223.	Pulmonaria maculata	*Pulmonaria officinalis.*	97
224.	Lithoſpermum	*Lithoſpermum officinale.*	98
225.	Bugloſſum	*Anchuſa officinalis.*	99
226.	Alkanna	—— *tinctoria.*	100
227.	Cynogloſſa	*Cynogloſſum officinale.*	102
228.	Sebeſten	*Cordia Myxa.*	105

ORDO XIX. VERTICILLATAE.

229.	Marum verum	*Teucrium Marum.*	107
230.	Polium creticum	— — *creticum.*	112
231.	Polium montanum	— — *Polium, montanum, capitatum.*	113
232.	Scordium	*Teucrium Scordium.*	114
233.	Chamaedrys	— — *Chamaedrys.*	119
234.	Chamaepitys	— — *Chamaepitys.*	191
235.	Conſolida media	*Aiuga pyramidalis.*	123
236.	Thymus	*Thymus vulgaris.*	124
237.	Serpyllum	—— *Serpyllum.*	126
238.	Meliſſa citrina	*Meliſſa officinalis.*	127

Nomen pharmaceuticum.	Nomen ſyſtematicum.	
239. Calamintha	*Meliſſa Calamintha.*	130
240. Meliſſophyllum	*Melittis Meliſſophyllum.*	131
241. Hyſſopus	*Hyſſopus officinalis.*	133
242. Lauendula	*Lauendula Spica.*	135
243. Stoechas	*— — Stoechas.*	138
244. Dictamnus creticus	*Origanum Dictamnus.*	139
245. Origanum creticum	*— — creticum.*	140
246. — — vulgare	*— — vulgare.*	141
247. Maiorana	*— — Maiorana.*	143
248. Satureia	*Satureia hortenſis.*	145
249. Mentha criſpa	*Mentha criſpa.*	146
250. —— piperita	*Mentha piperita.*	150
251. —— ſylueſtris	*—— ſylueſtris.*	152
252. Pulegium	*—— Pulegium.*	153
253. Baſilicum	*Ocimum Baſilicum.*	155
254. Nepeta	*Nepeta Cataria.*	156
255. Meliſſa Turcica	*Dracocephalum Moldanica.*	157
256. Betonica	*Betonica officinalis.*	158
257. Marrubium	*Marrubium vulgare.*	160
258. Saluia	*Saluia officinalis.*	164
259. Sclarea	*—— Sclarea.*	170
260. Roſmarinus hortenſis	*Roſmarinus officinalis.*	171
261. Hedera terreſtris	*Glecoma hederacea.*	174
262. Lamium album.	*Lamium album.*	178
263. Cardiaca	*Leonurus Cardiaca.*	180

No-

Nomen pharmaceuticnm.	Nomen ſyſtematicum.	
264. Prunella	*Prunella vulgaris.*	181
265. Tertianaria	*Scutellaria galericulata.*	182
ORDO XX. PERSONATAE.		
266. Linaria	*Antirrhinum Linaria.*	183
267. Euphraſia	*Euphraſia officinalis.*	186
268. Scrophularia	*Scrophularia nodoſa.*	188
269. — — aquatica	— — *aquatica*	190
270. Anacardium orientale	*Auicennia tomentoſa.*	192
271. Agnus caſtus	*Vitex Agnus caſtus.*	195
272. Gratiola	*Gratiola officinalis.*	197
273. Branca vrſina	*Acanthus mollis.*	204
274. Veronica	*Veronica officinalis.*	205
275. Beccabunga	— — *Beccabunga*	208
276. Verbena	*Verbena officinalis.*	209
ORDO XXI. RHOEADES.		
277. Rhoeas	*Papauer Rhoeas.*	212
278. Papauer Opium	—— *ſomniferum.*	215
279. Chelidonium maius	*Chelidonium maius.*	300
ORDO XXII. PVTAMINEAE.		
280. Capparis	*Capparis ſpinoſa.*	305
ORDO XXIII. SILIQVOSAE.		
281. Naſturtium aquaticum	*Siſymbrium Naſturtium*	309
282. Sophia Chirurgorum	— — *Sophia.*	313
283. Eryſimum	*Eryſimum officinale.*	315

No-

Nomen pharmaceuticum.	Nomen ſyſtematicum.	
284. Alliaria	*Eryſimum Alliaria.*	317
285. Barbaraea	— — *Barbaraea.*	318
286. Cardamine	*Cardamine pratenſis.*	319
287. Raphanus	*Raphanus ſatiuus.*	321
288. Sinapi	*Sinapis nigra.*	323
289. Braſſica	*Braſſica oleracea.*	329
290. Rapa	—— *Rapa.*	334
291. Napus	—— *Napus.*	336
292. Eruca	—— *Eruca.*	337
293. Cheiri	*Cheiranthus Cheiri.*	339
294. Cochlearia	*Cochlearia officinalis.*	341
295. Raphanus ruſticanus	— — *Armoracia.*	348
296. Naſturtium hortenſe	*Lepidium ſatiuum.*	354
297. Thlaſpi	*Thlaſpi aruenſe.*	354
298. Burſa paſtoris	—— *Burſa paſtoris.*	355

ORDO XXIV. PAPILIONACEAE.

299. Lupinus	*Lupinus albus.*	356
300. Siliqua hirſuta	*Dolichos pruriens.*	358
301. Geniſta	*Spartium ſcoparium.*	360
302. Rhodium Lignum	*Geniſta canarienſis.*	363
303. Ononis	*Ononis aruenſis.*	365
304. Faba	*Vicia Faba.*	368
305. Lentes	*Eruum Lens.*	369
306. Eruum	—— *Eruilja.*	371

No-

Nomen pharmaceuticum.	*Nomen ſyſtematicum.*	
307. Cicer	*Cicer arietinum.*	372
308. Glycyrrhiza	*Glycyrrhiza glabra*	374
309. — —	— — *echinata*	379
310. Tragacantha	*Aſtragalus Tragacantha.*	380
311. Galega	*Galega officinalis.*	383
312. Melilotus	*Trifolium Melilotus officinalis.*	384
313. Foenugraecum	*Trigonella Foenum graecum.*	386

ORDO XXV. LOMENTACEAE.

314. Senna	*Caſſia Senna.*	388
315. Caſſia	—— *Fiſtula.*	395
316. Nephriticum Lignum. Been Nux	*Guilandina Moringa.*	400
317. Gummi arabicum. Succus Acaciae verae	*Mimoſa nilotica.*	404
318. Gummi Senegal	—— *Senegal.*	414
319. Terra Catechu	—— *Cate.*	415
320. Tamarindi	*Tamarindus indica.*	425
321. Campechenſe Lignum	*Haematoxylum campechianum.*	429
322. Gummi Anime	*Hymenaea Courbaril.*	432
223. Siliqua dulcis	*Ceratonia Siliqua.*	434

No-

FINIS VOLVMINIS SECVNDI.

MONITVM.

Quum ad cognoſcendas ſtirpes officinales, vt quaslibet alias, *Iconum* fides et elegantia haud exiguum adiumentum afferat: adiicere heic intereſt deſignationem earum, quae abſoluto iam primo libri huius volumine in publicam lucem prodiere, vna cum paucis quibusdam, quae et ad praeſens volumen pertinent. Ob defectum harum ſaepe in BLACKWELLIAE opere ſubſiſtere antea coactus fui, quae neceſſitas ſerius rarior fuit, ſuppetentibus figuris praeſtantioribus. IOANNIS MILLERI *Illuſtrationem Syſtematis ſexualis, Lond. a.* 1777. *Fol. max.* et REGNAVLTI *Botanique miſe à la Portée de tout le Monde, à Paris, inde ab a.* 1774. *Fol. max.*, quorum operum pretium icones praecipue conſtituunt, per numeros ſignificare non vacat, quum vtrumque per faſciculos absque ordine prodierit. Poſſeſſores vero horum facillimo negotio Tabulas in ordinem Syſtematis Linneani redigere poterunt, quod ſi factum fuerit, quaerentes imaginem ſignificatam non alia norma egebunt.

AD VOL. I.

Pinus fylueftris p. 2. IO. MILLERI *Illuftr. fyft. fexual.*
—— Pinea p. 14. REGNAVLT *Botanique, le Pin.*
—— Abies p. 18. REGN. *Bot. le Picea.*
Cupreffus femperuirens p. 32. REGN. *le Cyprés.*
Iuniperus communis p. 34. IO. MILL. *Illuftr.* REGN. *le Genevrier.*
— — Sabina p. 41. REGN. *Bot. la Sabine.*
Salix alba p. 44. REGN. *le Saule.*
Populus nigra p. 47. IO. MILL. *Illuftr.* REGN. *le Peuplier noir.*
Fagus Caftanea p. 52. REGN. *Bot. le Chataignier.*
Iuglans regia p. 57. REGN. *le Noyer.*
Quercus Suber p. 64. REGN. *le Liege.*
Corylus Auellana p. 66. REGN. *le Coudrier ou Noifetier.*
Betula Alnus p. 72. REGN. *l'Aune.*
Piftacia vera p. 74. REGN. *le Piftachier.*
—— Lentifcus p. 77. REGN. *le Lentifque.*
Arctium Lappa p. 83. *Fl. Dan. Tab. 642.*
Carduus marianus p. 86. REGN. *Bot. le Chardon Marie.*
Carlina acaulis p. 88. REGN. *la Carline.*
Carthamus tinctorius p. 99. REGN. *la Cartame.*
Centaurea Cyanus p. 93. REGN. *le Bluet.*
— — benedicta p. 96. REGN. *le Chardon benit.*
— — Calcitrapa p. 99. REGN. *le Chardon etoilé.*
Cichorium Endiuia p. 102. REGN. *la Chicorée Endive.*
Leontodon Taraxacum p. 104. IO. MILL. *Illuftr.* REGN. *Botan. le Piffenlit.*
Sonchus oleraceus p. 110. REGN. *Bot. le Laitron doux.*
Hieracium Pilofella p. 111. REGN. *la Pilofelle.*
Gnaphalium arenarium p. 112. *Fl. Dan. T. 641.*

Gna-

Gnaphalium dioicum p. 113. REGN. *Bot. le Piechatier.*
Artemisia Absynthium p. 117. REGN. *l'Absinthe.*
— — pontica p. 124. IACQVIN *Fl. austr. Tab.* 99.
— — vulgaris p. 124. REGN. *Bot. l'Armoise.*
Tanacetum vulgare p. 130. REGN. *la Tanaisie.*
— — Balsamita p. 132. REGN. *Le Coq ou la Menthe Coq.*
Eupatorium cannabinum p. 133. *Fl. Dan. T.* 745. REGN. *Botan. l'Eupatoire d'Avicenne.*
Santolina Chamae-Cyparissus. p. 134. REGN. *le petit Cyprés.*
Tussilago Petasites p. 138. REGN. *Bot. le Petasite.*
— — Farfara p. 140. REGN. *le Pas d'Asne.*
Xanthium strumarium p. 141. REGN. *le petit Glouteron.*
Matricaria Parthenium p. 148. *Fl. Dan. T.* 674. REGN. *la Matricaire.*
Anthemis Cotula p. 151. REGN. *la Maroute.*
Bellis perennis p. 153. REGN. *la Paquette.*
Inula Helenium p. 154. *Fl. Dan. T.* 728. REGN. *l'Aunée.*
Doronicum Pardalianches. p. 163. REGN. *le Doronic.*
Achillea Millefolium p. 165. *Fl. Dan. T.* 737. REGN. *Bot. la Millefeuille.*
— — Ptarmica p. 169. *Fl. Dan. T.* 643. REGN. *l'Herbe à eternuer.*
— — Ageratum p. 170. REGN. *l'Eupatoire de Mesué.*
Solidago Virgaurea p. 171. *Fl. Dan. T.* 663. REGN. *la Verge d'or.*
Calendula officinalis p. 174. IO. MILL. *Illustr. syst. sex.* REGN. *Botan. le Souci de Jardin.*
Scabiosa aruensis p. 178. REGN. *la Scabieuse des Prés.*
Valeriana Phu p. 186. REGN. *la grande Valeriane.*
Poterium Sanguisorba p. 188. REGN. *la Pimprenelle.*
Plantago Psyllium p. 193. *Hort. Roman. T.* 2. *Tab.* 10.

Plantago Cynops p. 193. REGN. *Art. l'Herbe aux Puces.*
Cuſcuta europaea p. 194. REGN. *la Cuſcute.*
Viſcum album p. 199. IO. MILL. *Illuſtr.* REGN. *le Guy de Chene.*
Eryngium campeſtre p. 206. IACQV. *Fl. auſtr. T. 2. Tab. 155.* REGN. *Botan. le Panicout.*
Sanicula europaea p. 207. REGN. *la Sanicle.*
Daucus Carota *a.* p. 209. *Fl. Dan. T. 723.*
Conium maculatum p. 213. IACQV. *Fl. auſtr. T. 2. Tab. 156.* REGN. *Bot. la grande Cigue.*
Athamanta cretenſis p. 235. REGN. *Bot. le Daucus de Candie.*
— — Oreoſelinum p. 236. IACQ. *Fl. auſtr. T. 1. Tab. 68.*
Laſerpitium latifolium p. 247. IACQ. *Fl. auſtr. T. 2. Tab. 146.*
— — Siler p. 248. IACQ. *Fl. auſtr. T. 2. Tab. 145.*
Angelica Archangelica p. 250. REGN. *Bot. l'Angelique.*
Imperatoria Oſtruthium p. 254. REGN. *l'Imperatoire.*
Bubon Galbanum p. 262. IACQ. *Hort. Vind. Cent. 3. Tab. 36.* REGN. *Botan. la Ferule galbanifere.*
Phellandrium aquaticum p. 267. REGN. *la Cigue aquatique.*
Aethuſa Meum p. 277. REGN. *le Meum.*
Anethum Foeniculum p. 289. IO. MILL. *Illuſtr. ſyſt. ſex.*
Pimpinella Saxifraga p. 294. *Fl. Dan. Tab. 669.*
Apium graueolens *β* p. 303. REGN. *l'Ache.*
Panax quinquefolium p. 330. REGN. *le Ginſin.*
Ruſcus aculeatus p. 341. IO. MILL. *Illuſtr.*
Ariſtolochia clematitis p. 356. IO. MILL. *Illuſtr.*
Aſarum europaeum p. 359. REGN. *le Cabaret.*
Aſperula odorata p. 374. REGN. *le Muguet des Bois.*
Coffea arabica p. 386. REGN. *le Cafier.*
Cucumis ſatiuus p. 406. REGN. *le Concombre.*
Solanum Dulcamara p. 423. REGN. *la Morelle grimpante.*

So-

Solanum nigrum p. 427. REGN. *la Morelle à fruit noir.*
Atropa Belladonna p. 430. *Fl. Dan. Tab. 758.*
Datura Stramonium p. 456. REGN. *la Pomme epineuſe.*

AD VOL. II.

Vaccinium Myrtillus p. 73. REGNAULT *Botan. l'Airelle ou Myrtille.*
Scrophularia nodoſa p. 188. REGN. *la grande Scrophulaire.*
Siſymbrium Naſturt. aquat. p. 309. REGN. *Bot. le Creſſon de Fontaine* ſub falſo nomine Siſymbrii ſylueſtris.

SPHAL-

SPHALMATA TYPOGRAPHICA EXSTANTIORA

VOLVMINIS PRIMI.

Praefatio: l. 10. post productorum add. vires. p. 7. lin. 10. l. lithanthraci. p. 29. lin. 5. 6. l. conciliant. p. 42. lin. 3. l. GALENI. l. 19. l. expulit. p. 101. lin. 16. l. intermittentes. p. 117. lin. 21. l. odore. p. 122. lin. penult. l. addito. p. 123. lin. antepenult. l. rhenanum. p. 191. lin. 20. l. exſpuitionem. p. 196. lin. 8. l. iſtius. p. 222. lin. 6. l. maximi. p. 280. lin. 16. l. embammatibus. p. 285. lin. antep. l. calculoſis. p. 299. lin. 14. l. blande. p. 308. lin. 19. l. atrophia. p. 303. lin. 17. poſt deſtillatur dele ſecundum. p. 314. lin. penult. l. ichthyocollam. p. 319. lin. 15. l. eclampſia. p. 326. lin. 20. l. ſubſtratos. p. 455. lin. 7. loco Flores l. Folia. p. 457. lin. 19. l. curati. p. 458. lin. pen. l. ſcelera. p. 468. lin. antep. l. hinc. p. 479. lin. 7. l. tetano. p. 520. lin. 23. l. paratus. p. 553. lin. 16. l. diiudicandam. p. 586. lin. 23. l. petechiis.

VOLVMINIS SECVNDI.

Pag. 12. lin. 12. l. aliquot. p. 24. lin. 5. l. ambitus. p. 37. lin. 2. l. embammati. p. 39. lin. 8. l. Houille. lin. 24. l. olens. p. 60. lin. 21. l. duae. p. 136. lin. vlt. l. aliquot. p. 211. lin. 9. l. ingerendis. p. 215. lin. 6. *l.* 273. p. 249. lin. 20. l. vſui. p. 300. lin. 10. l. Anglicis. p. 325. lin. 12. l. fixo, qui. p. 332. lin. 21. l. COOK. lin. 22. l. FORSTERIS. lin. 23. pone hebdomadem l. exhibita. p. 344. lin. 7. l. ſupparem. p. 344. lin. antep. l. condimento. p. 345. lin. 1. l. minoris. lin. 3. l. miſcelas. p. 347. lin. 17. l. qui. p. 362. lin. 17. l. continent. p. 377. lin. 4. a fine l. Arabico. p. 393. lin. 19. loco vti l. vſurpare.

